

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบ
ในศาลเยาวชนและครอบครัว

โดย

นายกฤษฎีก์พงศ์ ผดุงพัฒน์
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 - 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสาร
วิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและ
ครอบครัว” ลักษณะวิชา การเมือง ของ นายกฤษฎีก์พงศ์ ผดุงพัฒน์โนคม เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562-2563

พลโท

(พิสิทธิ์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและ
ครอบครัว

ลักษณะวิชา การเมือง

ผู้วิจัย นายกฤษฎีก์พงศ์ ผดุงพัฒนาโนดม **หลักสูตร** วปอ.รุ่นที่ 62

ผู้พิพากษาสมทบ ที่มีส่วนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการยุติธรรม และช่วยเหลือทางราชการในการพิจารณาคดี ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาหลักการและแนวความคิดในการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อศึกษาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวในปัจจุบัน และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการวิจัย พบว่า ผู้พิพากษาสมทบของไทยนั้น มีทั้งหน้าที่ตามกฎหมาย และหน้าที่ ที่จะต้องรับผิดชอบดูแลการควบคุมและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้กลับมา ดำเนินชีวิตในหนทางที่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมไทย ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะของ ผู้พิพากษาสมทบ จึงควรเน้นในด้านความรู้ทางด้านกฎหมาย สังคมจิตวิทยาของเด็กและเยาวชน ความก้าวหน้าในการใช้และเพิ่มพูนทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะเครือข่ายสังคม ออนไลน์ ส่วนการพัฒนาสมรรถนะตามสายงาน คือ การพัฒนาและเสริมสร้างความเชื่อและทัศนคติ ในการอุทิศตนเพื่องานด้านเด็กและเยาวชน และการพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคล ควรเน้นในด้าน การวางแผนในการปฏิบัติหน้าที่ ความเอาใจใส่ในการศึกษารูปคดี และการใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชน ในความรับผิดชอบ เนื่องจากการได้ศึกษารายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด การได้ศึกษา สาเหตุแห่งการกระทำความผิด และการมีเวลาเพียงพอในการตรวจสอบสำนวนคดีอย่างละเอียดทุกคดี เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

Abstract

Title The Guideline in developing the roles of Associate Judges in young juvenile and family court

Field Politic

Name Mr.Kritpong Padungpattanodom **Course** NDC Class 62

The Guideline in developing the roles of Associate Judges in young juvenile and family court for encouraging the strength of justice procession and helping to judge and making decision in many cases. The objectives of the researcher were to study all disciplines and guideline thoughts in appointing Associate Judges in young juvenile and family court and to study the roles of associate judges in young juvenile and family court in the present and to suggest the guidelines involving to develop the roles of Associate Judges in young juvenile and family court.

The results found that Thai associate judges has his own duty along the law and responsibility to manage and adjust their behaviors of young juveniles to back up and promote their living process according to the right norms of Thai society. Therefore, the development of capabilities of Thai associate judges had to stressed and concentrated their knowledge, psychological of young juvenile, the progress of using and increasing the information technology especially online information technologies. The development of this working were to develop and create all beliefs and attitude and devoting themselves for young juvenile groups and developing personal capabilities. Encouraging themselves to make their duties, studying cases and closing with young juveniles in their responsibilities. The study of details in committing their crimes and enough times in investigating all papers in cases thoroughly and completely were the most important thing efficiently.

คำนำ

ผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน มีบทบาทและหน้าที่ในการสนับสนุนกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งการติดตาม ให้คำแนะนำ และปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เพื่อให้กลับมาเป็นเด็กและเยาวชนที่มีคุณค่าของประเทศชาติต่อไป และผลของการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปแปลงสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

(นายกฤษฎีพงศ์ ผดุงพัฒน์ โนม)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ.รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างสมบูรณ์ เป็นผลมาจากการให้คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิดจากคณาจารย์ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ประกอบกับได้รับการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูล แนวคิด ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงขอแสดงความขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อคณาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ไว้ ณ ที่นี้

(นายกฤษฎีพงศ์ ผดุงพัฒน์ โนม)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ.รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญแผนภาพ	ช
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ข้อจำกัดของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
คำจำกัดความ	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเรื่องการใช้อำนาจตุลาการ	7
แนวความคิดว่าด้วยความเป็นอิสระของผู้พิพากษาต่างประเทศและประเทศไทย	11
ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาของต่างประเทศ	13
ความคาดหวังของเด็กและเยาวชนที่มีต่อผู้พิพากษาสมทบ	37
แนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหลัก	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
กรอบแนวความคิดของการวิจัย	52
สรุป	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
หน้าที่และบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน	62
การมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในต่างประเทศ	62
บทบาทของผู้พิพากษาสมทบในกระบวนการยุติธรรมของไทย	92
ความต้องการความช่วยเหลือของเด็กและเยาวชนจากสถานฝึกและอบรม	100
สรุป	105
บทที่ 4	
ปัญหาในการปฏิบัติงานและแนวทางในการพัฒนาบทบาท	
ของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว	108
สถานภาพของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว	108
แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว	118
สรุป	121
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	123
สรุป	123
ข้อเสนอแนะ	126
บรรณานุกรม	128
ประวัติผู้วิจัย	130

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1-1	ห้วงระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย	3
1-2	กลุ่มเป้าหมายในการรวบรวมข้อมูล	4

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1-1	ความหลากหลายในการรวบรวมข้อมูล	5
2-1	แบบจำลองภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model)	40
2-2	กรอบแนวคิดของการวิจัย	53
2-3	Conceptual Framework	54

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้พิพากษาสมทบ (Associate Judge) เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญในกระบวนการตุลาการ ซึ่งมีได้เป็นผู้พิพากษาศาลยุติธรรม โดยปรากฏในศาลยุติธรรมของนานาประเทศ แต่มีบทบาทแตกต่างกันไป ตามบทบัญญัติของกฎหมายในประเทศนั้น ๆ (Wikipedia, 2019 : 1)

ในการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ศาลเยาวชนและครอบครัวมีบทบัญญัติให้ศาลคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน ซึ่งควรจะได้รับฝึกรอบรรมสั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการลงโทษ ดังนั้นจึงมีการคัดเลือกตัวผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวอย่างรอบคอบ โดยยึดหลักว่า

“จะต้องเป็นผู้ซึ่งมีอริยาศัยดี และมีความประพฤติเหมาะสมที่จะปกครองและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน”

แม้จะมีการคัดเลือกตัวบุคคลผู้เหมาะสมมาทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวแล้วก็ตาม แต่ก็อาจจะมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นได้ เพราะบุคคลผู้เป็นผู้พิพากษาที่ได้รับการคัดเลือกดังกล่าว อาจจะยังคงติดวิธีการหรือแนวความคิดที่มั่งมันหรือมองปัญหาไปในด้านตัวบทกฎหมายเพียงอย่างเดียว โดยลืมนำคำนึงถึงปัญหาเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชน หรืออาจจะขาดความรู้ความเข้าใจในความรู้สึกของเด็กและเยาวชนนั้นได้ เช่น ผู้ที่ขาดประสบการณ์ในการมีครอบครัว เป็นต้น กฎหมายจึงได้บัญญัติให้มีผู้พิพากษาสมทบขึ้นในศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อต้องการให้มีบุคคลภายนอกซึ่งไม่ใช่พนักงานได้มีโอกาสมองปัญหาเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดนั้น เช่นเดียวกับการมองปัญหาบุตรหลานของตนเอง โดยพิจารณาหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาดตามสภาพและความรู้สึกนึกคิดของบุคคลทั่วไป เพื่อช่วยให้ผู้พิพากษาได้ใช้ดุลพินิจในการมีคำสั่งหรือคำพิพากษา หาแนวทางแก้ไขได้ถูกต้องแท้จริง

ผู้พิพากษาสมทบ เป็นตำแหน่งซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 15 ซึ่งกำหนดว่า

“...ในศาลเยาวชนและครอบครัวทุกศาล ให้มีผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบตามจำนวนที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม กำหนด...”

นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติกำหนดว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคน และมีผู้พิพากษาสมทบอีกสองคน ซึ่งอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรี จึงเป็นองค์คณะพิพากษาคดีได้

จากความสำคัญของผู้พิพากษาสมทบ ที่มีส่วนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการยุติธรรม และช่วยเหลือทางราชการในการพิจารณาคดี พื้นฟูสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการติดตามพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้กระบวนการยุติธรรมสามารถทำหน้าที่ได้กว้างขวางขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้พิพากษาสมทบมีที่มาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถหลากหลาย หากได้มีการศึกษาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ และบทบาทของผู้พิพากษาสมทบอย่างลึกซึ้ง จะทำให้สามารถหาแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาหลักการและแนวความคิดในการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว
2. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวในปัจจุบัน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคม

ขอบเขตของวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

- 1.1 หลักการและแนวความคิดในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบฯ
- 1.2 อำนาจและหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบฯ
- 1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบฯ
- 1.4 แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน

2. ขอบเขตของห้วงเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดห้วงเวลาในการดำเนินการระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2562 –เมษายน 2563 ดังมีรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1-1 ห้วงระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

กิจกรรม	พ.ย.- ธ.ค.62	ม.ค.- ก.พ. 63	มี.ค.- เม.ย. 63	หมายเหตุ
1. ขออนุมัติโครงการวิจัย	██████████			
2. จัดทำกรอบหลักการและ วางแผนการรวบรวมข้อมูล	██████████			
3. ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ	████████████████████			
4. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล		██████████		
5. รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจาก กลุ่มเป้าหมาย			██████████	
6. ดำเนินกรรมวิธีข้อมูล		██████████		
7. วิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง			██████████	
9. จัดทำเอกสารเชิงพรรณานำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา การวิจัย				██████████
10. ปรับปรุงแก้ไขเอกสารวิจัย แล้วจัดทำรายงานวิจัยฉบับ สมบูรณ์				██████████

3. ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ให้ครอบคลุมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว ในมิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1-2 กลุ่มเป้าหมายในการรวบรวมข้อมูล

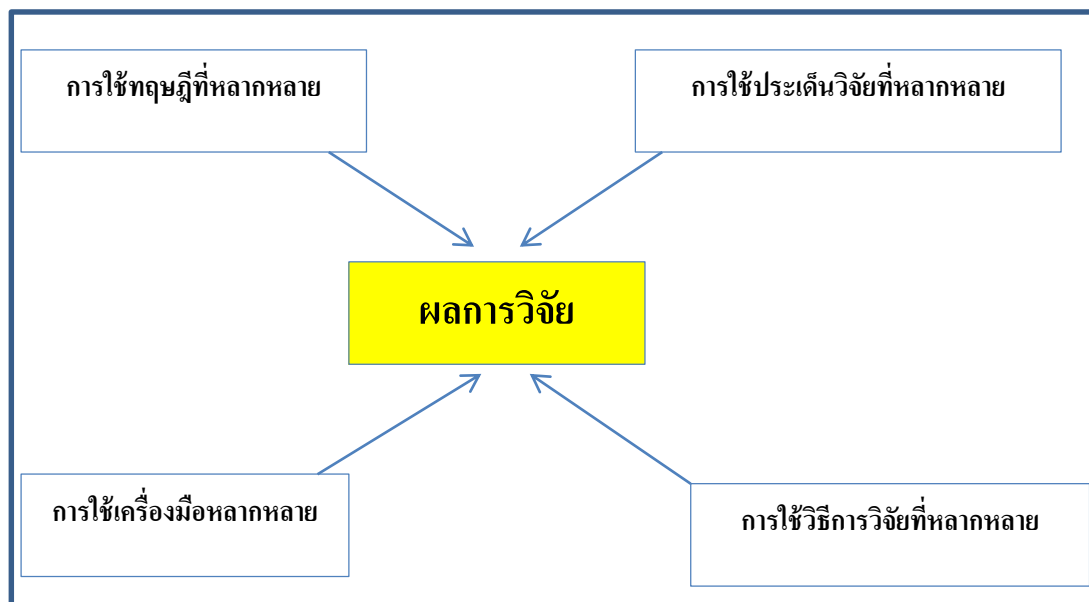
ลำดับ	กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน โดยประมาณ
1	ผู้พิพากษาในศาลคดีเด็กและเยาวชน	3
2	ผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน	3
3	ผู้บริหารในวงการศาลคดีเด็กและเยาวชน	3
4	ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับศาลคดีเด็กและ เยาวชน	3
5	บุคลากรในองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน	3
	รวม	15

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการรวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ผลการวิจัย วิทยานิพนธ์ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์ในเชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการงานศาลยุติธรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์ถึงบทบาท หน้าที่ และแนวทางการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในปัจจุบัน ปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินงานที่เกิดขึ้น แล้วทำการสังเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทหรือเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป อันเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยครั้งนี้

ในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการใช้หลัก Triangulation ตามแนวทางของ UNAIDS (2010 : 14) เพื่อสอบทานข้อมูลที่รับด้วยการใช้แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายประกอบด้วยมิติต่าง ๆ ดังภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 – 1 ความหลากหลายในการรวบรวมข้อมูล

ข้อจำกัดของการวิจัย

ข้อจำกัดของการวิจัยครั้งนี้ คือ ระยะเวลาในการทำวิจัย ซึ่งจะต้องเสร็จเรียบร้อยภายในระยะเวลาที่กำหนด และผู้วิจัยจำเป็นต้องใช้เวลาจากการเข้ารับการศึกษานอกระบบไปทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล จึงทำให้มีระยะเวลาที่จำกัดอย่างยิ่ง จึงนับเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงหลักการและแนวความคิดในการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบในกระบวนการยุติธรรมไทย
2. ทำให้ทราบถึงบทบาทของผู้พิพากษาสมทบของไทยในปัจจุบัน
3. สามารถเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบ เพื่อเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคม

คำจำกัดความ

ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว

หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวของไทย

บทบาทของผู้พิพากษาสมทบ

หมายถึง บทบาทในด้าน

1. การเป็นองค์คณะผู้พิพากษาในการร่วมพิจารณาคดี
2. การให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชน
3. การประนีประนอม
4. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด
5. การรับรายงานตัวเพื่อการคุมประพฤติ

สมรรถนะ

หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่นๆ ในองค์กร ซึ่งประกอบด้วย

1. สมรรถนะหลัก
2. สมรรถนะตามสายงาน
3. สมรรถนะส่วนบุคคล

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องการใช้อำนาจตุลาการ

“อำนาจตุลาการ” เป็นอำนาจที่พระมหากษัตริย์ทรงมอบให้บุคคลหรือคณะบุคคลที่มีความรอบรู้ทางด้านกฎหมาย และทรงไว้วางพระราชฤทัยให้ปฏิบัติหน้าที่แทนในพระปรมาภิไธยของพระองค์ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตุลาการ หรือผู้พิพากษา จากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีความซื่อสัตย์สุจริต โดยมีพระคัมภีร์ธรรมศาสตร์ เป็นกฎหมายแม่บทควบคุมจริยธรรมของผู้พิพากษา ในสมัยนั้นมีการปกครองแบบจตุสดมภ์ แบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 กรม เรียกว่า เวียง วัง คลัง นา โดยมีเสนาบดีเป็นหัวหน้ากรม และกรมต่าง ๆ เหล่านี้ มีอำนาจจัดตั้งศาลขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่พิจารณาคดีเฉพาะประเภทเป็นพิเศษ อาทิเช่น ศาลกรมนา ศาลกรมวัง และศาลกรมท่า ฯลฯ เป็นต้น

ต่อมา ในยุคกรุงรัตนโกสินทร์ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการปฏิรูประบบกฎหมายไทยให้เป็นไปตามแบบตะวันตก โดยมีประกาศให้ศาลต่าง ๆ มารวมกันอยู่ในสังกัดเดียวกัน และเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารอย่างแท้จริง โดยแยกอำนาจตุลาการออกจากอำนาจของเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม และให้อำนาจในการพิจารณาและพิพากษาอรรถคดีต่าง ๆ เป็นอำนาจอิสระของผู้พิพากษาศาลยุติธรรมชั้นต่าง ๆ ครอบคลุมกระทั่งถึงยุคสมัยที่ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อำนาจตุลาการยังคงเป็นอำนาจอิสระ รัฐธรรมนูญทุกฉบับได้รับรองความเป็นอิสระในการพิจารณาอรรถคดีของผู้พิพากษาต่อเนื่องมาโดยตลอด รวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในหมวด 10 ส่วนที่ 1 มาตรา 188 ก็ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560 : 54)

“...การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรมและปราศจากอคติทั้งปวง...”

ดังนั้น ศาลจึงเป็นองค์การผู้ใช้อำนาจสูงสุดของประเทศในทางตุลาการภายใต้พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์

“ศาล” มีความหมายเป็น 2 นัย กล่าวคือ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 1 (1) “ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรม หรือผู้พิพากษาที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง ส่วนในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (1) “ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรม หรือผู้พิพากษาที่มีอำนาจทำการเกี่ยวกับคดีอาญา ดังนั้น จึงนิยามคำว่า “ศาล” ได้ว่า หมายถึง สถาบัน ตัวอาคาร โรงเรือน ที่ตั้งที่ทำการปฏิบัติงานของศาล และหมายถึงผู้พิพากษาผู้พิจารณาพิพากษาคดี

“ผู้พิพากษา” หมายถึง ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและพิพากษาคดีความทั้งปวง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นผู้ระงับความขัดแย้งใด ๆ หรือหาทางออกสำหรับกรณีโต้แย้งหรือพิจารณาการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด และวางกำหนดโทษตามโทษานุโทษ โดยอาศัยตัวบทกฎหมายที่มีอยู่ งานของผู้พิพากษาเป็นหลักประกันความเที่ยงธรรม ประสิทธิภาพประสิทธิผลความยุติธรรมแก่กุล และดับทุกข์ร้อนในข้อโต้แย้งทั้งปวงของประชาชน ให้ดำเนิน ไปด้วยสันติสุขและยุติธรรม ความสำคัญของอำนาจตุลาการ เป็นไปตามที่ท่านศาสตราจารย์ประกอบ หุตะสิงห์ อดีตประธานศาลฎีกา ได้กล่าวไว้ว่า (สมสุข ศรีสถิตวัฒนา, 2555 : 12)

“...ถ้าอำนาจตุลาการไม่มีอยู่ในบ้านเมือง หรือมีก็เป็นที่พึ่งอันแท้จริงของประชาชนไม่ได้ ความปั่นป่วนอลเวงในบ้านเมืองจะมีอยู่สักแค่ไหน คนดีที่ถูกข่มเหงรังแกจากคนชั่ว ไม่มีที่พึ่งที่มีอำนาจสิทธิเด็ดขาด ในอันที่จะชี้ขาดตัดสินลงโทษผู้กระทำผิด หรือบังคับผู้ประพฤติมิชอบให้ปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมืองได้ ราษฎรผู้เดือดร้อนจะอย่างไร ถ้าหันไปใช้กำลังเพื่อเรียกร้องสิทธิของตนเอง กฎหมายบ้านเมืองก็จะไร้ความหมาย บ้านเมืองจะมั่นคงอยู่ได้อย่างไร...”

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ผู้พิพากษาเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ประสิทธิภาพประสิทธิผลความยุติธรรม ชำรงและรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และความเป็นธรรมในสังคมโดยวินิจฉัยบรรดาคดีหรือข้อพิพาทต่าง ๆ ด้วยหลักนิติศาสตร์ อำนาจดังกล่าวสำคัญอย่างยิ่ง เพราะกระทบกระเทือนต่อชีวิต อิศรภาพ เสรีภาพ ชื่อเสียงเกียรติคุณ และทรัพย์สินของประชาชนทั่วไป ตำแหน่งผู้พิพากษาจึงนับว่าสูงศักดิ์ ทำหน้าที่สำคัญอันมีเกียรติยศยิ่งและเป็นที่พึ่งสุดท้ายของประชาชน (เกษม เกษมปัญญา, 2547: 11-13)

1. ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น อำนาจอธิปไตยซึ่งประกอบด้วย อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง ไม่อาจแบ่งแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาด ดังนั้น อำนาจตุลาการก็จำเป็นต้องมีความเป็นอิสระ หรือมีลักษณะคานอำนาจกับฝ่ายอื่นเช่นกันด้วยเหตุผลสำคัญ ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ในการคานอำนาจเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ตามแนวความคิดของมองเตสกีเออร์ เกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนจะได้รับความคุ้มครองในสิทธิเสรีภาพของตนอย่างแท้จริง ก็ต่อเมื่ออำนาจสูงสุดของรัฐ หรืออำนาจอธิปไตยได้มีการแบ่งแยกออกจากกัน เพื่อเป็นการคานอำนาจดังกล่าว เพราะหากผู้มีอำนาจปกครองสามารถใช้อำนาจอธิปไตยได้อย่างเต็มรูปแบบแล้ว ประชาชนจะไม่มีหลักประกันเลยว่าจะได้รับความคุ้มครอง ทั้งไม่อาจตรวจสอบการดำเนินงานของผู้มีอำนาจปกครองดังกล่าวด้วย เมื่อยอมรับกันเป็นสากลว่า อำนาจอธิปไตยดังกล่าวอาจแบ่งแยกออกเป็นอย่างน้อยสามอำนาจ คือ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการแล้ว การใช้ อำนาจทั้งสามผ่านองค์การอิสระต่างหากจากกัน ย่อมจะเป็นการคานและถ่วงดุลอำนาจระหว่างกัน อันเป็นการประกันว่า ประชาชนจะได้รับความคุ้มครองอย่างแท้จริง ดังนั้น หากฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติใช้อำนาจของตนทับซ้อน หรือคาบเกี่ยวกับอำนาจตุลาการแล้ว ย่อมจะทำให้ หลักการคาน หรือถ่วงดุลอำนาจดังกล่าวเสียไป ประชาชนก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองดังที่ควรจะเป็น ตัวอย่างเช่น กรณีที่ฝ่ายบริหารที่มีอำนาจในการจับกุม สอบสวนสอบสวน และฟ้องร้องดำเนินคดี เอากับบุคคลผู้กระทำความผิด หากฝ่ายบริหารยังเข้ามาแทรกแซงการพิจารณาพิพากษาตัดสินคดีของฝ่ายตุลาการด้วยแล้ว ก็เป็นการยากที่บุคคลผู้ถูกจับกุมดำเนินคดีจะได้รับความเป็นธรรม ในการพิจารณาคดีดังกล่าว หรือกรณีที่ ฝ่ายนิติบัญญัติตรากฎหมายออกมาใช้บังคับ โดยไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายตุลาการพิจารณาว่ากฎหมายดังกล่าวมีความชอบธรรมหรือไม่เพียงใด ย่อมจะเป็นการปิดกั้นมิให้ใครได้แย้งการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติเลย ประชาชนก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ตามแนวความคิดของมองเตสกีเออร์ เมื่อเป็นเช่นนี้ อาจทำให้ประชาชนเข้าใจผิดในหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ส่งผลให้ประชาชนขาดการสนับสนุนต่อการปกครองในระบบนี้ (สุประคิชฐ์ หุตะสิงห์, 2536 : 68-69)

หากฝ่ายตุลาการถูกแทรกแซง หรือไม่เป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีแล้ว ก็ย่อมทำให้ประชาชนขาดความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรมได้ เพราะประชาชนอาจเล็งเห็นว่าตนจะไม่ได้รับความยุติธรรมจากองค์การที่มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะหากเกิดกรณี

พิพาทกับหน่วยงานราชการใดแล้ว คงจะเป็นการยากที่ประชาชนจะเป็นฝ่ายชนะคดี นอกจากนั้น หากประชาชนคิดว่าอำนาจตุลาการไม่อาจเป็นที่พึ่งได้เสียแล้ว ก็จะหาทางดำเนินการเอาเอง เพื่อให้ได้รับความยุติธรรมตามความเห็นของตน ซึ่งจะเป็นหนทางที่นำไปสู่การดำเนินการแก้แค้นส่วนตัวของประชาชน ทำให้สังคมเกิดความสับสนวุ่นวาย

ประการต่อมา ถ้ามีบุคคลใดเห็นว่า อำนาจตุลาการมีความอ่อนแอเองก็อาจฉวยโอกาสหาประโยชน์โดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้ตนพ้นจากการถูกลงโทษ ซึ่งหากสามารถกระทำได้จริงแล้ว บุคคลดังกล่าวก็จะไม่เกรงกลัวต่อการกระทำความผิด อันจะส่งผลให้มีการกระทำความผิดมากขึ้น สังคมย่อมขาดเสถียรภาพและความสงบสุข ก่อให้เกิดปัญหาในการป้องกันอาชญากรรม ทำให้กระบวนการยุติธรรมเสื่อมทรามลงจนขาดความมั่นใจจากประชาชนทั่วไป (สุประดิษฐ์ หุตะสิงห์, 2536 : 69)

1.2 วัตถุประสงค์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของศาลยุติธรรม

สิ่งสำคัญประการหนึ่งในวัตถุประสงค์ที่จะให้ฝ่ายตุลาการเป็นอิสระจากฝ่ายอื่น คือ ความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ราชการในส่วนพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ทั้งนี้ก็เพื่อให้การดำเนินงานของศาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง เนื่องจากปัจจุบันโลกได้มีการเจริญและพัฒนาก้าวหน้าไปเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์กันหลายด้าน เช่น ในด้านการค้าระหว่างประเทศสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือ การเข้าสู่ผูกพันกันในด้านกฎหมาย เมื่อเกิดข้อขัดข้องใดซึ่งไม่อาจตกลงกันได้ ก็ทำให้มีการฟ้องคดีต่อกัน เป็นเหตุให้จำนวนสถิติคดีในศาลเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วในแต่ละปี สิ่งที่ประชาชนคาดหวังว่าจะได้รับก็คือ การที่จะได้รับความคุ้มครอง ตลอดจนการพิจารณาคดีที่สะดวก รวดเร็ว ประหยัด ตลอดจนความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ความล่าช้าที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล เป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม ดังสุภาษิตทางกฎหมายที่ว่า “ความล่าช้าในการให้ความยุติธรรมเปรียบประดุจการปฏิเสธความยุติธรรม” หากการบริหารงานศาลยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ก็เป็นการยากที่จะหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความล่าช้าดังกล่าว ความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ เช่น การพิจารณาพิพากษาอรรถคดี หรือการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานศาล จะช่วยให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน อันจะช่วยให้ศาลให้บริการแก่ประชาชนในทางคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อุปสรรคต่าง ๆ ก็จะลดน้อยลง (สุประดิษฐ์ หุตะสิงห์, 2536 : 70)

แนวความคิดว่าด้วยความเป็นอิสระของผู้พิพากษาต่างประเทศและประเทศไทย

1. ประเทศสหราชอาณาจักร

ในประเทศสหราชอาณาจักร มีแนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นอิสระของผู้พิพากษา 4 ประการ คือ

1.1 ผู้พิพากษาต้องปราศจากอคติทางการเมือง (Judges must be kept clear of political bias) ดังที่ได้บัญญัติไว้ใน (Act of Settlement 1701)

ในประเทศสหราชอาณาจักรผู้พิพากษาจะได้รับความคุ้มครองมิให้ต้องหวัดไหวจากอำนาจภายนอก เช่น สภานิติบัญญัติจะไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือผู้พิพากษาได้ เพราะมี The Act of Settlement 1701 บัญญัติรับรองคุ้มครองไว้

1.2 ผู้พิพากษาจะต้องปราศจากความกดดันทางการเมือง (A Judges must be kept free from political pressure)

ในประเทศสหราชอาณาจักร ผู้พิพากษาจะได้รับการประกันความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่รวมทั้งเงินเดือนของผู้พิพากษา โดยกล่าวได้ว่า การเข้าสู่ตำแหน่ง การดำรงตำแหน่ง และการสิ้นสุดของตำแหน่งของผู้พิพากษาจะได้รับการประกันอย่างดียิ่ง การแต่งตั้งผู้พิพากษานั้น จะเลือกผู้พิพากษาโดยคำนึงถึงคุณสมบัติ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ โดยบุคคลที่ถูกคัดเลือกจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาจากพระมหากษัตริย์ โดยมี Lord Chancellor เป็นผู้ถวายคำแนะนำ และเมื่อได้รับการแต่งตั้งแล้วตำแหน่งของผู้พิพากษาก็ได้รับการประกันตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง (A judge should have a guarantee security of tenure) และนอกจากนี้ยังมีกฎหมาย the Act of Settlement 1701 ได้บัญญัติคุ้มครองผู้พิพากษาจากการก้าวท้าวของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ โดยการถอดถอนผู้พิพากษาออกจากตำแหน่งจะกระทำไม่ได้โดยพระมหากษัตริย์จะทรงปลดหรือถอดถอนโดยความเห็นชอบพร้อมกันของรัฐสภาทั้ง 2 รัฐสภา กราบบังคมทูล ขอมายังพระมหากษัตริย์

หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษาที่จะต้องปราศจากความกดดันทางการเมืองนี้ ได้นำเอาหลักการแบ่งแยกอำนาจ (The principle of the separation of powers) มาใช้ โดยถือว่าอำนาจตุลาการเป็นอำนาจหนึ่งที่สำคัญเช่นกัน และท่าน Lord Chancellor ก็เป็นประธานศาลสูงสุด

1.3 ผู้พิพากษาจะต้องมีความอิสระในการพูดอย่างกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา (A judge must be free to speak boldly in his judicial capacity)

การปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา จะต้องไม่เอนเอียง หรือหวาดกลัวต่อข้อหา ความผิดฐานหมิ่นประมาทในการพิจารณาคดี และการกล่าวโดยสิทธิพิเศษนี้จะต้องใช้อย่างเหมาะสม หากใช้ในทางที่ผิดหรือมิชอบย่อมอาจจะเป็นความผิดได้

1.4 ผู้พิพากษา มีความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีอย่างเป็นธรรม

ในประเทศสหราชอาณาจักรหลายศตวรรษที่ผ่านมา ผู้พิพากษา มีความเป็นอิสระ ในการตัดสินคดีระหว่างคู่ความทั้งสองฝ่ายด้วยความเป็นธรรม มิได้ตัดสินคดีโดยปราศจากเหตุผล หรือโดยอิทธิพลจากฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายอื่น ๆ (To give decision only as between litigants of flesh and blood, and not on hypothetical cases put to them by the executive or anyone else) (อภิสิทธิ์ พรหมสวัสดิ์, 2534 : 13-15)

2. ประเทศไทย

ความเป็นอิสระของผู้พิพากษาโดยอาจแบ่งได้เป็น 2 ประการ คือ

2.1 ความเป็นอิสระในเนื้อหา หมายถึง ผู้พิพากษา ย่อมมีความเป็นอิสระในการ ปฏิบัติหน้าที่ทางอรรถคดีโดยในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นผู้พิพากษามีอิสระในการแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคล หรือองค์การใด กล่าวคือ บุคคลหรือองค์การใด จะออกคำสั่งและคำแนะนำตักเตือนต่าง ๆ ที่มีผลต่อเนื้อหาการพิจารณาพิพากษาคดีแก่ผู้พิพากษา เพื่อให้การวินิจฉัยอรรถคดีของผู้พิพากษาพิจารณาพิพากษาคดีไปตามคำสั่ง ย่อมเป็นสิ่งที่ต้องห้าม โดยสิ้นเชิง นอกจากนี้ ยังหมายรวมถึง กรณีที่มีคำสั่งที่จะให้มีผลเป็นการให้ผู้พิพากษาไม่มีความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีโดยทางอ้อมด้วย เช่น ในเรื่องการแจกสำนวน แก่ผู้พิพากษา, การกำหนดระยะเวลาให้ผู้พิพากษาพิจารณาพิพากษาคดีให้เสร็จทันภายใน ระยะเวลาที่จำกัด ตลอดจนการกำหนดให้ผู้พิพากษาปฏิบัติหน้าที่อย่างอื่น จนไม่มีเวลาเพียงพอ สำหรับพิจารณาพิพากษาคดี เพราะคำสั่งดังกล่าวเท่ากับเป็นการถอดถอนอำนาจในการพิจารณา พิพากษาคดีนั่นเอง การที่กระทรวงยุติธรรม (ปัจจุบันคือสำนักงานศาลยุติธรรม) ซึ่งเป็นฝ่าย บริหารทำให้ความเป็นอิสระในทางส่วนตัวต้องเสียไป ดังนั้น จึงมีผลต่อความเป็นอิสระในเนื้อหา ด้วย เพราะความเป็นอิสระในทางส่วนตัวย่อมเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมความเป็นอิสระในเนื้อหา ให้สมบูรณ์ ดังนั้น การกระทำดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษาในเนื้อหา โดยนัยนี้

2.2 ความเป็นอิสระในทางส่วนตัว หมายถึง ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษานั้น ผู้พิพากษาจะต้องกระทำได้โดยปราศจากความกลัวว่าจะได้รับผลร้ายหรือการกลั่นแกล้งภายหลัง กล่าวคือ ผู้พิพากษาจะต้องไม่มีความเกรงกลัวหรือหวั่นไหวต่อผลร้ายใด ๆ ที่จะบังเกิดขึ้นแก่ตน เมื่อตนได้พิจารณาพิพากษาคดีไต่ลงไปแล้ว ทั้งนี้เพราะการเลื่อนตำแหน่ง การแต่งตั้งโยกย้าย

การขึ้นเงินเดือน และการลงโทษ ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม จะต้องได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการก่อน อันเป็นหลักประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษาซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม (อภิศักดิ์ พรหมสวัสดิ์, 2534 : 129-130)

ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาของต่างประเทศ

ระบบกฎหมายที่ใช้ในประเทศต่าง ๆ แบ่งออกเป็นหลายระบบ แต่ที่ใช้กัน อย่างแพร่หลายมีอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบ Common Law เป็นระบบกฎหมายที่เกิดจากจารีตประเพณี ที่สืบทอดกันมาและคำพิพากษาของศาล ประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศเครือจักรภพสหราชอาณาจักร และประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ส่วนกฎหมายระบบ Civil Law เป็นระบบกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร กฎหมายระบบนี้จะมีการรวบรวมกฎหมาย เป็นประมวลกฎหมาย ประเทศที่ใช้กฎหมายระบบนี้ได้แก่ประเทศในกลุ่มภาคพื้นยุโรป เช่น ประเทศฝรั่งเศส และประเทศเยอรมัน เป็นต้น ดังนั้น การศึกษาระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรง ตำแหน่งผู้พิพากษาของประเทศต่าง ๆ นั้น จะศึกษาตามกลุ่มระบบกฎหมาย

1. การคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาของประเทศที่ใช้กฎหมาย

ระบบ Common Law

เนื่องจากประเทศที่ใช้กฎหมายระบบ Common Law มีหลายประเทศ แต่ในขั้นนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอ รวม 4 ประเทศ คือ ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศ นิวซีแลนด์ และประเทศมาเลเซีย

1.1 ประเทศสหราชอาณาจักร

ในระบบการศาลสหราชอาณาจักร เมื่อกล่าวถึงคำว่า “ผู้พิพากษา (Judges) มักจะหมายถึง เฉพาะผู้พิพากษาในศาลสูง (High Court) ศาลอุทธรณ์และศาลสูงสุด หรือ ศาลสภาขุนนาง (House of Lords)” บุคคลเหล่านี้เป็นตัวแทนของระบบการศาลสหราชอาณาจักร และเป็นจุดศูนย์กลางแห่งความสนใจเมื่อมีการพิจารณาถึงการพัฒนาของกฎหมายและการบริหารงาน ยุติธรรมพระราชบัญญัติการบริหารงานยุติธรรม ค.ศ. 1968 ของสหราชอาณาจักร (The Administration of Justice Act 1968) ได้กำหนดจำนวนผู้พิพากษาไว้ว่าให้มีผู้พิพากษาในศาลสูงสุดไม่เกิน 11 นาย ศาลอุทธรณ์ไม่เกิน 13 นาย ศาลสูงไม่เกิน 70 นาย และศาลจังหวัด (County Court) ไม่เกิน 37 นาย ทั้งนี้จำนวนผู้พิพากษาในแต่ละศาลอาจมีเพิ่มขึ้นได้โดยประกาศพระบรมราชโองการ ด้วยความ

เห็นชอบของรัฐสภา ในปี ค.ศ. 1970 ได้มีประกาศพระบรมราชโองการให้เพิ่มจำนวนผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์เป็น 14 นาย ศาลสูงเป็น 75 นาย และศาลจังหวัดเป็น 125 นาย

นอกจากผู้พิพากษาดังกล่าวข้างต้น ในระบบการบริหารงานยุติธรรมของสหราชอาณาจักรยังมีผู้พิพากษาชั้นรองซึ่งเรียกว่า Circuit Judge อีกประมาณ 200 นาย และผู้พิพากษาซึ่งมิได้ทำงานเต็มเวลาที่เรียกว่า Recorders อีกประมาณ 290 นาย ในศาลแมกิสเตรทส์ (Magistrates' Courts) ซึ่งเป็นศาลระดับพื้นฐานที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาอัตราโทษต่ำ โดยปราศจากลูกขุน (Jury) ทำการไต่สวนมูลฟ้องและทำหน้าที่เป็นศาลครอบครัวในบางลักษณะ ประกอบไปด้วยผู้พิพากษาที่เรียกว่า Law Magistrates จำนวนประมาณ 19,000 คน กระจายอยู่ในศาลแมกิสเตรทส์กว่า 1,000 แห่ง ทั่วประเทศสหราชอาณาจักรและเวลส์ Law Magistrates มิได้รับค่าจ้างตอบแทนในการทำหน้าที่ผู้พิพากษา บุคคลเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมีคุณวุฒิทางกฎหมาย เพราะเป็นการแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งทำประโยชน์และเป็นที่รักใคร่นับถือจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ การทำหน้าที่ Law Magistrate จึงเป็นการรับใช้สังคมอย่างหนึ่ง ผู้พิพากษาประเภทนี้มีเสมียนศาล (Clerk of Court) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิทางกฎหมายเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาแนะนำในข้อกฎหมาย นอกจากนั้นในศาลแมกิสเตรทส์ที่มีคดีความมากอาจมีผู้พิพากษาอีกประเภทหนึ่งเรียกว่า Stipendiary Magistrate ผู้พิพากษาประเภทนี้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งเคยประกอบอาชีพทางกฎหมายโดยเป็น Barrister หรือ Solicitor มาก่อน ผู้ได้รับแต่งตั้งจะได้รับบำเหน็จตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาปัจจุบันมี Stipendiary Magistrates ประมาณ 50 คน

การคัดเลือกผู้พิพากษาทำโดยเคร่งครัด บุคคลที่จะได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในประเทศสหราชอาณาจักรเป็นผู้ประกอบอาชีพ Barrister ที่ประสบความสำเร็จและมักจะมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ผู้พิพากษาในศาลสูงสุด (Law Lords) จะต้องแต่งตั้งจากทนายความประเภท Barrister ในประเทศสหราชอาณาจักรหรือเวลส์ หรือทนายประเภท Advocate ในสกอตแลนด์ซึ่งประกอบอาชีพนั้น ๆ มาแล้วไม่ต่ำกว่า 15 ปี หรือเป็นบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งตุลาการชั้นสูงในประเทศสหราชอาณาจักร สกอตแลนด์หรือไอร์แลนด์เหนือมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์จะต้องแต่งตั้งจาก Barrister ซึ่งประกอบวิชาชีพมาแล้วไม่ต่ำกว่า 15 ปี เช่นกัน หรือจากผู้พิพากษาศาลสูง ผู้พิพากษาศาลสูงจะต้องแต่งตั้งจาก Barrister ซึ่งประกอบวิชาชีพมาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี ผู้พิพากษาประเภท Circuit Judge จะแต่งตั้งจาก Barrister ซึ่งประกอบอาชีพมาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี หรือดำรงตำแหน่ง Recorder มาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี ส่วน Recorder จะแต่งตั้งจาก Barrister หรือ Solicitor ซึ่งประกอบวิชาชีพมาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี ในอดีตผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายประเภท Barrister เท่านั้นที่จะก้าวสู่ตำแหน่งตุลาการศาลสหราชอาณาจักรได้ เป็นที่น่าสังเกตว่าในปัจจุบันนักกฎหมายประเภท Solicitor อาจได้รับ

การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประเภท Recorder และจาก Recorder ก็อาจก้าวมาสู่ตำแหน่ง Circuit Judge ได้เหตุผลสำคัญที่ Barrister เกือบจะมีสิทธิผูกขาดในการได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการเนื่องจาก Barrister เป็นนักกฎหมายที่ได้รับการอบรมและมีประสบการณ์เฉพาะเกี่ยวกับการว่าต่างและแก้ต่างแทนคู่ความในศาล ส่วนนักกฎหมายประเภท Solicitor เน้นที่การให้คำปรึกษากฎหมาย การจดทะเบียน การร่างสัญญา ฯลฯ จึงขาดประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาความในศาล

นายกรัฐมนตรีและ Lord Chancellor ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดทางตุลาการ เป็นผู้เสนอชื่อนักกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อกราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระราชินีเพื่อทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา นายกรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอชื่อ Lord Chancellor ผู้พิพากษาในศาลสูงสุด (Law lords) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์แผนกคดีแพ่ง (Master of The Rolls) ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ (Lords Justices of Appeal) อธิบดีผู้พิพากษา (Lord Chief Justice) และประธานศาลแผนกครอบครัวในศาลสูง (President of the Family Division) ส่วน Lord Chancellor เป็นผู้เสนอชื่อผู้พิพากษาในระดับรองลงมา

ตำแหน่ง Lord Chancellor เป็นตำแหน่งสูงสุดทางตุลาการ บางครั้งได้รับการเรียกขานอย่างค่อนข้างคลาดเคลื่อนว่า “ประมุขตุลาการ” เนื่องจากตุลาการเป็นวิชาชีพอิสระ ตุลาการมีอำนาจเด็ดขาดในการวินิจฉัยบรรดาคดีตามตัวบทกฎหมาย ในการนี้ตุลาการย่อมไม่มี “ประมุข” เพราะกระทำการในพระปรมาภิไธย โดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรมตามกฎหมายเป็นที่ตั้ง ตำแหน่ง Lord Chancellor ของสหราชอาณาจักรเป็นตำแหน่งซึ่งรวมอำนาจในการปกครองทั้ง 3 อำนาจอยู่ที่บุคคลคนเดียวกัน ในทางตุลาการ Lord Chancellor เป็นประธานศาลสูงสุด (House of Lords) ทางบริหาร Lord Chancellor เป็นรัฐมนตรีคนหนึ่งในคณะรัฐบาล (Cabinet) และในทางนิติบัญญัติ Lord Chancellor มีฐานะเป็นประธานวุฒิสภา (Speaker of The House of Lords) ในการเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่ง Lord Chancellor นายกรัฐมนตรีมักจะพิจารณาจากนักกฎหมายประเภท Barrister ที่มีความรู้และประสบการณ์สูง เคยช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่พรรคการเมืองของตน ตำแหน่ง Lord Chancellor จึงมีวาระเท่ากับระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีและพรรคการเมืองของตนเป็นรัฐบาล อนึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่ายังไม่เคยมี Lord Chancellor คนใดถูกกล่าวหาว่าใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ทั้งนี้คงเป็นเพราะเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งและศักดิ์ศรีของบุคคลที่ถูกแต่งตั้งรวมกันทำให้บุคคลนั้นสามารถอยู่เหนืออิทธิพลทางการเมือง

สำหรับผู้พิพากษาในตำแหน่งอื่น ๆ ย่อมสามารถดำรงตำแหน่งจนเกษียณอายุเมื่อ 75 ปี (อนุรักษ์ สง่าอารีกุล, 2560 : 7-9)

1.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ผู้พิพากษาศาลสหรัฐ ตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ประธานาธิบดี เป็นผู้เสนอและแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลสหรัฐ โดยคำแนะนำและด้วยความยินยอมของวุฒิสภา เหตุผลที่ประธานาธิบดีซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร และวุฒิสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติเข้ามาเกี่ยวข้องกับ ดำเนินการแต่งตั้งผู้พิพากษาซึ่งเป็นฝ่ายตุลาการนั้นก็เพื่อเป็นการตรวจสอบ และกานอำนาจกัน ระหว่างอำนาจทั้ง 3 ประการ อย่างไรก็ตามเมื่อได้รับแต่งตั้งแล้ว ผู้พิพากษาซึ่งทำหน้าที่ศาลและ เป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการนี้ย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีและข้อพิพาทต่าง ๆ โดยฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติจะเข้ามายุ่งเกี่ยวแทรกแซงไม่ได้ เพื่อเป็นการประกันความ เป็นอิสระดังกล่าวนี้ รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาจึงได้บัญญัติรับรองไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้พิพากษา ศาลสหรัฐไม่ว่าจะเป็นศาลสูงสุดหรือศาลชั้นต่ำกว่าดำรงตำแหน่งอยู่ได้ตลอดเวลาที่มีความ ประพฤติดี ซึ่งหมายความว่า ผู้พิพากษาศาลสหรัฐทุกคนดำรงตำแหน่งตลอดชีวิตหรือจนกว่า จะลาออกไปเอง การถอดถอนผู้พิพากษาศาลสหรัฐทำได้ก็แต่วิธีการที่เรียกว่า Impeachment โดยรัฐสภาเท่านั้น นอกจากนี้จะมีการลดเงินเดือนของผู้พิพากษาศาลสหรัฐในระหว่างการดำรง ตำแหน่งไม่ได้

ผู้พิพากษาศาลมลรัฐ การแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลมลรัฐนั้นมีวิธีการใหญ่ ๆ 3 ประการ คือ

1.2.1 แต่งตั้งโดยผู้ว่าการมลรัฐด้วยความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติของ มลรัฐซึ่งอาจเป็นวุฒิสภาเท่านั้นหรือจากทั้งวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ อย่างไรก็ตาม สำหรับศาลมลรัฐชั้นต้นซึ่งมีอำนาจจำกัดบางศาลผู้ว่าการมลรัฐมีอำนาจแต่งตั้งผู้พิพากษาได้ โดยไม่ต้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติเห็นชอบ

1.2.2 แต่งตั้งโดยฝ่ายนิติบัญญัติของมลรัฐซึ่งอาจเป็นวุฒิสภาเท่านั้น หรือ ทั้งวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรก็ได้

1.2.3 ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

การแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลมลรัฐส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้ประชาชน เลือกตั้ง อย่างไรก็ตามมีอยู่หลายมลรัฐที่ใช้วิธีการต่างกันออกไปสำหรับศาลต่างชั้นกัน เช่นใน มลรัฐโรดไอแลนด์ สภานิติบัญญัติเป็นผู้แต่งตั้งผู้พิพากษาศาลสูงสุด แต่สำหรับผู้พิพากษาศาล ชั้นต้นนั้นผู้ว่าการมลรัฐเป็นผู้แต่งตั้ง โดยความยินยอมของวุฒิสภา และในรัฐเพนซิลวาเนีย ผู้พิพากษาศาลต่าง ๆ ยกเว้นศาลชั้นต้นที่มีอำนาจจำกัดได้รับเลือกตั้งจากประชาชน ส่วนผู้ พิพากษาศาลชั้นต้นที่มีอำนาจจำกัด คือ Justice of The Peace Court นั้น ผู้ว่าการมลรัฐเป็นผู้แต่งตั้ง ส่วนคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งหรือสมัครรับเลือกตั้งนั้น ปกติก็ต้องได้แก่ ผู้ที่สำเร็จ

การศึกษาวิชากฎหมายและเป็นสมาชิกเนติบัณฑิตยสภาของมลรัฐนั้น โดยบางมลรัฐก็กำหนดไว้ด้วยว่าต้องเป็นสมาชิกเนติบัณฑิตยสภาหรือประกอบวิชาชีพเป็นทนายมาแล้วอย่างน้อยก็ปี แต่สำหรับศาลชั้นต้นซึ่งมีอำนาจจำกัดซึ่งไม่จำเป็นต้องตั้งผู้พิพากษาจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาวิชากฎหมายนั้น ขณะนี้มีแนวโน้มที่จะเลิกไปหลายมลรัฐ เช่น ฟิลาเดลเฟีย และแมสซาชูเซต จะไม่ตั้งผู้พิพากษาที่ไม่สำเร็จการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มขึ้นอีก โดยเฉพาะ Municipal Court ในเมืองฟิลาเดลเฟียได้วางโครงการไว้ว่าผู้พิพากษาทุกคนจะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาวิชากฎหมาย

สำหรับการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลมลรัฐในทางปฏิบัตินั้นก็ได้มีการหาทางที่จะทำให้การแต่งตั้งเป็นไปตามระบบคุณธรรมมากที่สุดไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งกันโดยวิธีใดใน 3 วิธีดังกล่าวข้างต้นก็ตาม กล่าวคือ หากเป็นการแต่งตั้งโดยผู้ว่าการมลรัฐ และฝ่ายนิติบัญญัติก็มักนิยมให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเป็นผู้ช่วยในการสรรหาและเสนอแนะต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้ง โดยคณะกรรมการนี้ก็อาจประกอบด้วยผู้พิพากษา สมาชิกเนติบัณฑิตยสภา และบุคคลธรรมดา อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการเช่นนี้ไม่ว่าจะมีชื่อเรียกอย่างไรก็ตามก็มีอำนาจหน้าที่เพียงแต่เสนอแนะความเห็นเท่านั้น ดังนั้น การแต่งตั้งด้วยเหตุผลอย่างอื่นนอกจากตามหลักคุณธรรมก็ยังคงมีอยู่บ้างแต่คงจะมีน้อยกว่าเดิม

มลรัฐเพนซิลวาเนีย ใช้วิธีการแบ่งการเลือกตั้งออกเป็น 2 ประเภท คือ สำหรับการดำรงตำแหน่งครั้งแรกเป็นการเลือกตั้งแบบปกติ (Partisan election) ซึ่งผู้สมัครมักสังกัดพรรคการเมือง เมื่อดำรงตำแหน่งครบตามวาระ เช่น Court of Common Pleas มีวาระ 10 ปี หากผู้พิพากษาที่ดำรงตำแหน่งครบวาระต้องการจะเป็นผู้พิพากษาต่อไปอีก ก็มักจะมีการเลือกตั้งซึ่งเรียกว่า retention election โดยในการเลือกตั้งครั้งนี้จะไม่มีผู้อื่นสมัครแข่ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพียงแต่ลงคะแนนเสียงว่าเลือกให้ผู้พิพากษานั้นดำรงตำแหน่งต่อไปอีกวาระหรือไม่เท่านั้น การเลือกตั้งครั้งที่สองนี้จึงไม่ต้องสมัครโดยสังกัดพรรคการเมือง สำหรับมลรัฐมิสซูรีได้มีวิธีการที่รัดกุมยิ่งขึ้นเพื่อให้การเมืองเข้ามามีบทบาทน้อยลงไปอีกโดยวิธีการดังนี้คือ จัดให้มีคณะกรรมการที่เป็นกลางไม่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานศาลสูงสุดเป็นประธาน นักกฎหมายที่เนติบัณฑิตยสภาเลือก 3 ชื่อ ไปให้ผู้ว่าการมลรัฐเลือกแต่งตั้งบุคคลหนึ่งจากรายชื่อที่เสนอมานั้นให้เป็นผู้พิพากษาทดลองปฏิบัติหน้าที่เป็นเวลา 1 ปี เมื่อครบกำหนดก็ให้มีการเลือกตั้งถือให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งลงคะแนนเสียงว่าผู้พิพากษาผู้นั้นสมควรดำรงตำแหน่งต่อไปตามวาระหรือไม่ การเลือกตั้งนี้จึงไม่มีการแข่งขันและไม่มีพรรคการเมืองเข้ามายุ่งเกี่ยว ขณะนี้มีหลายมลรัฐ เช่น โอไอวา แคนซัส และเนบราสกา ได้นำเอาวิธีการนี้ซึ่งเรียกว่า Missouri Plan ไปใช้ (ประสาร กिरานนท์, 2538 : 13-16)

ผู้พิพากษาอาวุโส (Senior Judge) ศาลสหรัฐมีระบบผู้พิพากษาอาวุโส เช่นเดียวกัน Supernumerary Judge ของแคนาดา กล่าวคือ ผู้พิพากษาที่มีอายุครบ 65 ปี และทำงานเป็นผู้พิพากษามาแล้วอย่างน้อย 15 ปี หรืออยู่ครบ 70 ปี และทำงานเป็นผู้พิพากษามาแล้วอย่างน้อย 10 ปี มีสิทธิลาออกโดยได้รับเงินเดือนเต็มแต่คงกลับมาช่วยทำงานเป็นผู้พิพากษาเป็นครั้งคราว ประโยชน์ของระบบผู้พิพากษาอาวุโสนี้ก็คือในด้านตัวผู้พิพากษาเองก็ทำงานน้อยลง โดยได้เงินเดือนเท่าเดิม ส่วนทางด้านศาลก็สามารถมีการแต่งตั้งผู้พิพากษาแทนตำแหน่งที่ว่าง เพราะมีการเลือกเป็นผู้พิพากษาอาวุโส แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงมีผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาช่วยทำงานศาลต่อไป (ประสาร กิรานนท์, 2538 : 16-17)

1.3 ประเทศนิวซีแลนด์

ศาลในประเทศนิวซีแลนด์มีการแบ่งเป็นลำดับชั้น อันเป็นรูปแบบที่รับมาจากระบบกฎหมาย Common Law ซึ่งศาลในประเทศนิวซีแลนด์จากลำดับล่างขึ้นไป มีดังนี้

1.3.1 District Courts

เป็นศาลลำดับต่ำสุดซึ่งตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 1 เมษายน 1980 แทน Magistrates' Courts เดิม ตามข้อเสนอแนะของ Royal Commission ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1976 เพื่อศึกษาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบโครงสร้างของศาลตามกฎหมายปี ค.ศ. 1979 ซึ่งตั้งศาลนี้ขึ้น ได้บัญญัติไว้ด้วยว่าถ้ากฎหมายใดอ้างอิงถึง Magistrate หรือ magistrates' Courts ก็ให้หมายถึงผู้พิพากษาใน District Courts หรือ District Courts ตามลำดับ

ศาลนี้มีสถานที่นั่งพิจารณาประมาณ 80 แห่งทั่วประเทศนิวซีแลนด์ และกฎหมายบัญญัติให้มีจำนวนผู้พิพากษา 85 นาย ซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยผู้สำเร็จราชการ (Governor-General) คุณสมบัติของบุคคลที่จะมีสิทธิได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษา คือเป็นทนายความ (Barrister หรือ Solicitor) มาแล้วไม่น้อยกว่า 7 ปี

ศาลครอบครัว (Family Courts) ศาลนี้ตั้งขึ้นตาม Family Courts Act 1980 โดยเป็นแผนกหนึ่งของ District Courts พิพากษาศาลครอบครัวมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้พิพากษาของ District Courts

อำนาจของศาลครอบครัว มีอำนาจพิจารณาคดีตามกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องครอบครัว เช่น พ.ร.บ. การสมรส 1955 (The Marriage Act 1955) พ.ร.บ. ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา 1976 (The Matrimonial Property Act 1976) เป็นต้น

Small Claims Tribunals ตั้งขึ้นตาม Small Claims Tribunals Act 1976 โดยเป็นแผนกหนึ่งของ District Courts ผู้ที่ทำหน้าที่พิจารณาคัดสิน คือ ผู้ตัดสิน (Referee) ผู้ตัดสินนี้จะต้องเป็น Barrister หรือ Solicitor ของ High Court มาไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือผู้อื่นที่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอที่จะเป็นผู้ตัดสินได้

ในส่วนอำนาจการพิจารณาคดีนั้น ข้อพิพาทจากสัญญาการค้าและเมิดในเรื่องความเสียหายต่อทรัพย์สินซึ่งเกิดจากความประมาทเล็กน้อยในการใช้รถยนต์ จะต้องมีทุนทรัพย์ไม่เกิน 1,000 เหรียญนิวซีแลนด์ แต่คู่ความอาจละสิทธิเรียกร้องเพื่อนำคดีขึ้นศาลนี้ก็ได้ แต่จะตกลงกันให้นอกเหนือจาก พ.ร.บ. จัดตั้งศาลนี้ไม่ได้ หน้าที่ของศาลนี้คือ พยายามให้คู่ความได้ตกลงกัน หลังจากตัดสินแล้วคู่ความอุทธรณ์ไปยัง District Court ได้ ลักษณะการพิจารณาที่น่าสนใจของศาลนี้คือ ไม่ให้หมิ่นทนายความ เว้นแต่จะมีเหตุผลพิเศษ ทำให้คู่ความไม่ต้องเสียเงินค่าทนายความ

1.3.2 High Court

ศาลนี้ตั้งขึ้นตามบทบัญญัติใน Judicature Act 1908 ศาลนี้มีเพียงศาลเดียวขณะที่ศาล District Courts นั้นมีหลายศาล

ศาล High Court มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทุกประเภท คดีใดก็ตามที่เกินอำนาจของ District Courts ก็ขึ้นศาล High Courts ได้ และนอกจากจะมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ต่าง ๆ แล้ว ยังมีอำนาจโดยทั่วไปที่จะลงโทษบุคคลฐานละเมิดอำนาจศาลได้ ศาลนี้มีอำนาจพิจารณาคดีที่อุทธรณ์มาจาก District Courts หรือองค์กรอื่น ๆ ด้วย

ในปัจจุบันกฎหมายกำหนดให้มีผู้พิพากษา High Court จำนวน 26 นาย รวมทั้งประธานศาล (Chief Justice) คุณสมบัติของผู้ที่จะมีสิทธิได้รับการแต่งตั้งนั้น จะต้องเป็นทนายความ Barrister หรือ Solicitor ของ High Court มาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 7 ปี กำหนดเกษียณอายุ คือ 68 ปี

1.3.3 Court of Appeal

ศาลนี้ปัจจุบันเป็นสถาบันที่ถาวรตั้งขึ้น โดย Judicature Amendment Act 1957 ก่อนหน้านั้นประเทศนิวซีแลนด์ไม่มีศาล Court of Appeal ที่ถาวร โดยผู้พิพากษาของ Supreme Court จะเป็นผู้พิพากษาของ Court of Appeal ด้วย โดยประกอบด้วย ประธานศาล (Chief Justice) ของ High Court ซึ่งเป็นผู้พิพากษาศาลนี้ โดยตำแหน่งประธานของ Court of Appeal และผู้พิพากษาอื่นอีก 4 นาย รวมเป็น 6 คน นำสังเกตว่า Chief Justice ของ High Court ถือว่าเป็นผู้พิพากษาที่อาวุโสสูงสุดของประเทศ นอกจากนี้หากผู้สำเร็จราชการ (Governor-General) ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ Chief Justice จะเป็นผู้ทำหน้าที่แทนการแต่งตั้งผู้พิพากษาในศาลนี้

มักจะตั้งมาจากผู้พิพากษาใน High Court และอาจมีการแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาของทั้งสองศาลพร้อม ๆ กันได้

ในส่วนอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ศาลนี้ไม่มีอำนาจพิจารณาคดีเป็นครั้งแรก (เว้นแต่คดีเล็ก ๆ น้อย ๆ) โดยจะเป็นศาลที่พิจารณาคดีอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลอื่นหรือเมื่อศาลอื่นเสนอคดีขึ้นไปเพื่อขอคำวินิจฉัย

1.3.4 Privy Council

ตามธรรมเนียมประเพณี Judicial Committee of the Privy Council เป็นศาลสุดท้ายของประเทศในเครือจักรภพหลายประเทศ แต่หลาย ๆ ประเทศรวมทั้งแคนาดาได้ยกเลิกสิทธิอุทธรณ์นี้แล้ว ในประเทศนิวซีแลนด์ยังคงมีสิทธินี้อยู่ โดยคู่ความอาจอุทธรณ์จาก High Court หรือ Court of Appeal ไปยัง Privy Council ได้

ปัจจุบันมีแนวความคิดในนิวซีแลนด์ที่จะยกเลิกสิทธิการอุทธรณ์ไปยัง Privy Council โดยเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะคงมีไว้ แต่ก็ยังไม่มิกฎหมายยกเลิก สำหรับแนวโน้มในอนาคตนั้น เป็นที่เห็นได้ว่าสิทธิอุทธรณ์ไปยัง Privy Council จะต้องยกเลิกไปในที่สุด ในปี ค.ศ. 1985 มีเพียง 10 ประเทศเท่านั้นที่ยังมีสิทธิอุทธรณ์ไปยัง Privy Council ได้

1.3.5 ศาลพิเศษ (Court of Special Jurisdiction)

ศาลที่กล่าวมาทั้งหมด ถือได้ว่าเป็นศาลที่มีอำนาจทั่ว ๆ ไป นอกจากศาลดังกล่าวแล้ว ยังมีศาลพิเศษซึ่งมีอำนาจเฉพาะเรื่อง ศาลพิเศษนี้ไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในลำดับศาล แต่ถือว่ามีสถานะเท่ากับ High Court

คุณสมบัติผู้พิพากษา ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นที่มีชื่อว่า District Court นั้น ต้องประกอบอาชีพเป็นทนายความ (ไม่ว่าจะเป็น Solicitors หรือ Barristers) มาแล้วไม่น้อยกว่า 7 ปี โดยจะได้รับการแต่งตั้งจากผู้สำเร็จราชการ (Governor-General) ตามมาตรา 5-10 ของ Courts Act 1947 การปลดผู้พิพากษาออกโดยผู้สำเร็จราชการเช่นกัน แต่จะทำได้เฉพาะในเรื่องไม่มีความสามารถและความประพฤติไม่เหมาะสม ผู้พิพากษาจะเกษียณอายุ 68 ปี จึงเห็นได้ว่า ระบบของการแต่งตั้ง ใช้วิธีคัดเลือกไม่ใช่การสอบแข่งขัน อย่างเช่นของเราจากการสอบถามได้ความว่า ก่อนปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาจะมีการอบรม (Training) ประมาณ 2 อาทิตย์เท่านั้น

สำหรับคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาใน Court of Appeal นั้น จะต้องประกอบอาชีพทนายความ Barristers หรือ Solicitors ใน High Court เป็นส่วนใหญ่ ส่วนการแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาใน High Court นั้น กระทำโดยผู้สำเร็จราชการ ซึ่งทำการแทนพระมหากษัตริย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ของ Judicature Act 1928 ผู้พิพากษา

High Court นี้ จะถูกถอดถอนได้ก็โดยพระมหากษัตริย์ ตามคำแนะนำของรัฐสภาเท่านั้น ส่วนกำหนดเกษียณอายุ คือ 68 ปี

สถานะและตำแหน่งของผู้พิพากษาในประเทศนิวซีแลนด์นั้น ได้รับการรับรองไว้อยู่ในระดับสูงทั้งจากธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมาย มีความเป็นอิสระ ซึ่งประกอบด้วยการมีเงินเดือนที่เพียงพอ อันจะทำให้ผู้พิพากษาไม่ต้องขวนขวายหารายได้อื่น ๆ อีก

นอกจากนี้ ตามธรรมเนียมปฏิบัติจะ ไม่มีการเลื่อนตำแหน่งผู้พิพากษา ทั้งนี้เพราะมีแนวคิดที่ว่า ผู้พิพากษาควรจะทำหน้าที่โดยไม่คำนึงว่าตนจะได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหรือไม่ และผู้พิพากษาจะไม่เข้าหาผู้ที่จะช่วยตนได้ เพื่อแต่งตั้งให้ตนมีตำแหน่งสูงขึ้น ข้อนี้นักเวทเฉพาะผู้พิพากษาของ High Court อาจได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาใน Court of Appeal ได้แต่หากเป็นผู้พิพากษาใน District Courts แล้ว จะมีน้อยมากที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาใน High Court (ศุภชัย สมเจริญ, 2545 : 37-40)

1.4 ประเทศมาเลเซีย

ศาลมาเลเซียแบ่งเป็น 3 ชั้น ดังนี้

1.4.1 ศาลชั้นต้น ประกอบด้วย ศาล 2 ประเภท คือ Magistrate Court และ Session Court

สำหรับศาล Magistrate Court เป็นศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาคดีเล็กน้อย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.4.1.1 Magistrate Court ชั้นที่ 1 มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งทุนทรัพย์ไม่เกิน 55,000 ดอลลาร์ เว้นแต่คดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์ (Equitable relief) ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาล High Court อันได้แก่ คดีที่ขอให้จำเลยส่งมอบทรัพย์หรือบังคับให้ชำระหนี้ โดยเฉพาะเจาะจง (Specific performance) ขอบังคับให้กระทำหรืองดเว้นการกระทำ (Injunction) การชำระบัญชี (Account) คดีทรัสต์ (Trust) และคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี

1.4.1.2 Magistrate Court ชั้นที่ 2 มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งทุนทรัพย์ไม่เกิน 3,000 ดอลลาร์ และคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี ที่ตั้งของ Magistrate Court นั้น จะตั้งอยู่ตาม District ต่าง ๆ ในแต่ละรัฐ และผู้ที่ทำการพิจารณาพิพากษาคดีใน Magistrate Court เรียกว่า “Magistrate” ซึ่งคุณสมบัติ Magistrate Court ชั้นที่ 1 ต้องสำเร็จปริญญาตรีทางกฎหมาย และผ่านการอบรมหรือฝึกงานมาอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ถึง 1 เดือน Magistrate ในศาลนี้อาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาใน Session Court ได้ ส่วนใน Magistrate Court ชั้นที่ 2 นั้น ไม่จำเป็นต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมาย แต่ต้องมาจากศาลที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาพอสมควรแล้ว

Magistrate ในศาลทั้ง 2 ชั้นจะได้รับการแต่งตั้งจาก Ruler of the state ซึ่งอาจเป็นสุลต่านในรัฐที่มีการปกครองโดยสุลต่าน เช่น มะละกา หรือผู้ว่าการรัฐในรัฐที่มีการปกครองโดยผู้ว่าการรัฐแล้วแต่กรณี

Session Court เป็นศาลชั้นต้นเช่นเดียวกันแต่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีมากกว่า Magistrate Court โดยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง ทุนทรัพย์ไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ เว้นแต่คดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์ (Equitable relief) ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาล High Court และคดีอาญาทั้งปวง เว้นแต่คดีอาญาสำหรับความ Capital offense และโทษรุนแรงถึงประหารชีวิต จะพิจารณาโดยศาล High Court โดยตรง

สำหรับผู้พิพากษาใน Session Court นั้น Chief Justice จะเป็นผู้แนะนำให้นายกรัฐมนตรีเสนอไปยังประมุขของประเทศ (Agung) เพื่อทำการแต่งตั้งจากผู้ประกอบวิชาชีพทนายความหรือจาก Magistrate ก็ได้

1.4.2 ศาลอุทธรณ์

แบ่งเป็น 2 ศาล คือ High Court of Malaya และ High Court of Borneo : ซึ่งแบ่งเป็น 2 ศาล เนื่องจากเหตุผลทางด้านภูมิศาสตร์ของประเทศมาเลเซีย และศาลอุทธรณ์ของมาเลเซียนั้น นอกจากจะรับพิจารณาคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลชั้นต้น คือ ศาล Magistrate Court และศาล Session Court แล้ว สำหรับคดีที่มีโทษประหารชีวิตและคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์เกิน 100,000 ดอลลาร์ คู่ความจะต้องฟ้องตั้งต้นคดีที่ The High Court ไปฟ้องต่อศาล Magistrate Court หรือศาล Session court ไม่ได้

1.4.3 ศาลสูงสุด (Supreme Court)

มีอยู่ศาลเดียวที่กรุงกัวลาลัมเปอร์มีคณะผู้พิพากษา ดังนี้

1.4.3.1 ประธานศาลฎีกา (The Lord President of the Supreme Court)

1.4.3.2 อธิบดีศาลอุทธรณ์แห่งมาลายา (The Chief Justice of the High Court of Malaya)

1.4.3.3 อธิบดีศาลอุทธรณ์แห่งบอร์เนียว (The Chief Justice of the High Court of Bouneo)

1.4.3.4 ผู้พิพากษาศาลฎีกา

ศาลฎีกาของมาเลเซียมีบทบาทสำคัญมาก โดยเฉพาะจะมีอำนาจในการตีความว่ากฎหมายหรือการกระทำของรัฐบาลขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

การคัดเลือกและแต่งตั้งผู้พิพากษา

ผู้ที่จบการศึกษาทางด้านกฎหมายจากมหาวิทยาลัยของมาเลเซีย หรือของประเทศอื่นที่มาเลเซียรับรอง (ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นประเทศที่ใช้ระบบ Common Law เช่น สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย เป็นต้น) จะได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำงานกับ The Judicial and Legal Service of Malaysia ซึ่งเป็นองค์การทางกฎหมายของมาเลเซีย เพื่อแต่งตั้งเป็น Magistrate หรือหน่วยงานในสังกัด Legal Service อันเป็นหน่วยงานของรัฐบาล และนักกฎหมายอีก ส่วนหนึ่งจะไปประกอบวิชาชีพทนายความ ซึ่งจะมีโอกาสได้รับแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาใน The High Court และใน The Supreme Court ต่อไป

สำหรับการแต่งตั้งผู้พิพากษาใน The High Court และ The Supreme Court นั้น Lord President จะเสนอรายชื่อตัวบุคคลที่สมควรจะได้รับการแต่งตั้งไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้งต่อไป ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งนี้อาจจะมาจาก The Judicial and Legal Service หรือ จากทนายความ (Bar) ก็ได้ แต่จะต้องมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วอย่างน้อย 10 ปี แต่ในทางปฏิบัติมักจะแต่งตั้งจากผู้ที่ทำงานมาแล้วอย่างน้อย 25 ปี และผู้พิพากษาทั้งสองศาลจะเกษียณอายุเมื่อ 65 ปี

ส่วนผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น Magistrate นั้น มีคุณสมบัติเพียงจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมาย และได้รับการคัดเลือกให้ทำงานกับ The Judicial and Legal Service of Malaysia (ศุภชัย สมเจริญ, 2545 : 44-46)

2. การคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาของประเทศที่ใช้กฎหมาย

ระบบ Civil Law

เนื่องจากประเทศที่ใช้กฎหมายระบบ Civil Law หรือระบบประมวลกฎหมายมีหลายประเทศ แต่ผู้วิจัยขอนำเสนอ รวม 4 ประเทศ คือ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอิตาลี

2.1 ประเทศฝรั่งเศส

ในประเทศฝรั่งเศสผู้พิพากษาและพนักงานอัยการสังกัดกระทรวงยุติธรรมและอบรมจากโรงเรียนเดียวกัน เมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้วจะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาหรืออัยการ และระหว่างรับราชการก็อาจสับเปลี่ยนหน้าที่กันได้ (ประสาร กิรานนท์, 2538 : 17)

ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นของฝรั่งเศสจะต้องผ่านการฝึกอบรมจาก L' Ecole nationale de la magistrature เสียก่อน การคัดเลือกผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมมี 2 วิธี คือ

2.1.1 คัดเลือกโดยวิธีสอบแข่งขัน ผู้สมัครสอบต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 2.1.1.1 มีอายุ 27 ปี เป็นอย่างมาก
- 2.1.1.2 เป็นนิติศาสตร์บัณฑิต
- 2.1.1.3 มีสัญชาติฝรั่งเศสเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี
- 2.1.1.4 มีความประพฤติดี
- 2.1.1.5 ผ่านการคัดเลือกเกณฑ์ทหารแล้ว
- 2.1.1.6 มีสุขภาพดี

โดยจะมีการสอบคัดเลือกในทุก ๆ ปี บุคคลหนึ่งไม่มีสิทธิสมัครสอบเกินกว่า 3 ครั้ง ผู้ที่มีสิทธิเข้าสอบต้องมีรายชื่อที่รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมกำหนด ผู้ที่สอบผ่านจะได้รับแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้เป็น *auditeurs de justice* มีฐานะคล้ายผู้พิพากษา โดยมีข้อห้ามเช่นเดียวกัน มีเงินเดือนในระหว่างฝึกอบรม แต่มีข้อผูกพันต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นข้าราชการเป็นเวลาอย่างน้อย 10 ปี ระยะเวลาในการฝึกอบรมทั้งหมด 28 เดือน โดยมีหลักสูตรดังนี้ คือ

- 2.1.1.7 ฝึกอบรมเป็นเวลา 9 เดือน
- 2.1.1.8 ฝึกงานในศาลเป็นเวลา 13 เดือน
- 2.1.1.9 สอบจัดอันดับและเลือกตำแหน่ง
- 2.1.1.10 ทดลองปฏิบัติงานเป็นเวลา 2 เดือน
- 2.1.1.11 ฝึกอบรมเฉพาะด้านเพิ่มเติม 4 เดือน

เมื่อฝึกอบรมแล้วจะได้แต่งตั้งให้เป็นข้าราชการตุลาการชั้นสอง ระดับหนึ่ง ผู้ที่ได้คะแนนดีมีสิทธิเลือกตำแหน่งก่อน โดยมีคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นผู้จัดอันดับคะแนนความเหมาะสมต่องานตุลาการของนักศึกษาแต่ละคน คณะกรรมการสามารถประกาศว่านักศึกษาคณะใดไม่เหมาะสม หรือควรได้รับการฝึกเพิ่มเติมอีก 1 ปี

นอกจากผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว ผู้ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ก็มีสิทธิสอบแข่งขันเพื่อคัดเลือกเป็นนักศึกษาในสถาบันดังกล่าวได้ คือ ผู้ที่รับราชการมาแล้ว 5 ปี และเป็นข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการศึกษา คำนวณว่าทั่ว ๆ ไป และการควบคุมงานจบการศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี หรือเป็นข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งทั่ว ๆ ไป โดยต้องใช้ความรู้พอสมควร และจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1.2 คัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ทางกฎหมาย

โดยบุคคลบางประเภทอาจได้รับคัดเลือกเข้าเป็นนักศึกษาโดยตรง โดยอาจจะให้มีการทดสอบบางอย่างหรือไม่ก็ได้ บุคคลดังกล่าว คือ

2.1.2.1 ทนายความซึ่งปฏิบัติงานมาแล้ว 3 ปี และได้รับปริญญาเอกทางกฎหมาย

2.1.2.2 ข้าราชการ พนักงานของรัฐ หรือนายทหาร ซึ่งมีความสามารถในสาขานิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือ สังคมศาสตร์

2.1.2.3 ผู้ที่นอกจากจะได้รับปริญญาเอกทางกฎหมายแล้ว ยังได้รับปริญญาโทอื่นอีก

2.1.2.4 อาจารย์สัมนาในมหาวิทยาลัยซึ่งช่วยสอนมาเป็นเวลา 3 ปี หลังจากที่ได้รับปริญญาตรีทางกฎหมายแล้ว และจะต้องได้รับปริญญาโททางกฎหมายด้วย
อย่างไรก็ตามนักศึกษาประเภทนี้จะต้องมีจำนวนไม่เกินหนึ่งในหกของผู้ที่มาจากการสอบคัดเลือกข้างต้น

2.2 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

ระบบศาลของเยอรมันให้ความสำคัญแก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดี แต่โดยลักษณะและความเหมาะสมในการพิจารณาพิพากษาคดี ต้องการความรู้ความเข้าใจในงานแต่ละด้าน จึงได้แยกศาลออกตามลักษณะเฉพาะของงานแต่ละด้าน และแต่ละศาลต่างแยกเป็นอิสระจากกัน ไม่มีการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยแยกเป็นศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลแรงงาน ศาลสังคม ศาลภาษี ศาลวินัย ศาลสิทธิบัตร และศาลพิเศษอย่างอื่น เช่น ศาลเดินเรือ เป็นต้น

ในระบบของเยอรมันนั้น บัณฑิตที่จบจากโรงเรียนกฎหมายจะต้องผ่านการฝึกภาคปฏิบัติอย่างหนัก ซึ่งเหมือน ๆ กันทุก ๆ คน ไม่ว่าผู้นั้นประสงค์จะประกอบอาชีพอะไรในวิชาชีพกฎหมาย เมื่อจบโรงเรียนกฎหมายซึ่งมีหลักสูตรภาคบังคับ 7 ภาคการศึกษา หรือ 3 ปีครึ่งแล้ว หากประสงค์จะรับราชการเป็นผู้พิพากษาจะต้องสอบเนติบัณฑิตให้ได้ การสอบเนติบัณฑิตของเยอรมันมี 2 ครั้ง ครั้งแรกเรียกว่าสอบ First Bar ครั้งที่สองเรียกว่า Grand Bar

การสอบ The First Bar หรือ Referenda ภายหลังจากที่เรียนจบหลักสูตรวิชากฎหมายของมหาวิทยาลัยแล้ว ผลการศึกษาเป็นที่น่าพอใจและผ่านการฝึกอบรมที่ศาลหรือหน่วยงานราชการเป็นเวลา 6 สัปดาห์และทำแบบฝึกหัดอย่างน้อย 6 บท มีสิทธิสอบเข้าเป็นสมาชิกเนติบัณฑิตยสภา การสอบประกอบด้วยข้อเขียน 8 ฉบับ ๆ ละ 4 ชั่วโมงติดต่อกันทุกวัน ยกเว้นวันอาทิตย์ คือ กฎหมายเอกชน 3 ฉบับ กฎหมายอาญา 2 ฉบับ กฎหมายมหาชน 2 ฉบับ ประวัติศาสตร์ 1 ฉบับ และสอบแปลกำกับคณะกรรมการอีกอย่างน้อย 4 คน เป็นเวลาหนึ่งชั่วโมงในทุก ๆ วิชา

ผู้ที่สอบผ่านจะได้แต่งตั้งเป็นเนติบัณฑิตได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการวิสามัญและได้รับเงินเดือน อยู่ภายใต้การควบคุมของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ในการให้การศึกษาระดับต่อไป และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น โดยคำนึงถึงผลการศึกษากฎหมายเป็นหลักมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกงาน

พระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายตุลาการของเยอรมันกำหนดให้เนติบัณฑิตจะต้องฝึกงานที่ศาลต่าง ๆ ที่ทำการอัยการ และสำนักงานทนายความเป็นเวลา 14 เดือน ฝึกงานที่ศาลอื่น ๆ 2 แห่งเป็นเวลา 6 เดือน ซึ่งจะต้องเป็นศาลแรงงานอย่างน้อยหนึ่งแห่ง ฝึกงานตามสถานที่ราชการ 6 เดือน รวมเวลาฝึกงาน 3 ปี ระหว่างนี้ผลการปฏิบัติงานต้องเป็นที่น่าพอใจ มิฉะนั้นอาจมิได้เลื่อนขึ้นไปฝึกงานในลำดับต่อไปและต้องเข้าร่วมสัมมนาตามโครงการต่าง ๆ ด้วย หลังจากฝึกงานครบถ้วนแล้วเนติบัณฑิตก็จะลงทะเบียนเพื่อสอบ

การสอบ First Bar เป็นการสอบในระดับมลรัฐ รัฐบาลของมลรัฐเป็นผู้วางระเบียบในการฝึกงานและการสอบได้ ส่วนการสอบ Grand Bar ต้องสอบกับคณะกรรมการสอบของ 3 มลรัฐ วิชาที่สอบมีดังนี้ เนติบัณฑิตต้องเขียนวิทยานิพนธ์ 1 ฉบับภายใน 4 สัปดาห์ สอบข้อเขียน 4 ฉบับ ๆ ละ 5 ชั่วโมง เกี่ยวกับปัญหาคดีทางกฎหมาย และสุดท้ายต้องสอบปากเปล่า 1 ครั้ง เป็นเวลา 5 ชั่วโมง

เนติบัณฑิตที่สอบผ่าน Grand Bar จะได้รับแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษากฎหมาย (Assessor) ซึ่งมีคุณสมบัติที่จะดำรงตำแหน่งทางตุลาการหรือตำแหน่งข้าราชการพลเรือนระดับสูง ผู้ที่สอบผ่านเนติบัณฑิตขั้นสูงได้ จะมีสิทธิได้รับแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษา โดยต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

- 2.2.1 เป็นผู้มิสัญชาติไทยเยอรมัน
- 2.2.2 เป็นผู้สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
- 2.3.3 ต้องผ่านการปฏิบัติงานหลังจากสอบเนติบัณฑิตขั้นสูงได้แล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

ในการฝึกงานและการสอบคัดเลือกเนติบัณฑิตของเยอรมันมีความสำคัญมาก ไม่เฉพาะแต่ผู้ที่มุ่งจะเป็นผู้พิพากษาเท่านั้น แต่สำหรับการที่จะไปประกอบอาชีพทางอื่นในวิชาชีพกฎหมายด้วย ในทางปฏิบัติ ผู้ที่สอบผ่านด้วยคะแนนยอดเยี่ยมจึงจะได้รับพิจารณาให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา หรืออัยการ และในกรณีพิเศษสำหรับศาสตราจารย์ทางกฎหมายในมหาวิทยาลัย ทุกคนมีคุณสมบัติเป็นผู้พิพากษาได้โดยไม่ต้องผ่านการฝึกอบรมหรือปฏิบัติงานอย่างอื่นมาก่อน วิธีการคัดเลือกอย่างเคร่งครัดเช่นนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อวงการกฎหมาย

ของเยอรมัน กล่าวคือ เป็นการลดศักดิ์ศรีของทนายความ แต่ในขณะเดียวกันก็เพิ่มศักดิ์ศรีแก่ฝ่ายตุลาการอย่างมาก (มานิตย์ สุธาพร, 2526 : 148-150)

2.3 ประเทศญี่ปุ่น

ในยุคสมัยที่ประเทศญี่ปุ่นยังถูกปกครองประเทศโดยโชกุน พระจักรพรรดิไม่ได้ทรงมีอำนาจในการปกครองประเทศ อำนาจทั้งหมดอยู่ที่โชกุน ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีแนวความคิดในการแบ่งแยกอำนาจธิปไตย โชกุนเป็นผู้ครองอำนาจดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียว สถาบันยุติธรรมจึงยังไม่ได้แยกออกจากสถาบันบริหาร

เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญของประเทศในปี พ.ศ. 2432 (ค.ศ. 1889) ประเทศญี่ปุ่นได้มีการพัฒนาระบบการปกครองของประเทศ โดยนำแนวความคิดเกี่ยวกับการแบ่งแยกอำนาจธิปไตยมาใช้ อย่างไรก็ตามในช่วงเวลาดังกล่าว การแบ่งแยกอำนาจธิปไตยระหว่างอำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการยังไม่เป็นไปอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ว่าผู้พิพากษาที่มีความเป็นอิสระในการพิจารณาวินิจฉัยอรรถคดี แต่ศาลสถิตยุติธรรมยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นสมาชิกของคณะรัฐมนตรี อันเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจบริหาร นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งองค์การในลักษณะกึ่งตุลาการ (Quasai-Judicial Agency) ขึ้นพิจารณาข้อร้องเรียนพิเศษหลายประการ

หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองได้สิ้นสุดลง การปกครองในประเทศญี่ปุ่นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก รัฐธรรมนูญของประเทศปี พ.ศ. 2489 (ค.ศ. 1946) ได้วางรากฐานการปกครองประเทศแบบใหม่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารงานของศาลด้วย กล่าวคือ อำนาจตุลาการได้ถูกแยกออกมาในลักษณะที่ค่อนข้างแข็งขันจากฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ โดยกำหนดให้ศาลสูงสุด (Supreme Court) เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการควบคุมและกำกับดูแลอำนาจตุลาการ องค์การพิเศษในลักษณะกึ่งตุลาการ (Quasai-Judicial Agency) ถูกยกเลิกไป และการจัดตั้งศาลจะกระทำได้เฉพาะที่กฎหมายได้กำหนดไว้เท่านั้น

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติรับรองถึงการบรรจุ แต่งตั้งตลอดจนการถอดถอนผู้พิพากษาไว้ให้ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้พิพากษาที่มีความเป็นอิสระ ไม่ต้องหวงหรือเกรงกลัวว่าจะถูกกลั่นแกล้งจากฝ่ายอื่น อันจะส่งผลให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของผู้พิพากษาเป็นไปอย่างบริสุทธิ์และยุติธรรมอย่างแท้จริง

สำหรับการคัดเลือกบุคคลผู้จะมาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษานั้นจะเป็นระบบผสม คือมีทั้งแต่งตั้งจากบุคคลผู้ผ่านการสอบคัดเลือก และแต่งตั้งจากบุคคลผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม

ผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านกฎหมายไม่สามารถสมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาได้โดยทันที บุคคลเหล่านั้น จะต้องเข้ารับการฝึกอบรมจากสถาบันวิจัยและฝึกอบรมทางกฎหมาย (Legal Training and Research Institute) เป็นเวลา 2 ปี จากนั้นจะต้องทำการสอบไล่ของสถาบัน (Institute's Final Qualifying Examination) เมื่อผ่านการสอบไล่ดังกล่าวแล้ว ถึงจะมีสิทธิที่จะสอบ National Law Examination บุคคลที่สอบผ่านแล้ว ศาลสูงสุดจะได้จัดทำรายชื่อเสนอต่อรัฐบาลเพื่อทำการแต่งตั้งบุคคลที่มีความเหมาะสมเข้าดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาต่อไป ในช่วง 5 ปีแรก ผู้ช่วยผู้พิพากษาจะทำหน้าที่เพียงเป็นองคมนตรีผู้พิพากษาเท่านั้น หลังจากนั้น จึงจะมีอำนาจพิพากษาคดีได้โดยตนเอง

นอกจากนี้ การที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เข้าดำรงตำแหน่งผู้พิพากษานั้น บุคคลดังกล่าวจะต้องมีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ ศาสตราจารย์ทางกฎหมาย หรืออาชีพอื่นที่มีประสบการณ์ทางกฎหมายในทำนองเดียวกันมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยมากผู้พิพากษาในศาลแขวงจะได้รับการแต่งตั้งมาจากเจ้าหน้าที่อาวุโสผู้มีประสบการณ์ และความรู้ความสามารถสูง โดยจะผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการคัดเลือกผู้พิพากษาศาลแขวง (The Selection Committee for Judges of Summary Courts) นอกจากนี้ ผู้ช่วยผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ หรือศาสตราจารย์ทางกฎหมาย ที่มีประสบการณ์การทำงานมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี ก็มีสิทธิที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแขวงได้เช่นเดียวกัน

สำหรับผู้พิพากษาในศาลจังหวัด และศาลครอบครัวนั้น นอกจากจะประกอบด้วยผู้พิพากษาที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ที่ มีประสบการณ์การทำงานในอาชีพทางกฎหมายมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วอาจจะแต่งตั้งจากผู้ช่วยผู้พิพากษา หรือผู้ช่วยผู้พิพากษาอาวุโสได้ด้วย

ผู้พิพากษาในศาลสูงจะประกอบด้วยผู้พิพากษาที่ได้รับการแต่งตั้งตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น กับผู้ช่วยผู้พิพากษาอาวุโสเท่านั้น

สำหรับผู้พิพากษาในศาลสูงสุดนั้น ตามกฎหมายกำหนดให้มีจำนวน 15 คน คือ ประธานศาลสูงสุด 1 คน และผู้พิพากษาในศาลสูงสุดอีก 14 คน ในจำนวนผู้พิพากษาทั้งหมด 15 คนนี้ จะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกมาจากผู้ที่เป็นที่ยอมรับว่ามีประวัติการทำงานที่โดดเด่นจากอาชีพผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ หรือศาสตราจารย์ทางกฎหมายไม่น้อยกว่า 10 คน ที่เหลือนั้นอาจจะไม่ใช่เนักกฎหมายโดยตรง แต่ก็จะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมายเป็นอย่างดี และมีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปี ผู้พิพากษาในศาลสูงสุดนี้จะได้รับการแต่งตั้งจากจักรพรรดิตามคำแนะนำของรัฐบาล

ผู้พิพากษาในศาลสูงสุดเกษียณอายุเมื่ออายุครบ 70 ปี ผู้พิพากษาในศาลแขวงก็จะเกษียณอายุเมื่ออายุครบ 70 ปีเช่นกัน ส่วนผู้พิพากษาจะมีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 10 ปี เมื่อครบวาระดังกล่าวแล้ว อาจจะได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในเรื่องการถอดถอนผู้พิพากษานั้น โดยปกติแล้วจะกระทำมิได้เว้นแต่ผู้พิพากษานั้นจะถูกระบุว่า เป็นผู้ที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกาย หรือจิตใจจนเป็นเหตุให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ หรือผู้พิพากษานั้นถูกร้องเรียนกล่าวหาหน่วยงานด้านบริหารไม่มีอำนาจในการดำเนินการทางวินัยกับผู้พิพากษา การดำเนินการทางวินัยกับผู้พิพากษาจะกระทำโดย The Court of Impeachment ซึ่งอยู่ในความดูแลของสภาผู้แทนราษฎร (Diet) ของประเทศญี่ปุ่น การพิจารณาของ the Court of Impeachment นี้ ผู้พิพากษาอาจถูกถอดถอนจากตำแหน่งได้ หากปรากฏว่าผู้พิพากษานั้นปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนด้วยความประมาทเลินเล่อจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือปฏิบัติตนไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของตนหรือไม่ก็ตาม the Court of Impeachment นี้ เป็นหน่วยงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วยตัวแทนและเจ้าหน้าที่ที่เลือกสรรมาจากสภาผู้แทนราษฎรของประเทศญี่ปุ่น

ศาลสูงสุด (Supreme Court) มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญในการจัดการกิจการต่าง ๆ เกี่ยวกับการศาล ซึ่งรัฐธรรมนูญที่ใช้ในช่วงปี พ.ศ. 2432 เคยกำหนดให้เป็นอำนาจของกระทรวงยุติธรรม เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์ หรือวิธีพิจารณาในส่วนของศาล การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตุลาการในศาล ตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณของศาล

การแต่งตั้งงบประมาณของศาลต่าง ๆ นั้น เป็นหน้าที่ของ Judicial Conference ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดงบประมาณรายจ่ายของศาลต่าง ๆ แล้วเสนอตรงไปยังคณะรัฐมนตรี ถ้าคณะรัฐมนตรีเห็นควรลดจำนวนงบประมาณลงและศาลสูงสุดเห็นว่าไม่สมควรลดจำนวนลง ศาลสูงสุดอาจแย้งยื่นยันขอเดิมไปยังคณะรัฐมนตรี ในกรณีเช่นนี้คณะรัฐมนตรีจะต้องแจ้งรายละเอียดทั้งหมดให้สภา(The Diet) เพื่อพิจารณาต่อไป (สุประดิษฐ์ หุตะสิงห์, 2536 : 45-48)

2.4 ประเทศอิตาลี

ระบบศาลและผู้พิพากษาประเทศอิตาลีมีความคล้ายคลึงกับระบบศาลยุติธรรมในประเทศไทย เช่น มีศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งและคดีอาญา และมีคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) เป็นหลักประกันในความเป็นอิสระของผู้พิพากษา แต่ในเนือหารายละเอียด หากศึกษาวิเคราะห์โดยแท้จริงแล้วจะเห็นว่ามีความแตกต่างกันอยู่ไม่น้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณสมบัติของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา

ในระดับศาลต่าง ๆ และคณะกรรมการตุลาการ ซึ่งเป็นองค์การที่เป็นหลักประกันในความเป็นอิสระของผู้พิพากษา

2.4.1 ศาล Conciliation ซึ่งได้แก่ศาลชั้นต้น ที่ทำหน้าที่ในลักษณะใกล้เคียงข้อพิพาทเฉพาะในทางแพ่งที่ไม่มีความสำคัญ ซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่สูง ศาล Conciliation ใช้บุคคลธรรมดาซึ่งไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในทางกฎหมาย ทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษา ดังนั้นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น Conciliation ได้แก่ บุคคลธรรมดาที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีลักษณะเป็นกลาง

อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ในเขตที่ศาลอุทธรณ์นั้นมีเขตอำนาจเป็นผู้แต่งตั้ง Conciliation ผู้พิพากษาในศาล Conciliation เป็นตำแหน่งกิตติมศักดิ์ที่ไม่ได้รับเงินเดือนตอบแทน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 3 ปี และมีสิทธิได้รับแต่งตั้งซ้ำอีกได้เมื่อครบ 3 ปีแล้ว

2.4.2 ศาล Pretori เป็นศาลชั้นต้น ที่มีผู้พิพากษาอาชีพเป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี มีอำนาจพิจารณาพิพากษาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาที่มีความสำคัญเล็กน้อย นอกจากนี้ ศาล Pretori ยังพิจารณาพิพากษาคำวินิจฉัยของศาล Conciliatori อีกด้วย คำวินิจฉัยของ Pretori ย่อมอุทธรณ์ไปยังศาลที่เรียกว่า Tribunali

2.4.3 ศาล Tribunali เป็นศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งและคดีอาญาทั้งปวง ผู้พิพากษาของศาล Tribunali เป็นผู้พิพากษาอาชีพทั้งหมด

องค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดีในศาล Tribunali ประกอบด้วยผู้พิพากษาจำนวน 3 คน และแบ่งเป็นแผนกต่าง ๆ ได้แก่ แผนกคดีแพ่ง แผนกคดีอาญา แผนกคดีเด็กและ แผนกไต่สวนคดีอาญา หัวหน้าแผนกของศาล Tribunali มีฐานะเท่ากับผู้พิพากษาในศาล Assize ส่วนผู้พิพากษาหัวหน้าศาล Tribunali มีฐานะเท่ากับผู้พิพากษาศาลฎีกา

2.4.4 ศาล Assize เป็นศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีลักษณะฉกรรจ์ อันได้แก่คดีอาญาที่มีโทษจำคุก 8 ปีขึ้นไป

คำวินิจฉัยของศาล Assize ย่อมอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ในแผนก Assize ซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลฎีกาคนหนึ่งเป็นประธาน ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ 1 คน และบุคคลธรรมดาอีก 6 คน เช่นเดียวกับในศาล Assize แต่บุคคลธรรมดาในศาลอุทธรณ์แผนก Assize นี้ต้องได้รับการศึกษาที่สูงกว่าบุคคลธรรมดาในศาล Assize เล็กน้อย

2.4.5 ศาล Tribunali regionali delle acque pubbliche เป็น ศาล ชั้น ต้น ที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องสิทธิในการใช้น้ำหรือทางน้ำสาธารณะ

2.4.6 ศาลอุทธรณ์ (Corte di appello) มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษายกในเขตที่เรียกว่า Regione ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประกอบด้วย ผู้พิพากษาอาชีพทั้งหมด องค์คณะ

ในการพิจารณาพิพากษาในศาลอุทธรณ์ ประกอบด้วย ผู้พิพากษาจำนวน 5 คน ศาลอุทธรณ์แบ่งเป็นแผนกต่าง ๆ ทำนองเดียวกับศาล Tribunali แต่ละแผนกมีหัวหน้าเทียบเท่ากับผู้พิพากษาศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ มีฐานะเท่ากับผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา

2.4.7 ศาลฎีกา (Corte di cassazione) มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีฎีกาขึ้นมาในปัญหาข้อกฎหมาย แบ่งเป็นแผนก คือ แผนกแพ่งสามแผนก

คุณสมบัติของผู้พิพากษา

ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม โดยเฉพาะผู้พิพากษาทั้งหลายในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์นั้น มีลักษณะเป็นผู้พิพากษาอาชีพ คือ เป็นข้าราชการประจำ การเป็นผู้พิพากษาเริ่มต้นด้วยการสอบแข่งขันจากผู้สำเร็จวิชากฎหมายจากมหาวิทยาลัย อายุระหว่าง 21 ถึง 30 ปี ต้องเป็นผู้มีความประพฤติ หลังจากผ่านการสอบสวนกัน โดยมีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาและศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยที่คณะกรรมการตุลาการ (Consiglio superiore della magistratura) แต่งตั้งเป็นผู้ดำเนินการสอบแล้ว จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็น *uditore giudiziario* และจะต้องฝึกหัดงานในศาลชั้นต้นหรือในสำนักงานอัยการสองปี หลังจากนั้นจะต้องผ่านการสอบอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา หลังจากปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้พิพากษาครบสองปี จึงจะมีสิทธิได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการตุลาการ ให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาโดยสมบูรณ์ เพื่อทำหน้าที่ในศาลชั้นต้นต่อไป การแต่งตั้งจากคณะกรรมการตุลาการดังกล่าว จะกระทำได้แต่โดยการเสนอแนะของคณะกรรมการตุลาการในท้องที่นั้น ๆ ทั้งนี้โดยพิจารณาว่าบุคคลดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษาได้หรือไม่ หากเห็นว่าไม่มีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษาได้ บุคคลนั้นก็ต้องพ้นจากหน้าที่นั้นและไม่อาจได้รับแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาได้ เมื่อได้รับการเสนอและแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาศาลแล้ว การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนชั้น เลื่อนเงินเดือน ตลอดจนการลงโทษทางวินัยย่อมอยู่ในการดำเนินการของ Consiglio superiore della magistratura และสำหรับการพิจารณาเลื่อนชั้นนั้น โดยปกติยึดหลักอาวุโสมากกว่าหลักความเหมาะสม

ผู้พิพากษาศาลฎีกา (Corte di cassazione) นั้น ส่วนใหญ่คงได้แก่ผู้พิพากษาที่ได้รับการเลื่อนชั้นมาจากผู้พิพากษาในระดับศาลอุทธรณ์ แต่มีผู้พิพากษาศาลฎีกาอีกจำนวนหนึ่งที่อาจได้รับแต่งตั้งจากบุคคลภายนอกซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ โดยมีบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญอิตาลี (ปี ค.ศ. 1948) ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มาตรา 106 วรรคสามว่า “โดยการพิจารณาของคณะกรรมการตุลาการ (Consiglio superiore della magistratura) อาจแต่งตั้งศาสตราจารย์กฎหมายในมหาวิทยาลัยและนักกฎหมายอาชีพหรือทนายความ (avvocati) ซึ่งได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายในศาลสูงมาแล้วเป็นเวลา 15 ปี ให้เป็นผู้พิพากษาศาลฎีกาได้”

สำหรับผู้พิพากษาอาชีพระดับศาลอุทธรณ์ที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นขึ้นเป็นผู้พิพากษาศาลฎีกานั้น มีทางเป็นไปได้อยู่ 3 วิธี คือ วิธีการสอบแข่งขัน สำหรับสรรหาผู้พิพากษาศาลฎีกาที่มีความรู้ในวิชาการที่ดีเยี่ยมจริง ๆ แต่จะใช้วิธีการนี้สำหรับการเลื่อนชั้นผู้พิพากษาขึ้นอยู่กับตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ว่างในอัตราเพียงร้อยละสิบเท่านั้น อีกสองวิธีคือ การใช้วิธีร่วมกันระหว่างการประเมินความสามารถและอาวุโสในการทำงาน ทั้งนี้สุดแล้วแต่ว่าจะยึดความสามารถหรือความอาวุโสมากกว่ากัน วิธีการทั้งหมดจะกระทำโดยเริ่มจากการพิจารณาของคณะกรรมการตุลาการในท้องที่ซึ่ง *Consiglio superiore della magistratura* แต่งตั้งขึ้นชั้นหนึ่งก่อน การพิจารณาของคณะกรรมการนี้อาจพิจารณาจากบรรดาคำพิพากษา ซึ่งเป็นผลงานของผู้พิพากษาผู้นั้นหรือพิจารณาจากผลงานในทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือหรือบทความที่ทำขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ยังอยู่ในการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษานั้น (ศุภชัย สมเจริญ, 2545: 57-59)

3. ระบบการเข้าดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในประเทศไทย

ตำแหน่งต่าง ๆ ของผู้พิพากษาศาลยุติธรรม ซึ่งกำหนดโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มีดังนี้

ประธานศาลฎีกา รองประธานศาลฎีกา ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ผู้พิพากษาศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ภาค รองประธานศาลอุทธรณ์รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น อธิบดีผู้พิพากษาภาค รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาประจำศาล ผู้ช่วยผู้พิพากษา และผู้พิพากษาอาวุโส (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 11 และมาตรา 12)

นอกจากตำแหน่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม อาจออกประกาศกำหนดให้มีตำแหน่งข้าราชการตุลาการที่เรียกชื่ออย่างอื่นอีกได้ เช่น ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา เทียบกับตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ หรือผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ เป็นต้นจากตำแหน่งที่กล่าวมาข้างต้น บุคคลที่จะเข้าเป็นตุลาการศาลยุติธรรม จะต้องเริ่มจากตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา ซึ่งผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกพิเศษ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- 3.1 มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
 - 3.2 ผู้สมัครสอบคัดเลือกหรือผู้สมัครทดสอบความรู้ ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์ ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกพิเศษ ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์
 - 3.3 เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 - 3.4 เป็นสามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา
 - 3.5 ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
 - 3.6 ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
 - 3.7 ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งให้พักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น
 - 3.8 ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ รั่ววิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
 - 3.9 ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
 - 3.10 ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการหรือเป็นโรคที่ระบุไว้ในระเบียบของ ก.ต. และ
 - 3.11 เป็นผู้ผ่านการตรวจร่างกายและจิตใจโดยคณะกรรมการแพทย์ จำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ซึ่ง ก.ต. กำหนด และ ก.ต. ได้พิจารณารายงานของคณะกรรมการแพทย์แล้ว เห็นสมควรรับสมัครได้
- หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกพิเศษ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ต. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ ก.ต. มีอำนาจกำหนดค่าธรรมเนียมการสมัครสอบคัดเลือกสมัครทดสอบความรู้ และสมัครเข้ารับการคัดเลือกพิเศษ (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 26)
- การเข้าดำรงตำแหน่งข้าราชการตุลาการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษานั้น มีหลักเกณฑ์ 3 กรณี คือ
- 3.12 การสอบคัดเลือก
 - บุคคลผู้สมัครสอบคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาต้องมีคุณวุฒิและได้ประกอบอาชีพดังต่อไปนี้

3.12.1 เป็นนิติศาสตร์บัณฑิต หรือสอบไล่ได้ปริญญาหรือประกาศนียบัตรทางกฎหมายจากต่างประเทศ ซึ่ง ก.ต. เทียบไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.12.2 สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และ

3.12.3 ได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายเป็นจำศาล รองจำศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานบังคับคดี หรือพนักงานคุมประพฤติของศาลยุติธรรม พนักงานอัยการ นายทหารเหล่าพระธรรมนูญ ทนายความ หรือประกอบวิชาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายตามที่ ก.ต. กำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ทั้งนี้ให้ ก.ต. มีอำนาจออกระเบียบกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ด้วย (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 27)

สำหรับเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย ก.ต. ได้กำหนดไว้ดังนี้

สมัครตามความในมาตรา 28 (2) (ข) (ค) หรือ (ฉ) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ซึ่งได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายเป็นทนายความ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ นายทหารซึ่งทำหน้าที่นายทหารสืบสวนสอบสวน หรือนายทหารสารวัตรสืบสวนสอบสวน เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือเจ้าพนักงานเลือกตั้ง (งานวินิจฉัยหรืองานสืบสวนสอบสวน) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา 27 (3) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 จะต้องไปปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าวไม่น้อยกว่าที่กำหนดดังต่อไปนี้

3.13 ผู้ที่ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายเป็นทนายความจะต้องได้ว่าความในศาล โดยทำหน้าที่หรือมีส่วนร่วมทำหน้าที่ทนายความในการที่ศาลออกนั่งพิจารณามาแล้วไม่น้อยกว่า 10 เรื่อง สำหรับผู้สมัครตามมาตรา 28 (2) (ข) หรือ (ค) และไม่น้อยกว่า 30 เรื่อง สำหรับผู้สมัครตามมาตรา 28 (2) (ฉ) ซึ่งในจำนวนนี้ต้องเป็นคดีแพ่งไม่น้อยกว่า 5 เรื่อง

3.14 ผู้ที่ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ต้องปฏิบัติงานในหน้าที่พนักงานสอบสวนมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 เรื่อง สำหรับผู้สมัครตามมาตรา 28 (2) (ข) หรือ (ค) และไม่น้อยกว่า 30 เรื่อง สำหรับผู้สมัครตามมาตรา 28 (2) (ฉ)

3.15 ผู้ที่ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายเป็นนายทหารซึ่งทำหน้าที่นายทหารสืบสวนสอบสวนหรือนายทหารสารวัตรสืบสวนสอบสวน กระทรวงกลาโหม ต้องได้ปฏิบัติงานสอบสวนคดีอาญา ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลทหารมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 เรื่อง สำหรับผู้สมัครตามมาตรา 28 (2) (ข) หรือ (ค) และไม่น้อยกว่า 30 เรื่อง สำหรับผู้สมัครตามมาตรา 28 (2) (ฉ)

3.16 ผู้ที่ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายเป็นเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ต้องปฏิบัติงานสอบสวนคดียาเสพติดมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 เรื่อง สำหรับผู้สมัครตามมาตรา 28 (2) (ข) หรือ (ค) และไม่น้อยกว่า 30 เรื่อง สำหรับผู้สมัครตามมาตรา 28 (2) (ฉ)

3.17 ผู้ที่ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายเป็นเจ้าพนักงานการเลือกตั้ง (งานวินิจฉัยหรืองานสืบสวนสอบสวน) สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง (สำนักงาน กกต.) ต้องปฏิบัติงานพิจารณาวินิจฉัย หรือสอบสวนมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 เรื่อง สำหรับผู้สมัครตามมาตรา 28 (2) (ข) หรือ (ค) และไม่น้อยกว่า 30 เรื่อง สำหรับผู้สมัครตามมาตรา 28 (2) (ฉ)

3.18 ผู้สมัครที่ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายตามข้อ 1. ต้องมีหนังสือรับรองของผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาหรือของผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณีมาแสดงว่าได้ทำหน้าที่นั้นอย่างแท้จริง ตามแบบที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยกำหนดการประกอบวิชาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย และเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2545

3.19 ผู้ที่มีคุณสมบัติและปฏิบัติตามเงื่อนไขครบถ้วน หรือแต่เพียงบางส่วนตามประกาศคณะกรรมการตุลาการ เรื่องกำหนดวิชาชีพทางกฎหมายอย่างอื่น และเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพตามมาตรา 27 (1) (ค) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. 2521 ฉบับลงวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2539 ให้ถือว่าได้ประกอบวิชาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและปฏิบัติตามเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ครบถ้วนแล้ว หรือแต่เพียงส่วนนั้นแล้วแต่กรณี ตามที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมกำหนด

3.20 ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งรองจำศาลอยู่ก่อนวันที่ 1 เมษายน 2544 และยังคงปฏิบัติหน้าที่เดิมในตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานศาลยุติธรรม โดยมีผู้บังคับบัญชารับรองตามแบบที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยกำหนดการประกอบวิชาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย และเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2545 ให้ถือว่าปฏิบัติหน้าที่เดิมต่อมานั้นเป็นการประกอบวิชาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย และได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ โดยให้นับระยะเวลาต่อเนื่องกันไป (ศุภชัย สมเจริญ, 2545 : 85-86)

การทดสอบความรู้

บุคคลที่สมัครทดสอบความรู้ เพื่อดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา ต้องมีคุณวุฒิและได้ประกอบวิชาชีพดังต่อไปนี้

3.21 สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และ

3.22 มีคุณวุฒิต่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

3.23 สอบไล่ได้ปริญญาหรือประกาศนียบัตรทางกฎหมายจากต่างประเทศ โดยมีหลักสูตรเดียวไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่ง ก.ต. เทียบไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือสอบไล่ได้ปริญญาเอกทางกฎหมายจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่ง ก.ต. รับรองสอบไล่ได้ปริญญาหรือประกาศนียบัตรทางกฎหมายจากต่างประเทศ โดยมีหลักสูตรเดียวไม่น้อยกว่าสองปีหรือหลายหลักสูตรรวมกันไม่น้อยกว่าสองปี ซึ่ง ก.ต. เทียบไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และได้ประกอบวิชาชีพตามที่ระบุไว้ในมาตรา 27 (3) เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

3.24 สอบไล่ได้ปริญญาโททางกฎหมายจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่ง ก.ต. รับรอง และได้ประกอบวิชาชีพตามที่ระบุไว้ในมาตรา 27 (3) เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี เป็นนิติศาสตรบัณฑิตชั้นเกียรตินิยมและได้ประกอบวิชาชีพเป็นอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

3.25 เป็นนิติศาสตรบัณฑิต และเป็นข้าราชการศาลยุติธรรมที่ได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายในตำแหน่งตามที่ ก.ต. กำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกปี และเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมรับรองว่ามีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความสามารถดีและมีความประพฤติดีเป็นที่ไว้วางใจว่าจะปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการตุลาการได้

3.26 สอบไล่ได้ปริญญาโทหรือปริญญาเอกในสาขาวิชาที่ ก.ต. กำหนด และเป็นนิติศาสตรบัณฑิต และได้ประกอบวิชาชีพตามที่ระบุไว้ในมาตรา 27 (3) หรือได้ประกอบวิชาชีพตามที่ ก.ต. กำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามปี หรือ

3.27 สอบไล่ได้ปริญญาตรีหรือที่ ก.ต. เทียบไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในสาขาวิชาที่ ก.ต. กำหนด และได้ประกอบวิชาชีพตามที่ ก.ต. กำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี จนมีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพนั้น และเป็นนิติศาสตรบัณฑิต (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 28)

การคัดเลือกพิเศษ

บุคคลที่สมัครเข้ารับการคัดเลือกพิเศษเพื่อเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

3.28 มีคุณวุฒิต่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

3.29 เป็นหรือเคยเป็นศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

3.30 เป็นหรือเคยเป็นอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

3.31 เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญหรือข้าราชการประเภทอื่นในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป

3.32 เป็นหรือเคยเป็นทนายความมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี

3.33 สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

3.34 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ดีเด่นในสาขาวิชากฎหมายตามที่ ก.ต. กำหนด และ

3.35 เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีบุคลิกภาพ มีความประพฤติ และทัศนคติที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการตุลาการ (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 29)

จากโครงสร้างการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ระบบข้างต้นทำให้เห็นชัดเจนว่า ประเทศไทยมีระบบการคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ผู้พิพากษาโดยถือเอาวิชาความรู้ตามวุฒิการศึกษาเป็นหลัก ประกอบด้วยประสบการณ์ทางวิชาชีพกฎหมายที่ไม่ค่อยเคร่งครัดนัก เพียงแต่ถือเอาตำแหน่งหน้าที่กับระยะเวลาเป็นหลักแล้วมาสอบคัดเลือกหรือทดสอบความรู้ ซึ่งต่างจากในบางประเทศที่ค่อนข้างจะให้ความสำคัญกับประสบการณ์ทางวิชาชีพกฎหมายขึ้นมาเท่าเทียมกับวุฒิการศึกษา และยังเพิ่มเติมคุณสมบัติหรือทางเลือกสำหรับผู้มีประสบการณ์ในวิชาชีพอื่นเข้ามาสู่ระบบด้วย เพียงแต่อย่างน้อยต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางกฎหมาย และสอบผ่านวิชาในสถาบันทางกฎหมายหรือเนติบัณฑิตยสภาของประเทศนั้น ๆ นอกจากนี้ในบางประเทศที่มีระบบคัดเลือกผู้พิพากษาโดยการเลือกตั้ง ยังกำหนดคุณสมบัติทางด้านประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายที่เคร่งครัดและมีระดับมากขึ้น (ธีรวัฒน์ ไตรวารี, 2541 : 6)

ความคาดหวังของเด็กและเยาวชนที่มีต่อผู้พิพากษาสมทบ

จากการศึกษาของ เวณิกา กุททาคณี (2550 : 53-54) เรื่อง การให้คำปรึกษาของผู้พิพากษาสมทบแก่เด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งให้คุมประพฤติ พบว่า ผู้พิพากษาสมทบสามารถสร้างจิตสำนึกในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก สามารถกระตุ้นให้มีการวางแผนดำเนินชีวิตในอนาคต สามารถแยกแยะความถูกความผิด ดี-ไม่ดี ได้อย่างเด่นชัด แต่ในขณะที่เดียวกันกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ยังมีความต้องการให้ผู้พิพากษาสมทบบมีส่วนช่วยเหลือในเรื่องค่าเดินทางมารายงานตัว ค่าศึกษาเล่าเรียน ทั้งนี้ เพราะกลุ่มเป้าหมายมักจะเป็นสมาชิกของครอบครัวที่ยากจน ดังนั้น หากผู้พิพากษาสมทบจะขยายภารกิจขึ้นในการช่วยสร้างความเข้มแข็ง

ทางเศรษฐกิจให้แก่ครอบครัวเด็กและเยาวชนเหล่านี้ จะทำให้งานของผู้พิพากษาสมทบมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ส่วนสุทธิลักษณ์ เอี่ยมไพจิตร (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว : ศึกษาเฉพาะในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ควรจะต้องมีการเพิ่มการอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย วิधिพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน เพิ่มทักษะการเขียนโครงการฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด รวมทั้งกำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวแต่ละแห่งกำหนดนโยบายและวางแนวทางการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม ด้วยการนำเทคนิค ADR มาใช้เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งแนวทางที่เสนอนี้ บางส่วนสอดคล้องกับการวิจัยของบุญกร พรรณเชษฐ์ (2547:ก) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว ภาค 6 ซึ่งพบว่า สมรรถนะหลักหรือทักษะที่จำเป็นจะต้องสร้างเสริมให้มีความเข้มแข็งสำหรับผู้พิพากษาสมทบประการแรกก็คือ การพัฒนาบทบาทในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยจะต้องมีความรู้ทางด้านกฎหมายอย่างกว้างขวางและละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นเพื่อความพร้อมที่จะร่วมตัดสินคดี ประการที่สองคือจะต้องมีความรอบรู้ในบทบาททางด้านการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนรวมทั้งทักษะในการอบรมเด็กและเยาวชนในห้องพิจารณาคดี นั่นก็คือ ผู้พิพากษาสมทบจะต้องมีความรู้ในเรื่องจิตวิทยาเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดี

สำหรับการดำรงตนของผู้พิพากษาสมทบนั้น มีความสำคัญอย่างสูงสำหรับสถาบันตุลาการ ดังนั้น ผู้พิพากษาสมทบจะต้องเป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต เทียงธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องของกฎหมายและนิติประเพณี ทั้งจักต้องแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนด้วยว่าตนเป็นผู้ประพฤติอยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดี พร้อมทั้งจะเป็นแบบอย่างของเด็กและเยาวชนได้ โดยจะต้องผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ในระดับอาวุโส ต้องผ่านการตรวจสอบประวัติของละเอียดถี่ถ้วนทุกขั้นตอน (รุจิราภรณ์ จุณณานนท์, 2545 : 23) และหากพิจารณาในเชิงของการปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ ผู้พิพากษาสมทบจะต้องมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ และมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือสังคม มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีความตระหนักในหน้าที่และมีความรับผิดชอบสูงในตำแหน่งการงาน เล็งผลประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง

บทบาทหน้าที่ทางการไกล่เกลี่ยคดีตั้งแต่เดิมผู้พิพากษาประจำได้ทำหน้าที่นี้อยู่ แต่ในปัจจุบันผู้พิพากษาสมทบบทบาทในประการนี้มากขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการเจรจาไกล่เกลี่ย เรื่องจิตวิทยาการประสานประโยชน์ และเนื้อหาวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องและเกี่ยวคู่ต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยคดีอีกด้วย

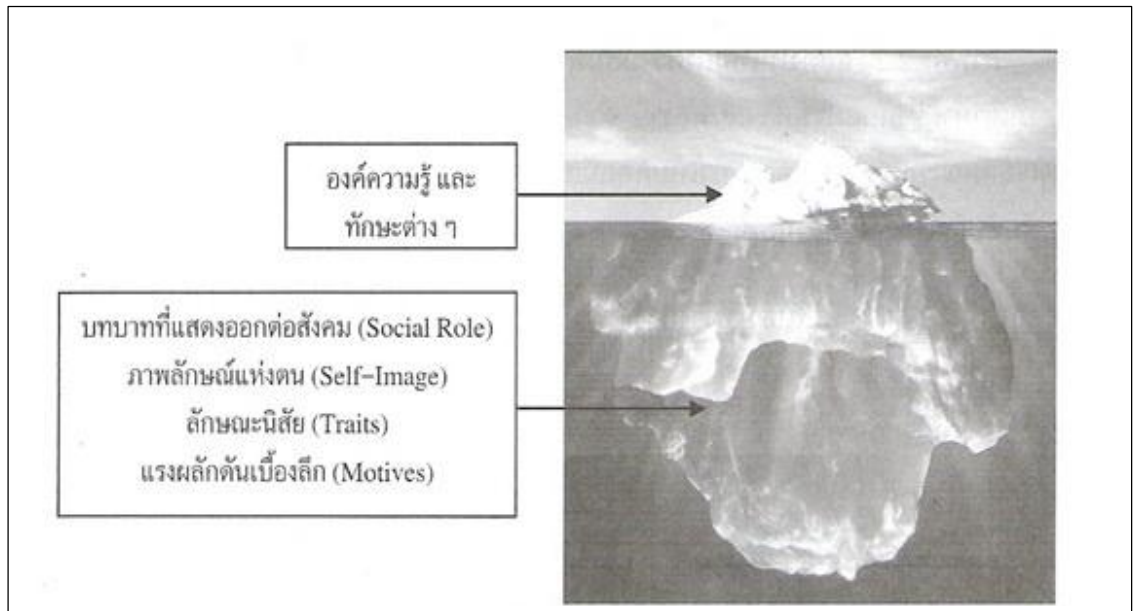
บทบาทในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ในปัจจุบันผู้พิพากษาสมทบมีความสนใจในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนโดยการจัดโครงการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และบางท่านก็ให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นรายๆ ไป เช่น การจัดโครงการอาหารเสริม โครงการแม่อุปถัมภ์ โครงการค่ายคุณธรรมจริยธรรม โครงการดูแลเด็กในสถานพินิจ ฯลฯ ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของผู้พิพากษาสมทบและมีการปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำ เช่น การเยี่ยมเด็กในสถานพินิจ โดยเข้าไปดูแลความเป็นอยู่ ความเรียบร้อย ความประพฤติ หากพบปัญหาเรื่องพฤติกรรมของเด็กก็จะหาทางช่วยเหลือแนะนำ เป็นต้น ซึ่งหากผู้พิพากษาสมทบได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการตั้งคณสงเคราะห์อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ก็ควรจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

แนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหลัก

จากบทความเรื่อง “Testing for Competence Rather than for Intelligence” ของ McClelland (1973 : 2-4) ในปี 1973 แสดงความคิดเห็นต่อด้านการทดสอบความถนัดและการทดสอบความรู้ในงานหรือผลการเรียนว่าไม่น่าจะสามารถทำนายผลการปฏิบัติงานหรือความสำเร็จในชีวิตได้ ในขณะที่พยายามศึกษาวิจัยจนได้ข้อค้นพบว่าตัวแปรด้านสมรรถนะสามารถทำนายผลการปฏิบัติงานได้ โดยที่ตัวแปรสมรรถนะจะไม่แสดงผลการทดสอบที่ลำเอียงต่อปัจจัยด้านประชากรศึกษา (Demographic) เช่น เชื้อชาติ เพศ หรือฐานะทางสังคมเหมือนกับแบบวัดความถนัดหรือแบบวัดอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน

การศึกษาของ แมคเคลแลนด์ ในเรื่องนี้ถูกนำมาใช้ช่วยในการแก้ปัญหาเรื่องการคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมให้แก่หน่วยงานของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ซึ่งก็คือ ปัญหากระบวนการคัดเลือกที่เน้นการวัดความถนัดที่ส่งผลให้คนผิวดำและชนกลุ่มน้อยไม่ได้รับการคัดเลือก งานวิจัยที่ยืนยันว่าผลการสอบความถนัดไม่สามารถทำนายผลการปฏิบัติงาน ดำเนินการขึ้นโดยแยกบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีออกจากบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานพอใช้ ซึ่งเมื่อศึกษาผลการปฏิบัติงาน สรุปได้ว่า บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีจะมีสิ่งหนึ่งที่เรียกว่าสมรรถนะ (Competency) หรือขีดความสามารถ ที่เป็นคุณลักษณะที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล (จिरประภา อัครบวร, 2549) ซึ่งถือเป็นจุดกำเนิดของแนวคิดเรื่องสมรรถนะ ที่นำมาอธิบายบุคลิกลักษณะของคนว่าเปรียบเสมือนกับภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg) และมีการพัฒนาเทคนิคที่เรียกว่า Behavioral Event Interview (BEI) ซึ่งเป็นวิธีการที่พัฒนามาจากการผสมผสานวิธีวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในงาน และวิธีการของแบบทดสอบ Thematic Apperception Test (TAT) ไว้ด้วยกัน

แผนภาพที่ 2-1 : แบบจำลองภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model)

ที่มา : ชุชัย สมิทธิไกร, 2550

ในช่วงต้นของทศวรรษที่ 1970 แมคคลีแลนด์ และคณะ ได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ของ The U.S. State Department Foreign Service Information เพื่อให้ช่วยเหลือในการคัดเลือกนักการทูตระดับต้น ซึ่ง แมคคลีแลนด์ ใช้เทคนิค BEI ในการศึกษาและพบว่านักการทูตระดับต้นที่มีผลการปฏิบัติงานดี จะมีสมรรถนะที่แตกต่างจากนักการทูตระดับต้นที่มีผลการปฏิบัติงานปานกลาง ทั้งในด้านความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านวัฒนธรรม (Cross – Cultural Interpersonal Sensitivity) ความคาดหวังทางบวกกับผู้อื่น (Positive Expectations of Others) และความรวดเร็วในการเรียนรู้เครือข่ายด้านการเมือง (Speed in Learning Political Networks) แนวคิดของ แมคคลีแลนด์ ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางจากนักวิชาการทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย แต่อย่างไรก็ตาม แมคคลีแลนด์ ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ผลักดันให้การศึกษาสมรรถนะได้รับความสนใจ และถูกนำมาใช้จวบจนทุกวันนี้

จากภาพที่ 2-1 สามารถอธิบายได้ว่าคุณลักษณะของบุคคลนั้นเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในน้ำ โดยมีส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนน้อยลอยอยู่บนผิวน้ำซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ง่าย ได้แก่ องค์ความรู้ที่มีในแต่ละบุคคล (Knowledge) และส่วนของทักษะ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญพิเศษ (Skill) สำหรับส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่จมอยู่ใต้น้ำซึ่งเป็นส่วนที่มีปริมาณมากกว่านั้น เป็นส่วนที่ไม่อาจสังเกตได้ชัดเจนและวัดได้ยากกว่า และยังเป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมของบุคคลมากกว่า ได้แก่ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social Role) ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self-Image) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) และแรงจูงใจ (Motive) การที่บุคคลมีคุณสมบัติของสิ่งที่อยู่เหนือน้ำ ซึ่งก็คือเขาวนปัญญา ความฉลาด สามารถเรียนรู้ รวมถึงมีทักษะนั้น ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้มีผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่น จึงจำเป็นต้องมีแรงผลักดันเบื้องต้น (Motives) ลักษณะนิสัย (Traits) ภาพลักษณ์แห่งตน (Self-Image) และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social Rule) อย่างเหมาะสม จึงจะทำให้บุคคลกลายเป็นผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานอันโดดเด่นได้

สมรรถนะ หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งถือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของแต่ละบุคคล (Underlying characteristic) เพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของงาน หรือประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงานในการทำงาน ภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์กร และทำให้บุคคลมุ่งมั่นสู่ผลลัพธ์ตามเกณฑ์ (Criterion Reference) ในระดับที่ต้องการและ/หรือในระดับที่สูงกว่ามาตรฐาน (Superior performance) ซึ่งโดยมากแล้วสมรรถนะมักจะมียอดประกอบ 5 ประการ ดังนี้

1. แรงผลักดันเบื้องต้น (Motives) เป็นสิ่งที่บุคคลคิดหรือต้องการอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็แรงขับในการกำหนดทิศทางหรือการเลือกของบุคคลเพื่อแสดงออกถึงพฤติกรรม หรือการตอบสนองต่อเป้าหมายหรือการถอยออกไปจากสิ่งต่างๆ เหล่านั้น

2. ลักษณะนิสัย (Traits) เป็นคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคลและรวมถึงการตอบสนองของบุคคลต่อข้อมูลหรือสถานการณ์ที่เผชิญ

3. ภาพลักษณ์แห่งตน (Self-Image) และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social Rule) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) และภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self-Image) ซึ่งจะเป็แรงจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมและทำให้สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ต่างๆ ในช่วงระยะสั้นๆ ได้

4. ความรู้ (Knowledge) เป็นขอบเขตของข้อมูลหรือเนื้อหาเฉพาะด้านที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งครอบครองอยู่ และ

5. ทักษะ (Skill) เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งที่เกี่ยวข้องกับด้านกายภาพ การใช้ความคิด และจิตใจของบุคคลในระดับที่สามารถคิด วิเคราะห์ ใช้ความรู้กำหนดเหตุผลหรือการวางแผนในการจัดการ และในขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงความซับซ้อนของข้อมูลได้

องค์ประกอบของสมรรถนะทั้ง 5 ประการนี้ เมื่อนำมาจัดกลุ่มภายใต้เกณฑ์ของพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตเห็นได้ง่ายจำนวน 2 ส่วน คือ

1. ส่วนที่สังเกตได้หรือเห็นได้ (Visible) ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ซึ่งเป็นสมรรถนะที่มีโอกาสพัฒนาได้โดยง่าย และ

2. ส่วนที่อยู่ลึกลงไปหรือซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล (Hidden) ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากต่อการวัดและพัฒนา นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดของตนเอง (Self-Concept) ได้แก่ ทักษะ และค่านิยม ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ถึงแม้จะปรับเปลี่ยนและพัฒนาได้ด้วยการฝึกอบรม การใช้หลักจิตวิทยา หรือการสั่งสมประสบการณ์ หากแต่ก็เป็นสิ่งที่ทำได้ค่อนข้างยากและต้องใช้เวลา

สมรรถนะ ถูกจำแนก ออกเป็น 3 ประเภท (ณรงค์วิทย์ แสันทอง, 2547) ได้แก่

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ และอุปนิสัยของคนในองค์กรโดยรวมที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้

2. สมรรถนะตามสายงาน (Job Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ และอุปนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมให้คนนั้น ๆ สามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้น ๆ ได้สูงกว่ามาตรฐาน และ

3. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ และอุปนิสัยที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดดเด่นกว่าคนทั่วไป เช่น สามารถอาศัยอยู่กับแมงป่องหรืออสรพิษ

ในขณะที่การศึกษาของ จิรประภา อัครบวร (2549) พบว่า สมรรถนะของการทำงานในแต่ละตำแหน่งงานอย่างได้ผล จะต้องประกอบด้วย

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) คือ พฤติกรรมที่ดีที่ทุกคนในองค์กรต้องมีเพื่อแสดงถึงวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร

2. สมรรถนะบริหาร (Professional Competency) คือ คุณสมบัติความสามารถด้านการบริหารที่บุคลากรในองค์กรทุกคนจำเป็นต้องมีในการผลักดันให้งานสำเร็จ และสอดคล้องกับภารกิจขององค์กร และ

3. สมรรถนะเชิงเทคนิค (Technical Competency) คือ ทักษะด้านวิชาชีพที่จำเป็นในการนำไปปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ โดยจะแตกต่างกันตามลักษณะงาน โดยสามารถจำแนกได้ 2 ส่วนย่อย ได้แก่ สมรรถนะเชิงเทคนิคหลัก (Core Technical Competency) และสมรรถนะเชิงเทคนิคเฉพาะ (Specific Technical Competency)

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า สมรรถนะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สมรรถนะหลัก (Core Competency) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พนักงานทุกคนในองค์กรจำเป็นต้องมี ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร อาทิ ความรอบรู้เกี่ยวกับองค์กร ความซื่อสัตย์ ความใฝ่รู้ และความรับผิดชอบ เป็นต้น ในส่วนอีกประเภทหนึ่งคือสมรรถนะตามสายงาน (Functional Competency) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พนักงานที่ปฏิบัติงานในแต่ละตำแหน่ง ควรมี เพื่อให้งานสำเร็จและได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

การนำแนวคิดเรื่องสมรรถนะมาใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคล ส่งผลให้การบริหารทรัพยากรบุคคลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กรมการปกครอง, 2551 ; นันทา ดิงสมบัติยุทธ, 2551) ไม่ว่าจะเป็นในเรื่อง การคัดเลือก การพัฒนา และการบริหารผลงาน กล่าวคือ ในการคัดเลือกที่เดิมเน้นเพียงการวัดความถนัด และความรู้เฉพาะในงาน ซึ่งแม้จะเป็นสิ่งที่สำคัญในการทำงาน แต่อาจยังไม่เพียงพอ ยังต้องเน้นส่วนที่อยู่ใต้น้ำของบุคคล ซึ่งได้แก่ ค่านิยม ทักษะบุคลิกภาพ เพิ่มขึ้นด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้พฤติกรรมในการทำงานของบุคคลเป็นไปในลักษณะที่องค์กรอาจต้องการหรือไม่ต้องการก็ได้ ในด้านการพัฒนาซึ่งแต่เดิมอาจเน้นเพียงเรื่องความรู้ และทักษะ ก็ต้องหันมาให้ความสำคัญกับพฤติกรรมในการทำงานเพิ่มเติมขึ้น ตลอดจนต้องหาหนทางในการฝึกอบรมให้ข้าราชการมีพฤติกรรมในการทำงานในแบบที่องค์กรต้องการ ส่วนการบริหารผลงานซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน และการจ่ายค่าตอบแทน ควรจะให้มีการประเมินพฤติกรรมในการทำงาน และจ่ายค่าตอบแทนให้สัมพันธ์กันกับพฤติกรรมในการทำงาน แทนที่จะเน้นที่ผลงานเพียงอย่างเดียว เพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น

การจะนำสมรรถนะมาใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคลจำเป็นต้องอาศัยการประเมินสมรรถนะ เพื่อ

1. ประเมินความสามารถของข้าราชการในสายงานต่าง ๆ ตามสมรรถนะที่กำหนดขึ้นซึ่งจะทำให้ทราบถึงระดับความสามารถของข้าราชการ เมื่อเทียบกับความคาดหวังขององค์กร
2. เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาข้าราชการให้เหมาะสมกับความต้องการในการพัฒนาของข้าราชการแต่ละคน หรือที่เรียกว่าแผนพัฒนาเป็นรายบุคคล (IDP : Individual Development Plan) และ
3. เพื่อเสริมสร้างระบบการติดต่อสื่อสารสองทิศทาง (Two Way Communication) ในการดูแลข้าราชการโดยผ่านระบบการประเมินและการวางแผนพัฒนาาร่วมกัน

จากความหมายของสมรรถนะที่กล่าวว่าเป็น “คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่น

เด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร” ดังนั้น วิธีการประเมินพฤติกรรมที่ตรงไปตรงมามากที่สุด คือ การสังเกตพฤติกรรม จดบันทึก และทำการประเมิน ในการสังเกตเพื่อประเมินพฤติกรรม นั้นมีสมมติฐาน 2 ประการที่จะทำให้การสังเกตพฤติกรรมมีความถูกต้อง กล่าวคือ ผู้ที่สังเกตและประเมินต้องทำด้วยความตรงไปตรงมา และผู้ที่สังเกตและประเมินต้องใกล้ชิดเพียงพอที่จะสังเกตพฤติกรรมของผู้ที่ถูกประเมินได้

การวัดพฤติกรรมไม่ใช่เป็นการวัดความรู้ความสามารถ ดังนั้น การประเมินสมรรถนะจึงเป็นการประเมินที่ต้องมีการสังเกตพฤติกรรมการทำงาน จดบันทึก และทำการประเมิน โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะซึ่งมีหลายแบบ แต่แบบประเมินที่พบว่านิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ แบบประเมินที่ใช้ความถี่ในการกำหนดคะแนน Likert Scale เป็นมาตรฐานแบบประเมินที่คุ้นเคยและเห็นกันบ่อย ลักษณะการประเมินแบบนี้มีการกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน คือ พฤติกรรมที่แสดงสมรรถนะที่พึงประสงค์ แต่ข้อที่ควรระวังของมาตรฐานประเมินแบบนี้ คือ การเลือกพฤติกรรมที่จะประเมินให้มีความชัดเจนและเห็นพ้องต้องกันในองค์กร ตัวอย่างของความไม่ชัดเจนได้แก่ การแสดงความพยายามทำงานในหน้าที่ให้ดีและถูกต้อง ข้าราชการบางท่านกล่าวว่า ไม่ทราบว่าจะต้องทำอะไร จึงจะเป็นการแสดงความพยายามในหน้าที่ให้ดีและถูกต้อง ถ้าเป็นเช่นนั้นควรให้ข้าราชการได้มีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมในการประเมินที่เห็นพ้องต้องกันเป็นส่วนใหญ่ในหน่วยงานว่าจะเลือกพฤติกรรมอะไรในการประเมิน และข้อที่พึงระวังประการถัดมา คือการกำหนดระดับประเมินว่า น้อยมาก น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุดนั้น มีความเป็นอัตนัยมาก เพราะระดับน้อยของแต่ละคนอาจจะแตกต่างกัน

อย่างไรก็ดีเพื่อหลีกเลี่ยงความลำเอียง การประเมินสมรรถนะควรต้องมีการทำความเข้าใจร่วมกันทั่วทั้งองค์กรว่า สมรรถนะใด หรือพฤติกรรมแบบใดเป็นสิ่งที่องค์กรคาดหวังว่าข้าราชการจะต้องมี และจำเป็นต้องเตรียมการให้ทุกคนในองค์กรมีความรู้ความเข้าใจ สมรรถนะให้ตรงกันเสียก่อน เมื่อมีการประกาศใช้หากทุกคนเข้าใจตรงกันปัญหาการประเมินที่ตามมาจะลดน้อยลง สิ่งที่ควรระลึกลึถึงคือ เป้าหมายของการประเมินสมรรถนะ คือ การบริหารผลงาน ดังนั้น สิ่งที่ต้องการต้องการคือ การที่ข้าราชการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการทำงานไม่ใช่ผลลัพธ์ของการประเมินที่แสดงผลว่าไม่ผ่าน ดังนั้น ผู้รับผิดชอบในการบริหารบุคคลขององค์กรจึงมีหน้าที่ในการทำให้บุคลากรในองค์กรเข้าใจสมรรถนะที่จะถูกประเมินในส่วน of บุคลากรเองก็ต้องปรับพฤติกรรมหรือแสดงพฤติกรรมการทำงาน ในลักษณะที่องค์กรต้องการพัฒนาสู่การสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพ

การนำแนวคิดเรื่องสมรรถนะไปใช้ในการบริหารงานทรัพยากรบุคคลเชื่อว่า จะทำให้การบริหารทรัพยากรบุคคลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้องค์กรสามารถบรรลุถึง

วิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ได้เร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการคัดเลือก การพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงานและการบริหารผลงาน โดยในส่วนของสรรหาและการคัดเลือก ในกระบวนการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรเข้ามาทำงานในสายงานหรือตำแหน่งต่างๆ นั้น สมรรถนะ (Competency) ถือเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพิจารณาได้ว่า บุคคลที่จะเข้ามาทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ควรจะมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ คุณลักษณะอย่างไร ระดับไหนถึงจะเหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าระบบการคัดเลือก เน้นที่ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น ประสิทธิภาพ สำหรับสมรรถนะ (คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม) เป็นส่วนเสริมเข้ามาเพื่อช่วยให้เลือกจ้างบุคคลที่มีความเหมาะสมกับตำแหน่งมากยิ่งขึ้น สำหรับในส่วนของกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน สมรรถนะเป็นสิ่งที่ใช้ทำนายผลการปฏิบัติงาน หรือเป็นส่วนหนึ่งของผลการปฏิบัติงาน เนื่องจากเมื่อมองจากแนวคิดของโมเดลการคัดเลือกบุคลากร สมรรถนะจะสามารถใช้เป็นตัวทำนายผลการปฏิบัติงาน หรือเป็นส่วนหนึ่งของผลการปฏิบัติก็ได้ โมเดลการคัดเลือกบุคลากรได้โดยมากใช้หลักว่า “พฤติกรรมในอดีตใช้ทำนายพฤติกรรมในอนาคตได้ดีที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่คล้ายกัน และในเวลาที่ไม่ห่างกันจนเกินไปนัก” ดังนั้น จึงมักมีการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาว่าผู้สมัครมีพฤติกรรมในอดีตคล้ายกับพฤติกรรมที่ตำแหน่งงานต้องการหรือไม่ นั่นคือหากต้องการค้นหาว่าผู้สมัครเป็นผู้ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงานหรือไม่ โดยพิจารณาจากประวัติการทำงานเพื่อดูว่าผู้สมัครมีลักษณะของความขยันขันแข็ง รับผิดชอบ เอาใจใส่ หรือไม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมของการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในอดีต นั่นเอง

สมรรถนะ (Competency) เป็นประโยชน์ต่อการบริหารทรัพยากรบุคคล โดย

1. สามารถนำมาใช้ในการจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในการพัฒนาและฝึกอบรม (Training Road Map)

2. นำไปใช้จัดทำแผนพัฒนาความสามารถส่วนบุคคล (IDP) เนื่องจากการมีข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งแต่ละตำแหน่งไว้ชัดเจนว่าจะต้องมีความสามารถเรื่องอะไรบ้าง ดังนั้น จึงอาจมีช่องว่าง (Training Gap) ระหว่างความสามารถที่ตำแหน่งต้องการกับความสามารถที่เขามีจริง ซึ่งเมื่อพบว่าช่องว่างห่างกันมากน้อยเพียงใด ก็สามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคลได้ (Individual Development Plan) และ

3. ช่วยในการวางแผนการพัฒนาผู้ดำรงตำแหน่งให้สอดคล้องกับเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ ด้วยการนำเอาสมรรถนะ (Competency) ของตำแหน่งงานที่สูงขึ้นไป มาพัฒนาบุคลากรในขณะที่เขายังดำรงตำแหน่งงานที่ต่ำกว่า

กระบวนการประเมินผลขณะปฏิบัติงานของบุคลากร โดยมากจะพิจารณาทั้งในส่วน
ของ Input และ Output ใน 2 ส่วน คือ

1. การประเมินในส่วนของงานที่มอบหมาย เป็นการประเมินเรื่องของเป้าหมาย
ประจำปี และการแสดงแผนการปฏิบัติงานประจำปี ประจำเดือนที่ชัดเจน ที่สามารถวัดผลสำเร็จ
ได้ว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ และ

2. ประเมินในส่วนของคุณลักษณะในการทำงานหรือสมรรถนะ (Competency)
ว่าแต่ละคนมีสมรรถนะในเรื่องใด จัดอยู่ในระดับใด รวมทั้งมีแนวโน้มในการพัฒนามากน้อย
เท่าไรอย่างไรในแต่ละปี และนำผลจากทั้ง 2 ส่วนมารวมกันแล้วสรุปออกมาเป็นผลงานทั้งปี
การกำหนดกรอบการประเมินสามารถทำได้แตกต่างกัน บางองค์การอาจจะใช้การประเมิน
ในส่วนของงานที่มอบหมายแต่เพียงอย่างเดียวก็ได้ ในขณะที่บางองค์การอาจจะใช้ทั้ง
การประเมินในส่วนของงานที่มอบหมาย ประกอบกับการประเมินในส่วนสมรรถนะ เนื่องจาก
ต้องการให้บุคลากรในองค์การเห็นความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาให้มากขึ้น เพราะหาก
บุคลากรมีการพัฒนาศักยภาพสูงขึ้นก็จะมีส่วนทำให้ผลงานโดยรวมขององค์การในปีนั้นสูงขึ้น
ตามไปด้วย

เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและการเบี่ยงเบนในการประเมิน สำหรับองค์การที่จะนำ
ระบบการประเมินผลไปใช้ในระยะเวลาเริ่มแรกจึงควรมีการประเมินสมรรถนะของบุคลากร
เพียงอย่างเดียวก่อน เพื่อวัดศักยภาพ ความรู้ ความสามารถของบุคลากรแต่ละคนเป็นอย่างไร
และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของบุคลากร และเมื่อได้มีการประเมิน
สมรรถนะของบุคลากรไปแล้วสักระยะหนึ่งจนเป็นปกติหรือเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์การที่ทุกคน
ยอมรับร่วมกันแล้ว จึงค่อยนำระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีมาใช้ในการประเมิน
ควบคู่กัน เพื่อให้ระบบการประเมินมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด จนเกิดเป็นระบบ
ที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการดำเนินการกิจอย่างทั่วถึง
ทั้งองค์การต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เบ็ญจรัตน์ จริยธาราสีทธิ (2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ยุทธศาสตร์การกัน
ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนออกจากคดีอาญา ตามบทบาทของผู้พิพากษาสมทบ การวิจัย
ครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา กระบวนการพิจารณา
คดีสำหรับเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน นำมาสร้างยุทธศาสตร์ในการกัน ผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชน

นอกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และศึกษาผลการดำเนินการกัน ผู้กระทำผิดที่จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบของศาลจังหวัดนนทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว จำนวน 36 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และเยาวชนที่กระทำความผิดจำนวน 60 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบในการกำหนดโทษที่เหมาะสมกับความผิดของเด็กและเยาวชน ผลของแบบสอบถามสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้เหมาะสมต่อไป และแบบสังเกตพฤติกรรมเยาวชนผู้กระทำผิดในคดีอาญา

การเก็บรวบรวมข้อมูล มี 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 จัดเวทีระดมความคิดเห็นและ สํารวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกิจกรรมแก้ไขบำบัดและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดในคดีอาญา

ขั้นตอนที่ 2 จัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องกระบวนการพิจารณาความผิด

ขั้นตอนที่ 3 นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของเด็กและ เยาวชน ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมเยาวชนผู้กระทำผิดในคดีอาญา

ขั้นตอนที่ 5 คัดเลือกกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นเยาวชนที่กระทำความผิดในคดีอาญา จำนวน 60 คน

ขั้นตอนที่ 6 ติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์จากแบบสอบถามผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบ ของศาลจังหวัดนนทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ในประเด็นที่เกี่ยวกับแนวคิดกระบวนการพิจารณาความผิดในการลงโทษ แก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ เนื้อหา ใช้คำร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์เยาวชนผู้กระทำผิดคดีอาญา ในประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการจดบันทึก

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้พิพากษา และ ผู้พิพากษาสมทบจำนวน 36 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 35 – 45 ปี ได้รับการศึกษาอยู่ที่ระดับนิติศาสตรบัณฑิตและเนติบัณฑิตไทย มีระยะเวลาที่รับราชการระหว่าง 10 – 20 ปี มีความเห็นในการพิจารณาคดีสำหรับเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน ควรจะต้องนำวัตถุประสงค์ในการลงโทษมาใช้ต่างกัน จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมทั้งความผิดและตัวผู้กระทำผิดด้วย โดยนำประวัติ ภูมิหลัง ของคดีมาใช้ประกอบการพิจารณา การกำหนดโทษ ควรจำแนกสาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมก่อนคำพิพากษา โดยจำแนกความผิด

เป็น 2 ระดับ คือ ระดับพฤติกรรมรุนแรง กับระดับพฤติกรรมไม่รุนแรง ในด้านการกำหนด ยุทธศาสตร์ ควรใช้แนวทางการจำแนก แนวทางแก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากสาเหตุแห่งการ กระทำ ความผิด ตาม 3 ปัญหาหลัก คือ ปัญหาจากตัวเด็กเอง ปัญหาจากครอบครัว ปัญหาจาก สิ่งแวดล้อม และเมื่อนำยุทธศาสตร์ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด จำนวน 60 คน ในระยะเวลา 3 เดือน มีผลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และจดบันทึก คือ ด้านความเจ็บป่วยพิการ ทางกาย ภาวะโรคเรื้อรัง ระดับสติปัญญา การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ การใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์ การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย พฤติกรรมทางอารมณ์และสภาพทางจิตใจ การปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ความเอื้ออาทร และช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ความตั้งใจจริงในการปรับปรุงแก้ไขตนเอง และการวางแผน อนาคตของตนเอง พบว่า เด็กและ เยาวชนมีการพัฒนาอยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นในทุกประเด็น

ร้อยโทหญิง รุจิราภรณ์ จุณณานนท์ (2545 : ก-ฉ) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของ ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้พิพากษาสมทบ ที่มีต่อศาล เยาวชนและครอบครัว ซึ่งเป็นศาลที่จัดตั้งขึ้นมีลักษณะพิเศษแตกต่าง กับศาลธรรมดาหรือ ศาลผู้ใหญ่ คือ มุ่งในทางให้การสงเคราะห์ บำบัดแก้ไขเยาวชนที่หลงกระทำผิด กฎหมายมากกว่า ที่จะมุ่งลงโทษ โดยให้มีวิธีการใช้แก่เยาวชนที่เหมาะสม เพื่อช่วยเหลือแก้ไขให้เยาวชนสามารถ กลับตัวเป็นคนดีได้ เป็นผลให้สังคมได้ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีสวัสดิภาพและความปลอดภัย เพราะเยาวชนคืออนาคตของชาติ

2. เพื่อคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียของผู้เยาว์ รวมถึง ความสงบสุข และการอยู่ร่วมกันในครอบครัว

3. เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติงานของผู้พิพากษา สมทบให้ได้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อาจจะได้รับการแก้ไขอุปสรรค ตลอดจนการสนับสนุน จากเอกชนและส่วน ราชการเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยการค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสารแนะนำศาลคดีเด็กและเยาวชน คำบรรยาย วิชา หน้าที่ตุลาการโดยทั่วไป หน้าที่ ผู้พิพากษาสมทบ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว เพื่อให้ได้ทราบงานของศาลเยาวชนและครอบครัว คุณสมบัติและหน้าที่ของ ผู้พิพากษาสมทบและการปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งในคดีอาญาและในคดีแพ่ง รวมถึงให้ความช่วยเหลือกิจการงานด้านต่าง ๆ ของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการวิจัย พบว่า ศาลเยาวชนและครอบครัว จัดตั้งขึ้นแทนศาลคดีเด็กและเยาวชนเดิม ซึ่งจัดตั้งและเปิดดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 เป็นเวลา 40 ปีล่วงมาแล้ว โดยได้ปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องของบทบัญญัติที่ยังไม่เหมาะสมหลายประการของศาลเดิม ขยายอำนาจเพิ่มเติม ให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวด้วย เพราะคดีเกี่ยวกับเรื่องครอบครัว เป็นคดีที่มีปัญหาละเอียดอ่อน เกี่ยวข้องกับเยาวชน ควรที่จะช่วยเหลือและคุ้มครองสถานภาพ ของการสมรส สามี ภริยา และบุตรอย่างเต็มที่ ลดปัญหาการแตกแยกของครอบครัว ลดปัญหา ของเยาวชนที่เกิดจากครอบครัว ไม่มีความสุข

อำนาจในการพิจารณาและพิพากษาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว ในคดีอาญา ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทั้งปวงที่เยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ กระทำความผิด ดังนี้

1. ท้องที่ใดที่เยาวชนไปกระทำความผิด มีศาลเยาวชนและครอบครัว อยู่ในเขต ท้องที่ ต้องดำเนินคดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ในท้องที่นั้น
2. ท้องที่ที่เยาวชนไปกระทำความผิด ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว แต่ในถิ่นที่อยู่ ตามปกติของเยาวชน มีศาลเยาวชนและครอบครัว ต้องดำเนินคดี ที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ในถิ่นที่อยู่ตามปกติของเยาวชนนั้น
3. ถ้ามีศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งในถิ่นที่อยู่ตามปกติของเยาวชน และในท้องที่ ที่เยาวชนไปกระทำความผิด ก็ให้เลือกดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว ที่สะดวกแก่การ ดำเนินคดีนั้น
4. ในการลงโทษ แม้เยาวชนจะกระทำความผิดร้ายแรง ศาลจะไม่ลงโทษจำคุก แต่จะเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการให้เข้าไปอยู่ในความดูแลของสถานพินิจฯ เพื่อได้รับการฝึกอบรม วิชาสามัญหรือวิชาชีพให้แก่เยาวชนนั้น ๆ แทนการอยู่ในสถานที่ฝึกอบรมนั้น เยาวชนจะอยู่ได้ จนอายุไม่เกิน 24 ปี หรือจะรอการลงโทษหรือกำหนดโทษ และวางเงื่อนไขความประพฤติ หรือ วางเงื่อนไขอย่างเดียวหรือตัดเงื่อนไขส่งสอนแล้วปล่อยตัวไป

กรณีเด็กอายุไม่เกิน 5 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้น ไม่ต้อง รับโทษ

สำหรับในคดีแพ่ง ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษา ดังนี้

1. คดีแพ่งที่เกี่ยวกับเยาวชน หรือผู้เยาว์ ซึ่งอายุไม่เกิน 20 ปี ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เช่น เยาวชนขอทำกิจการที่ผู้ปกครองไม่ยอม ผู้ปกครองขอทำนิติกรรมแทนผู้เยาว์ ขอปกครอง บุตร ขอรับรองบุตร ขอรับบุตรบุญธรรม การสละมรดกของผู้เยาว์

2. คดีแพ่งที่เกี่ยวกับครอบครัว เช่น ขอให้ศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ ขอให้ศาลสั่งให้เป็นบุคคลสาบสูญ และคดีเกี่ยวกับครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว เช่น การหมั้น การสมรส การหย่า สิทธิต่าง ๆ ระหว่างสมรส และหย่า การปกครองบุตร

ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร มีอธิบดีผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบ ได้แบ่งการดำเนินงาน ออกเป็น 2 หน่วยงาน คือ

งานของศาลเยาวชนและครอบครัว

งานของศาลเยาวชนและครอบครัว แบ่งงานออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการ โดยฝ่ายตุลาการ มีผู้พิพากษาประจำ และผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีที่อยู่ในเขตอำนาจผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นจากข้าราชการตุลาการสามัญ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ซึ่งมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัว มีอริยาสัยและมีความประพฤติเหมาะสมที่จะปกครอง และอบรมสั่งสอนเยาวชน และ ปัญหาครอบครัว

ผู้พิพากษาสมทบ คือ บุคคลธรรมดา ซึ่งได้รับการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยมีอำนาจหน้าที่เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งในคดีอาญาและในคดีแพ่ง รวมทั้งคดีตามกฎหมายอื่น ที่ถือเป็นความผิดอาญาร่วมกับผู้พิพากษาประจำ ซึ่งต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย กำหนดไว้

ผู้พิพากษาสมทบ ดำรงตำแหน่ง คราวละ 3 ปี แต่จะทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปอีกได้ ทั้งนี้ ฐานะและหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ เริ่มขึ้นตั้งแต่ผู้พิพากษาสมทบได้ปฏิบัติหน้าที่ต่อหน้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวที่ตนจะเข้าสังกัดว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมและรักษาความลับในราชการ โดยมีหน้าที่ตามกฎหมาย ได้แก่ การเข้าร่วมเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวทุกศาล โดยกฎหมายกำหนดให้มีผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบ ตามจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนด และยังกำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัว ต้องมีผู้พิพากษา ไม่น้อยกว่า 2 คน และผู้พิพากษาสมทบอีก 2 คน ซึ่งอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรี จึงเป็นองค์คณะพิจารณาคดีได้ ส่วนการทำคำพิพากษาหรือคำสั่ง จะต้องทำโดยองค์คณะพิจารณาคดีอีกหลายคน คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น จะต้องบังคับคะแนนเสียงข้างมากของผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบ ที่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีนั้น

การประชุมปรึกษาชี้ขาดในคดีอาญา ได้มีการวางหลักการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวไว้ว่า

“...ให้ศาลคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเยาวชน ซึ่งควรจะได้รับ การ ฝึกอบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นคนดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ และให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเยาวชนซึ่ง แตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป แม้เยาวชนนั้นจะได้กระทำผิดร่วมกัน...”

อย่างไรก็ตาม ก่อนมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ศาลฟังความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งจะสรุปความเห็นคือ เห็นตาม ประมวลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เยาว์ที่ได้สืบเสาะมา ทำเป็นรายงานเสนอต่อศาล ส่วนคดีเกี่ยวกับครอบครัวนั้น ถ้ามีผู้เยาว์เกี่ยวข้องด้วยแล้ว จะต้องให้ผู้พิพากษาสมทบเข้าร่วมพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้เยาว์ แต่ถ้าคู่ความในคดีไม่มีผู้เยาว์เกี่ยวข้องด้วย ศาลจะสอบถามว่า จะให้มีผู้พิพากษาสมทบหรือไม่

นอกจากหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว ผู้พิพากษาสมทบยังมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือในกิจการงานด้านต่าง ๆ ของศาลเยาวชนและครอบครัว ตามกำลังความสามารถของตน ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู การฝึกฝนวิชาชีพให้แก่ เยาวชน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ ภายหลังที่ปล่อยตัวเยาวชน ไปแล้ว จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจาก ผู้พิพากษาสมทบ จะพึงแต่งงบประมาณของทางราชการอย่างเดี๋ยวย่อมไม่เพียงพอ

งานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยงานที่รองรับภารกิจของศาลเยาวชนและครอบครัว จัดตั้งขึ้นพร้อมกับศาลเยาวชนและครอบครัวทุกแห่ง ที่เปิดดำเนินการ ทำหน้าที่ให้การสงเคราะห์ เลี้ยงดู และ พัฒนาบุคลิกลักษณะ พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนผู้หลงผิดระยะหนึ่ง เพื่อให้กลับตนเป็นพลเมืองดี สืบเสาะ สอดส่อง หาข้อเท็จจริง รายงานต่อศาล

ในการวิจัยครั้งนี้ ยังค้นพบข้อมูลเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

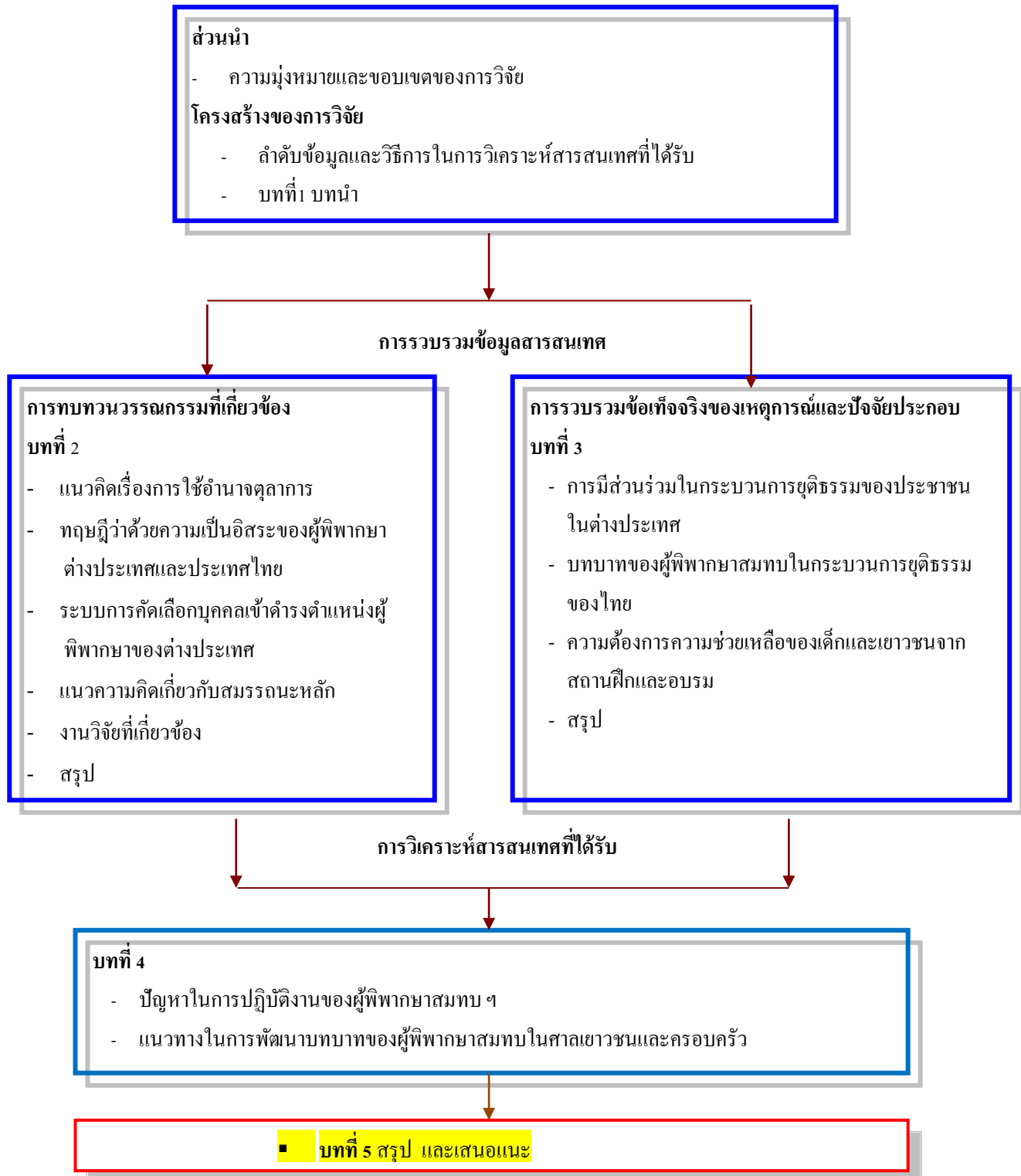
1. ศาลเยาวชนและครอบครัว ยังไม่มีทั่วทุกจังหวัด ทำให้เยาวชนไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน
2. บุคคลที่ควบคุมเยาวชน และสถานที่ควบคุมเยาวชน ยังไม่มีความเหมาะสม
3. เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ ที่ใช้ในการศึกษา ฝึกอบรม เยาวชน ไม่เพียงพอ
4. การดำเนินคดีอาญา และคดีแพ่ง ยังต้องมีการแก้ไขขยายงาน ให้กว้างขวางออกไปอีก เช่น เยาวชนกระทำความผิดหู โทษ เล่นการพนัน ความผิดจราจร จะถูกควบคุมตัวระยะแรกนานเกินไป

จึงเป็นความจำเป็นและสมควรที่จะได้เร่งขยายศาลเยาวชนและครอบครัวออกไปให้ทั่วถึงทุกจังหวัด โดยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว แบบเต็มรูปแบบให้ครบทุกภาค ๓๑ แห่ง 1 แห่ง ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ ให้จัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลจังหวัดทุกศาล ประกอบกับทำการขอรับการสนับสนุนจากทางราชการ และเอกชน และปรับปรุงงานของศาลเอง เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่มีอยู่ในการยังประโยชน์สูงสุดในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของเยาวชน ทั้งนี้ ศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นศาลที่มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือ พี่นฟู และแก้ไข เด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย ให้กลับตัวเป็นคนดี เป็นอนาคตของชาติ นอกจากนี้ ยังช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้แก่ครอบครัวที่มีปัญหา ดูแลรักษาผลประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสีย ของเยาวชน ผู้พิพากษาสมทบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของศาลเยาวชนและครอบครัว จึงต้อง ปฏิบัติงาน ช่วยงานของศาลเยาวชนและครอบครัว ให้ได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของทางราชการ

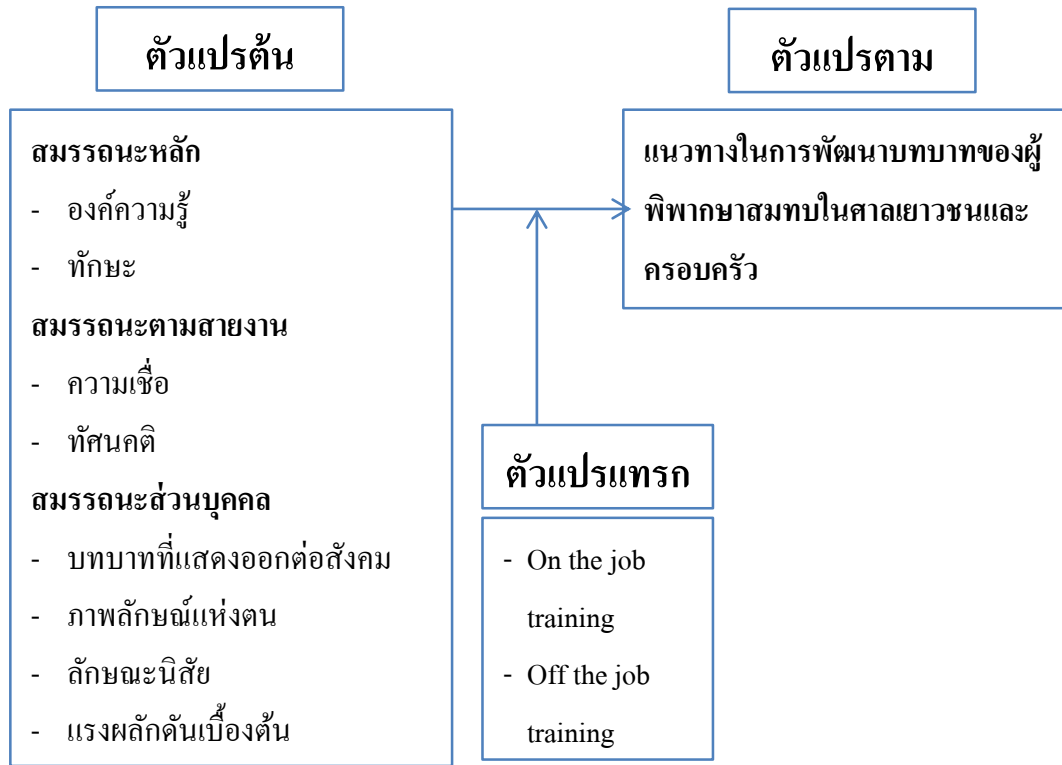
กรอบแนวความคิดของการวิจัย

กรอบแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอในรูปแบบของ Research Framework ซึ่งจะได้นำแสดงถึงลำดับขั้นตอนในการวิจัย และการดำเนินการวิธีในแต่ละบท อันจะนำไปสู่คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามแผนภาพที่ 2 – 2 และ Conceptual Framework ซึ่งจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น ตัวแปรแทรก และ ตัวแปรตาม ดังแผนภาพที่ 2 – 3

แผนภาพที่ 2-2 กรอบแนวคิดของการวิจัย

แผนภาพที่ 2-3 Conceptual Framework

สรุป

การทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 นี้ ประกอบด้วย ประเด็นสำคัญต่างๆ ซึ่งจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อันส่งผลต่อการปฏิบัติการกิจของผู้พิพากษาสมทบ ประกอบด้วยประเด็นหลัก คือ แนวความคิดเรื่องการใช้อำนาจตุลาการ ทฤษฎีว่าด้วยความเป็นอิสระของผู้พิพากษาทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาของต่างประเทศ แนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหลัก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อเท็จจริงที่ค้นพบ สรุปได้ว่า การใช้อำนาจของฝ่ายตุลาการในประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นมาตั้งแต่ยุคโบราณ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นอำนาจที่พระมหากษัตริย์ทรงมอบให้กับบุคคลหรือคณะบุคคล ที่มีความรู้ด้านกฎหมายและทรงไว้วางพระราชหฤทัยให้ปฏิบัติหน้าที่แทนพระองค์ ในการตัดสินคดีความต่าง ๆ และต่อมา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงปฏิรูประบบกฎหมายไทยให้เป็นไปตามแบบตะวันตก ดังนั้น ศาล จึงเป็นองค์การผู้ใช้อำนาจสูงสุดของประเทศในทางตุลาการ ภายใต้พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ โดยมีผู้พิพากษา เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและพิพากษาคดีความทั้งปวง ซึ่งกล่าวอีกนัย

หนึ่งว่า เป็นผู้ระงับความขัดแย้งใด ๆ หรือหาทางออกสำหรับกรณีโต้แย้ง ที่เกิดขึ้นระหว่าง คู่พิพาทที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย

บทบาทของผู้พิพากษา นั้นเป็นที่สอดคล้องต้องกันในนานอารยประเทศ โดยมีการ กำหนดให้ผู้พิพากษาต้องมีความเป็นอิสระในการพิจารณาตัดสินคดีความต่างๆ โดยจะต้องไม่ตก อยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือองค์การใด ๆ สำหรับในประเทศไทยนั้น การเข้าดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษา เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พุทธศักราช 2543 โดยในปัจจุบัน ได้มีการกำหนดสถานะ ผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ร่วม เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน และศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง โดยปกติแล้ว การพิจารณาพิพากษาคดีในศาลที่สังกัดศาล ยุติธรรมกฎหมาย ให้อำนาจแก่ผู้พิพากษา ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ ประเภทข้าราชการตุลาการ แต่ในศาลที่จะต้องพิจารณาคดีซึ่งมีลักษณะพิเศษ ต้องการความรู้เฉพาะทาง จำเป็นจะต้องคัดเลือก บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีความประพฤติ มีความเชี่ยวชาญในการทำงานในด้านนั้น ๆ มาช่วยพิจารณาคดีด้วย จึงเป็นที่มาของการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษา ถึงการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำกรอบแนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหลัก มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล แนวความคิดเรื่องสมรรถนะหลักนี้ เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าของแมคเคลีแลนด์ ที่ต้องการ แสวงหาปัจจัยที่สำคัญอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการปฏิบัติงาน ของบุคคลในองค์การต่าง ๆ โดยทั่วไปแล้ว สมรรถนะ จะมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ แรงผลักดันเบื้องต้น ลักษณะนิสัย การคำนึงถึงภาพลักษณ์แห่งตน ความรู้ และทักษะ สามารถ จำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ สมรรถนะหลัก สมรรถนะตามสายงาน และสมรรถนะส่วนบุคคล

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้พิพากษาสมทบ พบว่า ในศาล เยาวชนและครอบครัวนั้น มีความต้องการการพิจารณาที่ละเอียดอ่อน มันเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ เยาวชนโดยตรง จำเป็นต้องมีบุคคลซึ่งมีประสบการณ์ และแนวทางในการพิจารณาที่ละเอียดถี่ถ้วน จึงได้กำหนดให้มีผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้น ดังนั้น จึงได้มีการแต่งตั้ง บุคคลธรรมดา ซึ่งผ่านการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงพร้อมทั้ง ได้รับพระราชพงกาโรปรคเกล้าแต่งตั้ง ให้มีอำนาจหน้าที่เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาในศาล เยาวชน และครอบครัวทั้งในคดีอาญาและในคดีแพ่ง รวมทั้งคดีตามกฎหมายอื่นที่ถือเป็นความผิด อาญา ร่วมกับผู้พิพากษาประจำ โดยจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

บทที่ 3

หน้าที่และบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน

ในบทที่ 3 จะเป็นการศึกษาเน้นที่รายละเอียดในการดำเนินงานของผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชนโดยตรง ผู้วิจัยจะได้นำเสนอถึงแนวความคิดในการนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม อันเป็นที่มาของผู้พิพากษาสมทบ และบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในกระบวนการยุติธรรมของไทย ดังนั้น ในบทที่ 3 นี้ จึงประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในต่างประเทศ
2. บทบาทของผู้พิพากษาสมทบในกระบวนการยุติธรรมของไทย
3. ความต้องการความช่วยเหลือของเด็กและเยาวชนจากสถานฝึกและอบรม
4. สรุป

การมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในต่างประเทศ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศสหราชอาณาจักร

ประเทศสหราชอาณาจักร เป็นประเทศเก่าแก่ที่ใช้กฎหมายในระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) มีศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาดังต่อไปนี้

1.1 ศาลแขวง (Magistrates' Court) ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีความผิดเล็กน้อย (less serious offences) อาทิเช่น คดีจราจร สามารถที่จะทำการพิจารณาคดีได้อย่างรวบรัดโดยมิต้องใช้กระบวนการพิจารณาอย่างลูกขุน และในศาลแขวง (Magistrates' Court) ผู้พิพากษาอาจไม่ใช่พนักงานก็ได้

1.2 ศาลเด็ก (Youth Court) เป็นศาลชนิดพิเศษศาลหนึ่งของศาลแขวงพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเด็ก (ที่อายุต่ำกว่า 18) องค์คณะผู้ตัดสินในการพิจารณาพิพากษาคดีได้รับการฝึกฝนมาเพื่อทำงานในศาลเด็กโดยเฉพาะ และในศาลแห่งนี้ยังประกอบด้วยผู้พิพากษาสมทบที่มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กด้วย

1.3 ศาลคราวน์คอร์ท (The Crown Court) เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาความผิดร้ายแรง (the most serious offences) กระทำการพิจารณาโดยผู้พิพากษาและคณะลูกขุน (on indictment) ศาลคราวน์คอร์ทถือเป็นส่วนหนึ่งของศาลสูง (Supreme Court)

ในประเทศสหราชอาณาจักร การพิจารณาแบบรวบรัด (Summary Trial) การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวง (Magistrates' Court) ในปัญหาข้อเท็จจริงต้องอุทธรณ์ไปยังศาลคราวน์คอร์ท (The Crown Court) การอุทธรณ์ดังกล่าวนี้ถือเป็นสิทธิของจำเลย โดยไม่จำเป็นต้องได้รับอนุญาตจากศาลคราวน์คอร์ท (The Crown Court) หรือได้รับคำรับรองจากผู้พิพากษาศาลแขวงที่พิจารณาคดีนั้น เนื่องจากปริมาณคดีที่มาสู่การพิจารณาของศาลแขวงมีปริมาณเป็นจำนวนมาก กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลแขวงต้องเป็นไปโดยรวบรัด เพื่อให้การพิจารณาคดีเสร็จไปโดยรวดเร็ว ความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาจึงมีน้อย ความไม่ถูกต้องในกระบวนการหรือผลแห่งคำพิพากษาย่อมมีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก นอกจากนี้ ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลแขวงมีทั้งผู้พิพากษาที่มีได้เป็นนักกฎหมาย (Lay Magistrates) และผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมาย (Stipendiary) ฉะนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาที่มีได้เป็นนักกฎหมาย ย่อมมีโอกาสผิดพลาดเกิดขึ้นได้มากเป็นธรรมดา จึงต้องเปิดโอกาสให้จำเลยมีสิทธิในการอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงที่พิจารณาในศาลแขวงได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

ผู้พิพากษาในศาลแขวงมี 2 ประเภท คือ ผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมาย (Stipendiary) และผู้พิพากษาที่ไม่ได้เป็นนักกฎหมาย (Lay Magistrates)

1.3.1 ผู้พิพากษาในศาลแขวงที่เป็นนักกฎหมาย (Stipendiary) (หรืออาจเรียกว่า District Judges) พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามคำแนะนำของ ลอร์ดชานเซลเลอร์ (Lord Chancellor) ผู้ซึ่งประสงค์จะเข้ารับการแต่งตั้งเป็น Stipendiary จะต้องยื่นใบสมัครต่อสำนักงานของลอร์ดชานเซลเลอร์ (Lord Chancellor) โดยมีหนังสือรับรอง (Letters of Recommendation) จากผู้พิพากษาและบาริสเตอร์ (Barristers) ชำนาญ ซึ่งรู้จักผู้สมัครดี จำนวน 3 ฉบับ จากนั้นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานลอร์ดชานเซลเลอร์ (Lord Chancellor) เป็นผู้ตรวจใบสมัคร และหนังสือรับรองของผู้สมัครเข้ารับแต่งตั้ง และทำการสอบสวนโดยอิสระเพื่อให้ทราบถึงนิสัย ความประพฤติ ความสามารถทางวิชาชีพและความเหมาะสมของผู้สมัครเข้ารับแต่งตั้ง และเจ้าหน้าที่อาวุโสจะสัมภาษณ์ผู้สมัครเข้ารับการแต่งตั้ง เมื่อพิจารณาเสร็จแล้วจึงจะเสนอชื่อให้ ลอร์ดชานเซลเลอร์ (Lord Chancellor) เป็นผู้เลือกในชั้นสุดท้าย การคัดเลือกผู้พิพากษาในประเทศสหราชอาณาจักร ส่วนใหญ่นั้น จะคัดเลือกมาจากทนายความและผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายที่มีประสบการณ์ในการทำงานมานาน (โดยต้องมีประสบการณ์ในการว่าความในศาลอย่างน้อย 7 ปี) โดยเฉพาะบาริสเตอร์ (Barristers) ผู้มีการศึกษาสูงเป็นเนติบัณฑิต ก็จะได้รับ การคัดเลือกเป็นผู้พิพากษา หรืออาจแต่งตั้งจากโซลิซิเตอร์ (Solicitors) ก็ได้

ผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายในฐานะทนายความของประเทศสหราชอาณาจักรสามารถแยก 2 ประเภท กล่าวคือ

1.3.1.1 บารริสเตอร์ (Barristers) ผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายซึ่งสำเร็จ การศึกษากฎหมาย Inns of Court School of Law และเป็นสมาชิกของ Inns of Court แห่งใดแห่งหนึ่ง จาก 4 สถาบัน ได้แก่ Lincolns Inn, Gray's Inn, the Middle Temple และ Inner Temple บารริสเตอร์ จะเป็นผู้ดำเนินคดีในศาล ร้องคำฟ้อง แยกคำฟ้อง ให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายที่ยุ่ยาก

1.3.1.2 โซลิซิเตอร์ (Solicitors) ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายซึ่งสำเร็จ การศึกษากฎหมายจาก College of Law ของ Law Society และเป็นสมาชิกของ Law Society (สมาคมผู้ประกอบวิชาชีพ Solicitors) ในขณะที่บารริสเตอร์ทำหน้าที่เป็นทนายผู้ว่าคดี โซลิซิเตอร์ จะทำหน้าที่เป็นทนายความผู้ซึ่งให้คำปรึกษาคดีแก่ลูกค้า จัดงานเอกสารให้แก่บารริสเตอร์ หรือ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าบารริสเตอร์ทำงานในศาล ส่วน โซลิซิเตอร์ทำงานนอกศาล

1.3.2 ผู้พิพากษาที่ไม่ได้เป็นนักกฎหมาย (Lay Magistrates) หรืออาจเรียกว่า จัสติส ออฟ เดอะ พีซ (Justice of the peace) ถือว่าเป็นตำแหน่งที่มีที่มาที่เก่าแก่และสอดคล้องกับ ระบอบประชาธิปไตยที่มักจะต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการ จัสติส ออฟ เดอะ พีซ เกิดขึ้นครั้งแรกในช่วงประมาณศตวรรษที่ 12 และทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร ในเบื้องต้นประมาณช่วงปี ค.ศ.1195 ในครั้งนั้น กษัตริย์มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งอัศวิน เพื่อช่วยเหลืองานของนายอำเภอเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ต่อมางานของฝ่ายบริหารได้ลดน้อยลง แต่เพิ่มอำนาจมากขึ้นทางด้านพิจารณาคดีอาญาในช่วงศตวรรษที่ 14 ซึ่งในปี ค.ศ.1361 มีการตรา กฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ซึ่งได้กำหนดให้ในแต่ละจังหวัด (county) สามารถแต่งตั้งผู้พิพากษา 1 นาย และผู้มีเกียรติของจังหวัดนั้น ๆ อีก 3 หรือ 4 นาย ทำหน้าที่ติดตามจับกุมและลงโทษผู้กระทำผิด และผู้ก่อการจลาจล ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ทำการพิจารณาคดี 4 ครั้งในหนึ่งปี ในปี ค.ศ.1590 จัสติส ออฟ เดอะ พีซ ที่พิจารณาคดีในศาลควอเตอร์ เซชชัน (Quarter Sessions) ได้รับอำนาจกว้างขวางขึ้น โดยสามารถพิจารณาคดีอาญาประเภทใดก็ได้ ซึ่งรวมไปถึงความผิดอาญาประเภทร้ายแรงที่เรียกว่า เฟโลนีด้วย (Felony) นอกจากนั้นแล้ว จัสติส ออฟ เดอะ พีซ อาจช่วยพิจารณาคดีที่ไม่ได้อยู่ใน อำนาจของศาลควอเตอร์ เซชชัน (Quarter sessions) โดยนั่งพิจารณาคดีในศาลเพตี เซชชัน (Petty Sessions) ซึ่งเป็นศาลที่ไม่มีลูกขุนช่วยในการตัดสินคดี ต่อมาได้โอนอำนาจของศาลเพตี เซชชัน ไปเป็นอำนาจของศาลแขวง (Magistrates' Court) ชื่อของ จัสติส ออฟ เดอะ พีซ (Justice of the peace) จึงกลายมาเป็น “แมจิสเตรท” (Magistrates) ซึ่งในช่วงศตวรรษที่ 18 ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง เป็นจัสติสจะต้องมีที่ดินซึ่งมีราคาประเมินต่อปี (Annual Value) ไม่ต่ำกว่า 100 ปอนด์ โดยเหตุนี้ ผู้ที่มีฐานะดีและมีตำแหน่งทางสังคมเท่านั้นจึงจะได้เป็น จัสติส ออฟ เดอะ พีซ

ในช่วงประมาณศตวรรษที่ 18 แมจิสเตรท (Magistrates) ได้รับการขยายอำนาจให้มีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นออกไปจากที่เป็นอยู่ สามารถนั่งพิจารณาคดีได้อีกมากมาย กล่าวคือ แมจิสเตรท มีอำนาจสามารถออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราได้ (Licensing Of Ale House) มีสิทธิแต่งตั้งผู้ซึ่งดูแลคนยากจน (Overseers of the Poor) แต่งตั้งนายงานช่างรังวัดถนนหลวง (Surveyors of Highways) กำหนดอัตราพิภคภาษีได้ ดูแลการติดต่อธุรกิจที่สำคัญของจังหวัด โดยอำนาจทางตุลาการนั้น แมจิสเตรท (Magistrates) ไม่เพียงแต่ต้องรับผิดชอบพิจารณาคดีเล็กน้อยเท่านั้น แต่ยังต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะลูกขุนที่จะต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องคดีอาญาประเภท Indictable offences อีกด้วย จนมาถึงช่วงปลายศตวรรษที่ 19 เข้าสู่ต้นศตวรรษที่ 20 อำนาจดังกล่าวของแมจิสเตรทที่มีนั้นจึงได้ลดลง

แม้ว่าในปัจจุบันอำนาจของแมจิสเตรท (Magistrates) จะมีได้มีมากอย่างแต่ก่อน แต่เหล่าแมจิสเตรท (Magistrates) ยังคงมีบทบาทที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศสหราชอาณาจักร มีแมจิสเตรท (Magistrates) มากกว่า 30,000 คน ที่จะต้องนั่งพิจารณาคดีอาญามากกว่าหนึ่งล้านคดีต่อปี หรือเกือบร้อยละ 95 ของคดีอาญาทั้งหมด ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ (Backbone) ของระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศสหราชอาณาจักร และพอที่จะสรุปอำนาจของแมจิสเตรทในปัจจุบันได้ ดังนี้

1.3.2.1 ออกหมายจับบุคคลให้มาให้การต่อศาล

1.3.2.2 ออกนั่งไต่สวนการฝากขังผู้ต้องหา

1.3.2.3 พิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของตน

1.3.2.4 พิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับเด็ก และเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี

(แต่จะต้องได้รับการเห็นชอบแต่งตั้งจากบรรดามัจิสเตรท (Magistrates) ด้วยกันเอง แล้วจึงจะมีอำนาจไปนั่งพิจารณาพิพากษาคดีที่ศาลเด็ก (Youth Court))

1.3.2.5 มีบทบาทเล็กน้อยในกระบวนการที่เกี่ยวกับศาลคราวน์คอร์ท (The Crown Court) กล่าวคือ ในคดีที่พิจารณาโดยวิธีอินไดท์เมนต์ (Indictment) นี้ แมจิสเตรท (Magistrates) จะต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน หากฟังได้ว่าคดีมีมูลก็จะส่งไปยังศาลคราวน์คอร์ท (The Crown Court) ถ้าคดีไม่มีมูลแมจิสเตรทก็จะยกฟ้อง

ผู้พิพากษาที่ไม่ได้เป็นนักกฎหมาย ซึ่งเรียกว่า “เลย์ แมจิสเตรท” หรือ “แมจิสเตรท” (Lay Magistrates) พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามคำแนะนำของลอร์ดชานเซลเลอร์ (Lord Chancellor) ตำแหน่ง Lay Magistrates ซึ่งทำหน้าที่เป็นศาลพิจารณาคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ นั้น การได้มากระทำโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาท้องถิ่น (Local Advisory Committees) เป็นผู้เสนอชื่อผู้ที่สมควรได้รับแต่งตั้งต่อ ลอร์ดชานเซลเลอร์ ซึ่งคณะกรรมการ

ที่ปรึกษาท้องถิ่นจะได้รายชื่อผู้ที่สมควรได้รับการแต่งตั้งมาจากพรรคการเมืองท้องถิ่น องค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ องค์กรการค้า และจากองค์กรต่าง ๆ ซึ่งตามปกติ ลอร์ดชานเซลเลอร์ ก็จะแต่งตั้งตามที่ได้รับข้อเสนอชื่อมา ซึ่งพิจารณาแต่งตั้งใช้สมมุติฐานว่า ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อนั้นเป็นผู้มีความรู้ในท้องถิ่นนั้นเป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการนำเสนอแนวคิดทางนโยบายทางการเมืองอย่างมีคุณภาพ โดยในการคัดเลือกเพื่อเสนอชื่อเป็นผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งนั้น ประวัติของบรรดาผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งเป็นแมจิสเตรทจะถูกปกปิดเป็นความลับ จะมีเพียง “ชื่อ” เท่านั้นที่จะประกาศต่อสาธารณชนได้ แมจิสเตรทปฏิบัติงานโดยไม่ได้รับเงินเดือนค่าตอบแทนอย่างเช่นผู้พิพากษาในประเทศไทย หากแต่สามารถเบิกค่าเดินทาง ค่าเสียเวลาและค่าขาดรายได้ด้วย ทั้งนี้เป็นไปตาม Justice of the Peace Act 1997 โดยจะมีการแต่งตั้งแมจิสเตรทในแต่ละปีเพื่อทดแทนตำแหน่งที่ว่างลงอันเนื่องมาจากผู้ดำรงตำแหน่งเดิมเสียชีวิต หรือแต่งตั้งตามที่ยื่นบัญชีไว้ (Supplemental list) หรืออาจแต่งตั้งตามจำนวนที่เพิ่มขึ้นของปริมาณคดีก็ได้

แมจิสเตรท (Lay Magistrates) นั้น ซึ่งแม้ว่าจะจะเป็นบุคคลธรรมดาที่ถูกแต่งตั้งคัดเลือกมาปฏิบัติหน้าที่ ย่อมไม่มีความรู้กฎหมายหรือมีความรู้กฎหมายอยู่เล็กน้อย แต่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด เพราะในระบบได้สร้างให้มีเจ้าหน้าที่ประจำศาล (Clerk) ซึ่งสำเร็จการศึกษาวิชากฎหมายมาเป็นผู้ช่วยเหลืองานของแมจิสเตรทลุล่วงไปได้

คุณสมบัติที่จะมีสิทธิถูกเสนอชื่อเป็นแมจิสเตรทได้ คือ ในเบื้องต้นผู้ที่ขอสมัครเป็นแมจิสเตรทนั้นจะต้องมีอายุต่ำกว่า 65 ปี และอาศัยอยู่ภายในรัศมีไม่เกิน 15 ไมล์ ของเขตพื้นที่ของแต่ละคณะกรรมการที่ปรึกษาท้องถิ่นนั้น ๆ แต่คุณสมบัติดังกล่าวอาจไม่จำเป็นก็ได้หากลอร์ด ชานเซลเลอร์ พิจารณาแต่งตั้ง โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้งมากกว่า และแน่นอนว่าผู้ขอสมัครไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้หรือมีประสบการณ์ทางด้านกฎหมาย อีกทั้งไม่ได้จำกัดชั้นของวุฒิการศึกษาแต่อย่างใดด้วย

ส่วนบุคคลที่ไม่ได้รับการเสนอชื่อแต่งตั้ง จะเป็นกลุ่มบุคคลจำพวกเจ้าพนักงาน ตำรวจ เจ้าพนักงานจราจร ทหารในกรมกองต่าง ๆ บุคคลที่หน้าที่การงานขัดกับการปฏิบัติหน้าที่การเป็นแมจิสเตรท บุคคลที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นแมจิสเตรทให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี อาทิ บุคคลที่ถูกตัดสินว่ากระทำผิดคดีอาญา บุคคลที่ยังไม่ได้ถูกปลดจากลี้มละลาย หรือเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสนิทสนมกับบุคคลที่จะได้รับการเสนอชื่อแต่งตั้งในศาลเดียวกัน

ในปี ค.ศ.1998 Lord Chancellor และ Lord Irvine ได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการแต่งตั้งแมจิสเตรทขึ้นใหม่ ซึ่งคำนึงถึงเกณฑ์การรับพิจารณาที่เปิดกว้างและชัดเจน (open and clear) โดยผู้ที่สมควรที่จะได้รับการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งเป็นแมจิสเตรทต้องประกอบไปด้วย 6 คุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ กล่าวคือ

1. ต้องมีบุคลิกภาพที่ดี
2. มีความรู้ ความเข้าใจที่สามารถติดต่อสื่อสารได้ (อ่านออกเขียนได้)

3. รู้เท่าทัน ทราบความเป็นไปของสังคม
4. มีวุฒิภาวะและสภาพทางจิตไม่บกพร่อง
5. มีความเป็นธรรมและ
6. เป็นที่น่าเชื่อถือ ไว้วางใจได้

การเกษียณและการปลดออกจากการปฏิบัติหน้าที่

แมจิสเตรทจะเกษียณที่อายุ 70 ปี แต่ก็สามารถที่จะเกษียณได้ก่อนหน้านั้น หากว่ามีเหตุอันสมควร มีอายุหรือสภาพทางร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป หรือหากว่าละเลยหรือปฏิเสธที่จะไม่ปฏิบัติต่อหน้าที่ โดยวิธีลงชื่อแมจิสเตรทในซัพพลีเมนต์ทอลิสต์ (Supplemental List) ซึ่งผู้ที่มีอำนาจปลดแมจิสเตรท คือ ลอร์ด ซานเชลเลอร์ ซึ่งอาจปลดออกได้โดยไม่ต้องมีเหตุผล แต่ในทางปฏิบัติจะถูกปลดออกก็ต่อเมื่อแมจิสเตรทมีความประพฤติที่ไม่ดี (misbehaved) หรือกระทำการที่ขัดต่อหน้าที่การงาน ในปี ค.ศ.1985 แมจิสเตรท ชื่อ แคทเธอริน คริปส์ (Kathleen Cripps) ได้ถูก ลอร์ด ซานเชลเลอร์ ไล่ออก เพราะได้ความว่ามีความประพฤติที่ไม่ดี ที่เรียกว่า “ความประพฤติไม่ดี” นั้น ยังหมายรวมถึง กรณีที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดฐานเมาสุรา ขณะขับขีรถยนต์ หรือบางฐานความผิดที่เกี่ยวกับความรุนแรง (violence) ความประพฤติที่ไม่สุจริต หรือผิดศีลธรรม ความประพฤติที่มูลเกี่ยวข้องกับการเหยียดสีผิวหรือความเชื่อทางศาสนา หรือการกระทำที่เป็นการรังควานทางเพศ (sexual harassment)

กฎหมาย : สถานะทางสังคม

Rod Morgan and Neil Russell (2000:27) ได้เสนอรายงานผลการวิจัยแสดงถึงสัดส่วนว่า 2 ใน 3 ของแมจิสเตรท (Magistrate) เป็นจำพวกวิชาชีพชั้นสูง (Professional) หรือเป็นผู้บริหาร (Managerial Position) ซึ่งแน่นอนว่ากฎหมายชั้นทางสังคมเช่นนี้ มิได้แสดงถึงความต้องการของท้องถิ่นแต่อย่างใด ซึ่งผลการวิจัยของ Rod Morgan and Neil Russell (2000 : 35) พบว่าในเมืองใหญ่ (Metropolitan) ร้อยละ 79 ของแมจิสเตรทเป็นพวกวิชาชีพชั้นสูง หรือเป็นผู้บริหาร ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น ที่แมจิสเตรทเป็นคนธรรมดาในท้องถิ่น

สาเหตุของปัญหา พบว่า ไม่มีนายจ้างคนใดพอใจกับการที่จะต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างในขณะที่ลูกจ้างขอลาหยุดงาน เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่เป็นแมจิสเตรท ซึ่งนั่นหมายถึง วงเงินที่จะต้องเสียไปโดยไม่ได้อะไรกลับมาเป็นผลประโยชน์ของนายจ้างและไม่มีนายจ้างคนใด

ที่จะใจกว้างพอที่ทำเช่นนั้น ซึ่งแน่นอนปัญหาในเรื่องการเงินเช่นว่านี้ จะไม่เกิดในชนชั้นทางสังคมที่มีรายได้อันสูงอยู่แล้ว อย่างเช่นพวกวิชาชีพ หรือผู้บริหารที่มาปฏิบัติหน้าที่เป็นแมจิสเตรท

ภูมิหลัง : อายุ

มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่แมจิสเตรทเป็นผู้มีอายุน้อย ส่วนใหญ่จะมีอายุที่ล่วงเข้าวัยกลางคนหรือแก่กว่านั้น ปัญหาจากการศึกษาพบว่า เมื่อแมจิสเตรทนั้นส่วนหนึ่งเป็นลูกจ้าง ซึ่งนอกจากจะต้องมาปฏิบัติหน้าที่ในศาลที่น่าจะยุ่งยากแล้ว ยังคงต้องวุ่นวายใจกับเรื่องของการที่ทำงานเดิมว่านายจ้างจะปฏิบัติต่อตนเช่นใด ทำให้ไม่มีเวลาที่จะอบรมเรื่องคนในครอบครัวได้

ขณะที่ความมีวุฒิภาวะ (Maturity) ถือเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นของการเป็นแมจิสเตรท แต่ขณะเดียวกันหากได้ตัดสินใจแมจิสเตรทที่เป็นบุคคลวันหนุ่มสาว ก็จะแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจที่มีต่อวิถีชีวิตคนวัยหนุ่มสาวได้ดีกว่าเช่นกัน

มิหลัง : เพศ

ในเรื่องความแตกต่างทางเพศของแมจิสเตรทนั้น ส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือร้อยละ 51 ของแมจิสเตรทเป็นผู้ชาย ในขณะที่ร้อยละ 49 เป็นผู้หญิง อย่างไรก็ตามผู้พิพากษาอาชีพ (Stipendiary หรือ District judges) ที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลแขวง (Magistrates' Courts) ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ในขณะที่มีจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นผู้หญิงเพียงร้อยละ 13 เท่านั้น

การอบรมความรู้ทางกฎหมาย

การอบรมความรู้ทางกฎหมายให้แก่เหล่าแมจิสเตรท จะดำเนินการโดยคณะกรรมการแมจิสเตรท (Magistrates' Commission Committers) ภายใต้การดูแลของสภาหลักสูตรยุติธรรม (Judicial Studies Board) ซึ่งจะอบรมเกี่ยวกับความรู้ของวิธีพิจารณาในศาลการนั่งเป็นองค์คณะ และหัวหน้าคณะ ทฤษฎีและวิธีการเกี่ยวกับการมีคำพิพากษา ซึ่งบรรดาแมจิสเตรทจะต้องได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 12 ชั่วโมง ในทุก ๆ การปฏิบัติหน้าที่ 3 ปี

องค์คณะ

โดยปกติการนั่งพิจารณาคดีเป็นองค์คณะจะประกอบไปด้วยแมจิสเตรท 3 นาย อย่างไรก็ตาม มาตรา 49 แห่ง The Crime and Disorder Act 1998 ได้กำหนดให้แมจิสเตรทเพียง ผู้เดียวมีอำนาจที่จะนั่งพิจารณาคดีในฐานะในชั้นก่อนฟ้อง (pre-trial) ได้

ข้อพิจารณาความแตกต่างระหว่างแมจิสเตรทกับผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมาย

ค่าใช้จ่าย (Cost)

จากการศึกษาพบว่า เนื่องจากแมจิสเตรท (Lay Magistrate) เสมือนเจ้าหน้าที่ที่แต่มีได้รับเงินเดือนจะได้ก็แต่เพียงค่าเบี้ยเลี้ยงปฏิบัติงานและค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายที่รัฐพึงเสียไปโดยตรงจากการปฏิบัติงานของระหว่างแมจิสเตรทนั้นน้อยกว่ากับ

ผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมาย (Stipendiary หรือ District Judges) กล่าวคือ รัฐจะต้องเสียค่าใช้จ่ายโดยตรงของการปฏิบัติหน้าที่แมจิสเตรทปีละประมาณ 495 ปอนด์ต่อปี ในขณะที่หากว่าเป็นกรณีผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมายรัฐจะต้องจ่ายปีละประมาณ 90,000 ปอนด์ต่อปี แต่ในขณะที่เดียวกันก็พบว่าค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่รัฐจะต้องเสียในกรณีการปฏิบัติงานของแมจิสเตรทจะมีมากกว่าผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมาย อาทิ ค่าที่พัก ค่าจ้างเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือ (Clerks)

ความสัมพันธ์ ความมีส่วนร่วมของประชาชน (Lay involvement)

หากพิจารณาในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อชุมชนแน่นอนว่าการใช้แมจิสเตรท (Lay Magistrate) จะเกี่ยวข้องกับมุมมองความรู้สึกรู้สึกของผู้คนในชุมชนได้มากกว่าผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมาย (Stipendiary หรือ District Judges) แต่ด้วยข้อด้อยที่จำกัด คุณสมบัติบางประการ เช่น ภูมิหลังในประเด็นสถานะทางสังคม หรือความโน้มเอียงที่จะเห็นด้วยกับเจ้าพนักงานตำรวจมากกว่าด้วยแล้ว เหล่านี้ยังเป็นที่คลางแคลงใจของสังคมอยู่เช่นกัน ซึ่งแน่นอนว่าแมจิสเตรทไม่มีทางเลือกที่จะปฏิบัติเป็นอย่างอื่น แต่หากว่าเป็นการใช้ลูกขุนจะไม่มีปัญหาเหล่านี้เพราะถือว่ามีข้อเท็จจริงที่ตัดสิน โดยคณะลูกขุนถือเป็นที่สุด คณะลูกขุนมีเอกสิทธิ์เด็ดขาดที่จะมีคำวินิจฉัยข้อเท็จจริงโดยใช้สามัญสำนึกอย่างไรก็ได้เท่าที่มีหรือโดยปฏิบัติตามที่พึงมีพึงเป็น

ความคุ้นเคยและรู้จักท้องถิ่น (Local Knowledge)

แมจิสเตรท (Lay Magistrate) นั้นจะใช้เหตุผลที่ไม่แตกต่างไปจากผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมาย (Stipendiary หรือ District Judges) แต่แมจิสเตรทจะมีข้อมูลของวิถีชีวิตของท้องถิ่นชุมชนมากกว่าผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมาย

ข้อเสียแมจิสเตรท (Lay Magistrate)

ความไม่แน่นอน (Inconsistent)

ในการพิจารณาพิพากษาโดยผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมาย (Stipendiary หรือ District Judges) จะได้รับความแน่นอนแห่งคำพิพากษามากกว่าไม่ว่าจะตัดสินโดยองค์คณะใดหรือผู้พิพากษาคนใด หากว่าเป็นคดีที่คล้ายกัน มีข้อเท็จจริงพื้นฐานคล้ายกัน ก็จะได้ผลแห่งคำพิพากษาที่เหมือนกัน มิได้แตกต่างไปแต่ประการใด

ในขณะที่ผลแห่งคำตัดสินของแมจิสเตรท (Lay Magistrate) นั้นไม่มีความแน่นอนซึ่งแตกต่างไปจากที่ได้รับการฝึกขั้นพื้นฐานมาก่อนที่จะปฏิบัติงานและมีเพียงการได้รับคำแนะนำ (Advice) อย่างเล็กน้อยจากเจ้าหน้าที่ (Clerks) เท่านั้น อีกทั้งแมจิสเตรทยังไม่พยายามที่จะทำให้คำพิพากษาออกมาให้คล้ายกับองค์คณะอื่นแต่อย่างใด แมจิสเตรทที่เป็นองค์คณะตามเมืองใหญ่ ๆ จะตัดสินคดีโดยผลแห่งคำพิพากษาที่เบากว่าแมจิสเตรทที่ปฏิบัติหน้าที่ตามเมืองที่เป็นชนบท หรือแม้กระทั่งการพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวของจำเลย แมจิสเตรทต่างศาลกันก็ยังมี ความ

แตกต่างกัน เช่นในปี ค.ศ.1985 ศาลแขวงเมืองแฮมป์เชอร์ (Hampshire) ได้พิจารณาอนุญาตปล่อยตัวชั่วคราวไปคิดเป็นร้อยละ 89 ของคำร้องที่ยื่นขึ้นมา แต่ขณะที่ศาลแขวงเมืองดอร์เซต (Dorset) พิจารณาอนุญาตเพียงร้อยละ 83 เท่านั้น

ความไม่มีประสิทธิภาพ (Inefficient)

จากรายงานการวิจัยของ Rod Morgan and Neil Russell (2000 : 45) พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยรู้มาก่อนว่ามีแมจิสเตรท 2 ประเภท อยู่ในศาลแขวง (หมายถึงผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมาย (Stipendiary หรือ District Judges) และผู้พิพากษาที่ไม่ใช่ นักกฎหมาย (Lay Magistrate) แต่เมื่อได้มีการถาม-ตอบ แล้ว ส่วนใหญ่เห็นว่าควรที่จะแบ่งจำนวนให้เท่ากันของทั้งสองประเภทหรือจริง ๆ แล้วประเภทของแมจิสเตรทที่ไม่ใช่เรื่องสำคัญ

อย่างไรก็ตามผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมายก็มีระดับแห่งความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของการปฏิบัติหน้าที่มากกว่า เนื่องจากเห็นว่าผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมายทำงานได้เร็วกว่าแมจิสเตรท มีประสิทธิภาพมากกว่า มีความมั่นคงแน่นอนในคำตัดสินมากกว่า อีกทั้งยังสามารถควบคุมบรรดาจำเลยหัวคือหัวรั้นได้ดีกว่า สามารถที่ใช้คำถามที่เหมาะสมกว่าในการถามพนักงานอัยการหรือถามทนายความของจำเลย

ความโน้มเอียงที่จะเห็นตามเจ้าพนักงานตำรวจ (Bias towards the police)

ในกระบวนการพิจารณา เจ้าพนักงานตำรวจจะมาเป็นพยานบุคคลอยู่เป็นประจำ ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจเหล่านี้มักจะเป็นที่รู้จักของเหล่าแมจิสเตรทที่เป็นองค์คณะตัดสินคดี ทำให้มีความโน้มเอียงว่าเหล่าองค์คณะจะเชื่อตามเจ้าพนักงานตำรวจเสียมาก ซึ่งทำให้เห็นว่ามี ความรอบคอบเพียงที่จะรับฟังพยานหลักฐาน (admit) เพราะเหตุที่พยานเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ

ในปี ค.ศ.1974 มีคดีระหว่าง R v Bingham JJ, ex parte Jowitt ซึ่งเป็นคดีจรรยาบรรณหัวหน้าองค์คณะได้กล่าวว่า

“...เป็นความไม่สบายใจอย่างยิ่งทีเดียว ที่เรตัดสินใจโดยใช้พยานหลักฐานโดยตรงจากความขัดแย้งระหว่างเจ้าพนักงานตำรวจและสมาชิกแห่งสาธารณชน โดยหลักการของข้าพเจ้านั้นควรที่จะเชื่อพยานหลักฐานของทางเจ้าพนักงานตำรวจ และเช่นนี้เองเราก็ทำให้ความจริงได้ปรากฏ...”

ในคดีดังกล่าวนี้มีเพียงเจ้าพนักงานตำรวจกับผู้ขับขี่รถเท่านั้นที่เป็นพยานหลักฐานในคดี ซึ่งภายหลังคำตัดสินได้ถูกกลับโดยศาลสูง เพราะเหตุคำพูดที่ปรากฏ

ปัญหาเรื่องภูมิหลัง (Background)

แม้ว่าจะได้เคยมีข้อเสนอแนะจากองค์กรต่าง ๆ (Royal Commission 1910 and 1948, the Review of Criminal Courts, 2001) ว่าแมจิสเตรท (Lay Magistrate) ควรที่จะมีที่มาจากบุคคล

ที่หลากหลายทางสังคม แต่ยังคงปรากฏว่า แมจิสเตรทที่ยังแต่งตั้งจากบุคคลที่มีผิวขาวเสียมากกว่า บุคคลผิวสี เป็นบุคคลชนชั้นกลาง เป็นบุคคลวัยกลางคน ที่มีความเชื่อทางอนุรักษนิยมอย่างเข้มข้น

ปัญหาของการขาดตัวแทนที่มาจากชนกลุ่มน้อย (Minorities) ที่ผ่านมาก็ยังคงเป็น ปัญหาสำคัญ ในปี ค.ศ. 1988 องค์การพิทักษ์และดูแลผู้กระทำความผิด (the National Association for the Care and Resettlement of Offender) ได้เน้นความสำคัญของคดีที่มีผู้พิพากษาเป็นบุคคลผิวขาว ซึ่งนั่งพิจารณาบุคคลที่มีผิวสี ซึ่งอาจเป็นผลทำให้บุคคลผิวขาวความมั่นใจในระบบก็เป็นได้

ในเรื่องของกระบวนการคัดสรรบุคคลเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้พิพากษาก็ยังคง ถูกตำหนิอยู่เสมอ เพราะส่วนใหญ่จะมีที่มาจากบุคคลที่มีภูมิหลังในแวดวงจำกัด ไม่มีการเปิดกว้าง หรือให้โอกาสแก่กลุ่มอื่น ๆ อลิซาเบท เบอร์นี (Elizabeth Burneys, 1979 : 15) ได้ศึกษาพบว่า วิธีการ คัดสรรและกระบวนการเลือกบุคคลผู้ซึ่งมาปฏิบัติหน้าที่เป็นแมจิสเตรท ก็ยังคงเลือกบุคคล ที่มีพื้นฐานทางสังคม (ในแวดวงที่จำกัด) ตามที่เคยเลือกมาอย่างซ้ำแล้วซ้ำเล่าไม่เปลี่ยนแปลง

การจำกัดภูมิหลังทางสังคมนั้น ส่งผลกระทบต่อคุณภาพ และความเท่าเทียมกัน แห่งคำตัดสินของแมจิสเตรท ที่ถือว่าคลุมเครือเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งในการจำกัดภูมิหลังชนชั้นทาง สังคมทำให้ห้องคณะผู้พิพากษานั้นมิได้ถือว่าเป็นตัวแทนแห่งสาธารณชนอย่างแท้จริง กอปรกับ จะทำให้ความเชื่อในคำตัดสินลดน้อยลงไปด้วย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบลูกขุน

ประเทศสหราชอาณาจักรเป็นแม่แบบแห่งระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) จะมีรูปแบบศาลที่มีกระบวนการพิจารณาโดยใช้ระบบคณะลูกขุน (Jury) ซึ่งคณะลูกขุนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างมากในอันที่จะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยความถูกต้องของจำเลยในคดี ส่วนผู้พิพากษาเป็นผู้ควบคุมการสืบพยานในศาล และแจ้งข้อกฎหมายกับทั้งอธิบายข้อกฎหมาย (Instruct) ในข้อกล่าวอ้างแห่งข้อหาที่ โจทก์ฟ้องจำเลยให้แก่คณะลูกขุน เมื่อได้ทำการ สืบพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งก่อนที่คณะลูกขุนชี้ขาดข้อเท็จจริงนั้น ผู้พิพากษาต้องสรุป พยานหลักฐานและชี้แนะประเด็นให้คณะลูกขุนวินิจฉัย โดยจะต้องระบุให้ถูกต้องและชัดเจนว่า คู่ความฝ่ายไหนมีภาระต้องนำสืบในประเด็นใด จึงอาจกล่าวได้ว่าในระบบวิธีพิจารณาของ ประเทศสหราชอาณาจักรที่มีลูกขุนนี้ ลูกขุนมีหน้าที่ให้ความเห็นว่าการกระทำของจำเลยนั้นผิด หรือ ไม่ผิด (Guilty Or Not Guilty) ส่วนปัญหาว่าเมื่อจำเลยกระทำความผิดแล้วศาลจะลงโทษจำเลย อย่างไร อัตราโทษเท่าใดเป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาโดยตรงที่จะกำหนดตามความเหมาะสม

การพิจารณาคดีโดยลูกขุน (jury trial) เป็นมรดกแห่งกฎหมายคอมมอนลอว์ ของอังกฤษ ซึ่งคำว่า “Jury” นี้เป็นคำฝรั่งเศสโบราณแปลว่า ได้สาบานตนแล้ว รูปแบบของคณะ

ลูกขุนนี้เป็นระบบวิธีพิจารณาที่มีความสำคัญในกฎหมายคอมมอนลอว์เกิดขึ้นภายหลังจากที่ประเทศสหราชอาณาจักรถูกพวกนอร์แมน (Norman Conquest) เข้าทำการยึดครอง

ลูกขุน (jury) ในสมัยก่อนของประเทศสหราชอาณาจักรอาจเป็นได้ทั้งเพศชายและเพศหญิงซึ่งมีอายุระหว่าง 21 ถึง 82 ปี จำนวน 12 คน ที่เกณฑ์มาจากประชาชนที่ไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย โดยเฉพาะ เพราะกฎหมายอังกฤษ ห้ามมิให้นักกฎหมายร่วมเป็นลูกขุน เข้าใจว่าคงเกรงว่าจะไปมีอิทธิพลทางความคิดเหนือลูกขุนอื่นในการที่จะตัดสินว่าจำเลยผิดหรือไม่ คนที่จะถูกเกณฑ์เป็นลูกขุนต้องเป็นคนที่มิฐานะดีพอสมควร และไม่ใช่นักสืบไร้มืดอก จนอาจจะเป็นการเสี่ยงต่อการทำมาหากินจากคดีความ วิธีเกณฑ์ คือ ใช้จับใบดำใบแดงแบบเกณฑ์ทหาร โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นลูกขุนว่า ต้องเป็นผู้ที่เสียภาษีที่ดินตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือเป็นเจ้าของบ้านที่มีหน้าต่างเปิดได้ไม่น้อยกว่า 15 บาน กฎหมายนี้เป็นกฎหมายโบราณ แต่ก็ใช้เรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ เจตนารมณ์ของกฎหมายในการกำหนดเงื่อนไขของผู้ที่จะเข้ามาเป็นลูกขุนดังกล่าวก็คือ กฎหมายต้องการผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมดังปรากฏจากการเสียภาษี หรือมิฉะนั้นก็ต้องเป็นผู้มีฐานะพอสมควร ดังปรากฏจากการเป็นเจ้าของบ้าน ขนาดที่มีหน้าต่างซึ่งเปิดได้ไม่น้อยกว่า 15 บาน มิใช่จะทำให้ผู้ไม่มีความรับผิดชอบหรือให้คนจรจัดที่ไหนก็ได้มาเป็นลูกขุน และเมื่อลูกขุนทั้งคณะรับฟังคำฟ้องของโจทก์ คำให้การของจำเลยและพยานของทั้งสองฝ่ายและรับฟังคำสั่งศาลเกี่ยวกับประเด็นที่จะตัดสินคดีนั้นแล้ว จะต้องตัดสิน โดยมีมติเอกฉันท์ทั้งคณะว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ถ้าลูกขุนแม้เพียงคนเดียวเห็นว่าจำเลยไม่ผิด ศาลต้องยกฟ้อง ซึ่งโดยเจตนาดั้งเดิมการใช้ลูกขุนนั้นไม่ได้มีเจตนาที่จะใช้เพื่อการตัดสินคดี แต่มีการใช้ลูกขุนนั้นเพื่อเป็นพยานลำดับถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในท้องที่ที่เกิดเหตุอันเป็นหนทางในการแสวงหาข้อมูลข้อเท็จจริงจากผู้คนในท้องที่ มากกว่าที่จะเป็นการใช้ลูกขุนเพื่อชี้ขาดข้อพิพาทในประเด็นข้อพิพาท แต่ต่อมาก็ได้มีการเปลี่ยนหน้าที่จากลักษณะที่เป็นพยาน จนปรับบทบาทมาเพื่อช่วยศาลให้สามารถตัดสินคดีได้ตรงตามความรู้สึกของประชาชนเท่ากับทำให้เห็นว่าการตัดสินคดีของศาล โดยมีคณะลูกขุนนั้นเป็นการชี้ขาดของบุคคลผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือบุคคลผู้ใกล้ชิดกับที่เกิดเหตุ อีกทั้งยังเป็นการชี้ขาดโดยคนจำนวนมาก มิได้ใช้บุคคลเดียวตัดสินคดี

อย่างไรก็ตาม ได้มีการเสนอให้รัฐสภาแก้ไขกฎหมายเปลี่ยนหลักเกณฑ์ใหม่ ในกฎหมายว่าด้วยมติของลูกขุนนี้เป็น 10 เสียงใน 12 เสียง เพราะว่าสังคมเปลี่ยนไปและเริ่มมีลูกขุนบางคนกินสินบน ตำรวจสตีก๊อตแลนด์ซึ่งเคยได้ชื่อว่าเป็นตำรวจที่ดีที่สุดในโลก ก็ไม่สามารถคุ้มครองลูกขุนผู้เสียหายกับพยานในศาล ให้พ้นจากการคุกคามของจำเลยกับพวกได้ อันเป็นการแสดงอยู่ในตัวว่าศีลธรรมของประชาชนชาวอังกฤษโดยรวมเสื่อมลงจากเดิมเป็นอันมาก

หลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่พอจะอ้างอิงถึงหลักประกันแห่งความเป็นอิสระในระบบลูกขุนได้ พบอยู่ในคดีบูเชล (Bushell's Case) (ในช่วง ค.ศ.1670) ได้มีการตั้งคณะลูกขุนเพื่อพิจารณาคดีที่จำเลยทั้งสองถูกฟ้องว่ามั่วสุมตั้งช่องโจรขึ้นมา โดยคณะลูกขุนคณะนี้มีนายเอ็ดมันด์ บูเชล (Edmund Bushell) เป็นหัวหน้าคณะลูกขุน (Foreman) โดยลูกขุนสามารถที่จะวินิจฉัยข้อเท็จจริงกับสิทธิที่จะตัดสินคดีให้สอดคล้องกับความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดี อีกทั้งยังสามารถที่จะไม่ลงโทษจำเลยหากเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏค้านกับที่ตัดสินไป ในคดีนี้คณะลูกขุนไม่ยอมตัดสินว่าจำเลยทั้งสองมีความผิด ผู้พิพากษาได้ข่มขู่และปรับนายบูเชลและทั้งคณะที่ไม่ยอมลงโทษจำเลย เมื่อคณะลูกขุนไม่ยอมชำระค่าปรับ ผู้พิพากษาได้สั่งจำคุกลูกขุนทั้งคณะในศาลอุทธรณ์ได้ ตัดสินว่าลูกขุนจะถูกจำคุกอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบของตนในการตัดสินคดีไม่ได้ และการปรับลูกขุนดังกล่าวเป็นการไม่ชอบ ศาลจึงสั่งให้มีการปล่อยลูกขุนทั้งคณะเป็นอิสระ นายสำคัญแห่งอำนาจเช่นนี้ ยังคงหลงเหลืออยู่ในปัจจุบันที่สามารถยกฟ้องปล่อยจำเลยไปได้

ในปัจจุบันคดีอาญาเกือบร้อยละ 95 พิจารณาพิพากษาที่ศาลแขวง (Magistrates' Court) จึงหมายความว่า อีกเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น ที่พิจารณาพิพากษาคดีที่ศาลคราวน์คอร์ท (The Crown Court) โดยใช้คณะลูกขุน บางกรณีหากว่าจำเลยให้การรับสารภาพก็ไม่ต้องใช้คณะลูกขุน ซึ่งเท่ากับว่าจริง ๆ แล้วมีคดีอาญาเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น ที่พิจารณาพิพากษาโดยลูกขุนจริง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นคดีอาญาร้ายแรง อาทิ ทำร้ายร่างกายเจ้าพนักงานตำรวจ หรือบางทีอาจเป็นคดีอาญาข้อหาหลักทรัพย์เล็ก ๆ น้อย ๆ หากว่าจำเลยประสงค์ที่จะให้คดีของตนนั้นพิจารณาพิพากษาที่ศาลคราวน์คอร์ท

คุณสมบัติของผู้ที่เป็นลูกขุน

ก่อนปี ค.ศ.1972 ผู้ซึ่งมีบ้านเป็นของตนเองก็สามารถเป็นลูกขุนได้ ในปี ค.ศ.1965 ประมาณร้อยละ 78 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นลูกขุนได้ และร้อยละ 95 ของบรรดาผู้หญิงทั้งหมดก็ไม่มีสิทธิเป็นลูกขุนเช่นกัน สาเหตุเนื่องจากว่า พวกเขาเหล่านั้นไม่มีบ้านเป็นของตนเองต้องเช่าผู้อื่นอยู่ หรือเพราะเหตุว่าเป็นหญิงที่แต่งงานมีสามีแล้ว หรือเพราะเหตุที่พวกเขามีความสัมพันธ์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งกับบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นลูกขุนแล้ว คณะกรรมการ (The Committee) ได้แนะนำว่าสิทธิที่จะปฏิบัติหน้าที่เป็นลูกขุนนั้นให้พิจารณาโดยใช้ลักษณะกฏเกณฑ์เช่นเดียวกับสิทธิของการเลือกตั้ง การปฏิรูปกระบวนการเช่นนี้ได้ถูกนำมาใช้โดย the Criminal Justice Act 1972 และ the Juries Act 1974 (ที่แก้ไขเพิ่มเติม) ซึ่งปัจจุบันผู้ที่จะเป็นลูกขุนได้จะต้อง

1. อายุตั้งแต่ 18 ปี ถึง 70 ปี
2. เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

3. อาศัยอยู่ในสหราชอาณาจักร (U.K, Channel Island, Isle of Man) อย่างน้อย 5 ปี นับตั้งแต่อายุได้ 13 ปี เป็นต้นไป

เหตุที่ขาดคุณสมบัติห้ามเป็นลูกขุน (Disqualification)

บุคคลที่อยู่ระหว่างจำคุกตามคำพิพากษา หรือผู้ต้องหาที่เป็นเยาวชน หรือกรณีอื่นใด ที่เทียบได้กับการตัดสิทธิดังกล่าวข้างต้น เช่น หากอยู่ในระหว่างคุมความประพฤติ 10 ปี ก็จะถูกตัดสิทธิห้ามเป็นลูกขุน 10 ปี เช่นเดียวกัน

วิธีการคัดเลือคนั้น จะทำให้เจ้าหน้าที่ศาลระบุชื่อทั้งหมดลงในกระดาษ จากนั้น จะทำการสับกระดาษทั้งหมด แล้วจึงขานชื่อ 12 คนแรกออกมาเป็นคณะลูกขุนคนนั้น และหากไม่มีการคัดค้านตัวลูกขุน (Challenges) ลูกขุนทั้ง 12 คนก็จะสาบานตัวเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

บุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนจะต้องมีหน้าที่เป็นลูกขุน ทั้งนี้หมายความว่า เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่จะต้องเป็นลูกขุน เทียบได้กับการปฏิบัติหน้าที่ของชายไทยทุกคน ที่จะต้องมีหน้าที่ต้องเข้ารับราชการทหาร หากผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนก็ย่อมมีความผิดตามกฎหมาย เหตุที่ระบบของประเทศสหราชอาณาจักรวางหลักไว้เช่นนี้ เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมายอังกฤษต้องการให้ประชาชนชาวอังกฤษเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาคดีอันกระทบถึง ความสงบสุขของพวกเขาด้วยนั่นเอง

การคัดค้านตัวลูกขุน (Challenges)

ก่อนที่คณะลูกขุนทั้ง 12 คน จะสาบานตัวเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ลูกขุนทั้ง 12 นั้น อาจถูกคัดค้านได้ด้วย 2 วิธี กล่าวคือ

1. Challenge for Cause การคัดค้านในกรณีนี้มีมูลมาจากเหตุการณ์อ้างเอกสิทธิ์แห่งความเป็นขุนนางชั้นสูง (Peerage) เหตุที่ขาดคุณสมบัติห้ามเป็นลูกขุน (Disqualification) เหตุที่ถูกตัดสิทธิไม่สามารถเป็นลูกขุนได้ (Ineligibility) หรือเพราะเหตุถูกสันนิษฐานว่ามีอคติที่ส่งผลต่อการดำเนินกระบวนการพิจารณา (Bias) โดยจำเลยมีสิทธิพิเศษในการคัดค้านบุคคลที่จะมารับ การคัดเลือกเป็นลูกขุนได้ 7 คน โดยไม่ต้องมีเหตุผลแต่อย่างใด ส่วนโจทก์ก็ตีหรือในกรณีที่จำเลย ประสงค์จะใช้สิทธิคัดค้านบุคคลที่จะมาเป็นลูกขุนมากกว่า 7 คนก็ดี จะต้องให้เหตุผลในการคัดค้าน ตามรายละเอียดข้างต้นดังกล่าวนี้ด้วย ในกรณีเช่นนี้ผู้พิพากษาจะต้องไต่สวนและมีคำสั่งว่าบุคคล ดังกล่าวนั้นสมควรที่จะปฏิบัติหน้าที่เป็นลูกขุนในคดีนั้นต่อไปหรือไม่

2. Stand by ในการฟ้องคดีอาญาต่อศาล ฝ่ายโจทก์สามารถที่จะขอให้ลูกขุนผู้ซึ่ง ถูกคัดค้านนั้นคงรอไว้ก่อนได้ (Stand by) แต่การขอให้รอไว้ก่อนดังกล่าวนี้จะต้องเป็นไปโดย หลักเกณฑ์และวิธีการ (Guidelines) ที่กำหนดโดยอัยการสูงสุดเท่านั้น ซึ่งจะใช้ก็ต่อเมื่อปรากฏเหตุ

โดยแจ้งชัดว่าลูกขุนที่ยังคงเหลืออยู่นั้นมีสภาพไม่เหมาะสม (Unsuitable) ในการปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้งจำนวนจะต้องยินยอมด้วยต่อการใช้อำนาจดังกล่าว

การปลดออกจากการเป็นลูกขุน (Discharging the jury)

ผู้พิพากษาอาจปลดลูกขุนบางคนหรือทั้งหมดได้เพื่อป้องกันเรื่องอื้อฉาวหรือเรื่องที่เกิดคดีที่อาจเกิดขึ้นได้ต่อกระบวนการยุติธรรม

ข้อวิจารณ์เกี่ยวกับระบบลูกขุน

ปัญหาของการขาดทักษะ (Lack of Competence)

ลอร์ด เดนนิง (Lord Denning) ได้กล่าวใน What Next in the Law ว่ากระบวนการเลือกบุคคลเข้าเป็นลูกขุนนั้นหยวบเกินไป อันนำมาซึ่งผลทำให้ลูกขุนนั้นไม่สามารถที่จะแสดงศักยภาพได้เต็มที่ ซึ่ง ลอร์ด เดนนิง เห็นว่าถ้าจะได้ผลที่ดีกระบวนการเลือกลูกขุนนั้นควรที่จะต้องใช้หลักเกณฑ์เดียวกับการเลือกแมจิสเตรท (Lay Magistrate) อีกทั้งปัญหาของระบบลูกขุนที่ใช้ในการตัดสินคดีนั้น มีเสียงเรียกร้องให้ยกเลิกวิธีพิจารณาโดยลูกขุนกับคดีข้อ โกงที่มีความสลับซับซ้อน เพราะคดีประเภทนี้ยุ่งยากเกินกว่าที่สามัญจะเข้าใจและอาจนำมาซึ่งความผิดพลาดในการวินิจฉัยคดีได้

ปัญหาจากการตัดสินที่ไม่ถูกต้อง (The 'perverse verdicts' problem)

ในความเป็นจริงพบว่าปริมาณคดีที่ลูกขุนตัดสินยกฟ้องปล่อยตัวจำเลย มีมากกว่าคดีที่พิจารณาโดยแมจิสเตรท อาทิจำการวิจัยของ แมคเคฟ และ ปูร์ฟ (McCabe and Purves 'The Jury at Work' 1972) พบว่าเป็นจำนวน 173 คดีที่ลูกขุนตัดสินยกฟ้อง และรวมอีก 15 คดี (คิดเป็นร้อยละ 99) ตัดสินโดยขัดต่อพยานหลักฐาน ส่วนคดีที่เหลือสืบเนื่องมาจากการดำเนินคดีอย่างไม่เต็มที่หรือเนื่องจากความบกพร่องของพยานบุคคล หรือจากการชี้แจงให้เหตุผลที่น่าเชื่อถือจากจำเลย อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ.1979 บัลด์วิน และ แมคคอนวิลล์ (Baldwin and McConville's 1979 : 'Jury Trial') ได้ทดสอบจากจำนวนคดี 500 คดี มีทั้งการตัดสินลงโทษและยกฟ้อง ซึ่งในการตัดสินยกฟ้องพบว่ามีถึงร้อยละ 25 ที่ยกฟ้องไปอย่างสงสัย อธิบายสรุปว่าการพิจารณาคดีแบบลูกขุนนั้นเป็นวิธีพิจารณาที่ปราศจากเหตุผล (Arbitrary) และคาดเดาไม่ได้ (Unpredictable Business)

ในคดีหนึ่งที่เป็นที่สนใจแก่บุคคล โดยทั่วไปที่ศาลสูงได้กลับคำวินิจฉัยของคณะลูกขุนในคดีแพ่งเพราะเหตุตัดสินคดีไม่ถูกต้อง คือ คดีระหว่างกรอบเบลตา และ นิว กรุปป์ นิวสเปเปอร์ (Grobelaar v News Group Newspaper Ltd) (2001) ซึ่งในคดีนี้คณะลูกขุนได้ตัดสินให้กรอบเบลตา ผู้รักษาประตูแห่งทีมฟุตบอลสโมสรลิเวอร์พูลได้รับการชดใช้เงินเป็นจำนวน 85,500 ปอนด์ เพราะเหตุฟ้องคดีหมิ่นประมาทแก่หนังสือพิมพ์เดอะซัน โดยหนังสือพิมพ์เดอะซันได้ตีพิมพ์อ้างว่าบรูซ กรอบเบลตาได้รับเงินมาเพื่อล่่มบอล ทีมงานหนังสือพิมพ์ได้รับวิดีโอเทปลับ

ที่บ้านที่ภาพขณะที่ยังได้รับเงินจำนวนดังกล่าว หลังจากที่ทีมของตนเองพ่ายแพ้และยังได้รับเงินสำหรับการล้มบอลในคราวต่อไปอีกด้วย ซึ่งอันที่จริงแล้วกรอบเวลานั้นได้เคยยื่นฟ้องเป็นคดีอาญามาแล้วแต่ก็ได้แพ้คดีไป เขาจึงได้มาฟ้องร้องเป็นคดีแพ่งนี้ ในการพิจารณาคดีแพ่งนี้ กรอบเวลาได้ยอมรับว่าเขาได้รับเงินนั้นไว้จริง แต่เขาอ้างว่าที่รับไว้นั้นเพื่อจะนำไปช่วยเหลือคนอื่นที่กำลังมีคดีอยู่ แม้ว่าจะมีวิดีโอเทปและข้อสังเกตที่เป็นนัยสำคัญประการอื่นก็ตามแต่ลูกขุนก็ยอมรับในข้อกล่าวอ้างของกรอบเวลาและวินิจฉัยให้เขาชนะ หนังสือพิมพ์เดอะซันได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์โดยอ้างว่าคณะลูกขุนได้ตัดสินโดยไม่ถูกต้อง (Perverse) ศาลอุทธรณ์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงที่กรอบเวลาอ้างมานั้นไม่น่าเชื่อ (Incredible) ซึ่งก็ถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนักที่ศาลอุทธรณ์จะกลับคำวินิจฉัยเพราะเหตุผลว่าคณะลูกขุนได้ตัดสินโดยไม่ถูกต้อง (Perverse)

ปัญหาที่เกิดจากอคติ (Bias)

ว่ากันว่าคณะลูกขุนนั้นจะมีอคติหรือต่อต้านกับกลุ่มบุคคลบางกลุ่มเป็นต้นว่าพวกเขาอาจจะรู้สึกมีไม่ตรีจิตต่อเพศตรงข้าม หรือไม่รู้สึกมีอคติต่อต้านในคดีที่มีการดำเนินคดีโดยไม่เป็นธรรมหรือมีการจำคุกที่ไม่ชอบ และอคติที่ว่านี้ก็มีได้เกิดขึ้นแต่กับเฉพาะเจ้าพนักงานตำรวจอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นได้กับเจ้าพนักงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย อาทิ เจ้าพนักงานศุลกากร เป็นต้น

กลอุบายของจำเลย (Manipulation by defendants)

ในรายงานของที่ปรึกษาคณะรัฐบาลชื่อว่า “Determining Mode of Trial in Either Way Cases” มีข้อเสนอแนะว่าการที่จำเลยสามารถใช้สิทธิดำเนินคดีโดยใช้ลูกขุนในคดีประเภท Offences tribal either way ถือเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้น ซึ่งจำเลยส่วนมากต้องการให้มีการดำเนินคดีโดยลูกขุนแม้ว่าจะต้องใช้เวลาที่ยาวนานก็ตาม ในรายงานฉบับดังกล่าวได้สรุปเหตุผลว่าทำไมจำเลยถึงได้ต้องการเช่นนั้น กล่าวคือ

ประการที่ 1 หากรู้ว่าอยู่แล้วว่าการดำเนินคดีจะมีความล่าช้าพนักงานอัยการอาจจะลดข้อหาให้แก่ตัวจำเลยเพื่อแลกกับการให้จำเลยรับสารภาพในคดีอาญา ซึ่งจะย่นเวลาในการดำเนินให้เร็วขึ้น

ประการที่ 2 หากว่าทำให้กระบวนการพิจารณาล่าช้าขึ้นเพียงใดความทรงจำของพยานบุคคลก็ยิ่งที่จะถดถอยมากยิ่งขึ้น สุดท้ายประโยชน์ที่จะได้รับคือการยกฟ้องคดีโจทก์

ประการที่ 3 ถ้าหากจำเลยทำให้กระบวนการพิจารณาหยุดชะงักหรือล่าช้าได้ จำเลยก็ยังคงอยู่ในทัณฑ์สถานท้องถิ่นที่ตนถูกขังและได้ยังคงได้รับการอนุญาตให้ญาติเข้าเยี่ยมได้ อีกทั้ง

ยังได้เอกสิทธิ์ว่ายังไม่เป็นบุคคลผู้ถูกจำคุกตามคำพิพากษา ซึ่งการที่ได้อยู่ในทัณฑ์สถานท้องถิ่น นานเพียงใดก็จะสามารถนำไปหักออกกับวันจำคุกตามคำพิพากษาได้มากเท่านั้น

ปัญหาลูกขุนถูกลูกคาม (Jury Nibbling)

ลูกขุนถูกลูกคาม (Jury Nibbling) เป็นกรณีที่บุคคลภายนอกได้เข้ามากดดันลูกขุน ด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิ ให้สินบน (Bribes) หรือขู่เข็ญ (Threats) เพื่อให้มีผลตามที่ตนต้องการ

ในปี ค.ศ.1982 ขณะที่มีการพิจารณาคดีที่ศาลคราวน์ คอร์ท (ซึ่งมีเขตอำนาจ พิธีกรรมในมหานครลอนดอน รู้จักกันในนามทั่วไปว่า เดอะ เซนทรัล คริมินัล คอร์ท (The Central Criminal Court หรือ Old Bailey) ลูกขุนได้นั่งอยู่ริมหน้าต่าง ปรากฏว่ามีกระดาศน้ำตาลถูกสอด เข้ามาและมีข้อความทำนองเตือนว่าให้ลูกขุนหลีกเลี่ยงที่จะไปผับ (Pub) ร้านอาหาร หรือ รับประทานอาหารคนเดียว

ในปี ค.ศ.1984 ลูกขุนต้องขอกำลังคุ้มครองจากเจ้าพนักงานตำรวจและศาล หลังจากที่ใช้สายโทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารได้ถูกตัดทิ้ง

ในปี ค.ศ.1966 ในคดีหนึ่งที่ว่าลูกขุนจะได้รับความคุ้มครองอย่างดีที่สุดจาก กองกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพิเศษ มีการติดตั้งโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อเจ้าพนักงานตำรวจได้ ทันทีที่มีเหตุผิดปกติเกิดขึ้น แม้ว่าจะได้มีการคุ้มกันดูแลลูกขุนเป็นอย่างดี ฝ่ายจำเลยที่มีอิทธิพล ก็ยังคุกคามมารดาของลูกขุนนายหนึ่งจนได้

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว ได้มีการสร้างข้อหาความผิดขึ้นมาใหม่เพื่อรับมือ กับกรณีปัญหานี้โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นไปตาม The Criminal Justice and Public Order Act 1994 ที่จะ เพิ่มความคุ้มกันให้แก่ลูกขุน ซึ่งการกระทำความผิดตามข้อหาใหม่นี้ หมายถึง การขู่ (Intimidate) ลูกคาม (Threaten) ให้เกิดการบาดเจ็บ ทำร้ายร่างกาย หรือที่เกี่ยวกับการเงิน แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง กับกระบวนการพิจารณาและรวมทั้งบุคคลผู้เป็นลูกขุนด้วย แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฐานความผิด ตามกฎหมายเดิม (Common Law) ก็ยังคงเป็นความผิดอยู่

การปราศจากเหตุผล (Absence of Reasons)

การพิพากษาคัดสินคดีที่กระทำโดยผู้พิพากษานั้น คำตัดสินที่ออกมาจะประกอบ ไปด้วยเหตุผล รายละเอียดที่ชัดเจน ส่วนคำวินิจฉัยของคณะลูกขุนนั้นไม่มีคำอธิบายในรายละเอียด แต่อย่างไร ในขณะที่มาตรา 6 แห่งอนุสัญญาสภายุโรปว่าด้วย สิทธิมนุษยชน (European Convention on Human Right) ต้องการให้การตัดสินคดีของแต่ละศาลจะต้องให้เหตุผลประกอบด้วยทุกครั้ง

ปัญหาในการเกณฑ์เข้าปฏิบัติหน้าที่เป็นลูกขุน (Problem with compulsory service)

การที่จะต้องมาปฏิบัติหน้าที่ลูกขุนนั้น บ่อยครั้งเป็นความไม่พอใจอย่างยิ่งแก่เหล่าประชาชน แต่หากว่าปฏิเสธที่จะปฏิบัติหน้าที่นี้เท่ากับว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลไปในตัว (Contempt of court) ความไม่พอใจดังว่านี้ส่งผลต่อการพิจารณาด้วย กล่าวคือ ลูกขุนจะใจจดใจจ่อที่จะให้คดีเสร็จไปโดยเร็วเพื่อที่จะออกเสียงลงมติเพื่อให้เป็นเอกฉันท์โดยที่ไม่สนใจว่าเห็นด้วยกับเสียงส่วนใหญ่หรือไม่ ซึ่งจะได้หมดภาระหน้าที่การเป็นลูกขุน

โดยปกติคณะลูกขุนจะใช้เวลาในการประชุมเพื่อลงมติเป็นเวลายาวนานหลายชั่วโมง แต่ในคดี R.V. McKenna (1960) 1Q.B. 411 ผู้พิพากษาได้สั่งคณะลูกขุนว่าจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 10 นาที เพราะเหตุว่าผู้พิพากษานั้นจะต้องไปราชการต่างท้องที่ และหากว่า คณะลูกขุนไม่อาจที่จะพิจารณาคดีให้เสร็จภายใน 10 นาที จะต้องถูกกักตัวอยู่ที่ศาลจนกว่าผู้พิพากษาจะกลับมาในวันรุ่งขึ้น คณะลูกขุนจึงได้ใช้เวลาตัดสินคดีนี้เพียง 6 นาที แล้วลงมติตัดสินว่าจำเลยมีความผิด (Guilty) จำเลยอุทธรณ์ว่า ผู้พิพากษาออกคำสั่งโดยมิชอบอันเป็นการบีบบังคับให้คณะลูกขุนตัดสินให้เป็นที่เสียหายแก่จำเลย ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ แล้วปล่อยตัวจำเลยไปโดยให้เหตุผลว่า คำสั่งที่ว่าของผู้พิพากษานั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งคาดเวลาที่คณะลูกขุนใช้เวลาเร็วขนาดนั้นคงเพราะต้องการที่จะกลับเร็ว ๆ มิฉะนั้นแล้ว ก็คงที่จะต้องถูกกักตัวที่ศาลอีกหนึ่งคืนหรืออาจจะมากกว่านั้น

ค่าใช้จ่ายและระยะเวลา (Cost and time)

ในการพิจารณาคดีของศาลคราวน์ คอร์ท (Crown Court) ใช้มีค่าใช้จ่ายที่นำมาจากภาษีของประชาชนคิดเป็นจำนวนประมาณ 7,400 ปอนด์ต่อหนึ่งวัน ในขณะที่การพิจารณาโดยผู้พิพากษา (Magistrates) ใช้เพียง 1,000 ปอนด์ต่อหนึ่งวัน ส่วนระยะเวลานั้น หากมีการใช้กระบวนการพิจารณาโดยลูกขุนจะใช้เวลาที่ยาวนานสำหรับทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการรอหมายเรียกเพื่อเป็นคัดเลือกเป็นลูกขุน

การปฏิรูประบบลูกขุน (Reform of the jury)

ข้อเสนอที่จะให้ยกเลิกระบบลูกขุน

ความสำคัญของการพิจารณาคดีโดยลูกขุนนั้นมีน้อยมาก เพราะเมื่อเทียบกับสัดส่วนปริมาณคดีแล้ว คดีที่พิจารณาโดยลูกขุนนั้นมีเพียงอัตราร้อยละ 1 ของคดีทั้งหมดเท่านั้น ทำหน้าที่จะยกเลิกระบบวิธีพิจารณาโดยลูกขุน ข้อกล่าวอ้างเช่นทำให้พิจารณาคุณและโทษของระบบนี้ได้ว่า หากว่ามีการพิจารณาโดยผู้พิพากษานายเดียวจะทำให้คดีรวดเร็วขึ้น ลดปัญหาคำตัดสินที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย (The 'perverse verdicts') และปัญหาจากการที่ลูกขุนถูกคุกคาม

(Jury nibbling) แต่แน่นอนว่าหากตัดวิธีพิจารณาโดยลูกขุนออกไปจะทำให้ปฏิสัมพันธ์การมีส่วนร่วมระหว่างสาธารณชนกับรัฐลดน้อยลง และปัญหาเกี่ยวกับอคติส่วนตัวและภูมิหลังทางสังคมของผู้พิพากษาก็ยังคงมีอยู่

การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (Lay Participation) จะเพิ่มความรวดเร็วในการพิจารณาคดี และค่าใช้จ่ายที่ต่ำลง ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้จะสำเร็จได้ก็ด้วยวิธีการใช้แมจิสเตรท (Lay magistrates) เข้ามาพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทุกประเภท แต่ก็ไม่น่าจะเป็นเช่นนั้นได้เพราะนั่นหมายถึงการที่สังคมกำลังจะมอบความไว้วางใจให้กับผู้พิพากษาที่ไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมายมาตัดสินคดีอาญาที่มีข้อหาร้ายแรงออกจากรั้ว

เซอร์โรบิน ออลด์ (Sir Robin Auld) ได้ให้ข้อสังเกตบางประการไว้ในรายงานปี ค.ศ.2001 ของเขาว่า เพื่อที่จะทำให้ลูกขุนทำงานได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นพนักงานอัยการทนายความจำเลย ควรที่จะเขียนสรุปย่อของเนื้อหาคดีและประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยส่งให้กับลูกขุนก่อนเริ่มพิจารณา เซอร์โรบินยังกล่าวต่อไปอีกว่าสมควรที่จะยกเลิกการคัดสรรเบื้องต้นของบุคคลที่จะถูกเสนอรายชื่อมาเป็นลูกขุนจากเฉพาะผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง เพราะเขาเห็นว่ายังมีบุคคลมีมากมายที่ไม่ได้ลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ก็สมควรที่จะได้มาปฏิบัติหน้าที่ลูกขุนได้ ซึ่งเซอร์โรบินแนะนำว่าควรที่จะเลือกจากบัญชีประกันสุขภาพจะทำให้ได้บุคคลที่มีความหลากหลายมากกว่า

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบ Common Law โดยมีรากฐานแห่งระบบกฎหมายมาจากประเทศสหราชอาณาจักร การพิจารณาคดีอาญาเป็นแบบระบบ “กล่าวหา” (Adversarial type) กล่าวคือ คู่ความทั้งสองฝ่ายมีฐานะเท่าเทียมกันในศาล ผู้พิพากษานั้นเพียงเป็นผู้ควบคุมให้มีการต่อสู้ในเชิงคดีอย่างยุติธรรม โดยมีคณะลูกขุนเป็นผู้ตัดสิน สหรัฐอเมริกามีการจัดองค์กรของรัฐในรูปแบบของสหพันธรัฐ กล่าวคือ การรวมรัฐ (หรือ “รัฐสมาชิก” “State”) ต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามความหมายของกฎหมายภายใน นั่นคือ รัฐธรรมนูญ ในลักษณะที่มีการสร้างรัฐใหม่ขึ้น ให้อยู่เหนือและซ้อนอยู่กับรัฐต่าง ๆ ที่มารวมกัน สหพันธรัฐจะมีโครงสร้างสองระดับคือระดับบนและระดับล่าง ได้แก่ รัฐสมาชิกต่าง ๆ ที่รวมกัน ระดับบน ได้แก่ รัฐรวมใหม่ที่เกิดขึ้นและมีอำนาจเหนือรัฐสมาชิกซึ่งอาจเรียกว่า “Super State” ทำให้ในแต่ละรัฐถือว่ามีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเองในระดับที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งรัฐบาลกลาง แต่ละรัฐจึงสามารถที่จะตรากฎหมายออกใช้เองได้และจึงทำให้สหรัฐอเมริกามีระบบศาลแบ่งเป็น 2 ระบบ คือ ศาลรัฐบาลกลางและศาลมลรัฐ

2.1 ศาลรัฐบาลกลาง (Federal Courts)

เป็นศาลซึ่งจัดตั้งขึ้น โดยรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 3 มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทที่เกี่ยวกับกฎหมายของรัฐบาลกลาง (Federal Question) หรือรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา เช่น คดีอาญาผิดต่อกฎหมายอาญาของรัฐบาลกลาง คดีละเมิดสิทธิพลเมือง คดีสิทธิบัตร คดีล้มละลาย และคดีเครื่องหมายการค้า เป็นต้น นอกจากนี้ศาลรัฐบาลกลางยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทต่างเขตอำนาจศาล (Diversity Jurisdiction) เช่น คดีพิพาทระหว่างบุคคลที่อาศัยอยู่ต่างมลรัฐ ซึ่งมีทุนทรัพย์พิพาทตั้งแต่ 75,000 ดอลลาร์สหรัฐ ขึ้นไป

ศาลรัฐบาลกลาง แบ่งเป็น 3 ชั้นศาล ดังนี้

2.1.1 ศาลจังหวัดแห่งสหรัฐอเมริกา (District Courts)

ศาลจังหวัดแห่งสหรัฐอเมริกาเป็นศาลชั้นต้น ซึ่งทำหน้าที่พิจารณาคดีทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา มีจำนวนทั้งสิ้น 94 ศาล ทั่วประเทศ โดยอย่างน้อยต้องมีศาลจังหวัดแห่งสหรัฐอเมริกานานหนึ่งศาลในแต่ละมลรัฐ อย่างไรก็ดี ในบางมลรัฐซึ่งมีเนื้อที่กว้างใหญ่และมีประชากรเป็นจำนวนมากอาจมีศาลจังหวัดแห่งสหรัฐอเมริกามากกว่าหนึ่งศาลก็ได้ และในศาลจังหวัดแห่งสหรัฐอเมริกาแต่ละแห่งจะมีศาลล้มละลายตั้งรวมอยู่ในที่ทำการเดียวกันด้วย

นอกจากมีศาลจังหวัดแห่งสหรัฐอเมริกาเป็นศาลชั้นต้นแล้ว ยังมีศาลชั้นต้นพิเศษของรัฐบาลกลางอีก 2 ศาล ซึ่งมีเขตอำนาจทั่วประเทศ คือ ศาลการค้าระหว่างประเทศ (The Court of International Trade) ซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ และคดีพิพาทเกี่ยวกับภาษีศุลกากร และศาลสิทธิเรียกร้องแห่งรัฐบาลกลาง (The United States Court of Federal Claims) ซึ่งมีเขตอำนาจเหนือคดีที่ประเทศสหรัฐอเมริกาถูกฟ้องเรียกค่าเสียหาย คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาของรัฐบาลกลาง และคดีพิพาทที่รัฐบาลกลางได้มาซึ่งทรัพย์สินของเอกชนโดยมิชอบ

2.1.2 ศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐอเมริกา (The U.S. Courts of Appeal)

ศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐอเมริกาเป็นศาลระดับกลางของศาลรัฐบาลกลาง มีเขตอำนาจแบ่งเป็น 12 เขตพื้นที่ ศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐอเมริกา เขตที่ 1 ถึงเขตที่ 11 มีเขตอำนาจครอบคลุมรัฐอย่างน้อย 3 มลรัฐ ตัวอย่างเช่น ศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐอเมริกา เขตที่ 2 (The U.S. Courts of Appeal - Second Circuit) มีเขตอำนาจครอบคลุมพื้นที่ของมลรัฐคอนเนคติกัต (Connecticut) นิวยอร์ก (New York) และเวอร์มอนต์ (Vermont) เป็นต้น ส่วนศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐอเมริกาเขตที่ 12 ซึ่งเรียกว่า ศาลอุทธรณ์แห่งดิสตริกต์ออฟคัมเบีย (The U.S. Courts of Appeals for the District of Columbia) (D.C. Circuit) มีเขตอำนาจครอบคลุมเขตพิเศษบริเวณกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศสหรัฐอเมริกา

ศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐอเมริกามีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่คู่ความอุทธรณ์ขึ้นมาจากศาลจังหวัดแห่งสหรัฐอเมริกาซึ่งตั้งอยู่ภายในเขตอำนาจของตน

นอกจากนี้ยังมีศาลอุทธรณ์ซึ่งมีเขตอำนาจพิเศษเรียกว่า ศาลอุทธรณ์เขตแห่งรัฐบาลกลาง (The Court of Appeals for the Federal Circuit) มีเขตอำนาจทั่วประเทศในการพิจารณาคดีพิเศษบางประเภท เช่น คดีสิทธิบัตร และคดีซึ่งคู่ความอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลการค้าระหว่างประเทศ (The Court of International Trade) และศาลสิทธิเรียกร้องแห่งรัฐบาลกลาง (The United States Court of Federal Claims)

2.1.3 ศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกา (The U.S. Supreme Court)

เป็นศาลสูงสุดของประเทศ ตั้งอยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ผู้พิพากษาของศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกประกอบด้วยประธานศาลฎีกา 1 คน และผู้พิพากษาศาลฎีกา 8 คน ในการพิจารณาพิพากษาคดีผู้พิพากษาศาลฎีกาทั้ง 9 คน ต้องนั่งพิจารณาร่วมกัน

คดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกานั้น เกือบทั้งหมดจะเป็นคดีที่ศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกาใช้ดุลพินิจรับคดีไว้พิจารณา โดยคู่ความต้องยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกา (Writ of Certiorari) ต่อศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกา และผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวน 4 ใน 9 คน ต้องเห็นควรให้รับคดีนั้นไว้พิจารณา (Rule of Four) โดยปกติแล้วการใช้ดุลพินิจรับคดีไว้พิจารณาจะต้องเป็นคดีที่มีความสำคัญจริง ๆ และมักเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา หรือกฎหมายของรัฐบาลกลาง

ในบางกรณีศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกานำหน้าที่เป็นศาลที่เริ่มต้นคดี (Original Jurisdiction) โดยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทระหว่างมลรัฐกับมลรัฐ คดีพิพาทระหว่างรัฐบาลกลางกับมลรัฐ หรือคดีที่เข้าหน้าที่ทางการทูตหรือกงสุลผูกฟ้องดำเนินคดี

นอกจากนี้ ศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกายังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นปัญหาการตีความกฎหมายของรัฐบาลกลาง ตัวอย่างเช่น ศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐอเมริกาวินิจฉัยให้ยกเลิกกฎหมายของมลรัฐ หรือศาลมลรัฐไม่รับบังคับตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง หรือกรณีที่เป็นปัญหาในการตีความกฎหมายของรัฐบาลกลางโดยศาลล่างทั้งสองแห่งสหรัฐอเมริกา

2.2 ศาลมลรัฐ (The States Courts)

ประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยมลรัฐทั้งสิ้นจำนวน 50 มลรัฐคดีประมาณร้อยละ 95 ของคดีทั้งหมดทั่วประเทศ ล้วนเป็นคดีที่เกิดขึ้นในศาลของมลรัฐทั้งสิ้น ทั้งนี้ ในแต่ละมลรัฐมีระบบศาลของตนเองซึ่งเป็นอิสระแตกต่างจากมลรัฐอื่น ในบางมลรัฐมีศาลเพียง 2 ระดับชั้นศาล ในขณะที่บางมลรัฐมีศาล 3 ระดับชั้นศาล ในบางมลรัฐคู่ความอาจอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นไปยังศาลอุทธรณ์ และอาจฎีกาต่อไปยังศาลสูงสุดได้ หากศาลสูงสุดใช้ดุลพินิจรับฎีกา

นั้นไว้ (Discretionary Review) ในขณะที่บางมลรัฐคู่ความต้องการอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นไปยังศาลสูงสุดของมลรัฐนั้น โดยตรง และศาลสูงสุดจะวินิจฉัยว่า สมควรรับคดีนั้นไว้พิจารณาพิพากษาเองหรือเห็นสมควรให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษาคดีนั้น

ในแต่ละมลรัฐยังมีการแบ่งเขตปกครองเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เมือง (Cities) เขต (Counties) และหมู่บ้าน (Villages) ซึ่งแต่ละเขตปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวก็มีระบบศาลของตนเองเรียกว่า ศาลท้องถิ่น (Local Courts) ซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาโดยผู้พิพากษาศาลแขวง (Magistrate) ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางกฎหมายแต่อย่างใด โดยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีความผิดเล็กน้อย (Misdemeanor) เช่น คดีจราจรและไม่มีการพิจารณาโดยลูกขุน

ในสหรัฐอเมริกา ผู้พิพากษาไม่ใช่ผู้พิพากษาอาชีพ (Career judge) การแต่งตั้งผู้พิพากษาหรือการเลือกตั้งผู้พิพากษา จึงกระทำโดยองค์กรการเมืองในรัฐธรรมนูญ ระบบของสหรัฐอเมริกาเป็นระบบที่มีจุดเด่นตรงเป็นระบบเปิด (Open System) ให้คนที่เป็นนักกฎหมายที่ประสบความสำเร็จมีชื่อเสียงและความสามารถเหมาะสมแก่ตำแหน่ง ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาได้ แต่ก็มีจุดด้อยตรงที่ทำให้การเมืองเข้าไปสู่การพิจารณาคดีมากตามไปด้วย แต่ก็สะท้อนความรู้สึกความต้องการของสาธารณชนได้ดี ผู้พิพากษาของสหรัฐอเมริกาในระดับสหรัฐใช้ระบบแต่งตั้ง (Appointment) โดยประธานาธิบดี โดยความเห็นชอบของสภาซีเนท ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ เมื่อแต่งตั้งแล้วสามารถดำรงตำแหน่งได้ตลอดชีพ เว้นแต่จะมีความผิดอย่างร้ายแรงก็อาจถูกถอดถอนโดยกระบวนการ Impeachment จากการกล่าวหาของสภาผู้แทนราษฎรและตัดสินโดยสภาซีเนทได้

ความเป็นมาของระบบลูกขุนในประเทศสหรัฐอเมริกาสืบเนื่องมาจากการที่ชาวอังกฤษไม่พอใจในระบอบการปกครองของประเทศ จึงได้อพยพหลบหนี จนกระทั่งได้มาพบดินแดนที่ปัจจุบันก็คือประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งแน่นอนว่าชาวอังกฤษที่อพยพไปในดินแดนใหม่นี้ต้องการการปกครองที่มีอิสระ มีความตระหนักถึงกฎหมายที่จำเป็นต้องมี ซึ่งจะต้องใช้งานได้ด้วยความเร็ว หากว่าจะต้องมาคิดถึงระบบกฎหมายในรูปแบบใหม่คงจะต้องใช้เวลาที่ยาวนานพอคู่ชาวอังกฤษที่อพยพจึงได้ตัดสินใจนำระบบกฎหมายคอมมอน ลอว์ ที่ตนคุ้นเคยมาใช้กับดินแดนใหม่นี้ด้วย เช่นเดียวกับที่มีการนำเอาวิธีพิจารณาคดีแบบลูกขุนมาใช้ด้วยเช่นเดียวกัน แต่ได้มีการปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมอันตรงกับลักษณะแห่งดินแดนใหม่ โดยแต่เดิมนั้นบุคคลที่จะเป็นลูกขุนได้นั้น จำกัดไว้แต่เฉพาะบุคคลที่เป็นชายผิวขาวเท่านั้น จากนั้นในช่วงศตวรรษที่ 20 จึงได้ขยายให้สิทธิแก่ชนกลุ่มน้อยหรือพวกผิวสี (Minorities) และผู้หญิงก็สามารถเป็นลูกขุนได้

การใช้ระบบลูกขุนในประเทศสหราชอาณาจักรนั้น ต่างจากระบบที่ใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ ระบบลูกขุนที่ใช้ในประเทศสหราชอาณาจักร เป็นเรื่องของประเพณีประวัติศาสตร์และเป็นส่วนหนึ่งของ คอมมอน ลอว์ (Common Law) แต่ระบบลูกขุนในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเรื่องของกฎหมายที่รับรองเป็นลายลักษณ์อักษร ในรัฐธรรมนูญก่อนปี ค.ศ.1789 รัฐธรรมนูญหลายมลรัฐได้บัญญัติรับรองสิทธิอย่างแข็งขันว่าสิทธิที่จะรับการพิจารณาคดีโดยลูกขุนถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงได้รับ

ในปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการรับรองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาในอันที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยลูกขุน (Right to Jury Trial) ซึ่งเป็นไปตามการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งที่ 6 (The Six Amendment) ซึ่งบัญญัติรับรองว่าในการดำเนินคดีอาญาทั้งปวงผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการพิจารณาโดยรวดเร็ว เปิดเผย และโดยลูกขุนซึ่งเป็นกลางแห่งรัฐแห่งท้องที่ที่ความผิดเกิด ซึ่งคำว่า “การดำเนินคดีอาญาทั้งปวง” นั้นต้องหมายแต่เพียงความผิดอาญาที่จำเลยกระทำนั้นอาจเป็นความผิดที่จำเลยอาจต้องจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป (Serious Offense) และไม่รวมถึงคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน นั้นจึงไม่ได้หมายความว่าคดีอาญาทุกคดีจะต้องพิจารณาโดยลูกขุนเสมอไป

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย หรือระบบ Civil Law ซึ่งระบบศาลของประเทศฝรั่งเศส แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ กล่าวคือ ศาลชั้นต้น (Jurisdiction de Premiere instance) ศาลอุทธรณ์ (Court d' Appeal) ศาลฎีกา (Court de Cassation) เขตอำนาจศาลชั้นต้น (Jurisdiction de premiere instance) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาประเทศฝรั่งเศส แบ่งศาลอาญาออกเป็น 2 ส่วน คือ ศาลไต่สวน (Jurisdiction d' instance) กับศาลตัดสิน (Jurisdiction de Judgment)

3.1 ศาลไต่สวน (Jurisdiction d' Instruction) คือ ศาลที่ทำหน้าที่ไต่สวนคดีแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

3.1.1 ผู้พิพากษาไต่สวน (Judge d' Instruction) มีอำนาจอย่างพนักงานสอบสวนและผู้พิพากษาในการสอบสวนคดี สั่งควบคุมผู้ต้องหา สอบสวนพยานหลักฐานต่าง ๆ เมื่อสอบสวนคดีเสร็จแล้ว จะฟ้องจำเลยต่อศาลที่มีอำนาจตัดสิน หรือสั่งไม่ฟ้อง

3.1.2 ศาลไต่สวนชั้นที่สอง (Chamber de l' instruction) มีผู้พิพากษาเป็นองค์คณะ 3 นาย เป็นแผนกหนึ่งของศาลอุทธรณ์ (Court d' Appeal) มีอำนาจหน้าที่พิจารณาคำร้องของคู่ความที่อุทธรณ์คำสั่งของผู้พิพากษาไต่สวน และพิจารณาความผิดที่มีโทษเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ (Crimes หรือ Serious crimes) ซึ่งความผิดประเภทนี้เป็นความผิดที่มีโทษรุนแรงมาก

กฎหมายไม่ยอมให้คดีเช่นนี้อยู่ในดุลพินิจของผู้พิพากษาไต่สวนแต่ผู้เดียว ก่อนที่จะฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลได้ต้องส่งคำฟ้องมาให้ศาลไต่สวนชั้นที่ 2 พิจารณาก่อนว่าจะส่งฟ้องต่อไปหรือไม่

3.2 ศาลตัดสิน (Jurisdiction de judgment) คือ ศาลที่พิจารณาพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามที่โจทก์ฟ้องหรือไม่ หากเห็นว่าไม่มีความผิดจะพิพากษาปล่อยตัวจำเลยไป

ศาลตัดสิน (Jurisdiction de judgment) แยกตามประเภทของความผิดได้ดังนี้
คือ

3.2.1 ศาลตำรวจ (ศาลแขวง) (Les tribunaux de Police)

เป็นศาลขนาดเล็กมีลักษณะเช่นเดียวกับศาลแขวงในประเทศไทย มีผู้พิพากษานายเดียวเป็นองค์คณะ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาเกี่ยวกับความผิดลหุโทษ (Les Contraventions) ซึ่งมีโทษปรับไม่เกิน 3,000 ยูโร ผู้ที่ทำหน้าที่ฟ้องคดีต่อศาลประเภทนี้คือเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำศาลตำรวจที่มีตำแหน่งเป็น Commissaries de Police จะปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานอัยการสำหรับความผิดลหุโทษใน 4 ระดับแรก (Les Contraventions des 4 Premieres Classes) สำหรับความผิดลหุโทษที่อยู่ในหน้าที่รับผิดชอบของพนักงานอัยการโดยตรง คือ ความผิดลหุโทษที่อยู่ในหน้าที่รับผิดชอบของพนักงานอัยการโดยตรง คือ ความผิดลหุโทษระดับที่ 5 (Les Contraventions de la 5 Classes) วิธีพิจารณาคดีในศาลตำรวจนั้น มีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปได้รวดเร็ว

3.2.2 ศาลมัชฌิมโทษ (Les Tribunaux Correctional)

เป็นศาลชั้นต้นระดับมณฑล หรือ จังหวัด ประกอบไปด้วยผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 นาย เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดี เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับคดีมัชฌิมโทษ 3,750 ยูโร เช่น ฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย อุบัติเหตุทางรถยนต์ การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น ซึ่งนอกจากคดีที่อยู่ในเกณฑ์ศาลมัชฌิมโทษแล้ว ยังอาจมีความผิดลหุโทษบางคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดมัชฌิมโทษ ซึ่งศาลมัชฌิมโทษก็มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้

3.2.3 ศาลอุทธรณ์มัชฌิมโทษ

มีศาลอุทธรณ์อยู่ในประเทศฝรั่งเศส 30 ศาลและอยู่ในดินแดนโพ้นทะเลที่เป็นอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศสอีก 3 ศาล ศาลอุทธรณ์มัชฌิมโทษเป็นศาลอุทธรณ์ของศาลมัชฌิมโทษ ซึ่งเป็นแผนกหนึ่งของศาลอุทธรณ์ที่มีขนาดใหญ่ ศาลอุทธรณ์มัชฌิมโทษ ประกอบไปด้วยผู้พิพากษาที่เป็นประธาน 1 นาย และผู้พิพากษาระดับที่ปรึกษา 2 นาย เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีได้ ศาลอุทธรณ์มัชฌิมโทษ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีซึ่งร้องอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลมัชฌิมโทษและศาลตำรวจ

3.2.4 ศาลมหันตโทษหรือศาลลูกขุน (Les Court d' Assises)

ศาลมหันตโทษหรือศาลลูกขุนเป็นศาลที่พิจารณาคดีอาญา ตั้งอยู่ในทุกจังหวัดเป็นศาลที่มีได้เปิดทำการตลอดเวลา ในปีหนึ่งจะพิจารณาคดีเพียง 4 ครั้ง ครั้งละ 15 วัน ยกเว้นในกรณีพิเศษ ศาลแห่งนี้ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำ เมื่อถึงคราวที่จะต้องเปิดทำการแต่ละครั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรืออธิบดีศาลอุทธรณ์จะเลือกผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ให้มาปฏิบัติหน้าที่ในศาลนี้ ศาลมหันตโทษหรือศาลลูกขุนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีความผิดอาญา อุกฉกรรจ์ทุกคดี หรืออาจเรียกว่าคดีมหันตโทษ (Crimes) กล่าวคือ เป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จนถึงโทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งถ้าหากว่าเป็นคดีมหันตโทษแล้วจะต้องขึ้นสู่ศาลซึ่งทำหน้าที่กูร์ คัสซิส (Court D' Assises) เลยทีเดียวไม่ต้องผ่านศาลชั้นต้นอื่น ๆ ก่อน ด้วยเหตุนี้ในกูร์ คัสซิส จึงประกอบไปด้วยผู้พิพากษา 3 และลูกขุน 9 คน ซึ่งเป็นระบบการพิจารณาคดีโดยคณะลูกขุนแห่งเดียวในระบบศาลฝรั่งเศส ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะศาลอุทธรณ์ที่ทำหน้าที่เป็น กูร์ คัสซิส นี้มีอำนาจเป็นศาลชั้นต้นและศาลสุดท้ายในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีอาญามหันตโทษ อีกทั้งยังสามารถพิจารณาคดีมีชดุมโทษบางประเภทได้

องค์คณะของศาลมหันตโทษหรือศาลลูกขุนประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

3.2.4.1 ผู้พิพากษา 3 นาย ซึ่งประธานจะเป็นผู้พิพากษาระดับหัวหน้าคณะหรือระดับที่ปรึกษาศาลอุทธรณ์ 1 นาย และองค์คณะอีก 2 นาย ซึ่งมาจากอัยการ 1 นาย และจากศาลลูกขุน 1 นาย ซึ่งต้องไม่เคยทำการสอบสวนคดีนั้นมาก่อน ได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรืออธิบดีศาลอุทธรณ์ให้มาปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาศาลในนี้เป็นเวลา 3 เดือน

3.2.4.2 คณะลูกขุนซึ่งไม่ใช่ผู้พิพากษาอาชีพ

เหล่าคณะลูกขุนมีสิทธิถามพยานได้ และมีอำนาจพิจารณาพิพากษาร่วมกับผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะได้ คำพิพากษาของศาลลูกขุนนี้สามารถที่จะอุทธรณ์ไปยังศาลลูกขุนชั้นอุทธรณ์ (Court d' Assises d' Appeal) ให้มีการพิจารณาได้อีกครั้งหนึ่ง สำหรับการอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมายจะต้องอุทธรณ์โดยตรงไปยังศาลฎีกา

ลูกขุนที่ทำหน้าที่ตัดสินคดีในประเทศฝรั่งเศสได้รับอิทธิพลมาจากประเทศสหราชอาณาจักร แต่เมื่อนำมาใช้ได้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับระบบ หลักการมีลูกขุนนี้เช่นเดียวกับระบบกฎหมาย คอมมอน ลอว์ (Common Law) คือ ต้องการให้ตัวแทนประชาชนเป็นผู้ตัดสินโทษในคดีความผิดอาญา และต้องการความเป็นวิญญูชนของประชาชนในท้องถิ่น สำหรับการพิจารณาคดีนอกเหนือไปจากมุมมองของผู้พิพากษาอาชีพที่เคร่งครัดจากตัวบทกฎหมาย มีการยอมรับระบบลูกขุนนี้ โดยรับมาตั้งแต่การปฏิวัติใหญ่ในประเทศฝรั่งเศส

โดยกฎหมายลงในวันที่ 16-26 กันยายน ค.ศ.1791 กล่าวคือ เมื่อแรกเริ่มได้มีการกำหนดจำนวนลูกขุนเท่ากับประเทศสหราชอาณาจักรคือ 12 คน จากนั้นได้มีการปรับลดเหลือ 6 คน ในปี ค.ศ.1941 ต่อมาในปี ค.ศ.1945 ได้เปลี่ยนเป็น 7 คน จนกระทั่งเมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนคณะลูกขุนเป็น 9 คน รวมกับองค์คณะผู้พิพากษาอีก 4 คน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 12 คน แต่การจะลงโทษได้นั้นจะต้องมีเสียงอย่างน้อย 8 เสียง

บุคคลผู้ซึ่งเป็นลูกขุน 9 คน ในศาลมหันตโทษหรือศาลลูกขุน (La Court d' assises) ได้มาจากการจับสลากเลือกจากผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งประจำปีของท้องที่ที่ศาลตั้งอยู่ ซึ่งต้องมีอายุตั้งแต่ 23 ปี และไม่เกิน 80 ปี อีกทั้งต้องเป็นผู้มีสิทธิทางพลเรือนด้วย กล่าวคือ ต้องมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและต้องไม่ใช่บุคคลไร้ความสามารถหรือวิกลจริต สำหรับบุคคลที่ต้องห้ามเป็นลูกขุน ได้แก่ บุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกในคดีอาญามหันตโทษ หรือถูกจำคุกตั้งแต่ 1 เดือนขึ้นไป และยังไม่พ้น 5 ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด บุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกฟ้องคดีอาญาหรือถูกออกหมายจับ เป็นผู้ที่เคยถูกไล่ออกจากราชการ ล้มละลาย ผู้ที่ถูกศาลสั่งมิให้เป็นลูกขุน ผู้ที่เป็นส่วนหนึ่งของคดีในฐานะผู้ชำนานการ (Expert) ผู้ที่เคยเป็นลูกขุนมาแล้วอาจสละสิทธิได้ และมีบุคคลบางประเภทที่ไม่สมควรเป็นลูกขุนด้วย อาทิ คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตุลาการ กรรมการเศรษฐกิจและสังคม ผู้พิพากษา อัยการ ผู้ว่าราชการ ตำรวจ ทหาร พนักงานภาษี เป็นต้น

ระบบลูกขุนในประเทศฝรั่งเศสนี้ เกิดมีขึ้นในช่วงที่มีการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1789 ก่อนหน้าที่จะมีการใช้ลูกขุนอำนาจในการพิจารณาปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายเป็นของผู้พิพากษาแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งในการออกนั่งพิจารณาอาจเป็นการนั่งพิจารณาคดีโดยผู้พิพากษานายเดียวหรือนั่งเป็นองค์คณะหลายนาย แล้วแต่กรณี โดยกระบวนการไต่สวนจะกระทำด้วยความลับโดยไม่เปิดเผย วิธีพิจารณาคดีของประเทศฝรั่งเศสแบบไต่สวน (Inquisition) เริ่มนำมาใช้ในช่วงศตวรรษที่ 13 ซึ่งในขณะนั้นผู้พิพากษาหรือนักกฎหมายแท้ที่จริงคือพวกพระหรือนักบวชนั่นเอง (ecclesiastics) แต่วิธีการที่พวกพระซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษานั้นก็ไม่ใช่ที่ชื่นชอบของประชาชนแต่อย่างใด เพราะวิธีการไต่สวนของพระเหล่านี้เต็มไปด้วยเครื่องมือที่นำกลัว ไม่มีความชอบธรรมเป็นการล่วงละเมิดทั้งร่างกายและศีลธรรม จากนั้นจึงได้มีการยกเลิกกระบวนการไต่สวนดังกล่าวในปี ค.ศ.1780 ก่อนที่จะมีการปฏิวัติประเทศฝรั่งเศส

3.2.5 ศาลลูกขุนชั้นอุทธรณ์ (Court d' Assises d' Appeal)

ในปี ค.ศ.2000 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโดยมีการตั้งศาลลูกขุนชั้นอุทธรณ์ขึ้น เนื่องจากว่าเดิมคดีที่เข้าสู่ศาลลูกขุนมีเพียงชั้นเดียว จึงได้มีการจัดตั้งศาลลูกขุนชั้นอุทธรณ์เพื่อเป็นศาลชั้นที่สอง

การที่จัดตั้งให้มีศาลลูกขุนชั้นอุทธรณ์ได้มีการกำหนดจำนวนลูกขุนชั้นอุทธรณ์ไว้เป็นจำนวนทั้งสิ้น 12 คน ศาลลูกขุนชั้นอุทธรณ์ไม่ใช่เป็นศาลที่มีการตั้งเป็นการถาวร แต่ละตั้งขึ้นเมื่อมีคดีขึ้นสู่ศาลลูกขุนชั้นอุทธรณ์ แล้วจึงได้มีการกำหนดตัวผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์มาเป็นผู้พิพากษาศาลลูกขุนชั้นอุทธรณ์

3.2.6 ศาลฎีกา (Court de Cassation)

ศาลฎีกาแบ่งออกเป็น 6 แผนก มีแผนกคดีอาญา (La Chamber Criminal) 1 แผนก และแผนกคดีแพ่ง (Les Chamber Civilest) 5 แผนก

องค์คณะพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาประกอบด้วย ประธาน 1 คน ผู้พิพากษาระดับที่ปรึกษา รองอธิบดีอัยการแผนกศาลฎีกา และผู้อำนวยการศาล

ประเทศฝรั่งเศสแยกศาลที่พิจารณาคดีแพ่งและคดีพาณิชย์ออกเป็นคนละศาลกัน ศาลพาณิชย์เป็นศาลคดีพิเศษโดยก่อตั้งขึ้นมาในปี ค.ศ.1563 เนื่องจากตั้งแต่สมัยนั้นได้มีการขยายตัวทางการค้าเรื่อยมา และมีความจำเป็นเพราะมีคดีความขึ้นโรงขึ้นศาลในเรื่องที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ จึงได้มีการเลือกตั้งผู้พิพากษาที่มาจากประธานบริษัทและพ่อค้า จากนั้นก็เลือกประธานศาลจากผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง ปัจจุบันผู้พิพากษาของศาลพาณิชย์นั้นไม่ใช่ผู้พิพากษาอาชีพ แต่เป็นพ่อค้าที่ได้รับเลือกตั้งมา ทั้งยังไม่ได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นผู้ที่มิสัญชาติฝรั่งเศส อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ได้ลงทะเบียนทำการพาณิชย์ส่วนบุคคลมาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือเป็นประธานบริษัทมาไม่น้อยกว่า 5 ปี และต้องลงทะเบียนในบัญชีของผู้สมัครรับเลือกตั้งในศาลพาณิชย์เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้ว ต้องปฏิบัติตามก่อนดำรงตำแหน่ง โดยดำรงตำแหน่งตามวาระ (Magistrates d' Occasion) และได้รับการคัดเลือกเนื่องจากมีประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถในบางเรื่อง โดยไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องกฎหมายเป็นพิเศษ ซึ่งนอกจากผู้พิพากษาสมทบในศาลพาณิชย์แล้วในประเทศฝรั่งเศสยังนิยมใช้ผู้พิพากษาสมทบในศาลพิเศษต่าง ๆ อาทิเช่น ผู้พิพากษาสมทบในศาลแรงงาน (les conseillers prud'hommes) ผู้พิพากษาสมทบในศาลการเช่าเกษตรกรรม (Les Assessors Des Tribonaux Paritaires des Baux Ruraux) อีกด้วย

ในส่วนของ การพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนนั้น ประเทศฝรั่งเศส ได้มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน (tribunal pour enfant) เช่นเดียวกับที่นานาประเทศได้จัดตั้ง โดยคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นคดีเล็กน้อย จะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาโดยผู้พิพากษานายเดี่ยว แต่หากเป็นคดีอาญาที่มีความรุนแรงองค์คณะจะประกอบไปด้วยผู้พิพากษาอาชีพ 1 คน และผู้พิพากษาสมทบ (Lay Magistrates) 2 คน ซึ่งผู้พิพากษาสมทบดังกล่าวนี้ จะเลือกมาจากผู้ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนมา

โดยตรง ซึ่งในการพิจารณาคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดจะต้องกระทำเป็นการลับ (In Camera)

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศเยอรมัน

ประเทศเยอรมันเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย หรือระบบ Civil Law มีวิธีพิจารณาคดีที่ใช้ระบบไต่สวนมุ่งไปที่คุณค่าแห่งการค้นหาคความจริง ซึ่งประเทศเยอรมันเป็นประเทศที่มีรูปแบบการปกครองของการปกครองประเทศโดยใช้ระบบสหพันธรัฐ ประกอบไปด้วยรัฐสมาชิกทั้งหมด 11 รัฐ ในแต่ละรัฐ (Länder) มีศาลยุติธรรมทางอาญา 3 ระดับ อีกทั้งยังมีศาลสูงสุดสหพันธรัฐ (The Federal Court of Justice) (Bundesgerichtshof: BGH) ที่เป็นศาลสูงสุดของประเทศอยู่เหนืออำนาจเขตศาลทั้ง 3 ระดับ

4.1 ศาลแขวง (The local court) (Amtsgericht)

ศาลแขวงจะตั้งอยู่ในบางเมือง มีทั้งหมด 693 ศาล มีอำนาจพิจารณาพิพากษาความผิดที่มีอัตราโทษไม่รุนแรง (the least serious criminal matters) ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาโดยผู้พิพากษานายเดี่ยวที่สามารถตัดสินให้จำคุกได้ไม่เกิน 1 ปี แต่หากจะลงโทษเกินกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 4 ปี จะต้องทำการตัดสินพิพากษาโดยศาลแขวงพิเศษ (Schöffengericht) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้พิพากษาอาชีพ (Berufsrichter) 1 คน และผู้พิพากษาสมทบ (Laienrichter/Schöffen) 2 คน การอุทธรณ์จากศาลแขวงไปยังศาลมลรัฐนั้นจะสามารถอุทธรณ์ได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย โดยองค์คณะที่ประกอบด้วยผู้พิพากษาอาชีพและผู้พิพากษาสมทบนี้สามารถที่จะชี้ขาดร่วมกันได้ ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย อีกทั้งยังร่วมกันใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษได้อีกด้วย

นอกจากศาลแขวงที่ทำหน้าที่เป็นศาลชั้นต้นนั้นแล้ว ยังมีศาลคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งจัดเป็นศาลพิเศษอีกด้วย โดยมีผู้พิพากษาประจำศาลเด็กและเยาวชน 1 คน ประกอบกับผู้พิพากษาสมทบอีก 2 คน เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีที่เด็ก (อายุระหว่าง 14-17 ปี) และเยาวชน (อายุระหว่าง 18-20 ปี) กระทำความผิดทางอาญา

4.2 ศาลมลรัฐ (The regional court) (Landgericht)

ศาลมลรัฐตั้งอยู่เฉพาะในเขตเมืองใหญ่ ๆ มีทั้งหมด 116 ศาล ศาลมลรัฐมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่อยู่นอกเหนืออำนาจจากศาลแขวงและคดีอุทธรณ์คำพิพากษาของผู้พิพากษานายเดี่ยวของศาลแขวง จะได้รับการพิจารณาโดยองค์คณะเล็กทางอาญา (Klein Strafkammer) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้พิพากษาอาชีพ 1 คน และผู้พิพากษาสมทบอีก 2 คน ส่วนคดีอุทธรณ์คำพิพากษาศาลแขวงพิเศษ จะได้รับการพิจารณาโดยองค์คณะใหญ่ทางอาญา (Grosse Strafkammer) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้พิพากษาอาชีพ 3 คน และผู้พิพากษาสมทบอีก 2 คน

ศาลมลรัฐ (Landgericht) โดยปกติจะประกอบไปด้วย ผู้พิพากษาอาชีพ 3 คน และผู้พิพากษาสมทบอีก 2 คน ทำหน้าที่เป็นศาลชั้นต้น (First Instance) ในการพิจารณาคดีอาญาร้ายแรง (Schwurgericht) อาทิเช่น ช้อหาฆ่าคนตาย

4.3 ศาลสูง (Higher regional courts of appeal) (Oberlandesgerichte)

ศาลสูงมีทั้งสิ้น 24 ศาล มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอุทธรณ์คำพิพากษาขององค์กรคณะเล็กทางอาญา (Klein Strafkammer) และองค์กรคณะใหญ่ทางอาญา (Grosse Strafkammer) ทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์ตามที่ศาลสูงมีอำนาจพิจารณาพิพากษา กรณีเช่นนี้ องค์กรคณะที่ใช้ในการพิจารณาพิพากษาจะประกอบไปด้วยผู้พิพากษาอาชีพ 3 คน อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นศาลชั้นต้นในคดีความผิดอาญามหันตโทษ เช่น การก่อกบฏ เป็นต้น

4.4 ศาลสูงสุดสหพันธรัฐ (The Federal Court of Justice) (Bundesgerichtshof : BGH)

ศาลสูงสุดสหพันธรัฐ (Bundesgerichtshof) มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลสูง (Higher regional courts of appeal) (Oberlandesgerichte) โดยองค์กรคณะของศาลสูงสุดสหพันธรัฐ ประกอบไปด้วยผู้พิพากษาอาชีพ 5 คน ศาลสูงสุดสหพันธรัฐเป็นศาลในลำดับขั้นสูงสุดของระบบศาลเยอรมัน ซึ่งหากเปรียบเทียบกับระบบศาลไทย ก็คือศาลฎีกา มีเพียงแห่งเดียวตั้งอยู่ที่เมืองคาร์ลสรูห์ (Karlsruhe) พิจารณาพิพากษาคดีที่มีการฎีกาปัญหาข้อกฎหมายมาจากศาลอุทธรณ์ และศาลภูมิภาค

ในระดับศาลชั้นต้นผู้พิพากษาเป็นระบบผู้พิพากษาอาชีพ (Career Judge) ซึ่งมีฐานะเหมือนข้าราชการ เว้นแต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี นักศึกษากฎหมายที่ผ่านการสอบครั้งที่สองของรัฐเป็น Assessor แล้ว ก็มีคุณสมบัติที่จะเข้าประกอบวิชาชีพกฎหมายอย่างใดก็ได้ เช่น ผู้พิพากษา อัยการ ข้าราชการ ทนายความ เป็นต้น คุณสมบัติของผู้พิพากษา อัยการ และข้าราชการที่เป็นนิติกรจึงเหมือนกัน จึงอาจเป็นไปได้ที่นักกฎหมายหนุ่มอาจได้รับแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาตั้งแต่อายุ 28 ปี ในระยะแรกที่มีการแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาทดลองปฏิบัติราชการ 3 ปีก่อน และในระหว่างนั้นจะมีสิทธิหน้าที่เช่นเดียวกับผู้พิพากษาทุกประการ หลังจากนั้น จึงจะแต่งตั้งเป็นการถาวรต่อไป สำหรับในประเทศเยอรมันเปิดโอกาสให้ศาสตราจารย์ทางกฎหมายในมหาวิทยาลัยของประเทศเยอรมัน สามารถที่จะมาเป็นผู้พิพากษาได้ด้วย

กฎหมายวิธีพิจารณาความของเยอรมัน ในทุกคดีมีลักษณะเด่นร่วมกันคือ ใช้ระบบไต่สวน (Inquisitorial System) ซึ่งในระบบวิธีพิจารณาความของศาลเยอรมัน ไม่มีลูกขุน (Jury) คอยช่วยเหลือในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง ศาลเองต้องทำหน้าที่นี้เหมือน ๆ ศาลฝรั่งเศส แต่เยอรมันกลับนิยมให้บุคคลที่มีชื่อนักกฎหมายอาชีพ เข้ามาเป็นผู้พิพากษาคำช่วย (อาทิ ในศาลแขวงในคดีอาญา และในศาลพิเศษทั้งหลายก็ใช้บุคคลที่มีความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ แต่ไม่ใช่ นักกฎหมายเข้ามา

มีส่วนร่วมพิจารณาคดีกับศาล) ในประเทศเยอรมันนั้นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมได้ โดยอาศัยช่องทางของการเข้าเป็นผู้พิพากษาสมทบ (Laienrichter/Schöffen) เป็นต้นว่าการเป็นผู้พิพากษาสมทบศาลชั้นต้นองค์คณะคดีพาณิชย์ (Kammer für Handelssachen) ซึ่งคดีพาณิชย์ หมายถึง คดีประเภทคำฟ้องเกี่ยวกับผู้ประกอบการค้าตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คำฟ้องเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนหรือเช็ก คำฟ้องเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า คำฟ้องเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการผูกขาด คำฟ้องเกี่ยวกับกฎหมายทะเล กฎหมายบริษัท และคดีการค้าอื่น ๆ (มาตรา 95 GVG) โดยองค์คณะคดีพาณิชย์ประกอบด้วยผู้พิพากษาอาชีพ 1 นาย และผู้พิพากษากิตติมศักดิ์ หรืออาจเรียกว่า ผู้พิพากษาสมทบจำนวน 2 นาย ซึ่งผู้ที่จะเป็นผู้พิพากษากิตติมศักดิ์ได้จะต้องเป็นผู้มีสัญชาติเยอรมัน อายุครบ 30 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีอาชีพหรือเคยมีอาชีพในทางการค้า แต่งตั้งโดยคำแนะนำจากหอการค้าหรือการอุตสาหกรรม (มาตรา 105-109-109 GVG) ในการพิจารณาคดีพาณิชย์นั้น ไม่ปรากฏว่ามีกระบวนการพิจารณาคดีเป็นพิเศษ แต่เน้นที่การมีส่วนร่วมในการนั่งพิจารณาคดีของผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านกรพาณิชย์ และในกรณีพิพาทเกี่ยวกับคดีแรงงานก็มีการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบในศาลแรงงาน (Arbeitsrichter) จากรายชื่อที่เสนอ โดยองค์กรของนายจ้างและสหภาพแรงงาน

สำหรับหลักเกณฑ์ของผู้พิพากษาสมทบในศาลแขวง จะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติพระธรรมนูญศาล (the Courts Constitution Act) (gerichtsverfassungsgesetz: GVG) ซึ่งบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ.1879 โดยในศาลแขวงที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาให้มีผู้พิพากษาอาชีพเป็นองค์คณะร่วมกับผู้พิพากษาสมทบซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา (Layman) 2 คน ที่ได้รับการเลือกโดยคณะเทศมนตรีแห่งท้องถิ่นเสนอชื่อ มีการดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 4 ปี และแต่ละปีจะต้องนั่งพิจารณาคดีไม่น้อยกว่า 12 ครั้ง โดยได้ค่าตอบแทนเป็นจำนวนเล็กน้อย ซึ่งผู้พิพากษาสมทบนั้นจะต้องปฏิบัติและอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เช่นเดียวกับที่ผู้พิพากษาอาชีพปฏิบัติ ส่วนบุคคลที่จะมาเป็นผู้พิพากษาสมทบไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติพิเศษเพียงแต่มีอาชีพเป็นหลักฐานควรแก่การเชื่อถือก็เพียงพอแล้ว ในประเทศเยอรมันมีการเรียกชื่อผู้พิพากษาสมทบแตกต่างกันออกไปตามรูปแบบลักษณะของศาลนั้น กล่าวคือ หากว่าเป็นผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญาจะเรียกว่า schöffen ในศาลพาณิชย์จะเรียกว่า Handelsrichter ส่วนในศาลอื่นจะเรียกว่าผู้พิพากษากิตติมศักดิ์ (honorary judges) (Ehrenamtliche Richter)

ตามประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาของประเทศเยอรมัน ศาลแขวงพิเศษ (Schöffengericht) และศาลลูกขุน (Schwurgericht) นั้น ถือเป็นแนวคิดทางศาลที่ประจักษ์ชัดในเรื่องของการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม โดยแต่เดิมศาลแขวงพิเศษ (Schöffengericht) จะเลือกบุคคลจากสมาชิกท้องถิ่นมาร่วมในการแก้ไขปัญหาของความ

ขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว (ad hoc) ในครั้งกระนั้นผู้พิพากษา (Richter) ไม่มีส่วนร่วมในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงนอกจากนี้ยังเป็นประธานในการพิจารณา จากนั้นได้มีการเปิดรับแนวคิดที่รับมาจากกฎหมายโรมันว่าให้ผู้พิพากษาสมทบ (Schöffen) เป็นผู้วินิจฉัยข้อเท็จจริงแทนจนกระทั่งเริ่มมีการพัฒนารูปแบบในศตวรรษที่ 19

ศาลลูกขุน (Schwurgericht) ในประเทศเยอรมันนั้น แรกเริ่มเดิมทีเกิดขึ้นเพราะได้รับอิทธิพลมาจากประเทศฝรั่งเศส เนื่องจากว่าดินแดนเยอรมันเป็นอาณานิคมที่ถูกปกครองเข้ายึดโดยนโปเลียน (Napoleon) ส่งผลทำให้มีการนำเอาวัฒนธรรมทางการศาลโดยให้มีลูกขุนในการพิจารณาคดีด้วย แม้ว่าในภายหลังจะได้มีการล้มล้างระบบการปกครองจากประเทศฝรั่งเศสแล้วก็ตาม แต่ระบบวิธีพิจารณาคดีโดยมีลูกขุนนั้นได้แผ่กระจายไปทั่วทั้งประเทศเยอรมัน จนในปัจจุบันอาจจะถือว่ามีระบบวิธีพิจารณาแบบใหม่ที่เข้ามาแทนที่ระบบลูกขุน ซึ่งอาจเรียกว่าระบบผสม เพราะเป็นการผสมระหว่างผู้พิพากษาอาชีพและผู้พิพากษาสมทบดังที่ปรากฏในศาลแขวงพิเศษ (Schöffengericht) เช่นปัจจุบัน

ซึ่งในปี ค.ศ.1879 ได้มีการปฏิรูประบบศาลโดยการประกาศใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม (Ggerchts Verfassungs Gesetz : GVG) อันเป็นการก่อตั้งรูปแบบศาลดังที่ปรากฏในปัจจุบันและยกเลิกรูปแบบลูกขุนโดยสิ้นเชิง

แนวคิดที่สนับสนุนให้มีผู้พิพากษาสมทบในศาลที่พิจารณาในคดีอาญาของประเทศเยอรมัน

ประการที่ 1 การมีส่วนร่วมเชิงประชาธิปไตย โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนธรรมดา (Ordinary Citizen) เข้าเป็นผู้พิพากษาสมทบในการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และมีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องรักษาความลับในผลแห่งคำพิพากษา ก่อนที่จะมีการตัดสินคดี

ประการที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพแห่งความยุติธรรมด้วยแนวคิดที่ว่าความคิดเห็นของผู้พิพากษาสมทบที่มาจากประชาชนธรรมดาเปรียบเสมือนทัศนคติของมหาชนส่วนใหญ่ของท้องถิ่น อาจถือเป็นการป้องกันมิให้ผู้พิพากษาอาชีพติดอยู่กับวังวนแห่งกรอบของกฎหมายที่เคร่งครัด อีกทั้งยังเป็นการตรวจสอบทางอ้อมให้ผู้พิพากษาอาชีพให้ต้องรักษาวินัย ประพฤติตนให้น่าเชื่อถือ ปราศจากข้อสงสัยในจริยวัตร เพราะต้องประพฤติดนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พิพากษาสมทบด้วยไปในตัว

ประการที่ 3 การให้ความรู้แก่ประชาชน ซึ่งการมีผู้พิพากษาสมทบนั้นมีการคาดหมายว่าจะเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะให้ประชาชนยอมรับในผลแห่งคำตัดสินให้มากขึ้น เพราะหากทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายมากขึ้น (เพื่อเตรียมการในอันที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่

เป็นผู้พิพากษาสมทบ) ก็จะทำให้มีความเข้าใจและยอมรับต่อผลแห่งคำพิพากษาที่เกิดขึ้นได้ จึงต้องสนับสนุนให้เกิดความรู้สึกผิดชอบภายในต่อบรรทัดฐานแห่งการกระทำความผิดทางอาญาว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง

คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นผู้พิพากษาสมทบนั้นจะต้องมีสัญชาติเยอรมัน ในคดีที่พิจารณาโดยผู้พิพากษาสมทบที่ไม่ใช่ผู้มีสัญชาติเยอรมัน ถือเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่คู่ความสามารถอุทธรณ์คำพิพากษานั้นได้ และเพื่อให้ได้บุคคลที่มีวุฒิที่ดีพอกฎหมายได้กำหนดอายุขั้นต่ำว่าผู้ที่จะเป็นผู้พิพากษาสมทบจะต้องมีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป และไม่เกิน 70 ปี และจะต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติพื้นฐานต่าง ๆ ที่กำหนดอีก อาทิ หากว่าไม่ได้อยู่ในภูมิลำเนาต่อศาลที่จะมีการเสนอชื่อเป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี ก็จะถือว่าไม่มีคุณสมบัติ หรือเป็นผู้ไร้ความสามารถทางร่างกายหรือจิตใจ แม้กระทั่งหากว่าเป็นผู้ถูกยึดทรัพย์ (Confiscate) ก็ไม่มีคุณสมบัติที่จะถูกเสนอชื่อเป็นผู้พิพากษาสมทบเช่นเดียวกัน

บุคคลที่ไม่อาจได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาสมทบได้ ได้แก่

1. ประธานาธิบดี
2. สมาชิกคณะรัฐบาลทั้งในระดับรัฐและสหพันธรัฐ
3. เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่บริการสาธารณะ ไม่ว่าจะแต่งตั้งถาวรหรือชั่วคราว
4. ผู้พิพากษาอาชีพ พนักงานอัยการ โนตารี และทนายความ
5. เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย อาทิ ตำรวจ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ พนักงานคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่ศาล
6. นักบวช พระ
7. ผู้ที่เคยเป็นผู้พิพากษาสมทบมาแล้ว และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมายังไม่ถึง 8 ปี
8. บุคคลที่อาจถูกปฏิเสธในการแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาสมทบได้ ได้แก่
 - 8.1 สมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภายุโรป
 - 8.2 แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล หมอตำแย
 - 8.3 เกษัชกร
 - 8.4 ผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 65 ปี
9. บุคคลที่ถูกตัดสิทธิห้ามไม่ให้เป็นผู้พิพากษาสมทบ ได้แก่
 - 9.1 บุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาให้ถูกจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป หรือ
 - 9.2 ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการถูกสอบสวน

ในทุก ๆ 4 ปี คณะเทศมนตรีแห่งท้องถิ่นจะต้องจัดทำบัญชีเสนอผู้ที่มีสิทธิได้รับการคัดเลือกเป็นผู้พิพากษาสมทบ โดยในบัญชีจะต้องระบุชื่อ สกุล เพศ อายุ พื้นฐานทางสังคม พร้อมทั้ง วันเกิด สถานที่เกิด ที่อยู่และอาชีพ โดยเสนอต่อศาลจังหวัดนั้น ๆ เพื่อพิจารณาถึงคุณสมบัติ ความเหมาะสมตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยองค์กรที่มีสิทธิเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการคัดเลือกเป็นผู้พิพากษาสมทบต่อคณะเทศมนตรีแห่งท้องถิ่น ได้แก่ พรรคการเมือง สมาคมการกุศล หรือประชาชนอื่นใดที่ประสงค์จะเสนอชื่อดังกล่าว

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศอิตาลี

ระบบศาลของประเทศอิตาลีมีลักษณะผสมระหว่างรูปแบบของฝรั่งเศสและเยอรมันและมีรูปแบบพิเศษบางประการที่มีลักษณะเฉพาะของอิตาลี โดยศาลทั่วไป ได้แก่ ศาลคอนซิลีอาโตรี (Conciliatori) ศาลพรีตอรี (Pretori) ศาลตรีบูนาลี (Tribunali) ศาลอุทธรณ์ (Court d'Appeal) และศาลยุติธรรมสูงสุดหรือศาลฎีกา (Corte di Cassazione) ประเทศอิตาลี ไม่ใช้ลูกขุนในการพิจารณาคดี

ศาลคอนซิลีอาโตรี (Conciliatori) (Justice of the Peace) มีจำนวน 822 ศาล เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีทุนทรัพย์ไม่มากและมักจะดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยผู้พิพากษานายเดี่ยว ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นผู้พิพากษาอาชีพ ซึ่งอาจจะเป็นทนายความฝึกหัดในเขตศาลอื่น หรือผู้พิพากษาที่มีใจผู้พิพากษาอาชีพ ที่อาจไม่สำเร็จการศึกษากฎหมายเลย โดยผู้พิพากษาเหล่านี้จะได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการตุลาการ (Consiglio Superiore Della Magistratura) มีวาระ 4 ปี และไม่ได้รับค่าตอบแทน มีอำนาจพิจารณาคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อย คดีอุบัติเหตุทางรถยนต์และเรือไม่เกิน 32 ล้านลิรา หรือคดีพิเศษบางคดี เช่น คดีก่อความเดือดร้อนรำคาญ

ศาลพรีตอรี (Pretori) ก็ใช้ระบบผู้พิพากษานายเดี่ยวเช่นเดียวกัน มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาบางประเภทที่มีโทษเล็กน้อย และคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่มาก รวมทั้งคดีเช่าและคดีแรงงาน และยังมีอำนาจพิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลคอนซิลีอาโตรี (Conciliatori) ผู้พิพากษาของศาลเป็นผู้พิพากษาอาชีพ เขตของศาลเทียบได้กับอำเภอ

ศาลตรีบูนาลี (Tribunali) เป็นศาลชั้นต้นและเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลพรีตอรี (Pretori) องค์กรคณะประกอบด้วย ผู้พิพากษาสามคน แบ่งออกเป็นหลายแผนก ในบางกรณีกฎหมายก็ได้จัดตั้งแผนกพิเศษขึ้นมาประกอบด้วยผู้พิพากษาอาชีพและผู้พิพากษาสมทบ เช่น เป็นแผนกที่เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน เขตศาลส่วนใหญ่เทียบเท่ากับจังหวัด

ศาลแอสไซซ์ (Assize) เป็นศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีอาญาที่มีลักษณะฉกรรจ์อันได้แก่ คดีอาญาที่มีโทษจำคุกเกิน 8 ปีขึ้นไป ศาลแอสไซซ์ ประกอบด้วยผู้พิพากษาอาชีพสองนาย คือหัวหน้าศาล ซึ่งได้แก่ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ในเขตอำนาจหนึ่งนาย และผู้พิพากษาศาลชั้นต้นอีก 1 นาย กับบุคคลธรรมดาอีก 6 นาย ซึ่งร่วมนั่งพิจารณาพิพากษาคดีทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย (ต่างจากระบบลูกขุนของประเทศในกลุ่ม Anglo-saxon)

คำวินิจฉัยของศาลแอสไซซ์ (Assize) ย่อมอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ในแผนก Assize ซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลฎีกาหนึ่งเป็นประธาน ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หนึ่งนาย และบุคคลธรรมดาอีก 6 นาย เช่นเดียวกับในศาลแอสไซซ์ (Assize) แต่บุคคลธรรมดาในศาลอุทธรณ์แผนก Assize นี้ต้องได้รับการศึกษาที่สูงกว่าบุคคลธรรมดาในศาลแอสไซซ์ (Assize) เล็กน้อย

ศาลอุทธรณ์ (Court d' appeal) โดยหลักในแต่ละแคว้น (Region) จะมีศาลอุทธรณ์หนึ่งศาลมีอำนาจพิจารณาคดีที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาล Tribunal โดยพิจารณาเป็นองค์คณะ

ศาลยุติธรรมสูงสุดหรือศาลฎีกา (Court di Cassazione) เช่นเดียวกับศาลสูงสุดของฝรั่งเศส โดยอิตาลีได้รับอิทธิพลในช่วงที่นโปเลียนได้ยึดครองอิตาลี คือ เป็นศาลที่พิจารณาพิพากษาเฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา โดยมีบทบาทในการเป็นหลักประกันของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบังคับใช้กฎหมายของประเทศ

ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม โดยเฉพาะผู้พิพากษาทั้งหลายในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์นั้นมีลักษณะเป็นผู้พิพากษาอาชีพ (Career Judge) คือ เป็นข้าราชการประจำการเป็นผู้พิพากษาเริ่มด้วยการสอบแข่งขันจากผู้สำเร็จวิชากฎหมายจากมหาวิทยาลัย อายุระหว่าง 21-30 ปี ต้องเป็นผู้มีความประพฤติดีหลังจากผ่านการสอบแข่งขัน โดยมีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ผู้พิพากษาและศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยที่คณะกรรมการตุลาการแต่งตั้งเป็นผู้ดำเนินการสอบแล้ว จะได้รับแต่งตั้งให้เป็น *uditore giudiziario* และจะต้องฝึกหัดงานในศาลชั้นต้นหรือในสำนักงานอัยการสองปี หลังจากนั้นปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาระบสองปี จึงจะมีสิทธิได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการตุลาการ ให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาได้โดยสมบูรณ์เพื่อทำหน้าที่ในศาลชั้นต้นต่อไป

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศญี่ปุ่น

เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม ค.ศ.2004 รัฐสภาแห่งประเทศญี่ปุ่นได้ตราพระราชบัญญัติเกี่ยวกับกฎหมาย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญากล่าวคือ ให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีอาญาร่วมกับผู้พิพากษาอาชีพได้ โดยใช้ชื่อเรียกประชาชนที่เข้าร่วมกระบวนการนี้ว่า “Saiban-in” หรืออาจกล่าวอีกนัยว่า “คณะลูกขุนในคดีอาญา” นั่นเอง ซึ่งขณะลูกขุนในคดีอาญาที่ประเทศญี่ปุ่นกำลังจะนำมาใช้นี้ถือว่าเป็น

เป็นการผสมผสานระหว่างกระบวนการวิธีพิจารณาตามแบบคอมมอน ลอว์ (Common Law) และวิธีพิจารณาแบบซีวิล ลอว์ (Civil Law) ซึ่งอาจเรียกว่า เป็นระบบผสมก็ได้ (Mixed Court) วิธีการได้คณะลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) จะมีวิธีการได้มาคือสุ่มเลือกเอาจากผู้ลงทะเบียนเลือกตั้ง

ตามกฎหมายที่ได้ตราขึ้นใหม่ได้กำหนดให้ในคดีอาญาที่มีข้อหาร้ายแรง องค์กรคณะผู้พิพากษาจะประกอบไปด้วย ผู้พิพากษาอาชีพ 3 คน และคณะลูกขุนในคดีอาญา 6 คน และในคดีอาญาข้อหาเล็กน้อย องค์กรคณะผู้พิพากษาจะประกอบไปด้วยผู้พิพากษาอาชีพ 1 คน และคณะลูกขุนในคดีอาญา 4 คน ซึ่งในการตรากฎหมายใหม่นี้จะไม่เหมือนกับกฎหมายลูกขุนเดิมที่ประเทศญี่ปุ่นเคยทดลองใช้มาก่อนเมื่อปี ค.ศ.1926 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1928 กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้มีลูกขุนในคดีอาญาที่เกี่ยวกับโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต โดยให้คดีอาญาแต่ละคดีมีลูกขุน 12 คน ซึ่งจับสลากมาจากสามัญชนที่สามารถอ่านออกเขียนได้และมีอายุมากกว่า 30 ปี อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ ระบบลูกขุนไม่ได้ผลเท่าที่คาดหวัง เพราะจำเลยในคดีอาญาที่มีโทษสูงมักปฏิเสธการใช้สิทธิการพิจารณาโดยมีลูกขุน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนญี่ปุ่นไม่ค่อยเชื่อถือใจสำนึกทางกฎหมายของสามัญชนนัก อีกทั้งจำเลยยังไม่สามารถที่จะอุทธรณ์ข้อเท็จจริงยังศาลสูงได้ แต่ตามกฎหมายใหม่ที่ตราขึ้นมานี้จำเลยจะไม่ได้รับอนุญาตให้สละสิทธิการพิจารณา โดยมีคณะลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) กฎหมายใหม่ที่เกี่ยวข้องกับคณะลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) นี้จะถูกนำมาสู่การปฏิบัติใช้ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.2009 เป็นต้นไป

แนวคิดเบื้องต้นอันเป็นที่มาของการใช้ระบบผู้คณะลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) ของประเทศญี่ปุ่น มีดังนี้

6.1 เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างสำคัญและเป็นกิจจะลักษณะมากขึ้น ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตามระบบของประเทศญี่ปุ่นเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ โดยที่ประชาชนอาจมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่มากนัก ดังนั้น การวางระบบใหม่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงเป็นการเพิ่มบทบาทของประชาชนอย่างสำคัญยิ่ง ซึ่งในระบบการพิจารณาพิพากษาคดีอาญารูปแบบใหม่นี้คณะลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) จะมีใช้เพียงแต่ทำหน้าที่วินิจฉัยแต่เพียงปัญหาข้อเท็จจริงตามลักษณะรูปแบบที่ปรากฏในระบบ Common Law เท่านั้น หากแต่ยังมีอำนาจที่จะปรับบทกฎหมายในปัญหาข้อกฎหมายและมีอำนาจในการที่จะกำหนดอัตราโทษที่จะลงแก่จำเลยได้ด้วย

6.2 การนำระบบคณะลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) ดังกล่าวมาใช้ตั้งอยู่บนสมมุติฐานว่าคนที่ประชาชนได้รับการคัดเลือกให้เข้ามาทำหน้าที่ร่วมเป็นองค์กรคณะในศาลเพื่อการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา โดยเฉพาะที่เป็นคดีความผิดร้ายแรงนั้น จะทำให้พิจารณา

พิพากษาคดีของศาลมีความรอบคอบและตรวจสอบได้มากขึ้น เพราะการพิจารณาซึ่งนำนักพยานหลักฐานและการกำหนดโทษจะมาจากการหารืออย่างรอบด้านร่วมกันระหว่างผู้พิพากษาอาชีพกับคณะประชาชนที่เข้าร่วม จึงเป็นการสะท้อนมุมมองจากประชาชนที่ไม่ใช่นักกฎหมาย อีกทั้งยังมีส่วนเกี่ยวพันพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบได้จากประชาชน และมีความคาดหวังว่าการร่วมด้วยช่วยกันดังกล่าว จะนำไปสู่การพัฒนาให้เป็น “ระบบกระบวนการยุติธรรมที่มีความเป็นมิตรมากขึ้น ความรวดเร็วมากขึ้น และความเชื่อถือได้มากขึ้น” (Friendlier, Faster, and Reliable Justice System)

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ระบบคณะลูกขุนในคดีอาญาในประเทศญี่ปุ่น

ตามกฎหมายใหม่ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยเป็นคณะลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้สาระสำคัญดังนี้

1. ประเภทของคดีอาญาที่จะนำมาใช้ ได้แก่ ความผิดอาญาร้ายแรงซึ่งมีอัตราโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือคดีตามที่ระบุไว้ใน The Courts Act, Section 26 (2) (2) และผู้เสียหายได้ถึงแก่ความตายจากการกระทำความผิดนั้น เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ปล้นทรัพย์จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือได้รับบาดเจ็บ ทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย ขับรถโดยประมาทและในขณะเมาสุราเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย วางเพลิงเผาทรัพย์เคหสถาน ลักพาตัวบุคคลเพื่อเรียกค่าไถ่ ละทิ้งเด็กที่อยู่ในปกครองจนเป็นเหตุให้เด็กนั้นถึงแก่ความตาย เป็นต้น

2. คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามสำหรับบุคคลที่จะได้รับการคัดเลือกให้เป็นคณะลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) กำหนดไว้ 5 ประการ กล่าวคือ

2.1 เป็นพลเมืองญี่ปุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปและเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2.2 เกี่ยวกับลักษณะต้องห้าม สำหรับบุคคลที่จะได้รับการคัดเลือกให้เป็นลูกขุนจะต้องไม่เป็นผู้ไม่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ จะต้องไม่เป็นผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษถึงขั้นจำคุกมาก่อน จะต้องไม่เป็นผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีที่มีอัตราโทษจำคุกหรืออยู่ระหว่างถูกจับกุมหรือคุมขัง และจะต้องไม่เป็นผู้ที่พิการทางกายหรือทางจิตถึงขั้นที่จะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่

2.3 ข้อจำกัดเกี่ยวกับวิชาชีพ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดสำหรับบุคคลที่จะได้รับการคัดเลือกให้เป็นลูกขุน จะต้องไม่เป็นผู้ที่มีอาชีพข้าราชการ สมาชิกรัฐสภา รัฐมนตรี เจ้าหน้าที่

บริหารของรัฐบาล ผู้ที่มีวิชาชีพทางด้านกฎหมาย (อาทิเช่น ผู้พิพากษา อัยการ หรือทนายความ) อาจารย์ผู้สอนวิชากฎหมายในมหาวิทยาลัย ผู้บริหารองค์กรท้องถิ่น หรือทหาร

2.4 ข้อจำกัดเกี่ยวกับความมีส่วนร่วมได้เสียในคดี โดยบุคคลที่จะได้รับการคัดเลือกให้เป็นลูกขุนนั้น จะต้องไม่เป็นจำเลย ผู้เสียหาย หรือพยานบุคคลในคดีนั้น กับทั้งสมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมกันกับจำเลยหรือผู้เสียหาย ผู้แทน ที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีนั้น ๆ

2.5 เกี่ยวกับข้อจำกัดอื่น ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้แก่ จะต้องไม่เป็นบุคคลที่ศาลเห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะมีอคติอันจะส่งผลให้การพิจารณาพิพากษาคดีนั้นไม่เป็นธรรม

3. ข้ออ้างในการถอนตัวโดยไม่ประสงค์ที่จะเป็นผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา (Saiban-in) ซึ่งโดยหลักแล้ว บุคคลผู้ได้รับการคัดเลือกจะต้องยอมรับในการแต่งตั้ง เพราะถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญของพลเมืองตามวัตถุประสงค์ของการจัดระบบวิธีพิจารณาคดีแบบใหม่ อย่างไรก็ตาม หากมีเหตุจำเป็นอันไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีเหตุจำเป็นยกเหตุดังกล่าวขึ้นกล่าวอ้างเพื่อเป็นเหตุในการถอนตัวเพื่อที่จะไม่เป็นลูกขุนในคดีอาญาได้ แต่ก็เป็นที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาว่าข้ออ้างดังกล่าวนั้นฟังขึ้นหรือไม่ แล้วจึงจะสั่งอนุญาตหรือไม่ อนุญาตให้ถอนตัวต่อไป ซึ่งข้ออ้างที่อาจเป็นไปได้ตามกฎหมาย ได้แก่ เป็นผู้ที่อยู่ในวัยชราภาพ (กล่าวคือ ตั้งแต่อายุ 70 ปีขึ้นไป) ทำให้ไม่สะดวกในการทำหน้าที่ เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและอยู่ในระหว่างสมัยประชุม เป็นนักเรียนนักศึกษา เป็นผู้ที่เคยได้ปฏิบัติหน้าที่ลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) มาแล้วหรือเคยเป็นพนักงานสอบสวนในคดีอาญาในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา เป็นผู้ที่เคยได้รับหมายเรียกของศาลให้ไปรับการคัดเลือกในรอบปีที่ผ่านมา หรือเป็นผู้ที่ปรากฏหลักฐานว่ามีความจำเป็นอันไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ เช่น อยู่ในระหว่างป่วยหนักหรือได้รับอันตรายสาหัส มีความจำเป็นที่จะต้องดูแลคนในครอบครัวซึ่งช่วยตัวเองไม่ได้ มีความจำเป็นที่จะต้องดูแลธุรกิจส่วนตัว ซึ่งหากต้องไปปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวจะไม่มีผู้ใดดูแลธุรกิจนั้นแทน หรืออยู่ในระหว่างมีภาระหน้าที่จัดการพิธีศพของบุคคลในครอบครัว

4. วิธีการคัดเลือกคณะลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) ในเบื้องต้น จะต้องจัดให้มีบัญชีรายชื่อ “ผู้มีโอกาสจะถูกเรียกให้มารับการคัดเลือกเป็นคณะลูกขุน” โดยถือตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลัก และการคัดเลือกจะต้องกระทำเป็นรายคดีไป ซึ่งการเรียกจะเป็นไปตามลำดับในบัญชีรายชื่อและจะต้องผ่านการคัดเลือกในศาลนั้น ๆ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ในทุก ๆ ปี จะต้องจัดทำบัญชีรายชื่อ “ผู้มีโอกาสจะถูกเรียกให้มารับการคัดเลือกเป็นคณะลูกขุน” ของปีถัดไปเตรียมไว้ล่วงหน้า โดยศาลแต่ละศาลตามท้องที่นั้น ๆ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเตรียมบัญชีดังกล่าว

4.2 ในการพิจารณาคดีอาญาที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องมีคณะลูกขุนเข้าร่วมการพิจารณาด้วยนั้น ก็จะต้องเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกคณะลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) โดยศาล จะทำการออกหมายเรียกบุคคลตามที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อดังกล่าวเป็นจำนวนหนึ่งตามลำดับ เพื่อให้ไปศาลตามวัน เวลาที่กำหนด

4.3 เมื่อบุคคลดังกล่าวที่ได้รับหมายเรียกได้ไปศาลตามที่กำหนดแล้ว จะมีการซักถามและตรวจสอบข้อมูลของบุคคลนั้น ๆ ว่าเข้าข่ายต้องห้ามลักษณะของการเป็นคณะลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) ตามกฎหมายข้อใดข้อหนึ่งหรือไม่ หรือในกรณีที่มีการอ้างเหตุจำเป็นเพื่อประสงค์ที่จะถอนตัวจากการคัดเลือกเข้าเป็นคณะลูกขุนในคดีอาญา (Saiban-in) ก็จะต้องมีการตรวจสอบว่าข้ออ้างนั้นฟังขึ้นหรือไม่อย่างไร จากนั้นพนักงานอัยการ โจทก์และทนายความจำเลย ก็จะมีสิทธิตั้งข้อรังเกียจ สำหรับบุคคลที่ยังเหลืออยู่นั้นเพื่อการคัดออกอีกจนกระทั่งเหลือจำนวนบุคคลเท่าที่เป็นจำนวนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในแต่ละลักษณะคดี (6 คน หรือ 4 คน แล้วแต่กรณี)

บทบาทของผู้พิพากษาสมทบในกระบวนการยุติธรรมของไทย

หน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ เริ่มขึ้นตั้งแต่ผู้พิพากษาสมทบได้สาบานหรือปฏิญาณตัวต่อหน้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งตนเข้าสังกัดว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมและรักษาความลับในราชการ ทั้งนี้ หน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบพอแบ่งแยกออกได้เป็น 2 ประการ

1. หน้าที่ตามกฎหมาย

เป็นหน้าที่ในการพิจารณาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น ผู้พิพากษาสมทบจะนั่งพิจารณาคดีในเรื่องใดนั้น เป็นอำนาจของอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่ว่าจะเป็นผู้พิพากษาสมทบในศาลใดเป็นผู้กำหนดเวร ซึ่งผู้พิพากษาสมทบคนนั้นจะต้องปฏิบัติกร โดยปกติเป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นการกำหนดให้เป็นองค์คณะในคดีเรื่องนั้น เมื่อกำหนดให้เป็นองค์คณะในคดีเรื่องใดแล้ว ก็จะต้องนั่งพิจารณาคดีเรื่องนั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จ ซึ่งอาจจะแล้วเสร็จในวันทันคดีพิจารณาคดีนั้นเองหรืออาจจะมีการเลื่อนการพิจารณาคดีเรื่องนั้น ไปในวันอื่น แต่ถ้าผู้พิพากษาสมทบผู้นั้นเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ไม่สามารถมานั่งพิจารณาคดีเป็นองค์คณะได้ตามกำหนดวันนัดพิจารณาอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว

กลาง ก็จะกำหนดให้ผู้พิพากษาสมทบคนอื่นเข้าปฏิบัติหน้าที่เป็นองค์คณะแทน เมื่อได้มีการกำหนดให้ผู้พิพากษาสมทบคนใดเป็นองค์คณะในการพิจารณาคดีเรื่องใดแล้ว ก็จะต้องเป็นองค์คณะในการพิพากษาคดีเรื่องนั้นด้วย

การเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดี ศาลเยาวชนและครอบครัวต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคน และผู้พิพากษาสมทบอีกสองคน ซึ่งอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรี จึงเป็นองค์คณะพิจารณาคดีได้ ส่วนการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้น ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งจะต้องทำโดยองค์คณะพิจารณาคดีหลายคน คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะต้องบังคับตามคะแนนเสียงข้างมากของผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบที่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีนั้น

ถ้าในคดีซึ่งอยู่ในอำนาจอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว เห็นว่าในการพิจารณาคดีนั้นมีเหตุผลอันควรจะสั่งให้ผู้พิพากษาสมทบคนใดคนหนึ่งนั่งพิจารณาร่วมกับตนหรือผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวก็ได้ โดยเห็นว่าคดีนั้นมีลักษณะอันสมควรที่จะได้รับการพิจารณาให้รอบคอบยิ่งขึ้น เด็กที่กระทำความผิดเคยเป็นเด็กดี แต่ต่อมาความประพฤติเปลี่ยนไปในทางก้าวร้าว หรือมีพฤติกรรมหนักไปในทางลักขโมยจนติดเป็นนิสัย เพื่อที่จะค้นคว้าหาสาเหตุแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมหรือฟังความเห็นเพิ่มเติม อาจะสั่งให้ผู้พิพากษาสมทบคนใดคนหนึ่ง โดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นชายหรือหญิง นั่งพิจารณาคดีนั้นร่วมกับตนเอง หรือกับผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว โดยกำหนดเป็นองค์คณะ (ขยายความของมาตรา 25 พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนฯ)

ถ้าศาลเห็นว่า คดีครอบครัวใดที่ศาลจะพิจารณาพิพากษา เป็นคดีที่ผู้เยาว์ไม่มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย ก่อนเริ่มพิจารณาคดี ศาลจะสอบถามคู่ความว่าประสงค์จะให้ผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะด้วยหรือไม่ ถ้าคู่ความทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์จะให้ผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะด้วย ให้ผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคนเป็นองค์คณะพิจารณาคดีได้ แต่ในระหว่างการพิจารณาของศาลที่ไม่มีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะพิจารณา ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏแก่ศาลว่าคดีนั้นเป็นคดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย ให้ศาลกำหนดให้มีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะ แต่ทั้งนี้ไม่มีผลกระทบกระเทือนกระบวนการพิจารณาที่ได้ดำเนินไปแล้ว (มาตรา 109 พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนฯ)

ในการพิจารณาพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ได้วางหลักการพิจารณาคดีไว้ว่า ให้ศาลคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน ซึ่งควรได้รับการฝึกอบรม สั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี ยิ่งกว่าการที่จะลงโทษ และในการพิจารณาคดีนั้น ให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชน

ให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชน และพฤติกรรมเฉพาะเรื่อง แม่เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำ ความคิดร่วมกัน ดังนั้นในการพิพากษาคดีอาญาทุกคดี ผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบซึ่งเป็น องค์คณะจะต้องระลึกถึงหลักดังกล่าวข้างต้นไว้เสมอ เช่น ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำผิด ร่วมกันหลายคน ศาลจะต้องแยกพิจารณาเด็กหรือเยาวชนแต่ละรายคนไป ถ้าเห็นว่าความ ประพฤติโดยทั่วไปของเด็กหรือเยาวชนนั้นมีข้อเสียหายอยู่บ้างเล็กน้อย ซึ่งอยู่ในวิสัยที่ยังพอ ชัดเกล้าแก้ไขได้ และบิดามารดาฯยังห่วงใยเอาใจใส่ติดตามดูแลไม่ทอดทิ้ง และให้ความร่วมมือกับ ศาลในการที่จะช่วยกันแก้ไขนิสัย กวดขันความประพฤติให้ดีขึ้น โดยเสนอแผนการแก้ไข ที่น่าเชื่อถือ ศาลอาจจะมอบตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นให้บิดา มารดา รับผิดชอบดูแลเองได้ ในขณะที่ คู่คดีที่ร่วมกระทำผิด มีความประพฤติเสียหายมาก มีประวัติในทางลักขโมยเป็นนิสัย ผู้ปกครอง ไม่อาจเสนอแผนการแก้ไขที่น่าเชื่อถือได้ ถ้าปล่อยไว้อนาคตน่าห่วงใย อาจจะไปกระทำผิดในเรื่อง ใดขึ้นมาอีกได้ ศาลก็อาจจะมีการพิพากษาให้ส่งตัวไปรับการฝึกอบรม และสั่งสอนเพื่อสวัสดิภาพ และอนาคตของเด็กหรือเยาวชนนั้น

ในการพิจารณาคดีที่เด็กและเยาวชนเป็นจำเลย ให้ศาลถือว่า อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของจำเลย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับจำเลยและของบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษา หรือให้การทำงานหรือมีความเกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาด้วย

ในกรณีที่ได้มีการสืบเสาะข้อเท็จจริง ศาลเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษา ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ต่อเมื่อได้รับทราบรายงานและความเห็นจาก ผู้อำนวยการสถานพินิจฯ และถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจฯ ขอแถลงการณ์เพิ่มเติมด้วยวาจาหรือ เป็นหนังสือให้ศาลรับไว้ประกอบการพิจารณาด้วย ในการนี้ผู้อำนวยการสถานพินิจฯ จะเสนอแนะ ว่าควรจะลงโทษ หรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างไรก็ได้

ศาลมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญา หรือวิธีการ เพื่อความปลอดภัย ได้ดังนี้

1. เปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นกักและอบรมในสถานกัก และอบรมของสถานพินิจฯ ตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบ ยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์
2. เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมยังสถานพินิจฯ สถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้อง ไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

3. เปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมความประพฤติ โดยกำหนดเงื่อนไขข้อเดียวหรือหลายข้อด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้าได้กำหนดเงื่อนไขไว้ให้ศาลกำหนดระยะเวลาจะให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ และถ้าข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติเด็กและเยาวชนนั้นเปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นควร อาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดหรือทุกข้อก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลมีอำนาจออกหมายเรียกหรือหมายจับเด็กหรือเยาวชน หรือส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปกักและอบรม หรือฝึกและอบรมในสถานพินิจฯ หรือสถานฝึกและอบรมของศาลเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

ในการประชุมปรึกษา เมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ผู้พิพากษาอาวุโสเป็นประธานและให้ประธานของที่ประชุมนั้นถามความเห็นของผู้พิพากษาสมทบก่อน ถ้าในการประชุมนั้นมีคะแนนเสียงเท่ากัน หากเสียงข้างมากไม่ได้ ให้ผู้พิพากษาซึ่งมีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยมากกว่า ยอมเห็นด้วยกับผู้พิพากษาซึ่งมีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยน้อยกว่า

การประชุมปรึกษาชี้ขาดในคดีแพ่ง การดำเนินคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย ศาลต้องฟังความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจก่อน เมื่อได้รับความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจฯ แล้ว ให้ศาลแจ้งความเห็นนั้นให้คู่ความทราบในกรณีเช่นว่านี้ คู่ความมีสิทธิที่จะแถลงคัดค้านและนำสืบหักล้างได้ (มาตรา 118 พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนฯ)

ศาลมีอำนาจตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจฯ ที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจ เป็นผู้กำกับการปกครอง และให้ผู้กำกับการปกครองมีอำนาจหน้าที่สอดส่องว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ได้ใช้อำนาจปกครองเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของผู้เยาว์หรือไม่ และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ศาลมอบหมาย รวมทั้งรวบรวมและรายงานข้อเท็จจริงและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับการปกครองต่อศาลเป็นครั้งคราว และให้ใช้อำนาจที่กล่าวข้างต้นนี้มาใช้บังคับแก่ผู้อนุบาลของผู้เยาว์ ซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถ หรือผู้พิทักษ์ของผู้เยาว์ซึ่งเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถโดยอนุโลมด้วย แต่หากผู้อยู่ใต้การกำกับปกครองเห็นว่าการกระทำหรือคำวินิจฉัยของผู้กำกับปกครอง ไม่เป็นไปเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของผู้เยาว์ หรือตามที่ศาลมอบหมาย ผู้อยู่ใต้การกำกับการปกครองอาจร้องต่อศาลที่ตั้งผู้กำกับการปกครองภายในกำหนด 15 วันนับแต่วันที่ทราบการกระทำหรือคำวินิจฉัยนั้น ในกรณีเช่นนี้ศาลมีอำนาจสั่งแก้ไขการกระทำหรือสั่งยื่นกลับหรือแก้ไขคำวินิจฉัยของผู้กำกับการปกครองหรือสั่งการอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร (มาตรา 119 พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนฯ)

ในกรณีที่ศาลจะตั้งผู้ปกครองผู้เยาว์ ถ้าผู้เยาว์ไม่มีบิดา มารดา หรือบิดา มารดา ถูกถอนอำนาจปกครองหรือความเป็นผู้ปกครองของผู้เยาว์สิ้นสุดลง หรือมีเหตุจะถูกถอนผู้ปกครองของผู้เยาว์ และศาลเห็นว่าไม่มีผู้เหมาะสมที่จะปกครองหรือจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ ศาลจะตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์หรือผู้จัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ได้ (มาตรา 120 พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนฯ)

การพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวเรื่องบิดามารดาบุตรนั้น ไม่ว่าจะการพิจารณาคดีจะดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ตกลงกันหรือประนีประนอมกันในข้อพิพาท โดยคำนึงถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวของบิดา มารดา และบุตร

องค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว ผู้พิพากษาประจำและผู้พิพากษาสมทบ ต้องให้โอกาสคู่ความระบายความรู้สึกต่าง ๆ ออกมาให้หมด แต่ถ้ามีการทะเลาะกัน ว่ากล่าวกันรุนแรง ไม่ควรให้ผู้เยาว์คือลูกหลานผู้มีส่วนได้เสียมารับฟังด้วย เพราะจะทำให้ผู้เยาว์เกิดความรู้สึกที่ไม่ดี เกิดปมด้อย มีความคิดฝังใจในคำพูด ในการแสดงกริยาวาจาไม่เหมาะสมนั้น ๆ ได้ ต้องให้ผู้เยาว์อยู่นอกห้องพิจารณา เมื่อคู่ความได้ระบายความรู้สึกต่าง ๆ ของตนออกมาหมดแล้วองค์คณะพิจารณาคดีฯ ก็จะสามารถจับจุดอันเป็นสาเหตุแห่งการฟ้องร้องนั้น ๆ ได้ เมื่อรู้จุดต้นเหตุแล้วจะสามารถหาหนทางไกล่เกลี่ยให้คู่ความเกิดความเข้าใจ และมีจิตสำนึกความรับผิดชอบกลับคืนมาได้ เช่น คดีฟ้องหย่า ภรรยาฟ้องหย่าขอค่าเลี้ยงดู และขออำนาจศาลในการปกครองบุตรด้วย ภรรยาเป็น โจทก์ฟ้องให้การว่า สามีชอบเที่ยวไม่รับผิดชอบครอบครัว เชื่อคำพูดของญาติฝ่ายสามี ขยงหาเรื่องทะเลาะอยู่เสมอ สามีจำเลยให้การว่า ภรรยาปากจัดคำว่าคุณ ไม่เคารพญาติคน ชอบพาบุตรกลับไปบ้านของบิดา มารดาของฝ่ายภรรยาเสมอ ทำให้ตนเบื่อบ้างไปเที่ยวไม่ค่อยได้กลับบ้าน แต่ตนรักบุตรไม่ยอมให้บุตรไปอยู่กับภรรยา เมื่อได้ฟังเรื่องราวดังนี้ ศาลฯ พบจุดซึ่งเป็นสาเหตุว่าสามี ภรรยาคู่นี้มาอยู่ร่วมบ้านญาติทางสามี ญาติทางสามีคงจะไม่ชอบภรรยาจึงมีการขยง สามีก็เชื่อฟังญาติคน ภรรยามีความคับแค้นใจจึงมีการด่าว่าทะเลาะกันเสมอ สามีก็ไปเที่ยวเตร่ ภรรยาที่กลับบ้านของตนบ่อย ๆ แต่ทั้ง 2 คน มีความรักบุตรมาก ศาลฯ ก็จะนำความรักบุตรมากของคู่ความมาชี้แจงให้ทั้งสองฝ่ายคิดถึงอนาคตของบุตร ปรับความเข้าใจกัน เสียสละเพื่อบุตรอันเป็นที่รักกลับมาคืนดีกัน แยกครอบครัวของตนออกมาจากบ้านญาติเสีย ซึ่งทั้งคู่ตกลงกันด้วยดีและมีความสุข แยกมาอยู่ลำพัง พ่อ แม่ ลูก การช่วยให้ครอบครัวอยู่ร่วมกันด้วยความสุขนั้น นับเป็นการทำบุญกุศลยิ่งใหญ่ เกิดความปิติสุขใจอย่างที่สุดของคณะองค์พิจารณาพิพากษา

อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์ในการประนีประนอมในคดีครอบครัว ศาลอาจจะตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคล ซึ่งเป็นบิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความที่เคารพนับถือหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ย

ให้คู่ความได้ประนีประนอมกัน เมื่อผู้ประนีประนอมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายได้ดำเนินการตามคำสั่งศาลแล้วให้รายงานผลการประนีประนอมต่อศาลด้วย ในกรณีที่เกิดการประนีประนอมยอมความขึ้น หรือขอให้เรียกคู่ความมาทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันต่อหน้าศาลได้

เมื่อศาลเห็นว่าสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ให้ศาลพิพากษาไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น เว้นแต่คดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย และศาลไม่เห็นชอบด้วยกับการยอมความนั้น (มาตรา 100 พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนฯ)

ถ้าคู่ความไม่อาจประนีประนอมกันได้ หรือศาลเห็นว่าสัญญาประนีประนอมยอมความฝ่าฝืนต่อกฎหมาย หรือคดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย และศาลไม่เห็นชอบด้วยกับการตกลงยินยอมนั้น หรือลักษณะของคดีนั้น ไม่อาจประนีประนอมยอมความกันได้ ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไป (มาตรา 111 พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนฯ)

คำพิพากษาหรือคำสั่งให้คดีแพ่งนั้นต้องบังคับตามความเห็นของผู้พิพากษาฝ่ายข้างมาก โดยมีข้อสังเกต คือ ในการทำงานตามหน้าที่ทางกฎหมายของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว แม้ตัวบทกฎหมายได้แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนเพิ่มอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับครอบครัวแล้วก็ตาม การทำงานในหน้าที่ของผู้พิพากษาประจำและผู้พิพากษาสมทบ มีข้อสังเกตและปัญหา คือ เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดแล้วให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบรับดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ให้ทันภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม (มาตรา 51 วรรค 1 ของ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนฯ) และอาจมีการคัดฟ้องได้อีกครั้งละไม่เกิน 15 วัน ไม่เกิน 2 ครั้ง

จากบทบัญญัติดังกล่าว เป็นที่ถกเถียงกันระหว่างผู้พิพากษา กรรมการพิจารณาของสถานติบัญญัติแห่งชาติ และผู้แทนกระทรวงยุติธรรม โดยทางผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวหลายท่านเห็นว่า ระยะเวลาควบคุมตัวครั้งแรกของเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาเป็นเวลา 30 วัน นั้นใช้เวลามากเกินไป โดยเฉพาะทำผิดลหุโทษ เช่น เล่นการพนัน ผิดจรรยา

เมื่อเปรียบเทียบเด็กหรือเยาวชนกระทำผิดอยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว จะถูกควบคุมตัวในระยะแรกมากกว่าอยู่ในอำนาจของศาลธรรมดา โดยการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด (ผู้ใหญ่) ตามกฎหมายทั่วไป ถ้าเป็นความผิดลหุโทษหรือความผิดที่ไม่เกินลหุโทษ ให้ควบคุมเท่าที่จะถามค่าให้การ ห้ามควบคุมเกินกว่า 48 ชั่วโมง ถ้ามีความจำเป็น ให้ควบคุมเท่าที่จำเป็น แต่มีไม่เกิน 7 วัน ถ้าจะควบคุมเกินกว่านั้นจะต้องส่งตัวขอฝากขังศาล ฯลฯ และการควบคุมตัวตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวง และพิจารณาความอาญาในแขวง พ.ศ.2499 ได้บัญญัติว่า

เมื่อจับตัวผู้ต้องหาแล้ว ให้พ้องภายใน 72 ชั่วโมง และถ้าพ้องไม่ทัน ให้ขอผิดฟ้องได้อีกคราวละ 2 วัน แต่ไม่เกินสามคราว

การที่ผู้แทนกระทรวงยุติธรรมค้านไม่ยอมแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวของศาลเยาวชนและครอบครัว ให้เหตุผลต้องใช้ระยะเวลาควบคุมตัวครั้งแรกของเด็กและเยาวชนนานนั้นว่า

1. เจ้าหน้าที่จะสอบประวัติและสืบเสาะเกี่ยวกับคดีให้ทัน
2. เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้อบรมเด็กหรือเยาวชนในระหว่างสอบสวน ซึ่งเหตุผลดังกล่าวไม่ถูกต้อง ขัดกับข้อกฎหมายและทางปฏิบัติของศาลเยาวชนและครอบครัวเอง เพราะ

2.1 ความผิดเล็กน้อย ไม่จำเป็นจะต้องสอบประวัติหรือสืบเสาะ (มาตรา 55 วรรค 1 ของ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนฯ)

2.2 ในการควบคุมตัวระหว่างสอบสวน เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ยังเป็นผู้ต้องหา ไม่อยู่ในฐานะจำเลย จะนำเด็กหรือเยาวชนไปฝึกอบรมไม่ได้ เว้นแต่ศาลได้พิพากษา หรือมีคำสั่ง

2.3 เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดดังกล่าว (ลหุโทษ) แม้บางคนจะยากจน แต่ไม่ใช่คนเลวหรือเสียหาย หรือมีจิตใจเป็นผู้ร้าย แต่ทำความผิดไปเพราะความประมาท ขาดความยั้งคิดเพราะอายุน้อย รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ลึกคะนอง

2.4 ความผิดดังกล่าวเมื่อถึงศาลพิจารณาพิพากษา ผู้พิพากษาจะไม่ลงโทษ มักจะรอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษ โดยจะว่ากล่าวตักเตือนอบรมสั่งสอน ทั้งตัวเด็กและผู้ปกครอง หรือวางเงื่อนไขความประพฤติ

2.5 การนำเด็กหรือเยาวชนซึ่งทำความผิดเล็กน้อย ให้ต้องจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง จะว่าห่วย ขาดความอบอุ่น อาจเสียสุขภาพจิต โดยเฉพาะการนำไปควบคุมกับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ เช่น ปล้น ฆ่า ข่มขืนชำเรา ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ พรากผู้เยาว์ เสพหรือค้ายาเสพติดให้โทษ ซึ่งเด็กหรือเยาวชนร้ายเหล่านี้ จะมีจิตใจที่หยาบกร้าน เกเร จะข่มเหงรังแก ร่วมเพศ หรือจะถ่ายทอดสิ่งที่เลวให้แก่เด็กที่อ่อนต่อโลก มีผิดเพียงเล็กน้อย โดยที่เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง

2.6 เด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดเล็กน้อย บางคนกำลังศึกษาเล่าเรียน มีฐานะยากจน ไม่มีเงินหรือหลักทรัพย์ในการประกันตัว ต้องถูกควบคุมตัวเป็นเวลานานดังกล่าว ต้องขาดเรียน เมื่อศาลปล่อยตัว อาจทำให้เรียนไม่ทัน อาจถูกออกจากโรงเรียน ซึ่งทำให้เสียอนาคต

2.7 เป็นการควบคุมตัวเกินความจำเป็น เกินกว่าโทษที่กฎหมายกำหนดกรณี ความผิดเล็กน้อย ความผิดดังกล่าว พนักงานอัยการสามารถที่จะฟ้องได้ทันที เพราะสามารถฟ้อง ศาลแขวง ศาลจังหวัดหรือศาลอาญาได้ทันทีอยู่แล้วเนื่องจากเป็นคดีไม่ยุ่งยาก บางครั้งพนักงาน สอบสวนจะแนะนำให้เด็กหรือเยาวชนกล่าวเท็จว่าอายุ 18 ปีแล้ว เพื่อจะได้นำคดีไปฟ้องยังศาลแขวง

2.8 เป็นการขัดความรู้สึกของประชาชน บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือแม้แต่ เจ้าพนักงานยุติธรรมว่า เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเพียงเล็กน้อยไม่ร้ายแรง แต่ถูกควบคุมตัว เกินกว่าโทษ ยิ่งกว่าคดีอุกฉกรรจ์ของผู้ใหญ่ หรือถูกควบคุมตัวเหมือนเป็นบุคคลอันตราย

2. งานด้านธุรการของศาล

ในการส่งหนังสือเชิญให้ผู้พิพากษาสมทบมาทำงานร่วมเป็นองค์คณะพิจารณาคดี ผู้พิพากษาสมทบมักจะได้รับหนังสือเชิญเข้ามาอยู่เสมอ ๆ บางครั้งเลยเวลาวันที่จะต้องมาศาล ทำให้ขาดผู้พิพากษาสมทบที่ต้องเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดี ทำให้เกิดความเสียหายใน คดีความต้องเลื่อนคดีไป เกิดความเข้าใจผิดระหว่างผู้พิพากษาประจำและผู้พิพากษาสมทบ ทำให้ เด็กหรือเยาวชนต้องรอการพิจารณาพิพากษา เด็กและเยาวชนต้องไปอยู่ในสถานกักกันนาน ยิ่งขึ้น ไปอีก

บางครั้งมีหนังสือเชิญผู้พิพากษาสมทบคนหนึ่ง แต่ไปลอยแจ้งจำดับคดี เรื่องคดี และองค์คณะผู้พิพากษาต่าง ๆ ประจำวันนั้น ๆ กลับไม่มีชื่อผู้พิพากษาสมทบที่ได้รับหนังสือเชิญมา แต่มีชื่อผู้พิพากษาสมทบคนอื่นมาแทนที่ ทำให้เกิดความสับสนและเข้าใจผิดระหว่างผู้พิพากษา สมทบด้วยกันเอง เสียเวลาผู้พิพากษาสมทบที่ได้รับหนังสือเชิญ และทำให้ผู้พิพากษาสมทบที่มีอยู่ ในไปลอยแจ้งคดีประจำวันต้องขาดงานไปโดยตนเองไม่รับทราบเรื่องคดีนั้น ๆ เลย

หนังสือรายงานแสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนของสถานพินิจและ คຸ້ມครองเด็ก ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญมากที่จะเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาคดี เจ้าหน้าที่หน้า บัลลังก์ของศาลผู้รับผิดชอบให้ความสนใจในความสำคัญน้อยไป ติดตามนำมาให้ผู้พิพากษาเจ้าของ เรื่องและผู้พิพากษาสมทบผู้เป็นองค์คณะฯ ต้องได้อ่านอย่างละเอียดก่อนข้างเข้ามา เมื่อถึงเวลา ที่ต้องออกนั่งเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา เมื่ออ่านรายงานไม่ละเอียดทำให้ใช้เวลามากในการ ชักถาม บางครั้งเกิดความเข้าใจผิด อาจทำให้การพิจารณาไขว้เขวไปบ้าง อาจต้องมีการถกเถียงกันขึ้น ในระหว่างผู้พิพากษด้วยกัน

การแจ้งข่าวสารสำคัญของศาลเยาวชนและครอบครัว และข่าวระหว่างผู้พิพากษา ประจำ ผู้พิพากษาสมทบ ยังไม่มีหน่วยงานธุรการรับผิดชอบได้ดีพอ การรับข่าวสารจึงยังขาด ตกบกพร่องอยู่มาก

ความต้องการความช่วยเหลือของเด็กและเยาวชนจากสถานฝึกและอบรม

ในปัจจุบัน จากการศึกษาของสุรพันธ์ ตันธนาสุวัฒน์ (2548 : 63) พบว่า ผู้พิพากษาสมทบ ยังไม่ได้รับความร่วมมือและความเข้าใจจากเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนัก โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในต่างจังหวัด การที่ผู้พิพากษาสมทบเข้าไปเยี่ยม ดูแลทุกข์สุขตามบ้านต่าง ๆ ที่เป็นสถานที่กักและฝึกอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่ตามบ้านต่าง ๆ นั้นมีความรู้สึกลัวว่า ผู้พิพากษาสมทบจะเข้าไปจับผิดการทำงานของพวกเขา ซึ่งความจริงแล้วผู้พิพากษาสมทบต้องการเข้าไปช่วยเหลืออย่างแท้จริง ต้องการจะได้ดูสภาพความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนในสภาพที่กักและฝึกอบรมว่าเหมาะสมเพียงใด สมควรจะได้รับการปรับปรุงช่วยเหลืออย่างใดบ้าง ถ้าเห็นสิ่งใดยังขาดตกบกพร่อง หรือสิ่งใดไม่เหมาะสม แม้แต่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสถานที่กักและสถานฝึกอบรมให้การศึกษาทั้งด้านวิชาสามัญ และวิชาชีพสาขาต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถจะฝึกสอนอบรมได้เหมาะสมเพียงใด จำนวนเจ้าหน้าที่ พ่อบ้าน ครูฝึก ขาม ผู้ควบคุมดูแล ต้องพอเหมาะกับจำนวนเด็กและเยาวชน สิ่งใดที่ตามบ้านสถานที่กักและสถานฝึกอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ต่าง ๆ นั้นต้องการสิ่งใด ขอให้เจ้าหน้าที่ตามบ้านนั้น ได้บอกได้แจ้งแบบตรงไปตรงมา แล้วผู้พิพากษาสมทบจะได้ช่วยเหลือได้ถูกต้อง ตามประสงค์และความต้องการอย่างแท้จริง

สิ่งหนึ่งที่ผู้พิพากษาสมทบได้พบเห็น การเบิกจ่ายของใช้สำหรับเด็กและเยาวชนจ่ายให้โดยสุรุ่ยสุร่ายเกินไป เพราะมีคนเอามาบริจาคให้มาก การจะเข้าไปช่วยเหลือ ควรช่วยในด้านการศึกษาอบรมบ่มนิสัย ให้เครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเครื่องช่วยในการศึกษาฝึกอาชีพ เพื่อจะได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองครอบครัวได้ เมื่อได้ปลดปล่อยจากสถานที่กักแล้ว ควรสอนให้รู้จักการประหยัด การใช้สิ่งของต่าง ๆ ให้ได้ประโยชน์สูงสุด ซึ่งเจ้าหน้าที่ของสถานที่กักและฝึกอบรมยังไม่เข้าใจ ไม่สนใจเท่าไร

มีข้อสังเกตว่า ได้มีบัญญัติในมาตรา 41 ของ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวว่าให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจรับเด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรม แบบเข้ามาเย็นกลับตามคำสั่งศาล หมายถึงศาลได้มีคำสั่งให้เด็กหรือเยาวชนได้เข้าไปเรียนวิชาสามัญจนจบ ชั้น ป.6 หรือวิชาชีพได้จนจบหลักสูตรนั้น ๆ ในสถานที่ฝึกอบรมของสถานพินิจแบบเช้าเข้าไปเรียนแล้วตอนเย็นก็กลับบ้าน นับว่าเป็นวิธีการที่ใช้สำหรับเด็กหรือเยาวชนแบบลดหย่อนผ่อนโทษ ไม่ต้องเข้าไปอยู่ในสถานกักตัวของสถานพินิจ แต่ได้ศึกษาเล่าเรียนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด เป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนในด้านให้การศึกษา และให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ และ

ผู้ปกครองสถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตที่รับเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในความควบคุม รายงานความประพฤติ สุขภาพจิตใจ นิสัย และเรื่องอื่น ๆ ที่ศาลต้องการทราบ หรือที่ศาลเห็นว่าศาลควรทราบ รายงานต่อศาลซึ่งต้องไม่น้อยกว่าหกเดือนต่อครั้ง หรือภายในระยะเวลาเร็วกว่านั้นตามที่ศาลสั่ง (มาตรา 52 ของ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ)

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ คดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัว บุคคลใดอายุยังไม่เกินยี่สิบปีบริบูรณ์ กระทำความผิดและเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ถ้าศาลนั้นพิจารณาโดยคำนึงถึงร่างกาย สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิต และนิสัยแล้วเห็นว่าบุคคลนั้นยังมีสภาพเช่นเดียวกับเด็กหรือเยาวชน ก็ให้มีอำนาจสั่งให้โอนคดีไปพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจ และให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาโดยคำนึงถึงร่างกาย สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิต และนิสัยแล้ว เห็นว่าในขณะที่กระทำความผิดหรือในระหว่างการศึกษาเด็กหรือเยาวชนที่ต้องการหาว่ากระทำความผิด มีสุขภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป ก็ให้มีอำนาจสั่งให้โอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ (มาตรา 61)

นอกจากการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบยังมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือในกิจการงานด้านต่าง ๆ ของศาลเยาวชนและครอบครัวอย่างเต็มสติกำลังความสามารถ สมดังความปรารถนาของศาลเยาวชนและครอบครัวที่ต้องการให้ผู้พิพากษาสมทบเป็นบุคคลที่เหมาะสมเข้ามาช่วยเหลืองานศาลเยาวชนและครอบครัว อันจะเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นนั้นจำเป็นต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู การฝึกฝนวิชาชีพ นอกจากนี้จะอาศัยงบประมาณแผ่นดินส่วนหนึ่งแล้ว ศาลคดีเด็กฯ แต่ละแห่งยังต้องพยายามช่วยตัวเองด้วยการจัดตั้งมูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชนขึ้นควบคู่ไปกับการเปิดดำเนินงานของศาลคดีเด็กฯ แต่ละแห่งไปพร้อมกันด้วย เพื่อนำดอกผลมาใช้จ่ายการดำเนินงานในส่วนนี้จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากผู้พิพากษาสมทบเป็นอย่างมาก

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชน จัดตั้งขึ้นเพื่อหารายได้มาใช้ให้เพียงพอในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. เพื่อดำเนินการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในด้านของสวัสดิการ การศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ ตลอดจนการหางานอาชีพ

2. เพื่อร่วมมือและประสานงานกับหน่วยราชการและองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งเอกชน ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนดังกล่าว

3. เพื่อสงเคราะห์และเยาวชนที่ได้รับการปลดปล่อยจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ได้มีโอกาสได้รับการศึกษาอบรม หรือประกอบวิชาชีพ

4. เพื่อดำเนินงานด้านการให้ที่อยู่อาศัย และเลี้ยงดูชั่วคราวแก่เด็กและเยาวชน ที่ได้รับการปลดปล่อยจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ไม่เกี่ยวกับการเมือง

ผู้พิพากษาสมทบจะจัดตั้งคณะกรรมการของตนขึ้น ประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธาน เภรัณยูภิก เลขานุการ นายทะเบียน ประชาสัมพันธ์ กรรมการต่าง ๆ และจัดแบ่งงาน ให้ผู้พิพากษาสมทบทุกคนรับผิดชอบ สอดส่องดูแลความเป็นอยู่ เยี่ยมเยียน สงเคราะห์ อบรมเลี้ยงดู ให้ความบันเทิง การกีฬา ในโอกาสต่าง ๆ แก่เยาวชนที่อยู่ในสถานฝึกอบรมและสถานกักและ อบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเขตอำนาจที่ตนสังกัดอยู่ เช่น ในส่วนกลางคือ ในกรุงเทพฯ มีบ้านปรางค์ ซึ่งเป็นสถานแรกรับและฝึกอบรมเยาวชนหญิง ตั้งอยู่ที่ปากคลองตลาด ใกล้กับโรงเรียนราชินี บ้านเมตตาเป็นบ้านแรกรับเยาวชนชาย ที่ถนนแจ้งวัฒนะ บ้านกรุณา บ้านมุกดา บ้านอุเบกขา ตั้งอยู่ที่บางนา เป็นสถานกักและฝึกอบรมเยาวชนชาย

ผู้พิพากษาสมทบกลุ่มใดที่รับผิดชอบสอดส่องดูแลความเป็นอยู่เยาวชนแต่ละบ้าน จะเข้าไปเยี่ยมถามทุกข์สุข นำอาหารไปเลี้ยงในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันเกิด วันปีใหม่ วันเฉลิม พระชนมพรรษา ไปร่วมงานการกีฬา จัดชุมนุมเยาวชนสัมพันธ์ จัดให้มีการฝึกอบรมเป็นพิเศษ งานบันเทิงบ้าง ฯลฯ การเข้าไปในวาระต่าง ๆ ที่เหมาะสมแล้ว จะทำความอบอุ่นและความเข้าใจ แก่เยาวชนนั้นอย่างมาก ทั้งจะรู้ปัญหาข้อขัดข้อง ความต้องการการสนับสนุน การทำงานของ เจ้าหน้าที่ของสถานฝึกอบรมและสถานกักกันว่า เหมาะสม เข้มงวด หย่อนยาน เป็นผลดีแก่ เยาวชนมากน้อยแค่ไหน เมื่อพบปัญหาหรือการต้องการความช่วยเหลืออยู่ในวิสัยที่ผู้พิพากษา สมทบจะช่วยเหลือได้แล้ว ผู้พิพากษาสมทบจะดำเนินการทันที แต่ถ้าเป็นปัญหาของทางราชการ หรือนอกเหนือความสามารถก็จะรายงานและเสนอแนะให้ส่วนงานที่รับผิดชอบของศาลเยาวชน และครอบครัวทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป

แนวทางการฝึกอบรมเด็กหรือเยาวชน ในสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนแต่ละแห่ง ได้จัดให้มีการฝึกและอบรม ดังนี้

1. จัดให้เรียนวิชาสามัญ ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ ของกระทรวงศึกษาธิการ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนนั้นไม่เคยได้รับการศึกษาเล่าเรียนมาก่อน หรือเด็กหรือเยาวชนนั้น มีความประสงค์จะศึกษาเล่าเรียนต่อ โดยสามารถให้การศึกษได้ถึงระดับ 4 ซึ่งเทียบเท่ามัธยมศึกษา ปีที่ 3

2. จัดให้ฝึกฝนวิชาชีพตามความสมัครใจของเด็กหรือเยาวชนแต่ละคน เพื่อที่จะได้นำความรู้ต่าง ๆ ไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคตภายในอนาคตกายหน้า สำหรับวิชาชีพที่มีสอน ได้แก่ ช่างไม้ ช่างพิมพ์ ช่างศิลป์ ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุและโทรทัศน์ ช่างเชื่อมโลหะ ช่างปูน ช่างตัดผม ช่างเย็บเสื้อผ้า ช่างเครื่องปั้นดินเผา ช่างถ่ายรูปและอัดล้างขยายรูป วิชาเกษตรกรรม หัตถกรรมดนตรีและขับร้อง ช่างเสริมสวย โภชนาการ การฝีมือและศิลปะประดิษฐ์ต่าง ๆ ซึ่งในการจัดให้ฝึกวิชาชีพนี้จะต้องดูความถนัด ความเหมาะสม ความสนใจ และกำหนดระยะเวลาที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้รับการฝึกและอบรมด้วยว่า มีระยะเวลาไม่น้อยเท่าใด จะสามารถศึกษาและฝึกอบรมจนมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถ พอที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพได้หรือไม่ เพื่อที่จะเกิดประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง

3. การพัฒนานิสัยและบุคลิกภาพ และความประพฤติ โดยจัดให้มีการอบรมด้านศาสนา ศิลปกรรม และจริยธรรมต่าง ๆ สอนให้เคารพในสิทธิของผู้อื่น ปลูกฝังทางด้านจิตใจ และวัฒนธรรม โดยขอความช่วยเหลือจากบุคคลหรือองค์กรภายนอกที่มีกิจกรรมในทางด้านนี้อยู่แล้วมาช่วยเหลือร่วมด้วย

4. การพัฒนาสุขภาพพลานามัย การรักษาพยาบาล โดยจัดให้มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีเด็กหรือเยาวชนนั้นเจ็บป่วยมาก่อนหรือติดยาเสพติด ก็จะได้รับ การรักษาพยาบาลหรือบำบัดให้พ้นจากอาการเสพติด เป็นต้น

5. การบำบัดทางจิตและการสงเคราะห์ โดยมีจิตแพทย์และนักสงเคราะห์ ตรวจสอบบำบัดช่วยเหลือปัญหาต่าง ๆ ทางด้านจิตใจของเด็กหรือเยาวชนนั้น รับรู้ปัญหา ศึกษา และหาแนวทางแก้ไข ผ่อนคลาย

นอกจากผู้พิพากษาสมทบจะมีส่วนช่วยเหลือการให้ฝึกอบรมและศึกษาวิชาสามัญ และวิชาชีพต่าง ๆ แก่เยาวชนในสถานที่กักแล้ว ยังต้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือสงเคราะห์แก่เยาวชน ภายหลังจากที่เยาวชนได้รับการปลดปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ ไปแล้วด้วย

วัตถุประสงค์ในการที่จัดให้มีการสงเคราะห์ภายหลังปล่อยก็เพื่อที่จะช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวไปจากสถานพินิจฯ ซึ่งอาจจะเป็นการปล่อยตัวโดยพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องในชั้นสอบสวน หรือปล่อยตัวไปเนื่องจากศาลได้พิจารณาและพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นไม่ได้กระทำความผิด หรืออาจจะเป็นการปล่อยตัวภายหลังที่เด็กหรือเยาวชนนั้นได้รับการฝึกอบรมตามคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลครบแล้ว อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติที่ปฏิบัติอยู่ในขณะนี้ การให้ความสงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนั้นมิได้จำกัดเฉพาะในกรณีของการปล่อยตัวเท่านั้น งานสงเคราะห์ภายหลังปล่อยยังได้ช่วยเหลือ ดูแล ครอบคลุมไปถึงเด็กหรือเยาวชนที่ศาลปล่อยตัวโดยวางเงื่อนไขคุมประพฤติไว้ด้วย ลักษณะงานมีลักษณะเป็นงาน

สังคมสงเคราะห์เพื่อช่วยให้เด็กหรือเยาวชนนั้นสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ได้มีอาชีพสุจริต ไม่หันเหหรือวกกลับไปใช้ชีวิตอย่างเดิมอีก ซึ่งอาจจะทำให้เด็กหรือเยาวชนมีโอกาสกระทำความผิดอีก การดำเนินงานสงเคราะห์ได้แก่

1. ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้รับการปล่อยตัวจากสถานฝึกอบรม แผนกสงเคราะห์ภายหลังปล่อย จะติดต่อบิดา มารดาไปปรับตัวและแจ้งวันปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนนั้น
 2. จัดทำใบสุทธิเพื่อรับรองว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นพ้นจากคดีแล้ว ไม่ถือว่าเป็นการพ้นโทษ เพราะการฝึกอบรมของศาลเยาวชนและครอบครัวไม่ถือว่าเป็นเด็กหรือเยาวชนนั้นได้รับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อเด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้ใช้ใบสุทธิแสดงแก่บุคคลทั่วไป หรือนำใบสุทธิไปติดต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการขอทำบัตรประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในการไปขึ้นทะเบียนทหาร
 3. ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ต่างจังหวัด ก็จะได้จัดส่งกลับภูมิลำเนาเดิม โดยจ่ายค่าพาหนะและค่าใช้จ่ายติดตัวให้ตามสมควร
 4. ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนนั้น ไม่มีผู้ปกครองหรือผู้ดูแล ก็จะได้จัดหาผู้อุปการะ โดยติดต่อองค์กรสงเคราะห์ของเอกชน หรือเอกชนที่มีความประสงค์ที่จะอุปการะช่วยเหลือ
 5. ให้การสงเคราะห์ในเรื่องเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
 6. จัดหางานให้เด็กหรือเยาวชนนั้นทำ โดยติดต่อขอความช่วยเหลือร่วมมือของกรมแรงงาน หรือบริษัทห้างร้านของเอกชนที่มีความประสงค์จะรับตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปทำงานด้วย
 7. จัดส่งไปฝึกฝนวิชาชีพตามสถานฝึกของเอกชนหรือองค์กรสงเคราะห์ที่ยินดีรับ
 8. ช่วยเหลือให้ทุนในการที่เด็กหรือเยาวชนนั้นจะประกอบอาชีพส่วนตัวตามสมควร
 9. ช่วยเหลือให้ทุนการศึกษาแก่เด็กหรือเยาวชนนั้น ในกรณีที่เป็นผู้ศึกษาเล่าเรียนดี
- ปัญหาสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ได้ปลดปล่อยจากสถานพินิจไปแล้ว บางรายไม่มีที่ไปเพราะไร้ญาติขาดที่พึ่ง บางรายไม่เหมาะจะกลับไปสู่ครอบครัว หรือภูมิลำเนาเดิม เพราะสภาพแวดล้อมไม่ดีพอ เช่น เป็นแหล่งมิจาชีพ หรือครอบครัวขาดความปกติสุข บางรายตั้งใจจะออกไปประกอบสัมมาชีพ แต่สังคมภายนอกไม่ยอมรับ บางคนก็ขาดปัจจัยที่จะใช้เป็นทุนรอน เด็กและเยาวชนเหล่านั้น ถ้าปล่อยไว้เคืองกว้างไร้ที่ยึดเหนี่ยวก็อาจวนกระทำความผิดได้ง่าย จำเป็นที่ผู้พิพากษาสมทบต้องให้ความช่วยเหลือเต็มสติกำลังความสามารถ ในการติดต่อหาผู้อุปการะให้เด็กและเยาวชน ได้มีที่พักพิงอาศัย จัดหางานให้ทำตามความเหมาะสม ช่วยเหลือในด้านทุนรอน หรือเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการรับอุปถัมภ์ในการอุปสมบท ให้กำลังใจเป็นที่พึ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจด้วย

การดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่างานสงเคราะห์ภายหลังปล่อย เป็นงานที่มีลักษณะกว้างขวาง และเป็นประโยชน์ต่อเด็กหรือเยาวชนที่ได้มาเกี่ยวข้องกับสถานพินิจอย่างมาก การให้การสงเคราะห์ต้องใช้ทุน ใช้เจ้าหน้าที่ และความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐและเอกชน โดยทุกฝ่ายจะต้องเข้าใจและมีจุดประสงค์ร่วมกันในการที่จะช่วยเหลือแก้ไขสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชนเหล่านั้น ให้ได้มีโอกาสคืนกลับเข้าสู่สังคมทั่วไป เป็นที่ยอมรับของสังคม อันเป็นการแก้ไขปัญหาเยาวชนของชาติอย่างแท้จริงอีกส่วนหนึ่ง

สรุป

ในบทที่ 3 นี้ เป็นการรวบรวมการดำเนินงานของผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน โดยตรง ทั้งพัฒนาการของแนวความคิดในประเทศต่าง ๆ มาจนถึงประเทศไทย ซึ่งมีพัฒนาการมาในแต่ละยุคสมัย อันเป็นที่มาของผู้พิพากษาสมทบ และบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในกระบวนการยุติธรรมของไทย ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ 3 ประเด็น คือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในต่างประเทศ บทบาทของผู้พิพากษาสมทบในกระบวนการยุติธรรมของไทย และความต้องการความช่วยเหลือของเด็กและเยาวชนจากสถานฝึกและอบรม พัฒนาการในการจัดรูปแบบการดำเนินงานของศาลในสหรัฐอเมริกา และหลายประเทศในยุโรปนั้น มีความแตกต่างกัน อันเป็นผลมาจากระบบกฎหมายและพื้นฐานวัฒนธรรมการปกครองในแต่ละประเทศ ทั้งนี้ ผู้พิพากษาสมทบของไทยนั้น มีทั้งหน้าที่ตามกฎหมาย และหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบดูแลการควบคุมและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ให้กลับมาดำเนินชีวิตในหนทางที่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย นับแต่ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สถานพินิจ เจ้าหน้าที่ศาล และผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมอีกหลากหลายขั้นตอน

จากการศึกษาแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับผู้พิพากษาสมทบในต่างประเทศนั้น พบว่ามีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ระหว่างประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบ Common Law กับ ประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบ Civil Law ในประเด็นที่มาของผู้พิพากษา บางประเทศ มีการผลิตผู้พิพากษาพนักงานอัยการ จากสถาบันฝึกอบรมของพระทรวงยุติธรรม ซึ่งจะต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านกฎหมายในระดับใกล้เคียงกัน แต่บางประเทศมิได้เน้นเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาและมีพื้นฐานความรู้ทางด้านกฎหมายเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้แก่บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านอื่น ๆ ที่มีใช้ทางกฎหมาย ให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาได้อีกด้วย แต่ในประเด็นที่มิได้มีความแตกต่างกันก็คือ การให้ความสำคัญในเรื่องสมรรถนะส่วนบุคคล ซึ่งก็คือ วิทยุฒิ คุณวุฒิ สุขภาพ อนามัย ความประพฤติ และคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานหลักของผู้พิพากษาทั่วโลก อย่างไรก็ตาม

ประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาปรับใช้ในกระบวนการพัฒนาผู้พิพากษาสมทบของไทย ซึ่งในต่างประเทศใช้กันอย่างแพร่หลาย ก็คือ การพัฒนาความรู้เป็นระยะ ๆ เพื่อให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงของกฎหมาย ระบบสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาการ ที่เรียกว่า In Service Training ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบ ให้ก้าวทันยุคสมัยอย่างยั่งยืน

บทบาทของผู้พิพากษาสมทบในกระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบัน นับเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม ที่ช่วยในการพิจารณาตัดสินคดี ให้การช่วยเหลือสนับสนุนเด็ก และเยาวชนในความดูแลตามอำนาจหน้าที่ และช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ ในกระบวนการยุติธรรมของไทยได้อย่างมากมาย การเข้ามาสู่ตำแหน่งดังกล่าว ได้มีการพิจารณาบุคคลที่มีความสมัครใจ มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด และผ่านกระบวนการคัดสรร ทั้งในด้าน วิชาการ ท่วงทีวาจา และทัศนคติ จากกระบวนการสัมภาษณ์โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อคัดสรรบุคคลที่เหมาะสมที่สุด ให้มาทำหน้าที่ ทั้งนี้ แรงจูงใจให้เข้ามาปฏิบัติงานด้านนี้ มีหลากหลาย ทั้งความตั้งใจที่จะเข้ามามีส่วนในการพัฒนาแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีคดีความ ส่วนหนึ่ง ทั้งความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงส่วนหนึ่ง ความต้องการเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ส่วนหนึ่ง ซึ่งหลากหลายแตกต่างกันไป ซึ่งกระบวนการสรรหาจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการ คัดสรรบุคคลที่เหมาะสมที่สุด ให้ได้รับโอกาสมาปฏิบัติหน้าที่นี้

ทั้งนี้ เนื่องจาก ความต้องการความช่วยเหลือของเด็กและเยาวชนในศาลฯ นั้น มีทั้งในด้านครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่จะมีปัญหาความแตกแยก ครอบครัวหย่าร้าง ขาดความอบอุ่น พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองติดยาเสพติด การที่เด็กและเยาวชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ในแหล่ง ชุมชนแออัด ขาดโอกาสในการสร้างความก้าวหน้าให้แก่ตนเอง ขาดการศึกษา ไร้แรงจูงใจ ไร้สัมฤทธิ์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ เป็นปัญหาของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ ซึ่งปัญหานั้น นานาประการเหล่านี้ ผู้พิพากษาสมทบ มีหน้าที่ในการติดตาม ให้คำแนะนำ หรือหากวิธีในการแก้ไข ปัญหาให้แต่ละราย ซึ่งมีอาจทำได้อย่างครบถ้วน ด้วยเงื่อนไขที่แตกต่างกัน ดังนั้น อุปสรรคสำคัญ ในการดำเนินงานของผู้พิพากษาสมทบ ก็คือ การขาดความรู้ความเข้าใจในมุมมองกว้างเกี่ยวกับตัวเด็ก และเยาวชนในความรับผิดชอบ ทั้งในด้านการวิเคราะห์อุปนิสัยแท้จริง การติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด ก็มีอาจกระทำได้ครบถ้วน เนื่องจาก ยังจำเป็นต้องใช้เวลาในการประกอบกิจของตนเอง รวมทั้ง ช่องว่างระหว่างวัย ก็เป็นอุปสรรคสำคัญในการสื่อสารทำความเข้าใจ ระหว่างตัวผู้พิพากษาสมทบ กับเด็กและเยาวชนในความรับผิดชอบแต่ละคน อย่างไรก็ตาม หากผู้พิพากษาสมทบแต่ละท่าน มีใจเมตตา มีสถานภาพที่จะให้การสนับสนุน ในบางประการ รวมทั้งได้มีหูตากว้างไกล

มีองค์ความรู้ที่กว้างขวาง ก็จะอยู่ในฐานะที่สามารถช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในความดูแลของคุณได้มากขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงสำหรับสังคมไทยในภาพรวม

ซึ่งในบทที่ 4 จะเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามตามระเบียบวิธีการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ต่อไป

บทที่ 4

ปัญหาในการปฏิบัติงานและแนวทางในการพัฒนาบทบาท ของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว

ในบทที่ 4 จะเป็นวิเคราะห์สถานภาพของผู้พิพากษาสมทบในประเด็นสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ปัญหาข้อขัดข้อง และสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว ดังนั้น จึงประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ดังต่อไปนี้

สถานภาพของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อเท็จจริงที่ผู้วิจัยรวบรวมได้ทั้งจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ พบว่าผู้พิพากษาสมทบจะต้องมีสมรรถนะในด้านต่าง ๆ อันจำเป็นที่จะต้องใช้ในการปฏิบัติภารกิจตามบทบาทและหน้าที่ ที่ได้กำหนดไว้ตามกฎหมาย

ผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน มีหน้าที่หลัก 2 ประการ คือ

1. ในการปฏิบัติงาน ซึ่งแยกออกได้ 3 ประการ คือ

1.1 หน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดี

ในการพิจารณาพิพากษาคดี ครอบคลุมถึง

1.1.1 หน้าที่ในการมานั่งพิจารณาคดี ซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้ว่า การพิจารณาคดีนั้น จะต้องมียกคณะเป็นผู้พิพากษาสมทบด้วย เป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลหรืออธิบดีที่จะเชิญผู้พิพากษาสมทบอีกสองคน โดยอย่างน้อยหนึ่งคนต้องเป็นผู้พิพากษาสมทบที่เป็นสตรี ดังนั้น เมื่อได้รับเชิญให้เป็นองค์คณะแล้ว การที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีให้ถูกต้องเที่ยงธรรม ผู้พิพากษาสมทบจำต้องรู้ข้อเท็จจริงในสำนวน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งในสำนวนจะมีรายงานการสืบเสาะของสถานพินิจเกี่ยวกับ เรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษา สุขภาพภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ประวัติครอบครัว ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงและสาเหตุแห่งการทำความผิดของเด็กและเยาวชน จึงจะสามารถนำไปใช้ในการอบรม สงเคราะห์ หรือแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้เป็นผลที่ได้ ผู้พิพากษาสมทบจึงต้องมีเวลาตรวจสอบสำนวน เตรียมการดำเนินกระบวนการพิจารณาไว้ให้พร้อมก่อนที่จะออกนั่งพิจารณา

1.1.2 หน้าที่ในการวางตนเป็นกลางปราศจากอคติ และพึงสำรวจตนให้เหมาะสม ใ้วาจาสุภาพ พึงความจากทุกฝ่ายด้วยความตั้งใจและเสมอภาค พร้อมทั้งรักษาบรรยากาศในห้องพิจารณาให้ผู้สง่างามและดูศรัทธา งานอื่นใดนอกจากเรื่องของคดีในระหว่างพิจารณา ต้องยุติเสียชั่วคราว

1.1.3 หน้าที่ในการปรึกษาคดี แม้ในกฎหมายจะบัญญัติให้การพิจารณาคดีต้องบังคับตามคะแนนเสียงฝ่ายข้างมากของผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบที่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีนั้น แต่ในการวินิจฉัยคดีแต่ละคดีนั้น จะมีปัญหาข้อเท็จจริง คือ การวินิจฉัยซึ่งนำหลักคำพยานและปัญหาข้อกฎหมาย คือ การนำข้อเท็จจริงมาปรับกับกฎหมายประกอบอยู่ด้วยเสมอ ซึ่งการวินิจฉัยปัญหาเหล่านี้ จะต้องมีความรู้หรือต้องศึกษาทางด้านกฎหมายมาก่อน แม้จะมีผู้พิพากษาสมทบบางคนเรียบจบมาทางด้านกฎหมาย แต่การปรึกษาคดีเหล่านี้จะต้องให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของผู้พิพากษาสายอาชีพ โดยไม่นำเอาความรู้สึกหรือความเชื่อของตนมาใช้ในการวินิจฉัยคดี

ส่วนในการกำหนดวิธีการลงโทษเด็กและเยาวชน ผู้พิพากษาสมทบต้องได้ศึกษาวิธีการที่สามารถนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้ โดยการกำหนดวิธีการหรือการลงโทษ ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ที่มุ่งจะอบรมแก้ไขเด็กและเยาวชนประกอบกัน แต่ขณะเดียวกันหากเป็นคดีมีผู้เสียหายต้องคำนึงถึงการคุ้มครองผู้เสียหายด้วย

1.1.4 การลงชื่อในสำนวนความ ผู้พิพากษาสมทบมีหน้าที่ต้องลงชื่อในคำเบิกความ รายงานกระบวนการพิจารณาและคำพิพากษาให้ครบถ้วน เพราะหากหลงลืมจะเกิดปัญหาเรื่องการพิจารณาครบองค์คณะหรือไม่ ทั้งหากบังเอิญคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลสูงสุด อาจจะต้องถูกย้อนสำนวน ทำให้คดีล่าช้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในคำพิพากษาฉบับตัวจริงนั้น คู่ความอาจจะจำเป็นต้องนำไปใช้ในการทำนิติกรรมหรือการอื่นใด หากผู้พิพากษาสมทบลงชื่อชกเข้า อาจเกิดความเสียหายแก่คู่ความได้

1.2 หน้าที่ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น วัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถ กลับไปอยู่ร่วมกับสังคมได้ โดยไม่เป็นผู้ก่อปัญหาให้แก่สังคมอีก ภาระเช่นนี้ จะใช้การอบรมสั่งสอนแต่เพียงอย่างเดียวจะไม่เพียงพอ จำต้องมีโครงการสงเคราะห์ อบรมอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม นับตั้งแต่ก้าวแรกที่เด็กและเยาวชนก้าวสู่ระบบของศาลเยาวชนและครอบครัว และต้องมีโครงการรองรับ แม้เด็กและเยาวชนนั้น ได้รับการปล่อยตัวไปแล้วก็ตาม

ในพื้นที่แต่ละพื้นที่ ปัญหาที่เป็นสาเหตุสำคัญ ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำ ความผิวนั้น ย่อมจะแตกต่างกันออกไปและก็คงจะมีหลาย ๆ ส่วนที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน โครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อสงเคราะห์เด็กและเยาวชนนั้น จึงพิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพเด็ก และสภาพพื้นที่ โดยในแต่ละศาลจะมีโครงการต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นเพื่อสงเคราะห์เด็กและเยาวชน เช่น โครงการกองทุนปล่อยชั่วคราว โครงการบำบัดรักษาเยาเสพติดก่อนและหลังพิพากษา โครงการ กิจกรรมประจำเดือน โครงการอาหารเสริม โครงการฝึกอบรมวิชาชีพ โครงการสงเคราะห์เด็กและ เยาวชนหลังปล่อย

โครงการต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้พิพากษาสมทบจะได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมาย ให้เป็นผู้ดำเนินการและรับผิดชอบ ซึ่งผู้พิพากษาสมทบต้องใช้ทั้งเวลา กำลังกาย กำลังสติปัญญา บริหาร และผลักดันโครงการที่ได้รับมอบหมาย ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้ที่ได้รับประโยชน์ก็คือ เด็กและเยาวชน และผลประโยชน์สุดท้ายก็จะตกได้แก่สังคมและประเทศชาติ

ปกติแล้วผู้พิพากษาสมทบจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสงเคราะห์ อีกตำแหน่งหนึ่ง ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 35 กำหนดอำนาจหน้าที่ของกรรมการสงเคราะห์ไว้ว่า

1.2.1 ให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจ

1.2.2 ช่วยเหลือกิจการของสถานพินิจเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและ เยาวชน

จึงเห็นได้ว่าผู้พิพากษาสมทบนั้นต้องทำหน้าที่ในฐานะกรรมการ สงเคราะห์อีกตำแหน่งหนึ่ง แต่มิใช่ “ผู้พิพากษาสมทบที่มีได้เป็นกรรมการสงเคราะห์ จะไม่มีหน้าที่ ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ถือเป็นหน้าที่หลักและเป็นหน้าที่สำคัญของผู้พิพากษาสมทบ เพราะลำพังเพียงแต่ผู้พิพากษาสมทบใช้เวลาสอบถามข้อเท็จจริงและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน ในช่วงเวลาที่มานั่งพิจารณาคดี ซึ่งเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ย่อมจะไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูเด็กและ เยาวชนที่กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ตามความมุ่งหมายของการจัดตั้งศาลเยาวชนและ ครอบครัวได้

1.2.3 หน้าที่ในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม

การมาปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบจะมาตามเวลาที่ผู้พิพากษา หัวหน้าศาล หรือ อธิบดีกำหนดให้มาเป็นครั้งคราว ส่วนในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนนั้น อาจจะต้องมีกิจกรรมในการหารายได้ เพื่อใช้ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนด้วย ดังนั้น การปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบ แม้จะมีผู้บังคับบัญชาโดยตรง คือ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลหรือ อธิบดีก็ตาม แต่เพื่อให้การประสานเป็นไปด้วยความราบรื่น และเป็นการแบ่งเบาภาระของ

ผู้พิพากษาสมทบทั้งหมด จึงต้องมีผู้รับผิดชอบที่เรียกว่า ประธานผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งมีหน้าที่สำคัญคือ เป็นผู้รับนโยบายจากผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หรือ อธิบดี แล้วนำไปปฏิบัติ เป็นผู้ประสานงานในระหว่างผู้พิพากษาสมทบด้วยกันเอง และยังเป็นตัวแทนของผู้พิพากษาสมทบไปปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ในนามของผู้พิพากษาสมทบอีกด้วย นอกจากนี้ใน ศาลแต่ละศาลยังมีมูลนิธิของศาล ซึ่งตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ในด้านการฝึกอบรม ในด้านสวัสดิการการฝึกวิชาชีพ ตลอดจนการจัดหางานหรือที่อยู่อาศัยแก่เด็กและเยาวชน เมื่อได้รับการปล่อยจากสถานพินิจแล้ว โดยผู้พิพากษาสมทบจะเป็นสมาชิกและได้รับเลือกเป็นกรรมการเพื่อบริหารงานของมูลนิธิให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ดังนั้น นอกจากงานในการพิจารณาคดีหรือการสงเคราะห์เด็กแล้ว ผู้พิพากษาสมทบ ยังต้องให้ความร่วมมือเข้าร่วมประชุมผู้พิพากษาสมทบ ประชุมมูลนิธิหรือการเข้าร่วมจัดกิจกรรมใด ๆ เพื่อหารายได้มาใช้ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนด้วย หรือกิจกรรมอื่นใด เช่น การไปประชุม การสัมมนา การร่วมงานวันสำคัญ ฯลฯ เป็นต้น อันถือได้ว่ากระทำในนามของศาลหรือผู้พิพากษาสม

2. หน้าที่ในการดำรงตน

สถาบันตุลาการ เป็นสถาบันมีหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในสังคม จึงถือเป็นที่ยิ่งสุกท่ายของประชาชน ฉะนั้น หัวใจสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่คือ ต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม ผู้พิพากษาสมทบ แม้จะมีได้ปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาเป็นอาชีพ แต่ในการพิจารณาพิพากษาคดี ก็มีสิทธิ์มีเสียงเท่ากับผู้พิพากษาสายอาชีพ ฉะนั้นในการดำรงตนจึงต้องมีกรอบระเบียบ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผู้พิพากษาอาชีพ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ และประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ จึงได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม ฉะนั้น ในการดำรงตนของผู้พิพากษาสมทบ ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

2.1 ต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สุจริต เทียงธรรม ถูกต้องตามกฎหมายและนิติประเพณี ทั้งจักต้องแสดงให้เห็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนด้วยว่า ตนปฏิบัติเช่นนี้อย่างเคร่งครัด

2.2 ผู้พิพากษาสมทบต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมาย ห้ามมิให้ขัดขึ้นหลีกเลี่ยง ถ้าไม่เห็นพ้องด้วยกับคำสั่งนั้น จะเสนอความเห็นคัดค้านเป็นหนังสือก็ได้ แต่ต้องเสนอโดยด่วน และเมื่อได้คัดค้านแล้ว ผู้บังคับบัญชามีได้สั่งถอน หรือแก้ไขคำสั่งที่สั่งไป ผู้พิพากษาสมทบต้องปฏิบัติตามคำสั่งราชการ ห้ามมิให้กระทำข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

2.3 ในการนั่งพิจารณาคดี ผู้พิพากษาสมทบจักต้องวางตนเป็นกลางและปราศจากอคติ ทั้งยังสำรวมตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ แต่งกายเรียบร้อย ใช้วาจาสุภาพ ฟังข้อมูลจาก คู่ความและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อย่างตั้งใจให้เสมอภาคและมีเมตตาธรรม 4

2.4 จะต้องอุทิศเวลาให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้ หากขาดการปฏิบัติหน้าที่ตามเวรปฏิบัติกรที่กำหนดถึงสามครั้ง โดยไม่มีเหตุสมควร ผู้พิพากษาสมทบต้องพ้นจากตำแหน่ง

2.5 ผู้พิพากษาสมทบต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ แต่ต้องไม่เข้าไปเป็นกรรมการ สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมือง และจักต้องไม่เข้าเป็นตัวกระทำกร่วม กระทำการสนับสนุนในการ โฆษณาหรือชักชวนใด ๆ ในการ ทั้งไม่พึงกระทำการใด ๆ อันเป็นการฝักใฝ่พรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมือง นอกจากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น

2.6 ผู้พิพากษาสมทบ ต้องเป็นคนสุภาพเรียบร้อย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในหน้าที่ ราชการห้ามมิให้ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลใด ๆ และกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้แตก ความ สามัคคีระหว่างข้าราชการและหรือผู้พิพากษาสมทบ

2.7 ผู้พิพากษาสมทบต้องรักษาความลับของทางราชการ

สมรรถนะหลัก

จุดมุ่งหมายของศาล ในผู้พิพากษาสมทบได้ดำเนินบทบาทของตนเอง เป็นผลจากภารกิจสำคัญที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งนายธันว์ บุญชะตุลานนท์ (สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2563) รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ได้กรุณาให้ข้อมูลไว้อย่างชัดเจนว่า

“...ในระบบของศาลเยาวชนและครอบครัว เราจะเน้นการฟื้นฟูแก้ไขเด็กที่กระทำความผิด ซึ่งปัจจุบันนี้กฎหมายกำหนดไว้ว่าเด็ก คือผู้ที่มีอายุเกินกว่า 10 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ ส่วนผู้ที่อายุเกิน 15 ปีแต่ไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ เรียกว่า เยาวชน โดยพิจารณาช่วงอายุขณะที่กระทำความผิด ดังนั้น แม้ภายหลังจะถูกจับได้ หลังจากกระทำความผิดมาเป็นเวลาหลายปี ก็จะต้องคำนึงถึงอายุที่กระทำความผิดในขณะที่ผ่านมา นั่นคือเป็นวิธีพิจารณาคดีของเด็ก ประกอบด้วย การปรับปรุงความประพฤติการแก้ไขและการฟื้นฟู ดังนั้น ในการดำเนินการทางคดีจึงจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีประสบการณ์ครอบครัว จึงเป็นที่มาของการกำหนดสถานะผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติ ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กไม่น้อยกว่า 2 ปีหรือ มีครอบครัวแล้ว มีอายุไม่น้อยกว่า 40 ปี เพื่อสรรหาเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาสมทบ...”

จากบทบาทและหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ ดังที่กล่าวมานี้ สมรรถนะหลักของผู้พิพากษาสมทบที่จำเป็นจะต้องมีอย่างครบถ้วน สามารถแยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. สมรรถนะด้านองค์ความรู้

ความรู้หลักประการแรก คือ ความรู้ด้านกฎหมาย โดยได้มีการสอบสำหรับผู้พิพากษาสมทบ ก่อนที่จะผ่านกระบวนการคัดสรร แต่ก็พบปัญหาหลายประการ จากกระบวนการปกติที่จัดทำขึ้น ซึ่งมีขั้นตอน คือ (ชันว บุษยะตุลานนท์, สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2563)

“...ศาลเยาวชนและครอบครัว จะเป็นผู้คัดเลือกบุคคลที่ประสงค์จะสมัครเอง โดยทำหน้าที่ประจำ ณ ศาลหนึ่งศาลใดเพียงศาลเดียว ดังนั้น หากบุคคล สมัครใจทำหน้าที่ ณ ศาลใด ก็จะมีผู้พิพากษาหัวหน้าศาลและอธิบดีภาคเป็นผู้คัดสรร ซึ่งเป็นเกณฑ์สำหรับศาลเยาวชนและครอบครัวในต่างจังหวัด หากต้องการสมัครทำหน้าที่ ณ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ก็จะมีอธิบดีและรองอธิบดีที่รับผิดชอบ รวมทั้งผู้พิพากษา มาทำหน้าที่เป็นผู้คัดสรร โดยหากเป็นผู้พิพากษาสมทบใหม่ ก็จะต้องทำการสอบข้อเขียน หลังจากที่ได้ผ่านการอบรมมาแล้วในช่วงเวลาหนึ่ง นอกจากนั้น ยังต้องตรวจสอบสุขภาพร่างกายตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งสุขภาพจิตด้วย ส่วนผู้พิพากษาสมทบเก่า ซึ่งเคยทำหน้าที่มาแล้ว ซึ่งมีวาระครั้งละ 3 ปี หากครบวาระแล้วสามารถสมัครปฏิบัติหน้าที่ในคาบต่อไปได้ โดยจะต้องมีอายุไม่เกิน 75 ปี ดังนั้น สำหรับ บุคคลกลุ่มนี้ ก็ไม่จำเป็นต้องทำการสอบข้อเขียน เพียงแต่สอบสัมภาษณ์เท่านั้น...”

ปัญหาที่พบอย่างชัดเจนในประเด็นปัญหาองค์ความรู้ของผู้พิพากษาสมทบจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานคลุกคลีกับผู้พิพากษาสมทบ และเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดของนักสังคมสงเคราะห์ประจำศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง พบว่า (นักสังคมสงเคราะห์นิรนาม, สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2563)

“...ผู้พิพากษาสมทบมีหลายระดับ นับตั้งแต่ระดับสูงที่มีความรู้ มีคุณวุฒิ และวัยวุฒิเหมาะสมกับงาน แต่มีบางท่านที่อาจมีปัญหาด้านสติปัญญา การตัดสินใจ และความคิดเห็น อันเป็นผลมาจากอายุที่ค่อนข้างสูง หรือบางท่านก็ยังไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์แวดล้อมในปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย มากกว่าในอดีต สำหรับความรู้ทางด้านกฎหมายนั้น อยู่ในระดับที่พอใช้ได้ แต่ไม่ลึกซึ้งมากนัก เพราะส่วนใหญ่มิใช่บุคคลที่อยู่ในวงการกฎหมายมาก่อน บางคนเข้ามาทำหน้าที่ก็เพื่อต้องการสถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น และเพื่อสร้างเครดิตให้กับตนเอง ทั้งนี้ ในการพิจารณาบุคคลนั้นคงจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่การคัดเลือก การสรรหาที่มีกระบวนการเข้มงวด เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในยุคนี้เท่าที่เคยพบ หลายคนฉลาดแกมโกง มีเล่ห์เหลี่ยมมากมาย ซึ่งผู้พิพากษาสมทบและนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ จะต้องรู้เท่าทันเล่ห์

เหลื่อมต่าง ๆ เช่น กรณี เด็กที่กระทำผิด ก่อนที่จะมาพบกับนักสังคมสงเคราะห์ก็ทำการศึกษา ลักษณะความคิดเห็นของนักสังคมสงเคราะห์ หรือผู้พิพากษาสมทบ คนนั้น ๆ เพื่อวางแผนในการ พูดยา ให้ได้นับความเชื่อถือไว้วางใจ โดยค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต จากเฟซบุ๊ก ฯลฯ เป็นต้น...”

2. สมรรถนะด้านทักษะ

ผู้พิพากษาสมทบ จำเป็นต้องมีทักษะในด้านการสร้างความสัมพันธ์และเครือข่าย ทั้งต่อเด็กและเยาวชนในความดูแล ความสัมพันธ์ต่อผู้ร่วมงาน และมีขีดความสามารถในการสร้าง เครือข่ายทางสังคม เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัวได้ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ผู้พิพากษาสมทบถือว่าเป็นตุลาการ มีอำนาจหน้าที่เป็นองค์คณะพิจารณา พิพากษา คดีได้อย่างเต็มที่ เช่นเดียวกับผู้พิพากษาประจำของศาล ในฐานะที่ผู้พิพากษาสมทบมีหน้าที่ เป็นองค์คณะร่วมพิจารณาพิพากษาคดี โดยออกนั่งพิจารณาอย่างผู้พิพากษาตั้งแต่เริ่มแรก จนการ อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งเสร็จ จึงต้องวางตัวและปฏิบัติตนอย่างผู้พิพากษา โดยมีหน้าที่สร้าง ศรัทธา ความเชื่อถือไว้วางใจการประสาทความยุติธรรม ทั้งในฐานะที่เป็นสถาบันและตัวบุคคลด้วย ผู้พิพากษาสมทบย่อมต้องยึดถืออุดมการณ์เช่นเดียวกับผู้พิพากษา โดยจักต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม ปราศจากอคติ ผู้พิพากษาสมทบต้องให้ ข้อคิดเห็นของกันและกัน ละวางเสียซึ่งอคติทั้งปวง หากมีเหตุที่จะถึงถอนตัวจากการนั่งพิจารณาคดีเรื่องใด อันอาจทำให้การ พิจารณาคดีนั้นเสียความยุติธรรม ก็ต้องแจ้งให้ผู้พิพากษาทราบ และต้องรักษาความลับของราชการ

นอกจากผู้พิพากษาสมทบจะได้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอย่างครบถ้วนแล้ว บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบยังมีความช่วยเหลือในกิจการงานด้านต่าง ๆ ของ ศาลเยาวชนและครอบครัว สมดังเจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว ที่ต้องการให้ได้บุคคล ที่เหมาะสมเข้ามาช่วยเหลืองานของศาลเยาวชนและครอบครัว อันจะเป็นประโยชน์แก่เด็กและ เยาวชนมากที่สุด การจะดำเนินงานให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน หรือศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นนั้น จำเป็นจะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายใน การเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอนวิชาสามัญ การฝึกฝนวิชาชีพ ตลอดจนการติดตามช่วยเหลือดูแลหลัง อากาศปลดปล่อยเยาวชนไปแล้ว ซึ่งเงินช่วยจากงบประมาณแผ่นดินของทางราชการไม่เพียงพอ ศาลคดีเด็กและเยาวชนแต่ละแห่งต้องพยายามช่วยตัวเองด้วยการจัดตั้งมูลนิธิสงเคราะห์เด็กและ เยาวชนขึ้น เพื่อนำดอกผลมาใช้จ่ายสมทบในการให้การศึกษาอบรมต่าง ๆ และการสงเคราะห์ ภายหลังปลดปล่อย ซึ่งการดำเนินงานในส่วนนี้ผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชนแต่ละ แห่งจะต้องเป็นกำลังสำคัญของศาลนั้น ๆ ในการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการหารายได้ เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ญาติสนิทมิตรสหาย และองค์กรสงเคราะห์ต่าง ๆ ในการ

ดำเนินงานของศาลคดีเด็กและเยาวชนหรือศาลเยาวชนและครอบครัว ว่ามีความมุ่งหมายอย่างแน่ชัด ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน โดยทางให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ให้เด็กและเยาวชนที่หลงผิด ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ มากกว่าที่จะมุ่งลงโทษ ตลอดจนให้เด็กและเยาวชนได้รับความคุ้มครองในผลประโยชน์ส่วนได้เสียที่พึงมีพึงได้ ปรับปรุงคุณภาพและส่งเสริมค่านิยมและความรับผิดชอบต่อสังคมของเด็กและเยาวชน ลดปัญหาความแตกแยกของครอบครัว และลดปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดจากครอบครัวที่ไม่ปกติสุข

ในการให้ความสงเคราะห์แก่เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ของศาลเยาวชนและครอบครัวดำเนินงานแตกต่างไปจากงานสังคมสงเคราะห์โดยทั่ว ๆ ไป ทั้งของภาครัฐบาลและเอกชนอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะการให้การสงเคราะห์ของศาล เป็นงานที่มีลักษณะการให้บริการแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ซึ่งมีปัญหามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ตลอดจนศีลธรรม ลักษณะงานนอกจากจะให้บริการในตัวนแก้ไข การป้องกัน และการช่วยเหลือใน ด้านวัตถุแล้ว ยังจำเป็นจะต้องให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพของเด็กและเยาวชน ให้เขาปรับปรุงตนเอง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนสังคมใหม่ เพื่อให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นสามารถกลับตนเป็นพลเมืองดี และสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้โดยปกติชนนอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันปัญหาที่จะนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำอีกด้วย

ศาลเยาวชนและครอบครัว นอกจากจะมีผู้พิพากษาสมทบเป็นกำลังสำคัญในการให้ความช่วยเหลือในกิจการงานด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่กำลังความสามารถแล้ว ยังต้องการให้บุคคลอื่น ๆ เช่น ท่านทั้งหลายผู้มีจิตกุศลแลเห็นความสำคัญในการช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่หลงผิด ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ได้กรุณาให้ความร่วมมือช่วยเหลือสงเคราะห์ตามกำลังความสามารถของท่านโดยได้สละกำลังทรัพย์ ให้เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์การกีฬา สมัครเข้ามาเป็นผู้พิพากษาสมทบ สมัครเป็นอาสาสมัครสังคมสงเคราะห์ เป็นวิทยากรให้ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ หรือจัดการอบรมพิเศษอื่นใด ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนแล้ว จะนับว่าเป็นบุญคุณ และเป็นความช่วยเหลืองานของศาลเยาวชนและครอบครัวให้บรรลุ สมดังความมุ่งหมายได้ทั้งสิ้น

สมรรถนะตามสายงาน

สมรรถนะตามสายงาน ซึ่งผู้พิพากษาสมทบจำเป็นจะต้องมีอย่างครบถ้วน แยกออกได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ที่จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงเน้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. ความเชื่อ
2. ทักษะคดี

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบนั้น นอกจากที่มีจรรยาบรรณบัญญัติไว้โดยตรงแล้วประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการที่ คณะกรรมการตุลาการได้กำหนดไว้เพื่อเป็นข้อแนะนำและแนวทางปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการ ศาลยุติธรรมและการครองตนในสังคมของผู้พิพากษาโดยให้ถือปฏิบัติรวมทั้ง ผู้พิพากษาสมทบ ด้วยได้มีข้อกำหนดให้นำประมวลจริยธรรมดังกล่าวข้างต้นมาบังคับใช้ โดยอนุโลมเท่าที่จะพึงใช้ บังคับได้ ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะของผู้พิพากษาสมทบจึงต้องอยู่ในกรอบของ อุดมการณ์ของผู้พิพากษารวมทั้งการดำรงตนด้วยแต่ถ้ากิจการใดที่ผู้พิพากษาสมทบได้กระทำอยู่ก่อนเข้ามาเป็นผู้พิพากษาสมทบก็นับว่าดำเนินการดังกล่าวต่อไป เช่น สามารถเป็น กรรมการผู้จัดการที่ปรึกษาหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท ห้างร้าน หรือธุรกิจ ของเอกชนซึ่งแสวงหากำไร หรือกรรมการ สมาชิก เจ้าหน้าที่ของสมาคม สโมสร ชมรม หรือ องค์กรใดๆ ได้ แต่ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบจะต้องปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เทียงธรรม และปราศจากอคติในการร่วมนั่งพิจารณาคดีต้องสำรวมตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และวางตนเป็นกลางในการปรึกษาคดีกับผู้พิพากษาผู้พิพากษาสมทบต้อง ให้ข้อคิดเห็นและเหตุผลประกอบต้องเคารพและรับฟังความเห็นของกันและกันโดยละวางเสียซึ่งอคติทั้งปวง หากมีเหตุที่พึงถอนตัวจากการนั่งพิจารณาคดีเรื่องใดต้องแจ้งให้ผู้พิพากษา ทราบและต้องรักษาความลับของทางราชการ เป็นต้น ซึ่งข้อกำหนดต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจช่วย ให้ผู้พิพากษาสมทบปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ดีเช่นเดียวกับผู้พิพากษา ทั้งนี้ เพื่อให้คู่ความและ บุคคลทั่วไปมีความเชื่อถือ ศรัทธา ไว้วางใจในการประสาทความยุติธรรมของศาลทั้งในฐานะที่เป็นสถาบันและตัวบุคคล ถ้าผู้พิพากษาสมทบบมิได้ดำรงตนให้อยู่ในกรอบแห่งจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ย่อมไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์ตามความมุ่งหมายตามกฎหมายได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าบุคคลที่จะมาเป็นผู้พิพากษาสมทบนั้น นอกจากจะมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ยังจะต้องเป็นบุคคลผู้เปี่ยมไปด้วยเมตตาธรรม คุณธรรม และพร้อมที่จะอุทิศกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลาให้แก่งานในหน้าที่ของตนอย่างแท้จริง ซึ่งผลตอบแทนที่ได้รับนั้นเป็นเพียงนามธรรมเท่านั้น จึงเป็นบุคคลที่ควรได้รับการยกย่องและ นับถือเป็นอย่างยิ่ง โสภณ รัตนกร (สัมภาษณ์ เมื่อ 16 มีนาคม 2563) ได้อธิบายไว้อีกว่า ประมวลจริยธรรมของข้าราชการตุลาการผู้ที่รับผิดชอบร่างขึ้นมาก็คือ ท่านองคมนตรี นายธานินทร์ กรัยวิเชียร มีอยู่ 44 ข้อ ได้กล่าวถึงอุดมการณ์ของผู้พิพากษา จริยธรรมที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดี งานธุรการ กิจกรรมอื่น ๆ การดำรงตน และครอบครัวของผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบที่เกี่ยวกับ จริยธรรมส่วนหนึ่งจะเข้ากับวินัยที่มีอยู่ใน พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ส่วนอื่นอาจจะ มาจากระเบียบประเพณี ข้อบังคับของกระทรวงยุติธรรมจากคำแนะนำของประธานศาลฎีกา และข้อแนะนำที่ ก.ต.ได้ให้ไว้ ประมวลจริยธรรม 44 ข้อ อาจสรุปให้เหลือ 5 ข้อ คือ

1. ความซื่อสัตย์สุจริต
2. ความรู้ ความสามารถ
3. ความมีใจเป็นธรรม
4. ความพอดี
5. การวางตน

สมรรถนะส่วนบุคคล

ผู้พิพากษาเป็นผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายสาขาหนึ่งจะต้องมีจริยธรรมที่ค่อนข้างสูงกว่าวิชาชีพอื่น หลักจริยธรรมสำหรับผู้พิพากษากล่าวไว้ว่า ผู้พิพากษาต้องมีระเบียบวินัยตามพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายตุลาการ ต้องปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับและคำสั่งที่ออกโดยกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นแนวทางเดียวกัน แต่ที่สำคัญที่สุดมีประมวลจริยธรรมของข้าราชการฝ่ายตุลาการ นอกจากนี้ผู้พิพากษาสมทบ ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีเช่นเดียวกับผู้พิพากษา ต้องมีจริยธรรมและวินัยทำนองเดียวกับผู้พิพากษาเช่นกัน เห็นได้ว่าประมวลจริยธรรมของข้าราชการตุลาการ นอกจากนี้ยังมี พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งได้บัญญัติไว้หลายมาตราถือว่าเป็นเรื่องที่จะต้องปฏิบัติหรือเป็นจริยธรรมอย่างหนึ่งเหมือนกัน ดังเช่น บัญญัติไว้ชัดเจนว่า ต้องนำบัญญัติว่าด้วยวินัยและรักษาวินัยสำหรับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ว่าด้วยข้าราชการตุลาการ ใช้บังคับกับผู้พิพากษาสมทบ โดยรวมเหมือนกัน ผู้พิพากษาสมทบจะต้องมีอุดมการณ์มีความซื่อสัตย์สุจริต ความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ มีความเป็นกลางเช่นเดียวกับ ผู้พิพากษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงไปด้วยดี หากผู้พิพากษาสมทบไม่มีการสำรวจไม่รู้จักว่างานให้เหมาะสม ไม่ดำรงตนให้เป็นที่นับถือของคนทั่วไปแล้ว ก็ยากที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อีกทั้ง การครองตนในสังคมของผู้พิพากษา โดยให้ถือปฏิบัติรวมทั้งผู้พิพากษาสมทบด้วย ได้มีข้อกำหนดให้นำประมวลจริยธรรมดังกล่าวข้างต้นมาบังคับใช้โดยอนุโลมเท่าที่จะพึงใช้บังคับได้ ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะของผู้พิพากษาสมทบ จึงต้องอยู่ในกรอบอุดมการณ์ของผู้พิพากษา รวมทั้ง การดำรงตนด้วย แต่ถ้ากิจการใดที่ผู้พิพากษาสมทบได้กระทำอยู่ก่อนเข้ามาเป็นผู้พิพากษาสมทบ ก็ย่อมดำเนินกิจการดังกล่าวต่อไป เช่น สามารถเป็นกรรมการผู้จัดการ ที่ปรึกษาหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท ห้างร้าน หรือธุรกิจของเอกชนซึ่งแสวงหากำไรหรือกรรมการ สมาชิก เจ้าหน้าที่ของสมาคม สโมสร ชมรมหรือองค์กรใด ๆ ได้ แต่ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เที่ยงธรรม และ ปราศจากอคติ ในการร่วมนั่งพิจารณาคดี ต้องสำรวจตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และวางตนเป็นกลางในการปรึกษาคดีกับผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบต้องให้ข้อคิดเห็นและเหตุผลประกอบ ต้องเคารพ

และรับฟังความเห็นของกันและกัน โดยละวางเสียซึ่งอคติทั้งปวง หากมีเหตุที่จะฟังถอนตัวจากการนั่งพิจารณาคิดเรื่องใด ต้องแจ้งให้ผู้พิพากษาทราบและต้องรักษาความลับของทางราชการ เป็นต้น ซึ่งข้อกำหนดต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ เพื่อช่วยให้ผู้พิพากษาสมทบปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ดี เช่นเดียวกับ ผู้พิพากษา ทั้งนี้เพื่อให้คู่ความและบุคคลทั่วไปมีความเชื่อถือ ศรัทธา ไว้วางใจในการประสาทความยุติธรรมของศาลทั้งในฐานะที่เป็นสถาบันและตัวบุคคล ถ้าผู้พิพากษาสมทบมิได้ดำรงตนให้อยู่ในกรอบแห่งจริยธรรมข้าราชการตุลาการ แล้วย่อมไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์ตามความมุ่งหมาย ตามกฎหมายได้

จากสถานการณ์แวดล้อมดังกล่าวนี้ จะพิจารณาเห็นว่า สมรรถนะส่วนบุคคลของผู้พิพากษาสมทบนั้น จะต้องมีความเหมาะสมทั้งในด้าน บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม การแสดงภาพลักษณ์แห่งตน ลักษณะนิสัย และแรงผลักดันเบื้องต้นในการที่จะอุทิศตนให้แก่สังคมและประเทศชาติอย่างเต็มที่และจริงใจ

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว

จากบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ และข้อเท็จจริงที่ได้นำเสนอมาแล้ว จะสามารถสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ โดยการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสมรรถนะของผู้พิพากษาสมทบ โดยการกำหนดเนื้อหาในการอบรมและประเมินเพื่อพัฒนา ใน 3 ด้าน คือ สมรรถนะหลัก สมรรถนะตามสายงาน และ สมรรถนะส่วนบุคคล ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการทบทวนและพัฒนาเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อความทันสมัยและกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวอยู่เสมอในการพัฒนาตนเองและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบทบาทหน้าที่ที่เป็นที่คาดหวัง

1. การพัฒนาสมรรถนะหลัก

การเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางด้านองค์ความรู้ อันประกอบด้วย ความรู้ทางด้านกฎหมาย สังคมจิตวิทยาของเด็กและเยาวชน ความก้าวหน้าในการใช้และเพิ่มพูนทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ทั้งนี้ จากการศึกษาของไพฑูริย์ ทับจันทร์ (2555 : 12) พบว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว ยังมีข้อบกพร่องหลายประการ คือ

1.1 การปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความรู้ ความเข้าใจในการประพฤติปฏิบัติตนตามกรอบจริยธรรมของผู้พิพากษา เข้าสู่ตำแหน่งเพียงเพื่อให้ได้ชื่อปรากฏเป็นชื่อเสียง เกียรติยศ แก่งศ์ตระกูลเท่านั้น ไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่

1.2 การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ให้ความสำคัญกับการรักษาวินัยของผู้พิพากษาสมทบ ไม่เสียสละและอุทิศตนตามสมควร

1.3 การขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวกับเด็กเยาวชนและครอบครัว หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน ฯ

1.4 การปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความพร้อมในการปฏิบัติงาน ในการศึกษาหาข้อมูลจากสำนวนความ หรือศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคู่ความ โดยเฉพาะกรณีที่มีเด็กหรือเยาวชนเข้ามาเกี่ยวข้องส่วนในโครงการที่ได้รับมอบหมายในการให้การอบรม แก่ไข พี่นฟูเด็กและเยาวชน พบว่าผู้พิพากษาบางส่วนไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ หรือไม่ศึกษาให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์หลักของโครงการอย่างเพียงพอ

1.5 การปฏิบัติหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีโดยมีอคติส่วนตัว ผู้พิพากษาสมทบที่เป็นหญิงบางท่าน อาจมีอคติต่อจำเลยในความผิดทางเพศ มากกว่าความผิดฐานอื่น อาจส่งผลเสียหายต่อการให้ความเป็นธรรมแก่คู่ความในการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งขัดต่อหลักการในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตุลาการที่ยึดมั่นในความถูกต้องและเป็นธรรมตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

1.6 การปฏิบัติหน้าที่โดยขาดทักษะ ประสพการณ์ ในการแก้ไขปัญหาคือครอบครัว ปัญหาเด็กและเยาวชน

1.7 ปัญหาการขาดความสามัคคีในหมู่คณะ มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นจำนวนมาก แต่ละแห่ง แต่ละท่าน ต่างก็มีพื้นฐานชีวิตที่แตกต่างกัน ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบด้านต่าง ๆ ย่อมมีปัญหาแนวคิดที่แตกต่างกัน

นอกจากทั้ง 7 ประการนี้แล้ว ตัวแปรสำคัญที่ลดทอนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบ เป็นผลเนื่องมาจากการปฏิบัติงานของศาลเยาวชนและครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยในยุคแรกเป็นการปฏิบัติงานที่เน้นบทบาทการสงเคราะห์ช่วยเหลือ แต่ต่อมาเมื่อเริ่มได้รับอิทธิพลจากแนวคิดสากลเกี่ยวกับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ตลอดจนกระแสการพัฒนากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ได้มีการปรับบทบาทเข้าสู่ระบบการแก้ไขบำบัด พี่นฟูเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง มีการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพแบบมืออาชีพ มีการประกาศนโยบายกระบวนการทศน์ใหม่ สร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงานของศาลเยาวชนและครอบครัว ทว่าราชอาณาจักร โดยเน้นการสร้างองค์ความรู้ สร้างและพัฒนาเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง

การประสานความร่วมมือในปฏิบัติงานเชิงป้องกัน ควบคู่ไปกับการแก้ไขพฤติกรรมเด็กและเยาวชน ทำให้มีการพัฒนาระบบการจำแนก บำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และติดตามเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาลยุติธรรมอย่างจริงจัง ผู้บริหารศาลเยาวชนและครอบครัวต่างมีนโยบาย ที่พัฒนางานไปข้างหน้าในเชิงรุก มีการจัดตั้งโรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ เพื่อช่วยพัฒนาระบบบำบัดเด็กและเยาวชน มีการจัดตั้งสถาบันพัฒนากระบวนการยุติธรรมด้านเด็กและเยาวชน ในระยะหลัง สำนักงานศาลยุติธรรมยังมีการส่งผู้พิพากษาไปเข้ารับการฝึกอบรมและการศึกษาต่อในต่างประเทศ มีการจัดทำโครงการวิจัย และมีการพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติงาน และคู่มือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการพัฒนางานไปได้อย่างมาก ซึ่งหากได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานศาลยุติธรรมให้สามารถพัฒนาการปฏิบัติงานตามแผนงานให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้พัฒนาการด้านการปฏิบัติงานของศาลเยาวชนและครอบครัวของไทย สามารถจะพัฒนาต่อยอดให้มีความยั่งยืนได้ โดยยึดหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนได้อย่างเป็นระบบและมีความยั่งยืน

2. การพัฒนาสมรรถนะตามสายงาน

คือ การพัฒนาและเสริมสร้างความเชื่อและทัศนคติ ในการอุทิศตนเพื่องานด้านเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เนื่องจาก จะต้องมีความเข้าใจในเด็กและเยาวชน ว่ามีความต้องการสิ่งใดและจะต้องสามารถให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม ซึ่งในปัจจุบัน ผู้พิพากษาสมทบจำนวนมากต่างให้ทุนสนับสนุนจากการจัดตั้งมูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชน โดยการรณรงค์หาเงินมาสมทบทุนมูลนิธิอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มูลนิธิมีเงินและดอกผลไว้ใช้จ่ายในการสงเคราะห์เด็ก และเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบที่เกี่ยวกับงานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ซึ่งหากได้มีการพัฒนาขีดความสามารถในการขยายขอบเขตไปในกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งผู้พิพากษาสมทบแต่ละคนมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ก็จะสามารถผลักดันให้งานการแก้ไขปัญหายุติธรรมและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

3. การพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคล

ประเด็นหลักในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในด้านสมรรถนะส่วนบุคคล คือ การเน้นในด้านการวางตนในการปฏิบัติหน้าที่ ความเอาใจใส่ในการศึกษารูปคดี และการใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนในความรับผิดชอบ เนื่องจาก การได้ศึกษารายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด การได้ศึกษาสาเหตุแห่งการกระทำความผิด และการมีเวลาเพียงพอในการตรวจสำนวนคดีอย่างละเอียดทุกคดี เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง แต่จากการศึกษาของ เพลิน ศักดิ์พงษ์พร (2556 : 77) พบว่า หลายท่านมิได้ให้ความใส่ใจเท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจาก ผู้พิพากษาสมทบทุกท่านเป็นบุคคลในสังคม ที่ผ่านการคัดเลือกจากศาลยุติธรรม ส่วนใหญ่เป็นผู้มีเกียรติในทางสังคมและ

ประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นที่ยอมรับ ทำให้มีภาระงานในทางสังคมค่อนข้างมาก ไม่ค่อยมีเวลา ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ พิจารณาคดีในพื้นที่ที่มีคดีจำนวนมากและเป็นปัญหาที่แตกต่างกัน จะต้องมีเวลาในศึกษาเพื่อจำแนกสืบค้นสาเหตุแห่งการกระทำความผิด เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา และหาแนวทางแก้ไข บำบัดฟื้นฟู ทั้งปัญหาสำคัญภายในหน่วยงานในเรื่องขาดการประสานงานกันอย่างจริงจัง ขาดความร่วมมือ ทำความเข้าใจกันเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการวางแผนงานร่วมกัน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ทับจันทร์ (2555 : 12) ซึ่งได้ศึกษาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบ กับกรปฏิบัติหน้าที่ในศาลเยาวชนและครอบครัว สรุปปัญหาข้อบกพร่อง ข้อจำกัด ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว ไว้ว่า การปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความพร้อมในการปฏิบัติงาน ในการศึกษาหาข้อมูลจากสำนวนความ หรือศึกษาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับคู่ความ ผู้พิพากษาบางส่วนไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ หรือไม่ศึกษาให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์หลักของโครงการอย่างเพียงพอ และการปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความรู้ ความเข้าใจในการประพฤติปฏิบัติตนตามกรอบจริยธรรมของผู้พิพากษา ซึ่งในการไกลเกลี่ยความของผู้พิพากษาสมทบ จะต้องระมัดระวังในประมวลจริยธรรมอย่างเคร่งครัด รวมทั้ง จะต้องตระหนักในการรักษาความลับของทางราชการไม่ให้รั่วไหล และจะต้องไม่เปิดเผยความลับต่อบุคคลใด ซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่

สรุป

บทที่ 4 นี้ เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของผู้พิพากษาสมทบในประเด็นสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ปัญหาข้อขัดข้อง และจะทำการสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว จากการวิเคราะห์ พบว่า ผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน มีหน้าที่หลัก 2 ประการคือ หน้าที่ในการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และหน้าที่ในการดำรงตนให้อยู่ในสถานะที่เหมาะสม ควรแก่การปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษา ซึ่งเป็น ตำแหน่งที่ได้รับการยกย่องและมีเกียรติยศในสังคมไทยเป็นอย่างสูง

สมรรถนะหลักของผู้พิพากษาสมทบ มี 2 ประเภทคือ สมรรถนะด้านองค์ความรู้ หมายถึง ความรู้ด้านกฎหมาย และกระบวนการปฏิบัติราชการในศาลเยาวชนและครอบครัวจากสภาพข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้พิพากษาสมทบบมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับผู้ที่มีความรู้มีคุณวุฒิ วิทยุติที่เหมาะสมกับตำแหน่ง แต่ยังมีบางท่านที่มีปัญหาทางด้านสติปัญญา การตัดสินใจ และการเสนอความคิดเห็น เนื่องจากมีวิทยุติค่อนข้างสูง หรือยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย แตกต่างจากในอดีต นอกจากนั้นยังมีสมรรถนะทางด้านทักษะ ซึ่งผู้พิพากษาสมทบจำเป็นต้องมีทักษะในด้านการสร้างความสัมพันธ์และเครือข่าย

ทั้งต่อเด็กและเยาวชนในความดูแล ความสัมพันธ์ต่อผู้ร่วมงาน และมีขีดความสามารถในการสร้างเครือข่ายทางสังคม เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัว ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สมรรถนะตามสายงาน ซึ่งผู้พิพากษาสมทบจำเป็นจะต้องมีอย่างครบถ้วน อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ ประเด็นทางด้านความเชื่อ และประเด็นด้านทัศนคติ

สำหรับสมรรถนะส่วนบุคคลนั้น ผู้พิพากษาเป็นผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายสาขา 1 ซึ่งจะต้องมีจริยธรรมค่อนข้างสูงกว่าวิชาชีพอื่น ต้องมีระเบียบวินัยตามพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายตุลาการ คอยในการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบจะต้องกระทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรมและปราศจากอคติในการร่วมนั่งพิจารณาคดีรวมทั้งต้องสำรวมตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และวางตนเป็นกลางในการปรึกษาคดีกับผู้พิพากษาโดยให้ข้อคิดเห็นและเหตุผลประกอบ พร้อมกันนั้นยังต้องเคารพและรับฟังความเห็นของกันและกัน โดยระวังเสียซึ่งอคติทั้งปวง

จากสถานการณ์แวดล้อมดังกล่าวนี้ จะพิจารณาเห็นว่า สมรรถนะส่วนบุคคลของผู้พิพากษาสมทบนั้น จะต้องมีความเหมาะสมทั้งในด้าน บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม การแสดงภาพลักษณ์แห่งตน ลักษณะนิสัย และแรงผลักดันเบื้องต้น ในการที่จะอุทิศตนให้แก่สังคมและประเทศชาติอย่างเต็มที่และจริงใจ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทที่ 5 เป็นการสรุปเนื้อหาทั้งหมดในเอกสารวิจัยฉบับนี้ รวมทั้ง การนำเสนอ ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว ดังต่อไปนี้

สรุป

ผู้พิพากษาสมทบ เป็นตำแหน่งซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชน และครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 15 มีส่วนในการ เสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการยุติธรรม และช่วยเหลือทางราชการในการพิจารณาคดี พื้นฟูสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการติดตามพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้กระบวนการยุติธรรมสามารถทำหน้าที่ได้กว้างขวางขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้พิพากษา สมทบมีที่มาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถหลากหลาย หากได้มีการศึกษาถึงองค์ประกอบ ต่าง ๆ และบทบาทของผู้พิพากษาสมทบอย่างลึกซึ้ง จะทำให้สามารถหาแนวทางในการพัฒนา บทบาทของผู้พิพากษาสมทบเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพแท้จริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ไว้ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาหลักการและ แนวความคิดในการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อศึกษาบทบาท ของผู้พิพากษาสมทบผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวในปัจจุบัน และเพื่อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อเสริมสร้าง เด็กและเยาวชนให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการรวบรวม แนวความคิด ทฤษฎี และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ผลการวิจัย วิทยานิพนธ์ และแหล่งข้อมูล อื่น ๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์ในเชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการงานศาลยุติธรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์ถึงบทบาท หน้าที่ และแนวทางการปฏิบัติงานของ ผู้พิพากษาสมทบในปัจจุบัน ปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินงานที่เกิดขึ้น แล้วทำการสังเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทหรือเพิ่มขีดความสามารถในการ

ปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป อันเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการดำเนินการ

ผลของการวิจัย พบว่า การใช้อำนาจของฝ่ายตุลาการในประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นมาตั้งแต่ยุคโบราณในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นอำนาจที่พระมหากษัตริย์ทรงมอบให้กับบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีความรู้ด้านกฎหมายและทรงไว้วางพระราชหฤทัยให้ปฏิบัติหน้าที่แทนพระองค์ในการตัดสินคดีความต่าง ๆ และต่อมา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงปฏิรูประบบกฎหมายไทยให้เป็นไปตามแบบตะวันตก ดังนั้น ศาล จึงเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจสูงสุดของประเทศในทางตุลาการ ภายใต้พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ โดยมีผู้พิพากษา เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและพิพากษาคดีความทั้งปวง ซึ่งกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เป็นผู้ระงับความขัดแย้งใด ๆ หรือหาทางออกสำหรับกรณีโต้แย้ง ที่เกิดขึ้นระหว่างคู่พิพาทที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย

บทบาทของผู้พิพากษานั้น เป็นที่สอดคล้องต้องกันในนานาอารยประเทศ โดยมีการกำหนดให้ผู้พิพากษาต้องมีความเป็นอิสระในการพิจารณาคัดสินคดีความต่าง ๆ โดยจะต้องไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือองค์กรใด ๆ สำหรับในประเทศไทยนั้น การเข้าดำรงตำแหน่ง

ผู้พิพากษา เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พุทธศักราช 2543 โดยในปัจจุบัน ได้มีการกำหนดสถานะผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ร่วมเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง โดยปกติแล้ว การพิจารณาพิพากษาคดีในศาลที่สังกัดศาลยุติธรรมกฎหมาย ให้อำนาจแก่ผู้พิพากษา ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ ประเภทข้าราชการตุลาการ แต่ในศาลที่จะต้องพิจารณาคดีซึ่งมีลักษณะพิเศษ ต้องการความรู้เฉพาะทาง จำเป็นจะต้องคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีความประพฤติ มีความเชี่ยวชาญในการทำงานในด้านนั้น ๆ มาช่วยพิจารณาคดีด้วย จึงเป็นที่มาของการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบขึ้น ในศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น มีความต้องการการพิจารณาที่ละเอียดอ่อน มันเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเยาวชนโดยตรง จำเป็นจะต้องมีบุคคลซึ่งมีประสบการณ์ และ แนวทางในการพิจารณาที่ละเอียดถี่ถ้วน จึงได้กำหนดให้มีผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้น ดังนั้น จึงได้มีการแต่งตั้งบุคคลธรรมดา ซึ่งผ่านการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงพร้อมทั้งได้รับพระราชทานการโปรดเกล้าแต่งตั้ง ให้มีอำนาจหน้าที่เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในคดีอาญาและในคดีแพ่ง รวมทั้งคดีตามกฎหมายอื่นที่ถือเป็นความผิดอาญาร่วมกับผู้พิพากษาประจำ โดยจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ซึ่งในการวิจัยนี้ จะทำการศึกษาประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ 3 ประเด็น คือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการ

ยุติธรรมของประชาชนในต่างประเทศ บทบาทของผู้พิพากษาสมทบในกระบวนการยุติธรรมของไทย และความต้องการความช่วยเหลือของเด็กและเยาวชนจากสถานฝึกและอบรม

พัฒนาการในการจัดรูปแบบการดำเนินงานของศาลในสหรัฐอเมริกาและหลายประเทศในยุโรปนั้น มีความแตกต่างกัน อันเป็นผลมาจากระบบกฎหมายและพื้นฐานวัฒนธรรมการปกครองในแต่ละประเทศ ทั้งนี้ ผู้พิพากษาสมทบของไทยนั้น มีทั้งหน้าที่ตามกฎหมาย และหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบดูแลการควบคุมและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้กลับมาดำเนินชีวิตในหนทางที่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย นับแต่ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ เจ้าหน้าที่ศาล และผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมอีกหลากหลายขั้นตอน

จากการศึกษาแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับผู้พิพากษาสมทบในต่างประเทศนั้น พบว่ามีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ระหว่างประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบ Common Law กับ ประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบ Civil Law ในประเด็นที่มาของผู้พิพากษา บางประเทศ มีการผลิตผู้พิพากษาพนักงานอัยการ จากสถาบันฝึกอบรมของพระทรวงยุติธรรม ซึ่งจะต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านกฎหมายในระดับใกล้เคียงกัน แต่บางประเทศมิได้เน้นเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาและมีพื้นฐานความรู้ทางด้านกฎหมายเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้แก่บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านอื่น ๆ ที่มีใช้ทางกฎหมาย ให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาได้อีกด้วย แต่ในประเด็นที่มีได้มีความแตกต่างกันก็คือ การให้ความสำคัญในเรื่องสมรรถนะส่วนบุคคล ซึ่งก็คือ วิทยุฒิ คุณวุฒิ สุขภาพอนามัย ความประพฤติ และคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานหลักของผู้พิพากษาทั่วโลก อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาปรับใช้ในกระบวนการพัฒนาผู้พิพากษาสมทบของไทย ซึ่งในต่างประเทศใช้กันอย่างแพร่หลาย ก็คือ การพัฒนาความรู้เป็นระยะ ๆ เพื่อให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงของกฎหมาย ระบบสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาการ ที่เรียกว่า In Service Training ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบให้ก้าวทันยุคสมัยอย่างยั่งยืน

บทบาทของผู้พิพากษาสมทบในกระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบัน นับเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม ที่ช่วยในการพิจารณาคัดสินคดี ให้การช่วยเหลือสนับสนุนเด็กและเยาวชนในความดูแลตามอำนาจหน้าที่ และช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมของไทยได้อย่างมากมาย การเข้ามาสู่ตำแหน่งดังกล่าว ได้มีการพิจารณาบุคคลที่มีความสมัครใจ มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด และผ่านกระบวนการคัดสรร ทั้งในด้านวิชาการ ท่วงทิวาจา และทัศนคติ จากกระบวนการสัมภาษณ์ โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อคัดสรรบุคคลที่เหมาะสมที่สุด ให้มาทำหน้าที่ ทั้งนี้ แรงจูงใจให้เข้ามาปฏิบัติงานด้านนี้ มีหลากหลาย

ทั้งความตั้งใจดีที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีจิตความส่วนหนึ่ง ทั้งความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงส่วนหนึ่ง ความต้องการเครื่องราชย์อิสริยาภรณ์ส่วนหนึ่ง ซึ่งหลากหลายแตกต่างกันไป ซึ่งกระบวนการสรรหาจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการคัดสรรบุคคลที่เหมาะสมที่สุด ให้ได้รับโอกาสมาปฏิบัติหน้าที่นี้

ทั้งนี้ เนื่องจาก ความต้องการความช่วยเหลือของเด็กและเยาวชนในศาลฯ นั้น มีทั้งในด้านครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่จะมีปัญหาความแตกแยก ครอบครัวหย่าร้าง ขาดความอบอุ่น พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองติดยาเสพติด การที่เด็กและเยาวชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ในแหล่งชุมชนแออัด ขาดโอกาสในการสร้างความก้าวหน้าให้แก่ตนเอง ขาดการศึกษา ไร้แรงจูงใจ ไร้สัมฤทธิ์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ เป็นปัญหาของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ ซึ่งปัญหานั้น นานาประการเหล่านี้ ผู้พิพากษาสมทบ มีหน้าที่ในการติดตาม ให้คำแนะนำ หรือหากวิธีในการแก้ไข ปัญหาให้แต่ละราย ซึ่งมีอาจทำได้อย่างครบถ้วน ด้วยเงื่อนไขที่แตกต่างกัน ดังนั้น อุปสรรคสำคัญ ในการดำเนินงานของผู้พิพากษาสมทบ ก็คือ การขาดความรู้ความเข้าใจในมุมมองเกี่ยวกับตัวเด็ก และเยาวชนในความรับผิดชอบ ทั้งในด้านการวิเคราะห์อุปนิสัยแท้จริง การติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด ก็มีอาจกระทำได้ครบถ้วน เนื่องจาก ยังจำเป็นต้องใช้เวลาในการประกอบกิจของตนเอง รวมทั้ง ช่องว่างระหว่างวัย ก็เป็นอุปสรรคสำคัญในการสื่อสารทำความเข้าใจ ระหว่างตัวผู้พิพากษาสมทบ กับเด็กและเยาวชนในความรับผิดชอบแต่ละคน อย่างไรก็ตาม หากผู้พิพากษาสมทบแต่ละท่าน มีใจเมตตา มีสถานภาพที่จะให้การสนับสนุนในบางประการ รวมทั้งได้มีหูตากว้างไกล มุ่งองค์ความรู้ ที่กว้างขวาง ก็จะอยู่ในฐานะที่สามารถช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในความดูแลของตน ได้มากขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงสำหรับสังคมไทยในภาพรวม

ข้อเสนอแนะ

จากบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ และข้อเท็จจริงที่ได้นำเสนอมาแล้ว จะสามารถสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ โดยการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสมรรถนะของผู้พิพากษาสมทบ โดยการกำหนดเนื้อหาในการอบรมและประเมินเพื่อพัฒนา ใน 3 ด้าน คือ สมรรถนะหลัก สมรรถนะตามสายงาน และ สมรรถนะส่วนบุคคล ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการ ทบทวนและพัฒนาเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อความทันสมัยและกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวอยู่เสมอในการพัฒนาตนเองและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบทบาทหน้าที่ที่เป็นที่คาดหวัง

ทั้งนี้ ทางด้านสมรรถนะหลักนั้น การเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางด้านองค์ความรู้ อันประกอบด้วย ความรู้ทางด้านกฎหมาย สังคมจิตวิทยาของเด็กและเยาวชน ความก้าวหน้าในการใช้และเพิ่มพูนทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

การพัฒนาสมรรถนะตามสายงาน คือ การพัฒนาและเสริมสร้างความเชื่อและทัศนคติ ในการอุทิศตนเพื่องานด้านเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เนื่องจาก จะต้องมีความเข้าใจในเด็กและเยาวชน ว่ามีความต้องการสิ่งใด และจะต้องสามารถให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม ซึ่งในปัจจุบัน ผู้พิพากษาสมทบจำนวนมาก ต่างให้ทุนสนับสนุนจากการจัดตั้งมูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชน โดยการรณรงค์หาเงินมาสมทบทุนมูลนิธิอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มูลนิธิมีเงินและดอกผลไว้ใช้จ่าย ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบที่เกี่ยวกับงานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ซึ่งหากได้มีการพัฒนาขีดความสามารถในการขยาย ขอบเขตไปในกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งผู้พิพากษาสมทบแต่ละคนมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ก็จะสามารถผลักดัน ให้งานการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

การพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคล ซึ่งประเด็นหลักในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในด้านสมรรถนะส่วนบุคคล คือ การเน้นในด้านการวางตนในการปฏิบัติหน้าที่ความเอาใจใส่ ในการศึกษารูปคดี และการใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนในความรับผิดชอบ เนื่องจาก การได้ศึกษารายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด การได้ศึกษาสาเหตุแห่งการกระทำความผิด และการมีเวลาเพียงพอในการตรวจสอบสำนวนคดีอย่างละเอียดทุกคดี เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้พิพากษาสมทบ ให้เกิดเป็นรูปธรรม กระทรวงยุติธรรม ได้มีส่วนราชการที่มีภารกิจโดยตรง คือ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมที่สามารถ จะออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรมให้กับผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว โดยนำ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักทั้ง 3 ด้าน มาเป็นแกนในการสร้างหลักสูตร และกำหนดให้ ผู้พิพากษาสมทบฯ แต่ละท่าน หมุนเวียนกันเข้ามารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะดังกล่าว ตามวงรอบ ก็จะทำให้สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปแปลงสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

เกษม เกษมปัญญา. ประวัติกิจการตุลาการไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักนายกรัชมุนตรี, 2557.

ประสาร กิรานนท์. ระบบลูกขุนของสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2558.

ไพฑูรย์ ทับจันทร์. บทบาทของผู้พิพากษาสมทบกับการปฏิบัติหน้าที่ในศาลเยาวชนและครอบครัว.

กรุงเทพฯ : อัดสำเนา, 2555.

ยุติธรรม, กระทรวง. ผู้พิพากษาสมทบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กระทรวงยุติธรรม, 2548.

วิชา มหาคุณ. บทบาทและแนวทางการพัฒนาผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและ

ครอบครัว. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา, 2549.

ศุภชัย สมเจริญ. ตุลาการเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2545.

สมสุข ศรีสถิตวัฒนา. ผู้พิพากษาสมทบกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน.

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล วิทยาลัยการยุติธรรม, 2555.

อนรรักษ์ สง่าอารีกุล. กระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา, 2550.

อภิสิทธิ์ พรหมสวัสดิ์. ตุลาการเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา, 2554.

วารสารและหนังสือพิมพ์

วัส ดิงสมิตร. “ผู้พิพากษาสมทบในศาลทรัพย์สินทางปัญญา”. รัฐสภาสาร. (ฉบับที่ 48), สิงหาคม

2553.

วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย เอกสารวิจัย

บุญกร พรรณเชษฐ์. “การศึกษาเพื่อพัฒนาบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและ

ครอบครัว ภาค 6”. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัราชภัฏพิบูลสงคราม. 2547.

เบ็ญจรัตน์ จริยธาราสีทธิ. “ยุทธศาสตร์การกันผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนออกจากคดีอาญา

ตามบทบาทของผู้พิพากษาสมทบ”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา

ยุทธศาสตร์การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2560.

- ภรณ์ จุณณานนท์, ร.ท.หญิง. “บทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว”.
เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2545.
- ลดาวัลย์ หอนพรัตน์, “องค์ประกอบและองค์คณะผู้พิพากษาในศาลแรงงาน”. วิทยานิพนธ์บัณฑิต
วิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- เวณิกา ฤทธาภรณ์, “การให้คำปรึกษาของผู้พิพากษาสมทบแก่เด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งให้
คุมประพฤติ”. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550
- สุชาญ โกสิน. “บทบาทผู้พิพากษาสมทบในศาลแรงงานกลาง”. วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- สุทธิลักษณ์ เอี่ยมไพจิตร. “ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชน
และครอบครัว : ศึกษาเฉพาะในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล”. วิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2551.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- นายกรัฐมนตรี, สำนัก. “ราชกิจจานุเบกษา”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>. 2560.
- Wikipedia. “Judge's associate”. (Online). Available : https://www.en.wikipedia.org/wiki/Associate_justice. 2019.

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล : นายกฤษณ์พงษ์ ผดุงพัฒน์โนดม
- วัน เดือน ปีเกิด : 23 พฤศจิกายน 2507
- ประวัติการศึกษา : นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เนติบัณฑิตไทย
- ประวัติการทำงานโดยย่อ : ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกระบี่ แผนกคดีเยาวชนและ
ครอบครัว
: ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค 8 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
- ตำแหน่งปัจจุบัน : ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเมือง

ชื่อเรื่อง แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้วิจัย นายกฤษฎีกพงศ์ ผดุงพัฒน์ นคม หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ตำแหน่ง ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้พิพากษาสมทบ (Associate Judge) เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญในกระบวนการตุลาการ ซึ่งมีได้เป็นผู้พิพากษาศาลยุติธรรม โดยปรากฏในศาลยุติธรรมของนานาประเทศ แต่มีบทบาทแตกต่างกันไป ตามบทบัญญัติของกฎหมายในประเทศนั้น ๆ (Wikipedia, 2019 : 1)

ในการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ศาลเยาวชนและครอบครัว มีบทบัญญัติให้ศาลคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน ซึ่งควรจะได้รับ การฝึกอบรมสั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการลงโทษ ดังนั้นจึงมีการคัดเลือก ตัวผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวอย่างรอบคอบ โดยยึดหลักว่า

“จะต้องเป็นผู้ซึ่งมีธรรมาจริยธรรม และมีความประพฤติเหมาะสมที่จะปกครองและอบรม สั่งสอนเด็กและเยาวชน”

แม้จะมีการคัดเลือกตัวบุคคลผู้เหมาะสมมาทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาในศาลเยาวชน และครอบครัวแล้วก็ตาม แต่ก็อาจจะมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นได้ เพราะบุคคลผู้เป็นผู้พิพากษาที่ได้รับการ คัดเลือกดังกล่าว อาจจะยังคงติดวิธีการหรือแนวความคิดที่มั่งมั่นหรือมองปัญหาไปในด้านตัว บทกฎหมายเพียงอย่างเดียว โดยลืมนำถึงปัญหาเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชน หรืออาจจะขาด ความรู้ความเข้าใจในความรู้สึกของเด็กและเยาวชนนั้นได้ เช่น ผู้ที่ขาดประสบการณ์ในการมี ครอบครัวยุติธรรม เป็นต้น กฎหมายจึงได้บัญญัติให้มีผู้พิพากษาสมทบขึ้นในศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อต้องการให้มีบุคคลภายนอกซึ่งไม่ใช่พนักงานได้มีโอกาสมองปัญหาเกี่ยวกับตัวเด็กและ เยาวชนผู้กระทำความผิดนั้น เช่นเดียวกับการมองปัญหามุทราหลานของตนเอง โดยพิจารณาหา สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหามาตามสภาพและความรู้สึกนึกคิดของบุคคลทั่วไป เพื่อช่วยให้ ผู้พิพากษาได้ใช้ดุลพินิจในการมีคำสั่งหรือคำพิพากษา หาแนวทางแก้ไขได้ถูกต้องแท้จริง

ผู้พิพากษาสมทบ เป็นตำแหน่งซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 15 ซึ่งกำหนดว่า

“...ในศาลเยาวชนและครอบครัวทุกศาล ให้มีผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบตามจำนวนที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม กำหนด...”

นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติกำหนดว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคน และมีผู้พิพากษาสมทบอีกสองคน ซึ่งอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรี จึงเป็นองค์คณะพิพากษาคดีได้

จากความสำคัญของผู้พิพากษาสมทบ ที่มีส่วนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการยุติธรรม และช่วยเหลือทางราชการในการพิจารณาคดี พื้นฟูสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการติดตามพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้กระบวนการยุติธรรมสามารถทำหน้าที่ได้กว้างขวางขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาผู้พิพากษาสมทบมีที่มาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถหลากหลาย หากได้มีการศึกษาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ และบทบาทของผู้พิพากษาสมทบอย่างลึกซึ้ง จะทำให้สามารถหาแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาหลักการและแนวความคิดในการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว
2. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวในปัจจุบัน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังต่อไปนี้

1. หลักการและแนวความคิดในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบฯ
2. อำนาจและหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบฯ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบฯ

4. แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการรวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ผลการวิจัย วิทยานิพนธ์ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์ในเชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการงานศาลยุติธรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์ถึงบทบาท หน้าที่ และแนวทางการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในปัจจุบัน ปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินงานที่เกิดขึ้น แล้วทำการสังเคราะห์ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทหรือเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

ผลการวิจัย

การใช้อำนาจของฝ่ายตุลาการในประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นมาตั้งแต่ยุคโบราณ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นอำนาจที่พระมหากษัตริย์ทรงมอบให้กับบุคคลหรือคณะบุคคล ที่มีความรู้ด้านกฎหมายและทรงไว้วางพระราชฤทัยให้ปฏิบัติหน้าที่แทนพระองค์ ในการตัดสินคดีความต่าง ๆ และต่อมา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงปฏิรูประบบกฎหมายไทยให้เป็นไปตามแบบตะวันตก ดังนั้น ศาล จึงเป็นองค์การใช้อำนาจสูงสุดของประเทศในทางตุลาการ ภายใต้พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ โดยมีผู้พิพากษา เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและพิพากษาคดีความทั้งปวง ซึ่งกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เป็นผู้ระงับความขัดแย้งใด ๆ หรือหาทางออกสำหรับกรณีโต้แย้ง ที่เกิดขึ้นระหว่างคู่พิพาทที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย

บทบาทของผู้พิพากษานั้น เป็นที่สอดคล้องต้องกันในนานอารยประเทศ โดยมีการกำหนดให้ผู้พิพากษาต้องมีความเป็นอิสระในการพิจารณาตัดสินคดีความต่าง ๆ โดยจะต้องไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือองค์การใด ๆ สำหรับในประเทศไทยนั้น การเข้าดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พุทธศักราช ๒๕๔๓ โดยในปัจจุบัน ได้มีการกำหนดสถานะผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ร่วมเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง โดยปกติแล้ว การพิจารณาพิพากษาคดีในศาลที่สังกัดศาล

ยุติธรรมกฎหมาย ให้อำนาจแก่ผู้พิพากษา ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ ประเภทข้าราชการตุลาการ แต่ในศาลที่จะต้องพิจารณาคดีซึ่งมีลักษณะพิเศษ ต้องการความรู้เฉพาะทาง จำเป็นจะต้องคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีความประพฤติ มีความเชี่ยวชาญในการทำงานในด้านนั้น ๆ มาช่วยพิจารณาคดีด้วย จึงเป็นที่มาของการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบขึ้น ในศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น มีความต้องการการพิจารณาที่ละเอียดอ่อน มันเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเยาวชนโดยตรง จำเป็นจะต้องมีบุคคลซึ่งมีประสบการณ์ และ แนวทางในการพิจารณาที่ละเอียดถี่ถ้วน จึงได้กำหนดให้มีผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้น ดังนั้น จึงได้มีการแต่งตั้งบุคคลธรรมดา ซึ่งผ่านการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงพร้อมทั้งได้รับพระราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ให้มีอำนาจหน้าที่เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในคดีอาญา และในคดีแพ่ง รวมทั้งคดีตามกฎหมายอื่นที่ถือเป็นความผิดอาญา ร่วมกับผู้พิพากษาประจำ โดยจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ซึ่งในการวิจัยนี้ จะทำการศึกษาประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ๓ ประเด็น คือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ในต่างประเทศ บทบาทของผู้พิพากษาสมทบในกระบวนการยุติธรรมของไทย และความต้องการความช่วยเหลือของเด็กและเยาวชนจากสถานฝึกและอบรม

พัฒนาการในการจัดรูปแบบการดำเนินงานของศาลในสหรัฐอเมริกา และหลายประเทศ ในยุโรปนั้น มีความแตกต่างกัน อันเป็นผลมาจากระบบกฎหมายและพื้นฐานวัฒนธรรมการปกครอง ในแต่ละประเทศ ทั้งนี้ ผู้พิพากษาสมทบของไทยนั้น มีทั้งหน้าที่ตามกฎหมาย และหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบดูแลการควบคุมและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้กลับมาดำเนินชีวิต ในหนทางที่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย นับแต่ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ เจ้าหน้าที่ศาล และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการยุติธรรมอีกหลากหลายขั้นตอน

จากการศึกษาแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับผู้พิพากษาสมทบในต่างประเทศนั้น พบว่า มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ระหว่างประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบ Common Law กับ ประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบ Civil Law ในประเด็นที่มาของผู้พิพากษา บางประเทศ มีการผลิตผู้พิพากษา พนักงานอัยการ จากสถาบันฝึกอบรมของพระทรวงยุติธรรม ซึ่งจะต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านกฎหมายในระดับใกล้เคียงกัน แต่บางประเทศมิได้เน้นเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาและมีพื้นฐานความรู้ทางด้านกฎหมายเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้แก่บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านอื่น ๆ ที่มีใช้ทางกฎหมาย ให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาได้อีกด้วย แต่ในประเด็นที่มีได้มีความแตกต่างกัน ก็คือ การให้ความสำคัญในเรื่องสมรรถนะส่วนบุคคล ซึ่งก็คือ วิทยุติ คุณวุฒิ สุขภาพอนามัย ความประพฤติ และ คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานหลักของผู้พิพากษาทั่วโลก อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญที่ควร

นำมาพิจารณาปรับใช้ในกระบวนการพัฒนาผู้พิพากษาสมทบของไทย ซึ่งในต่างประเทศใช้กันอย่างแพร่หลาย ก็คือ การพัฒนาความรู้เป็นระยะ ๆ เพื่อให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงของกฎหมาย ระบบสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาการ ที่เรียกว่า In Service Training ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบให้ก้าวทันยุคสมัยอย่างยั่งยืน

บทบาทของผู้พิพากษาสมทบในกระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบัน นับเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม ที่ช่วยในการพิจารณาตัดสินคดี ให้การช่วยเหลือสนับสนุนเด็กและเยาวชนในความดูแลตามอำนาจหน้าที่ และช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมของไทยได้อย่างมากมาย การเข้ามาสู่ตำแหน่งดังกล่าว ได้มีการพิจารณาบุคคลที่มีความสมัครใจ มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด และผ่านกระบวนการคัดสรร ทั้งในด้านวิชาการ ท่วงทิวาจาและทัศนคติ จากกระบวนการสัมภาษณ์ โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อคัดสรรบุคคลที่เหมาะสมที่สุด ให้มาทำหน้าที่ ทั้งนี้ แรงจูงใจให้เข้ามาปฏิบัติงานด้านนี้ มีหลากหลาย ทั้งความตั้งใจดีที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีคดีความส่วนหนึ่ง ทั้งความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงส่วนหนึ่ง ความต้องการเครื่องราชย์อิสริยาภรณ์ส่วนหนึ่ง ซึ่งหลากหลายแตกต่างกันไป ซึ่งกระบวนการสรรหาจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการคัดสรรบุคคลที่เหมาะสมที่สุด ให้ได้รับโอกาสมาปฏิบัติหน้าที่นี้

ทั้งนี้ เนื่องจาก ความต้องการความช่วยเหลือของเด็กและเยาวชนในศาลฯ นั้น มีทั้งในด้านครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่จะมีปัญหาความแตกแยก ครอบครัวหย่าร้าง ขาดความอบอุ่น พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองติดยาเสพติด การที่เด็กและเยาวชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ในแหล่งชุมชนแออัด ขาดโอกาสในการสร้างความก้าวหน้าให้แก่ตนเอง ขาดการศึกษา ไร้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ เป็นปัญหาของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ ซึ่งปัญหานานาประการเหล่านี้ ผู้พิพากษาสมทบ มีหน้าที่ในการติดตาม ให้คำแนะนำ หรือหากวิธีในการแก้ไขปัญหามาให้แต่ละราย ซึ่งมีอาจทำได้อย่างครบถ้วน ด้วยเงื่อนไขที่แตกต่างกัน ดังนั้น อุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานของผู้พิพากษาสมทบ ก็คือ การขาดความรู้ความเข้าใจในมุมมองเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนในความรับผิดชอบ ทั้งในด้านการวิเคราะห์อุปนิสัยแท้จริง การติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดก็มีอาจกระทำได้ครบถ้วน เนื่องจาก ยังจำเป็นต้องใช้เวลาในการประกอบกิจของตนเอง รวมทั้งช่องว่างระหว่างวัย ก็เป็นอุปสรรคสำคัญในการสื่อสารทำความเข้าใจ ระหว่างตัวผู้พิพากษาสมทบ กับเด็กและเยาวชนในความรับผิดชอบแต่ละคน อย่างไรก็ตาม หากผู้พิพากษาสมทบแต่ละท่าน มีใจเมตตา มีสถานภาพที่จะให้การสนับสนุนในบางประการ รวมทั้งได้มีหูตากว้างไกล มุ่งองค์ความรู้ที่กว้างขวาง ก็จะอยู่ในฐานะที่สามารถช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในความดูแลของตนได้มากขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงสำหรับสังคมไทยในภาพรวม

ข้อเสนอแนะ

จากบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ และข้อเท็จจริงที่ได้นำเสนอมาแล้ว จะสามารถสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ โดยการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสมรรถนะของผู้พิพากษาสมทบ โดยการกำหนดเนื้อหาในการอบรมและประเมินเพื่อพัฒนา ใน 3 ด้าน คือ สมรรถนะหลัก สมรรถนะตามสายงาน และ สมรรถนะส่วนบุคคล ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการทบทวนและพัฒนาเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อความทันสมัยและกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวอยู่เสมอในการพัฒนาตนเองและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบทบาทหน้าที่ที่เป็นที่คาดหวัง

ทั้งนี้ ทางด้านสมรรถนะหลักนั้น การเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางด้านองค์ความรู้ อันประกอบด้วย ความรู้ทางด้านกฎหมาย สังคมจิตวิทยาของเด็กและเยาวชน ความก้าวหน้าในการใช้ และเพิ่มพูนทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

การพัฒนาสมรรถนะตามสายงาน คือ การพัฒนาและเสริมสร้างความเชื่อและทัศนคติในการอุทิศตนเพื่องานด้านเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เนื่องจาก จะต้องมีความเข้าใจในเด็กและเยาวชนว่ามีความต้องการสิ่งใด และจะต้องสามารถให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม ซึ่งในปัจจุบันผู้พิพากษาสมทบจำนวนมาก ต่างให้ทุนสนับสนุนจากการจัดตั้งมูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชน โดยการรณรงค์หาเงินมาสมทบทุนมูลนิธิอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มูลนิธิมีเงินและดอกผลไว้ใช้จ่ายในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบที่เกี่ยวกับงานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ซึ่งหากได้มีการพัฒนาขีดความสามารถในการขยายขอบเขตไปในกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งผู้พิพากษาสมทบแต่ละคนมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ก็จะสามารถผลักดันให้งานการแก้ไขปัญหาลูกและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

การพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคล ซึ่งประเด็นหลักในการพัฒนาบทบาทของผู้พิพากษาสมทบในด้านสมรรถนะส่วนบุคคล คือ การเน้นในด้านกรวางตนในการปฏิบัติหน้าที่ความเอาใจใส่ในการศึกษารูปคดี และการใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนในความรับผิดชอบ เนื่องจาก การได้ศึกษารายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด การได้ศึกษาสาเหตุแห่งการกระทำความผิด และการมีเวลาเพียงพอในการตรวจสอบสำนวนคดีอย่างละเอียดทุกคดี เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

การนำไปใช้ประโยชน์

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับรัฐบาล และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการตุลาการ ในการนำมาประกอบในการกำหนดนโยบาย แนวทางการปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบ ในศาลเยาวชนและครอบครัว ให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น